

Miroslav Pazourek

Manuál pro
**CODEX CANONUM
ECCLESIARUM
ORIENTALIUM**

aneb

Úvod do
Kodexu kánonů
východních církví

PRAHA
1998

K překladu byl použit pro studijní účely studentů
CODEX CANONUM ECCLESiarUM ORIENTALIUM

Auctoritate
Ioannis Pauli PP. II

Promulgatus
Typis polyglottis Vaticanis

M. DCCCC. LXXX

© Miroslav Pazourek
© Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy

ISBN 80-7184-660-0

ÚVODEM

Málokdy bývá tak pravdivé ono přísloví „Habent sua fata libelli“, jako u této publikace. Vznikala totiž při výuce církevního práva na Slovensku a problémy související s latinským překladem se prodiskutovaly při výuce latiny a v latinském semináři na Husitské teologické fakultě UK v Praze.

Boží prozřetelností je publikace vydávána na HTF UK a má posloužit nejen studentům této fakulty jako příručka při výuce církevního práva, ale i jiným teologickým fakultám, studentům práv a sociálně ekonomických fakult.

Druhý díl, který se připravuje, bude mít komparativní charakter a bude srovnávat církevní práva a řády jednotlivých církví s přihlédnutím k praktické aplikaci.

Autor

PREHLED

1- 6		Úvodní kánony
7- 26	Titul I -	O křesťanech a jejich právech a povinnostech
27- 41	Titul II -	O církvích „sui iuris“ a o obřadech
29- 38	<i>Hlava I -</i>	O připsání se k některé církvi „sui iuris“
39- 41	<i>Hlava II -</i>	O zachování obřadů
42- 54	Titul III -	O nejvyšší církevní autoritě
43- 48	<i>Hlava I -</i>	O římském veleknězi
49- 54	<i>Hlava II -</i>	O biskupském sboru
55-150	Titul IV -	O patriarchálních církvích
63- 77	<i>Hlava I -</i>	O volbě patriarchy
78-101	<i>Hlava II -</i>	O právech a povinnostech patriarchů
102-113	<i>Hlava III -</i>	O Synodu biskupů církve patriarchální
114-125	<i>Hlava IV -</i>	O patriarchální kurii
126-132	<i>Hlava V -</i>	O patriarchálním stolci při jeho uprázdnění a jeho maření
133-139	<i>Hlava VI -</i>	O metropolitě patriarchální církve
140-145	<i>Hlava VII -</i>	O patriarchálním konventu
146-150	<i>Hlava VIII -</i>	O území církve patriarchální a o pravomoci patriarchy a Synodu mimo tohoto území
151-154	Titul V -	O vrchních arcibiskupských církvích
155-176	Titul VI -	O metropolitních církvích a jiných církvích „sui iuris“
155-173	<i>Hlava I -</i>	O metropolitních církvích „sui iuris“
174-176	<i>Hlava II -</i>	O ostatních církvích „sui iuris“
177-310	Titul VII -	O eparchiích a biskupech
177-234	<i>Hlava I -</i>	O biskupech
180-189	<i>Článek I -</i>	O volbě biskupů
190-211	<i>Článek II -</i>	O právech a povinnostech eparchiálních biskupů
212-218	<i>Článek III -</i>	O biskupech-koadjutorech a biskupech pomocných
219-233	<i>Článek IV -</i>	O eparchiálním stolci uvolněném anebo postiženém překážkou
234	<i>Článek V -</i>	O apoštolských administrátorech
235-278	<i>Hlava II -</i>	O orgánech pomáhajících při řízení eparchie eparchiálnímu biskupovi
235-242	<i>Článek I -</i>	O eparchiálním konventu
243-263	<i>Článek II -</i>	O eparchiální kurii
245-251	<i>°1) -</i>	O protosyncellovi a syncellích
252-261	<i>°2) -</i>	O kancléři, dalších notářích a o archivu eparchiální kurie
262-263	<i>°3) -</i>	O eparchiálním ekonomovi a ekonomické radě
264-271	<i>Článek III -</i>	O kněžské radě a sboru eparchiálních poradců

272–275	Článek IV –	O pastorální radě
276–278	Článek V –	O protopresbyterech
279–303	Hlava III –	O farnostech, farářích a farských vikářích
304–310	Hlava IV –	O rektorech kostelů
311–321	Titul VIII –	O exarchátech a o exarších
322–	Titul IX –	O konventech biskupů více církví „sui iuris“
323–398	Titul X –	O klericích
328–356	Hlava I –	O vzdělání kleriků
331–341	Článek I –	O zřizování a vedení seminářů
342–356	Článek II –	O vzdělávání pro služby
357–366	Hlava II –	O připsání kleriků k některé eparchii
367–393	Hlava III –	O právech a povinnostech kleriků
394–398	Hlava IV –	O ztrátě duchovního stavu
399–409	Titul XI –	O laicích
410–571	Titul XII –	O mniších a ostatních řeholnicích a o členech institutů
410–533	Hlava I –	O mniších a ostatních řeholnicích
410–432	Článek I –	Všeobecné kánony
412–417	°1) –	O závislosti řeholníků na eparchiálním biskupovi, patriarchovi a Apoštolském stolci
418–432	°2) –	O představených a členech řeholního institutu
433–503	Článek II –	O klášterech
435–440	°1) –	O zřizování a rušení klášterů
441–447	°2) –	O klášterních představených, o shromážděních a o ekonomech
448–461	°3) –	O přijetí do kláštera „sui iuris“ a o noviciátu
462–470	°4) –	O zasvěcení nebo o mnišské profesi
471–480	°5) –	O vzdělání členů a o mnišské disciplíně
481–485	°6) –	O poustevnicích
486	°7) –	O klášteře stauropegiatském
487–488	°8) –	O přestupu do jiného kláštera
489–496	°9) –	O uvolnění z klauzury a o odchodu z kláštera
497–503	°10) –	O propouštění mnichů
504–553	Článek III –	O řádech a kongregacích
506–510	°1) –	O zřízení a zrušení řádu, kongregace, provincie a domu
511–516	°2) –	O představených, radách a ekonomech v řádech a kongregacích
517–525	°3) –	O přijetí do řádu a kongregací a o noviciátu
526–535	°4) –	O slibech v řádech a kongregacích
536–543	°5) –	O vzdělávání řeholníků, a řeholní disciplíně v řádech a kongregacích
544–545	°6) –	O přestupu do jiného řádu, kongregace nebo kláštera „sui iuris“
546–550	°7) –	O vyloučení z klauzury a vystoupení z řádu nebo kongregace
551–553	°8) –	O propuštění z řádu nebo kongregace

554–562	<i>Hlava II –</i>	O sdruženích společného života na způsob řeholníků
563–569	<i>Hlava III –</i>	O sekulárních institutech
570–572	<i>Hlava IV –</i>	O jiných formách zasvěceného života a společnostech apoštolského života
573–583	Titul XIII –	O křesťanských spolcích
584–594	Titul XIV –	O evangelizaci národů
595–666	Titul XV –	O církevním učitelském úřadu
595–606	<i>Hlava I –</i>	O církevním učitelském úkolu všeobecně
607–626	<i>Hlava II –</i>	O službě Božím slovem
609–616	Článek I –	O kázání Božího slova
617–626	Článek II –	O katechetickém vyučování
627–650	<i>Hlava III –</i>	O katolické výchově
631–639	Článek I –	O školách, především katolických
640–645	Článek II –	O katolických univerzitách
646–650	Článek III –	O církevních univerzitách a fakultách
651–666	<i>Hlava IV –</i>	O nástrojích sdělovacích prostředků, zvláště o knihách
667–895	Titul XVI –	O božském kultu a především o svátostech
675–691	<i>Hlava I –</i>	O křtu
692–697	<i>Hlava II –</i>	O myropomazání
698–717	<i>Hlava III –</i>	O Božské eucharistii
718–736	<i>Hlava IV –</i>	O svátosti pokání
737–742	<i>Hlava V –</i>	O pomazání nemocných
743–775	<i>Hlava VI –</i>	O svaté ordinaci
744–753	Článek I –	O vysluhovateli svaté ordinace
754–768	Článek II –	O subjektu svaté ordinace
758–761	°1) –	O požadavcích na kandidáty svaté ordinace
762–768	°2) –	O překážkách přijetí anebo výkonu vyšších svěcení
769–772	Článek III –	O tom, co musí předcházet svaté ordinaci
773–775	Článek IV –	O čase, místu a zaznamenání svaté ordinace a o svědectví
776–866	<i>Hlava VII –</i>	O manželství
783–789	Článek I –	O pastorační péči a o tom, co předchází uzavření manželství
790–799	Článek II –	O překážkách rušících všeobecně
800–812	Článek III –	O jednotlivých překážkách
813–816	Článek IV –	O smíšených manželstvích
817–827	Článek V –	O manželském souhlasu
828–842	Článek VI –	O formě uzavírání manželství
843–852	Článek VII –	O konvalidaci manželství
843–847	°1) –	O prosté konvalidaci
848–852	°2) –	O splnění v základě
853–866	Článek VIII –	O odloučení manželů
853–862	°1) –	O zrušení manželství
863–866	°2) –	O odloučení při setrvání manželského svazku
867–895	<i>Hlava VIII –</i>	O svátostech, svátostných místech a časech, o kultu svatých, o slibu a přísaze

867	Článek I –	O svátostinách
868–879	Článek II –	O posvátných místech
869–873	°1) –	O kostelech
874–879	°2) –	O hřbitovech a církevních pohřbech
880–883	Článek III –	O dnech svátečních a kajících
884–888	Článek IV –	O kultu svatých, svatých ikonách nebo obrazech a relikviích.
889–895	Článek V –	O slibu a přísaze
896–901	Titul XVII –	O pokřtěných nekatolíckých, kteří se ucházejí o plné spojení s církví katolickou
902–908	Titul XVIII –	O ekumenismu nebo o podpoře křesťanské jednoty
909–935	Titul XIX –	O osobách a právních aktech
909–930	<i>Hlava I –</i>	<i>O osobách</i>
909–919	Článek I –	O fyzických osobách
920–930	Článek II –	O právnických osobách
931–935	<i>Hlava II –</i>	<i>O právních aktech</i>
936–978	Titul XX –	O úřadech
938–964	<i>Hlava I –</i>	<i>O kanonické provizi úřadu</i>
947–960	Článek I –	O volbě
961–964	Článek II –	O vyžádání
965–978	<i>Hlava II –</i>	<i>O ztrátě úřadu</i>
967–971	Článek I –	O vzdání se úřadu
972–973	Článek II –	O přeložení
974–977	Článek III –	O odvolání z úřadu
978	Článek IV –	O zbavení úřadu
979–995	Titul XXI –	O pravomoci
996–1006	Titul XXII –	O rekurzech proti administrativním dekretům
1007–1054	Titul XXIII –	O časných dobrech církve
1010–1021	<i>Hlava I –</i>	<i>O získávání časných dober</i>
1022–1033	<i>Hlava II –</i>	<i>O správě církevního majetku</i>
1034–1042	<i>Hlava III –</i>	<i>O smlouvách a především o převezech</i>
1043–1054	<i>Hlava IV –</i>	<i>O zbožných vůlí a o zbožných fundacích</i>
1055–1184	Titul XXIV –	O soudech všeobecně
1058–1085	<i>Hlava I –</i>	<i>O příslušném soudu</i>
1086–1102	<i>Hlava II –</i>	<i>O pracovních tribunálu</i>
1086–1093	Článek I –	O soudním vikáři, soudcích a auditorech
1094–1101	Článek II –	O promotoru spravedlnosti, ochránci svazku a notáři
1102	Článek III –	O pracovních tribunálu, přijatých z různých eparchií anebo z církvi sui iuris
1103–1116	<i>Hlava III –</i>	<i>O povinnosti soudců a jiných pracovníků tribunálu</i>
1117–1123	<i>Hlava IV –</i>	<i>O řádu rozsuzování</i>

1124–1128	<i>Hlava V –</i>	O termínech soudu, odkladech a místu
1129–1133	<i>Hlava VI –</i>	O osobách, které je třeba připustit do jednací místnosti a o způsobu vyhotovování a uchovávání listin
1134–1138	<i>Hlava VII –</i>	O žalobci a straně žalované
1139–1148	<i>Hlava VIII –</i>	O prokurátorech při sporu a advokátech
1149–1163	<i>Hlava IX –</i>	O žalobách a obecných námitkách
1164–1184	<i>Hlava X –</i>	O způsobu uchránit se soudních sporů
1164–1167	Článek I –	O smírném narovnání
1168–1184	Článek II –	O vzájemné dohodě před rozhodčími
1185–1356	Titul XXV –	O sporném soudním řízení
1185–1342	<i>Hlava I –</i>	O řádném sporném řízení
1185–1189	Článek I –	O žalobě k zahájení řízení
1190–1194	Článek II –	O předvolání, o sdělení nebo seznamování se se soudním spisem
1195–1198	Článek III –	O dosvědčení předmětu sporu
1199–1206	Článek IV –	O průběhu sporu, jeho suspenzi, zmaření a stažení
1207–1266	Článek V –	O důkazech
1211–1219	°1) –	O výsledku stran
1220–1227	°2) –	O dokazování pomocí dokladů
1228–1254	°3) –	O svědcích a svědeckých výpovědích
1230–1231	°a) –	Kdo může být svědkem
1232–1238	°b) –	O uvádění a vylučování svědků
1239–1252	°c) –	O výsledku svědků
1253–1254	°d) –	O hodnověrnosti svědeckví
1255–1262	°4) –	O znalcích
1263–1264	°5) –	O soudním ohledání
1265–1266	°6) –	O právních domněnkách
1267–1280	Článek VI –	O vedlejších kauzách (nahodilých)
1272–1275	°1) –	O stranách, které se nedostavily
1276–1277	°2) –	O vstupu třetí osoby do kauzy
1278–1280	°3) –	O napadení během sporu
1281–1289	Článek VII –	O zveřejnění obsahu soudního spisu, o uzavření záležitosti a diskuze o kauze
1290–1301	Článek VIII –	O soudních rozhodnutích
1302–1321	Článek IX –	O napadnutí rozsudku
1302–1308	°1) –	O stížnosti na neplatnost rozsudku
1309–1321	°2) –	O odvolání
1322–1333	Článek X –	O rozsouzené věci a navrácení do původního stavu
1322–1325	°1) –	O rozsouzené věci
1326–1329	°2) –	O navrácení do původního stavu
1330–1333	°3) –	O odporu třetího
1334–1336	Článek XI –	O bezplatné právní ochraně a o soudních nákladech
1337–1342	Článek XII –	O vykonání rozsudku
1343–1356	<i>Hlava II –</i>	O souhrnném sporném řízení
1357–1400	Titul XXVI –	O některých zvláštních procesech
1357–1384	<i>Hlava I –</i>	O procesech manželských
1357–1377	Článek I –	O kauzách o vyhlášení neplatnosti manželství

1357–1359	°1) –	O příslušnosti soudu
1360–1361	°2) –	O právu napadnout manželství
1362–1363	°3) –	O povinnostech soudců
1364–1367	°4) –	O důkazech
1368–1371	°5) –	O rozsudku a o odvolání
1372–1374	°6) –	O dokladovém procesu (listinném řízení)
1375–1377	°7) –	O všeobecných normách
1378–1382	Článek II –	O kauzách odloučení manželů
1383	Článek III –	O procesu předpokládané smrti manžela
1384	Článek IV –	O způsobu postupu k obdržení rozluky manželství nekonzumovaného anebo rozluky manželství ve prospěch víry
1385–1387	Hlava II –	O případech vyhlášení neplatnosti vyššího svěcení
1388–1400	Hlava III –	O postupu při odvolání anebo přeložení faráře
1389–1396	Článek I –	O způsobu postupu při odvolání faráře
1397–1400	Článek II –	O způsobu postupu při překládání farářů
1401–1467	Titul XXVII	O sankcích v církvi
1401–1435	Hlava I –	O deliktech a trestech všeobecně
1436–1467	Hlava II –	O trestech za jednotlivé delikty
1468–1487	Titul XXVIII	O postupu ukládání trestů
1468–1485	Hlava I –	O trestním soudu
1468–1470	Článek I –	O předběžném vyšetřování
1471–1482	Článek II –	O průběhu trestního soudu
1483–1485	Článek III –	O žalobě o náhradu škod
1486–1487	Hlava II –	O ukládání trestů mimosoudním dekretem
1488–1539	Titul XXIX –	O zákonu, o obyčeji a o administrativních aktech
1488–1505	Hlava I –	O církevních zákonech
1506–1509	Hlava II –	O obyčeji a zvyku
1510–1539	Hlava III –	O administrativních aktech
1517–1520	Článek I –	O postupu v dekretch vydaných mimosoudně
1521–1526	Článek II –	O výkonu administrativních aktů
1527–1539	Článek III –	O reskriptech
1531–1535	°1) –	O privilegiích
1536–1539	°2) –	O dispenzi
1540–1546	Titul XXX –	O promlčení a počítání času
1540–1542	Hlava I –	O promlčení
1543–1546	Hlava II –	O počítání času

ÚVODNÍ KÁNONY

Can 1 - Kánony tohoto kodexu se vztahují na všechny východní katolické církve; pokud se týká vztahu k latinské církvi také, pokud není výslovně stanoveno jinak.

Can 2 - Kánony kodexu, ve kterých se přejímá nebo přizpůsobuje staré právo východních církví, musí být hodnoceny převážně na základě tohoto práva.

Can 3 - I když se kodex často odvolává na předpisy liturgických knih, přesto nerozhoduje o liturgických otázkách, protože tyto musí být pečlivě dodržovány, pokud nejsou v rozporu s kánony tohoto kodexu.

Can 4 - Kánony kodexu neruší dohody uzavřené nebo schválené Apoštolským stolcem s jednotlivými národy anebo s politickými společnostmi a ani je nemění; proto dohody pokračují se stejnou účinností jako dosud, i když jsou v rozporu s předpisy kodexu.

Can 5 - Získaná práva a privilegia, která byla udělena Apoštolským stolcem fyzickým anebo právnickým osobám a jsou až do dnešního dne užívána a neodvolána, zůstávají nedotknuta, pokud nejsou výslovně odvolána kánony kodexu.

Can 6 - Po nabytí účinnosti:

°1) Jsou zrušeny zákony obecného nebo partikulárního práva, které jsou v rozporu s kánony kodexu anebo které mají obsah, jež je v kodexu jiným způsobem uspořádán.

°2) Jsou odvolány všechny právní obyčeje, které jsou odmítnuty kánony tohoto kodexu anebo které jsou s ním v rozporu a nejsou ani stoleté nebo od nepaměti.

TITUL I – O KŘESŤANECH A JEJICH PRÁVECH A POVINNOSTECH

Can 7 - §1) Křesťané jsou ti, kdo jsou křtem přivtěleni ke Kristu, tvoří Boží lid a kromě toho se zúčastňují (osobitým) zvláštním způsobem Kristovy úlohy kněžské, prorocké a královské a to každý podle svého vlastního postavení; je povolán k výkonu poslání, které Bůh světil církvi, aby ho plnila ve světě.

§2) Tato církev je ustanovena a zřízena v tomto světě jako společnost, existuje v církvi katolické řízené nástupcem Petra a biskupy, kteří jsou ve společenství s ním.

Can 8 - V plném společenství s katolickou církví jsou zde na zemi ti pokřtění, kteří jsou ve viditelné vazbě spojeni s Kristem poutem vyznání víry, svátostí a církevního řízení.

Can 9 - §1) Zvláštním způsobem jsou s církví spojeni katechumeni, kteří vedeni Duchem svatým svou projevenou vůlí žádají, aby byli k ní přivtěleni a proto se stejnou vůlí život víry, naděje a lásky uskutečňují a spojují se s církví, která se o ně s láskou stará, jakoby již o své vlastní.

§2) Církev osobitým způsobem projevuje starostlivost o katechumeny a proto je zve k životu řízenému podle evangelia a uvádí je do slavení Božské liturgie, svátostí, Božích chval a současně jim tím uděluje různé výsady, které jsou vlastní křesťanům.

Can 10 - Křesťané, kteří jsou bezprostředně odevzdáni Božímu slovu a kteří přilnuli k autentickému učitelskému úřadu církve, jsou povinni zachovávat víru, která má nesmírnou cenu a je od předků chráněna a předávána, musí ji otevřeně vyznávat, snažit se jí porozumět a přinášet užitek v podobě skutků lásky.

Can 11 - Mezi všemi křesťany, kteří jsou znovuzrozeni v Kristu, vyniká rovnost co do důstojnosti a činnosti; kolem ní všichni podle svého vlastního postavení a úlohy spolupracují na rozvoji těla Kristova.

Can 12 - §1) Křesťané jsou povinni svým způsobem a činností zachovávat společenství s církví.

§2) S velkou starostlivostí a péčí ať plní povinnosti, kterými jsou vázáni vůči církvi obecné i vůči vlastní církvi „sui iuris“ (uznaného vlastního práva) .

Can 13 - Všichni věřící podle svého vlastního postavení jsou povinni vést svatý život a tak přispívat podle svých sil k růstu církve a neustálému posvěcování se.

Can 14 - Všichni křesťané mají právo a povinnost postarat se, aby poselství Boží spásy se dostávalo více a více k všem lidem všech dob a na celém světě.

Can 15 - §1) Křesťané vědomi si vlastní odpovědnosti jsou vázáni křesťanskou poslušností k církevním pastýřům, kteří zastupují Krista.

§2) Křesťané mají právo pastýřům církve sdělovat své potřeby, především duchovní a též svá přání.

§3) Podle znalostí, oprávnění a vážnosti mají právo a dokonce povinnost, aby pastýřům církve sdělili své mínění o těch věcech, které přispívají k dobru církve při zachování neporušenosti víry a mravů a také úcty vůči pastýřům a současně dbát na společný prospěch a důstojnost všech osob.

Can 16 - Křesťané mají právo přijímat od církevních pastýřů podporu z duchovních dober církve, zvláště z Božího slova a svátostí.

Can 17 - Věřící mají právo vzdávat Bohu poctu podle předpisu vlastní církve „sui iuris“, držet se vlastních forem duchovního života v souladu s naukou církve.

Can 18 - Křesťané jsou oprávněni zakládat a řídit spolky za účelem lásky anebo nábožnosti nebo na rozvíjení křesťanského povolání ve světě a společně se sdružovat na dosažení těchto cílů.

Can 19 - Všichni křesťané, protože se podléhají na misijním poslání církve, mají právo, aby s vlastní iniciativou dělali a podporovali apoštolát a to podle svého stavu a postavení; ať si však žádným způsobem nečiní nároky na katolický název, pokud nezískali souhlas příslušné církevní autority.

Can 20 - Protože křesťané jsou křtem povoláni k životu podle evangelní nauky, mají také právo na křesťanskou výuku, kterou mají být připravováni k rozvinutí lidské osobnosti a současně k poznávání a správnému prožívání tajemství spásy.

Can 21 - Ti, kteří se věnují posvátným vědám, ať se těší ze svobody bádání a rozvážného vyjádření svého mínění v těch věcech, ve kterých jsou odborníci, při zachování povinné poslušnosti vůči učitelskému úřadu církve.

Can 22 - Všichni křesťané mají právo, aby byli chráněni od jakéhokoliv nátlaku při volbě svého životního stavu.

Can 23 - Nikomu není dovoleno poškodit dobrou pověst, které se někdo těší; také porušit právo nějaké osoby na ochranu vlastního soukromí.

Can 24 - §1) Křesťanům přísluší, aby si vymáhali práva, která v církvi mají a obhájili si je na kompetentním církevním fóru podle norem práva.

§2) Křesťané mají též právo, jsou-li kompetentní autoritou pozváni k soudu, být souzeni při zachovávaní předpisů práva, jež mají být uplatňována s mírností.

§3) Věřící mají právo být postižováni kanonickými tresty, ale pouze podle norem zákona.

Can 25 - §1) Křesťané mají povinnost přispívat na potřeby církve, aby tato měla k dispozici prostředky k účelům, které jsou jí vlastní; především k Božskému kultu, apoštolátu díla, k vykonávání dobročinné lásky a k udržování církevních služebníků.

§2) Křesťané jsou také povinni usilovat o sociální spravedlnost a ze svých příjmů podporovat chudobné, pamatujíc na příkazy Pána.

Can 26 - §1) Křesťané při vykonávání svých práv; jak jednotlivci, tak spolky, musí mít ohled na všeobecné dobro církve a na práva jiných a na své povinnosti vůči jiným.

§2) Církevní autoritě přísluší s ohledem na společné dobro usměrňovat vykonávaná práva, která jsou vlastní křesťanům.

TITUL II – O CÍRKVÍCH „SUI IURIS“ A O OBŘADECH

Can 27 - Společenství křesťanů spojené hierarchicky podle norem práva, jež nejvyšší církevní autorita uznává výslovně anebo připouští mlčky, se v tomto kodexu nazývá církev „sui iuris“, čili církev s uznaným vlastním právem, svéprávná.

Can 28 - §1) Obřad (ritus) je dědictví liturgické, teologické, duchovní a disciplinární, způsobem odlišnou kulturou a historickými okolnostmi národů, a proto se vyjadřuje osobitým způsobem žité víry u každé jednotlivé církve „sui iuris“.

§2) Obřady, o kterých pojednává kodex, jsou ty, které vycházejí z tradic alexandrijské, antiochijské, arménské, chaldejské a konstantinopolské (byzantské), jestliže není stanoveno jinak.

Hlava 1 – O připsání se k některé církvi „sui iuris“

Can 29 - §1) Dítě, které ještě nedosáhlo čtrnáctého roku života, přepisuje se křtem k církvi „sui iuris“, ke které je připsán katolický otec. V případě, že je katoličkou jen matka anebo oba dva rodiče svorně žádají, je dítě připsáno církvi „sui iuris“, ke které přináleží matka bez porušení partikulárního práva.

§2) Dítě, které nedovršilo čtrnáct roků života a

°1) pokud se narodilo neprovdané matce, přepisuje se církvi „sui iuris“, ke které přináleží matka.

°2) Pokud pochází od neznámých rodičů, přepisuje se k té církvi „sui iuris“, ve které jsou připsáni ti, kterým bylo dítě svěčeno do péče; pokud se jedná o otce a matku, kteří dítě adoptují, aplikuje se §1.

°3) Pochází-li dítě od rodičů nepokřtěných, je zapsáno do církve „sui iuris“, do které náleží ten, který na sebe vzal odpovědnost za výchovu v katolickém duchu.

Can 30 - Kdokoliv, kdo po dosažení věku čtrnácti roků má být pokřtěn, má právo svobodně si vybrat církev „sui iuris“, do které je připsán křtem v této církvi přijatým, bez porušení partikulárního práva, se souhlasem Apoštolského stolce.

Can 31 - Nikdo ať se žádným způsobem neodváží přinutit kteréhokoliv křesťana k přestupu do jiné církve „sui iuris“.

Can 32 - §1) Nikdo nemůže bez souhlasu Apoštolského stolce přestoupit do jiné církve „sui iuris“.

§2) Jestliže však jde o křesťana eparchie některé církve „sui iuris“, který žádá o přestup do jiné církve „sui iuris“, které má v tomto území svou vlastní eparchii, za souhlas Apoštolského stolce se považuje, když eparchiální biskupové obou dvou eparchií souhlasí s přestupem písemně doloženým.

Can 33 - Žena má právo přestoupit k církvi „sui iuris“ svého muže při uzavírání manželství anebo během jeho trvání; po ukončení manželství se může svobodně navrátit k původní církvi „sui iuris“.

Can 34 - Když rodiče, respektive jedná-li se o smíšené manželství – katolická strana – přechází do jiné církve „sui iuris“, děti mladší čtrnácti let jsou připsány samotným právem do této církve; když však v manželství mezi katolíky jen jeden z rodičů přechází do jiné církve, děti přestupují jen tehdy, když souhlasí oba dva rodiče; když však děti dosáhnou čtrnáctého roku věku, mohou se navrátit do původní církve „sui iuris“.

Can 35 - Pokřtění nekatolíci vstupující do plné jednoty s katolickou církví, mají zachovávat svůj vlastní obřad kdekoliv na světě a chránit ho; proto se připsují k církvi „sui iuris“ téhož obřadu bez porušení práva obracet se na Apoštolský stolec ve speciálních případech osob, společností nebo regionů.

Can 36 - Každý přestup k jiné církvi „sui iuris“ má účinnost od okamžiku vyhlášení, které je provedeno veřejně před místním ordinářem této církve anebo vlastním farářem anebo knězem delegovaným od jednoho anebo druhého ordináře a před dvěma svědky, pokud reskript Apoštolského stolce nevyžaduje něco jiného.

Can 37 - Každé připsání do některé církve „sui iuris“ anebo přestup do jiné církve „sui iuris“, ať je zaznamenáno v knize pokřtěných a to i tehdy, když se případ týká latinské církve, ve které byl udělen křest; pokud to není možné, ať je to uvedeno v jiném dokumentu uchovávaném ve farním archivu faráře církve „sui iuris“, pro kteroužto církev je připsání vykonané.

Can 38 - Křesťané východních církví, i když jsou svěření péči ordináře anebo faráře jiné církve „sui iuris“, přesto zůstávají připsáni do vlastní církve „sui iuris“.

Hlava II – O zachování obřadů

Can 39 - Necht jsou zbožně zachovávány a podporovány obřady východních církví, které jsou dědictvím všeobecné církve Kristovy, v nichž září tradice od apoštolů přes církevní Otce a v nichž se potvrzuje božská jednota katolické víry v různosti.

Can 40 - §1) Představení, kteří jsou v čele církvi „sui iuris“ a všichni jiní představení necht svědomitě dbají a usilují o důkladné dodržování vlastního obřadu, též ať v něm nedovolují změny, leč z důvodu jeho organického rozvoje a přitom ať mají na zřeteli vzájemné porozumění a jednotu křesťanů.

§2) Ostatní klerici a členové institutu zasvěceného života ať se snaží zachovávat vlastní obřad a snaží se o jeho dokonalejší poznávání a usilují dennodenně z něho žít.

§3) Také ostatní křesťané ať se snaží o poznání a pochopení vlastního obřadu“ přitom jsou vázáni zachovávat jej kdekoliv, pokud právo nepřipouští výjimku.

Can 41 - Křesťané kterékoliv církve „sui iuris“, též církve latinské, kteří mají časté vztahy s křesťany jiných církví „sui iuris“ z důvodů úředních, služby nebo povinností, ať se poučují o kultu té které určité církve, podle závažnosti úřadu, služby nebo povinnosti, kterou vykonávají.

TITUL III – O NEJVYŠŠÍ CÍRKEVNÍ AUTORITĚ

Can 42 - Tak jako z příkazu Pána vytvořil svatý Petr a ostatní apoštolové jeden apoštolský sbor, stejným způsobem jsou vzájemně spojeni papež, nástupce svatého Petra, a biskupové, nástupci apoštolů.

Hlava I – O římském veleknězi

Can 43 - Na biskupovi římské církve spočívá služba, kterou Pán světil Petrovi, prvnímu z apoštolů a ta přechází a je předávána na jeho nástupce, on je hlavou sboru biskupů, zástupcem Kristovým a pastýřem celé církve na světě; proto z titulu svého úřadu má nejvyšší, plnou, bezprostřední, řádnou moc v církvi, a tu může vždy svobodně vykonávat.

Can 44 - §1) Nejvyšší a plnou moc v církvi dostává římský velekněz přijetím zákonného zvolení současně s biskupským svěcením; tuto moc dostává od okamžiku přijetí zvolení, pokud je vyznamenán biskupskou důstojností; je-li však zvolen bez biskupské hodnosti, pak je ihned za biskupa vysvěcen.

§2) Jestliže se římský velekněz zřekne svého úřadu, vyžaduje se k platnosti, aby zřeknutí se bylo svobodné a řádně sděleno; nevyžaduje se, aby bylo přijato od kohokoliv.

Can 45 - §1) Římský velekněz mocí svého úřadu má moc nejen nad celou církví, ale i nad všemi eparchiemi a nad společenstvími; tím je posilována a chráněna vlastní řádná a bezprostřední pravomoc, kterou mají biskupové v eparchiích, jež jsou svěřeny do jejich pravomoci.

§2) Římský velekněz při plnění úřadu nejvyššího pastýře celé církve je spojen společenstvím s ostatními biskupy a vždycky s celou církví; jemu patří právo podle potřeb církve určit, jakým způsobem má vykonávat úřad, a to buď osobně nebo kolegiálně.

§3) Proti výroku nebo rozhodnutí římského velekněze neexistuje soudní ani právní odvolání.

Can 46 - §1) Římskému veleknězi pomáhají při výkonu jeho úřadu biskupové, kteří s ním spolupracují různými způsoby, a to buď na synodu biskupů nebo mu pomáhají kardinálové, římská kurie, papežští legáti a jiné osoby, podle potřeb doby; všechny tyto osoby plní svěřené úlohy v jeho jménu a autoritě pro prospěch všech církví, podle norem stanovených samým římským veleknězem.

§2) Účast patriarchů a ostatních církevních představených, kteří stojí v čele církví „sui iuris“, na synodě biskupů se řídí podle speciálních norem stanovených samotným římským veleknězem.

Can 47 - Při uvolnění římského stolce nebo při překážkách ať se nezavádí do řízení církve nic nového; je třeba dodržovat zvláštní zákon stanovený pro tuto situaci.

Can 48 - Pod pojmem Apoštolského stolce nebo svatého stolce se chápe nejen římský velekněz, ale též římské úřady, římská kurie a jiná zařízení římské kurie; pokud právo nestanoví jinak anebo to není zřejmé z podstaty věci.

Hlava II – O biskupském sboru

Can 49 - Biskupský sbor, jehož hlavou je římský velekněz a členy jsou biskupové, účinkem svátostného svěcení a hierarchického společenství s hlavou kolegia a členy, v němž přetrvává sbor apoštolů vždycky se svou hlavou a nikdy bez této hlavy, je též subjektem nejvyšší a plné moci v celé církvi.

Can 50 - §1) Biskupský sbor vykonává moc nad celou církví slavnostním způsobem na všeobecném sněmu.

§2) Tutéž moc vykonává biskupský sbor jednotnou činností biskupů, kteří jsou rozptýleni ve světě, kterážto činnost jako taková od římského velekněze vyhlášena anebo svobodně přijata, se tak stává skutečným kolegiálním (sborovým) úkonem.

§3) Římskému veleknězi patří podle potřeb církve zvolit a použít způsoby, kterými kolegium biskupů vykonává svůj úřad v celé církvi.

Can 51 - §1) Pouze římskému veleknězi přísluší právo svolat ekumenický sněm a jemu přísluší osobně anebo prostřednictvím jiných osob předsedat mu, ale i sněm přeložit, přerušit, rozpustit a také potvrdit jeho dekrety.

§2) Římskému veleknězi náleží právo určit věci, které mají být řešeny a stanovit řád, který je potřebný na koncilu zachovávat; k otázkám, které předkládá římský velekněz, mohou otcové všeobecného církevního sněmu připojit další, ale tyto otázky musí schválit římský velekněz.

Can 52 - §1) Pouze biskupové, kteří jsou členy biskupského sboru, mají právo a povinnost účastnit se všeobecného sněmu s rozhodujícím hlasem.

§2) Nejvyšší církevní autoritou mohou být na všeobecný sněm přizvány i jiné osoby, které nejsou biskupy, a je jim určeno jejich postavení na sněmu.

Can 53 - Jestliže se stane, že Apoštolský stolec se během konání všeobecného sněmu uvolní, pak se sněm z titulu samotného práva přeruší až do té doby, kdy nový římský velekněz nařídí pokračovat ve sněmu anebo ho rozpustí.

Can 54 - §1) Rozhodnutí všeobecného sněmu nabývá právní závaznosti jenom tehdy, jakmile bylo schváleno spolu s Otcí sněmu římským veleknězem, jím potvrzeno a z jeho nařízení vyhlášeno.

§2) Ahy se rozhodnutí biskupského sboru uskutečnění kolegiální činností, svobodně přijaté či nařízené od římského velekněze stalo závazným, vyžaduje také stvrzení a vyhlášení římským veleknězem.

TITUL IV – O PATRIARCHÁLNÍCH CÍRKVÍCH

Can 55 - Podle nejstarší církevní tradice uznané již prvními všeobecnými církevními sněmy, existují v církvi patriarchální instituce; proto patriarchům východní církve, kteří stojí v čele svých patriarchálních církví jako Otec a hlava, je třeba projevovat jedinečnou úctu.

Can 56 - Patriarcha je biskup, který má pravomoc nad všemi biskupy, metropolitami a nad ostatními křesťany církve, kterou řídí podle norem schválených nejvyšší autoritou církve.

Can 57 - §1) Zřízení, obnovení, změna a zrušení patriarchálních církví je vyhrazeno nejvyšší církevní autoritě.

§2) Titul jednotlivé patriarchální církve legitimně přiznaný anebo udělený může změnit jenom nejvyšší církevní autorita.

§3) Patriarchální církev na vlastním území musí mít stálé rezidenční sídlo patriarchy, pokud možno v hlavním městě, podle kterého patriarcha přijímá svůj titul; toto sídlo nemůže být přeneseno, jedině z nejzávažnější příčiny se souhlasem Synody biskupů synody patriarchální a se souhlasem římského velekněze.

Can 58 - Patriarchové východních církví mají přednost kdekoli na světě před všemi biskupy kteréhokoliv stupně při zachování zvláštních norem upřednostňování, jež stanovil římský velekněz.

Can 59 - §1) Patriarchové východních církví, i když jsou časově později zvoleni, jsou si rovnocenní co do patriarchální hodnosti při respektování vzájemné čestné přednosti.

§2) Pořadí přednosti mezi nejstaršími sídly patriarchálních církví je takové, že na prvním místě je cařihradský stolec, pak alexandrijský, následuje antiochijský a jeruzalémský.

§3) Mezi ostatními patriarcháty východních církví prvenství se řídí starobylostí patriarchálního sídla.

§4) Mezi patriarchy východních církví, kteří mají stejný titul a stojí v čele různých patriarchálních církví, má přednost ten, kdo jako první byl povýšen do patriarchální hodnosti.

Can 60 - §1) Patriarcha v církvích, které jsou určeny pro křesťany církve, kterou řídí při liturgických oslavách této církve, má přednost před ostatními patriarchy, pokud nemají podle svého sídla vyšší titul anebo nebyli dříve povýšeni.

§2) Patriarcha s aktuální pravomocí má přednost před těmi patriarchy, kteří dosud mají titul patriarchálního sídla, kde předtím sloužili.

Can 61 - Patriarcha může mít u Apoštolského stolce prokurátora, který je jmenován se souhlasem římského velekněze.

Can 62 - Patriarcha, který opustil svůj úřad, zachovává si svůj titul a pocty především při liturgických oslavách, má právo vybrat si sám místo svého odpočinku a pobírat požitky z majetku církve patriarchální pro své vlastní přiměřené zaopatření při respektování přednosti podle Can 60§2.

Hlava I – O volbě patriarchy

Can 63 - Patriarcha je kanonicky volen na Synodu biskupů církve patriarchální.

Can 64 - Partikulárním právem se zvažují předpoklady, které jsou vyžadovány, aby někdo mohl být uznán za vhodného pro patriarchální hodnost, ale vždy je brán ohled na ty, které jsou předepsány v Can 180.

Can 65 - §1) Synod biskupů církve patriarchální se musí shromáždit v patriarchálním sídle nebo na jiném místě, jež určí administrátor církve patriarchální se souhlasem Stálého synodu.

§2) Shromáždění Synodu biskupů církve patriarchální musí se konat do měsíce od uvolnění patriarchálního stolce při respektování partikulárního práva, které může stanovit delší čas, ne však více než dva měsíce.

Can 66 - §1) Při volbě patriarchy mají aktivní hlas všichni členové Synodu biskupů církve patriarchální.

§2) Je zakázáno, aby někdo jiný kromě členů Synodu biskupů patriarchální církve byl přítomen v místnosti při volbě patriarchy, kromě kleriků, kteří jsou pověřeni podle Can 71 §1 být sčítateli hlasů; tuto možnost má též sekretář Synodu.

§3) Nikdo nemá dovoleno vmísit se do volby patriarchy, ať už před zahájením Synodu biskupů církve patriarchální anebo po dobu jeho trvání.

Can 67 - Při volbě patriarchy musí se zachovávat Can 947–957, pokud všeobecným právem není stanoveno něco jiného.

Can 68 - §1) Všichni biskupové legitimně povolání mají povinnost účastnit se volby.

§2) Pokud některý biskup uvažuje, že se z oprávněné příčiny zdrží, ať oznámí písemně svůj důvod; Synod biskupů církve patriarchální rozhodne o oprávněnosti překážky; biskupové, kteří jsou přítomni, jsou při zahájení Synodu na určeném místě.

Can 69 - Po kanonickém svolání Synodu biskupů církve patriarchální, pokud jsou na určeném místě dvě třetiny biskupů z těch, kteří jsou povinni účastnit se Synodu biskupů církve patriarchální, s výjimkou těch, kteří mají legitimní překážku, nechť Synod je prohlášen za kanonický a je možné přikročit k volbě.

Can 70 - Pokud partikulární právo jinak nestanoví, předseda Synodu biskupů církve patriarchální, jež má zvolit patriarchu, je zvolen při prvním zasedání; do té doby je předsednictvo vyhrazeno administrátorovi církve patriarchální.

Can 71 - §1) Sčítatelé hlasů a tajemník mohou být vybráni podle normy partikulárního práva z kněží a diákonů.

§2) Všichni přítomní mají povinnost zachovat tajemství vzhledem k záležitostem, které se týkají bezprostředně anebo nepřímě hlasování.

Can 72 - §1) Zvolen byl ten, kdo získal dvě třetiny hlasů, ledaže by partikulárním právem bylo stanoveno jinak; a to, že po přiměřeném počtu kol (alespoň třech) postačí absolutní většina hlasů, a pak volba je dokončena podle normy Can 138§3 a §4.

§2) Jestliže se volba nevykoná v průběhu 15 dní od zahájení Synodu biskupů církve patriarchální, věc je přenechána k rozhodnutí římskému veleknězi.

Can 73 - Jestliže je zvolen biskupem, zvolení je mu oznámeno ihned předsedou; anebo jakmile sám předseda je zvolen, pak je to oznámeno biskupem, který je podle biskupské ordinace nejstarší z celého Synodu biskupů církve patriarchální, a to formou a způsobem, který je užíván církví patriarchální „sui iuris“; jakmile zvolený není legitimně jmenovaným biskupem, pak se Synod biskupů církve patriarchální pozastaví při zachování tajemství všech účastníků a oznámení volby se uskuteční až tehdy, když jsou splněny všechny kanonické požadavky nutné ke jmenování biskupa.

Can 74 - Zvolený biskup se musí v průběhu dvou dnů počítaných ode dne oznámení jasně vyjádřit, zda volbu přijímá; pokud ji nepřijme a nedá odpověď, pak ztrácí všechna práva získaná zvolením.

Can 75 - Když zvolený volbu přijme a je biskupem, Synod biskupů církve patriarchální postupuje podle předpisu liturgických knih a vyhlásí ho za patriarchu a intronizuje ho; jakmile však zvolený biskupem není, intronizace se nemůže platně konat dříve, než přijme biskupskou ordinaci.

Can 76 - §1) Synod biskupů církve patriarchální ať co nejdříve synodálním listem oznámí římskému veleknězi kanonické vykonání volby a intronizaci; též ať sdělí vyznání víry a příslib o věrném plnění povinností novým patriarchou před Synodem podle schválených formulí; synodální listy o vykonané volbě se zašlou též patriarchům jiných východních církví.

§2) Nový patriarcha je povinen co nejdříve si vyžádat vlastnoručně podepsaným listem od římského velekněze stvrzení o církevním spojení.

Can 77 - §1) Kanonicky zvolený patriarcha platně vykonává svůj úřad až od intronizace, která umožňuje pravoplatně vykonávání úřadu.

§2) Ať patriarcha nesvolává Synod biskupů církve patriarchální a nesvěť biskupy dříve, než obdrží od římského velekněze stvrzení své funkce.

Hlava II – O právech a povinnostech patriarchů

Can 78 - §1) Pravomoc, která náleží patriarchovi podle norem Can a zákonných zvyků nad biskupy a ostatními křesťany církve, kterou spravuje, je řádná a vlastní, avšak také osobní, takže nemůže ustanovit vikáře pro celou patriarchální církev anebo delegovat svou pravomoc na někoho pro všechny záležitosti.

§2) Patriarcha může pravoplatně vykonávat svou moc jen na území patriarchální církve, pokud jinak neurčí povaha věci, všeobecné právo nebo partikulární právo schválené římským veleknězem.

Can 79 - Ve všech právních záležitostech církve patriarchální vystupuje patriarcha jejím jménem.

Can 80 - §1) Patriarchovi náleží vykonávat práva metropolitů a plnit jeho povinnosti na všech místech, kde nejsou zřízeny provincie,

°2) doplňovat nedbalosti metropolitů podle právních norem,

°3) když je metropolitní stolec uvolněný, vykonává práva a povinnosti v celé provincii,

°4) metropolitu, který nejmenoval ekonoma podle normy Can 262§1, napomenout; je-li napomenutí neúčelné, ekonoma jmenovat sám.

Can 81 - Prostřednictvím patriarchy ať jsou akta římského velekněze zaslána církvi patriarchální, biskupům patriarchálnímu a jiným, jichž se tyto listy týkají, pokud Apoštolský stolec nezařídí tuto věc bezprostředně.

Can 82 - §1) Patriarcha může ve vlastní pravomoci:

°1) vydávat dekrety v rozsahu své kompetence, jimiž přesněji určuje způsob uplatňování zákonů anebo se vyžaduje náležitě poslušnost k zákonům,

°2) posílat pokyny křesťanům celé církve, jichž je představeným; vysvětlení správné nauky k rozvíjení zbožnosti a nápravě přestupků a schvalovat i doporučovat duchovní formaci, která je ku prospěchu duchovního dobra křesťanů,

°3) vydávat okružní listy celé církvi, již je představeným, ve vztahu k otázkám, které se týkají vlastní církve a obřadů.

§2) Patriarcha může přikázat biskupům i ostatním klerikům a též i členům institutů zasvěceného života celé církve, které je představený, aby jeho rozhodnutí, pokyny a okružní listy byly čteny a vysvětlovány ve vlastních kostelech a domech.

§3) Patriarcha ve všem, co se týká celého území svěcené církve nebo ve vážnějších záležitostech, ať neopomene vyslechnout Stálý synod anebo Synod biskupů církve patriarchální anebo též patriarchální konvent.

Can 83 - §1) Při respektování práva a povinností eparchiálního biskupa má patriarcha právo kanonicky vizitovat vlastní eparchii a povinnost konat pastorální vizitace v době stanovené partikulárním právem.

§2) Patriarcha může ze závažné příčiny a se souhlasem Stálého synodu vizitovat jakoukoliv obec anebo eparchii sám osobně nebo prostřednictvím jiného biskupa a během této vizitace vykonávat všechno, co vyplývá z kanonické vizitace eparchiálnímu biskupovi.

Can 84 - §1) Patriarcha ať věnuje velkou péči tomu, aby buď sám, nebo i spolu s eparchiálními biskupy církve, jichž je představeným, po společných poradách a především na konventech, které právo předpokládá, současně s patriarchy a eparchiálními biskupy jiných církví „sui iuris“, kteří vykonávají na tomtéž území svou pravomoc, byli jednotni v činech mezi sebou i ostatními křesťany každé církve „sui iuris“, rozšiřovali spojenými silami a podporovali společné dílo k rozvoji dobra, náboženství, k účinné ochraně církevní disciplíny a především ke svornému šíření jednoty mezi všemi křesťany.

§2) Patriarcha ať napomáhá k častějším setkáváním představených a ostatních křesťanů a podle svého moudrého uvážení ať se postará o jejich svolání ve věcech pastorálních a jiných záležitostech, které se týkají vztahů k celé církvi, v níž je představeným, anebo k vztahu k některé provincii nebo regionu.

Can 85 - §1) Patriarcha se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální a po poradě s Apoštolským stolcem může zřídit ze závažných důvodů provincie i eparchie, jiným způsobem upravit jejich hranice, sjednotit, rozdělit, zrušit, změnit jejich hierarchický stupeň a přenést sídlo eparchie.

§2) Patriarchovi se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální náleží:

°1) eparchiálnímu biskupovi ustanovit biskupa-koadjutora nebo pomocného biskupa při dodržení Can 181 §1), 182–187 a 212,

°2) přeložit ze závažné příčiny metropolitu anebo eparchiálního biskupa nebo titulárního biskupa do jiného metropolitního sídla eparchiálního anebo titulárního; jestliže někdo odmítá, Synod biskupů církve patriarchální věc rozhodne anebo předá římskému veleknězi.

§3) Patriarcha se souhlasem Stálé synody může zřizovat exarcháty, měnit a rušit je.

§4) S tímto rozhodnutím ať patriarcha seznámí Apoštolský stolec.

Can 86 - §1) Patriarchovi náleží:

°1) vydávat patriarchální listy o kanonickém ustanovení metropolitů nebo biskupů,

°2) světit metropolitů osobně anebo pokud je zaneprázdněn, prostřednictvím jiných biskupů, a pokud dovoluje partikulární právo, světit všechny biskupy,

°3) metropolitu po biskupské ordinaci uvádět do úřadu.

§2) Z podstaty práva je patriarchovi dána fakulta světit a intronizovat i metropolitů a ostatní biskupy ustanovené mimo území církve, které je představeným, pokud ve zvláštních případech není ustanoveno něco jiného.

§3) Biskupské svěcení a intronizace musí být v termínech stanovených právem, avšak patriarchální listy o kanonickém ustanovení musí být vydány do 10 dnů po vyhlášení zvolení; o biskupské ordinaci a intronizaci ať je zpráva Apoštolskému stolci podána co nejdříve.

Can 87 - Patriarcha se může postarat, aby se na Synodu biskupů církve patriarchální podle normy Can 181§1 a Can 182–187 bylo vybráno několik biskupů pro patriarchální kurii, ne více než tři; je třeba se postarat o jejich přiměřené zabezpečení a udělit jim úřad spojený se sídlem v patriarchální kurii a může je po splnění všech podmínek ordinovat.

Can 88 - §1) Biskupové církve patriarchální ať prokazují patriarchovi čest, ať mu dávají nájevo oddanost a poslušnost; patriarcha zase ať se k těmto biskupům chová se stejnou úctou, která je doprovázena a doplněna bratrskou láskou.

§2) Patriarcha ať se postará, aby rozpory, které nastávají mezi biskupy, byly uvedeny do pořádku v souladu s právem, o čemž v určité době podá zprávu římskému veleknězi.

Can 89 - §1) Patriarcha má právo a povinnost bdít nad všemi kleriky podle právních norem; pokud si někdo zasloužil být potrestán, ať ho napomene církevní představený, kterému je klerik podřízen; po napomenutí při dalších námitkách ať postupuje proti klerikovi podle právních norem.

§2) Patriarcha může pověřit kteréhokoliv klerika úlohou dát do pořádku záležitosti, které se týkají celé církve patriarchální, za předpokladu, že se poradí s jeho eparchiálním biskupem; nebo když se jedná o člena řeholního institutu nebo sdružení společného života na způsob řeholníků, po poradě s vyšším představeným, pokud partikulární právo církve patriarchální nevyžaduje jejich souhlas; tento klerik po dobu vykonávání této úlohy je bezprostředně podřízený patriarchovi.

§3) Patriarcha může udělit hodnost, která je obvyklá ve vlastní patriarchální církvi, kterémukoliv klerikovi při respektování Can 430, pokud je k tomu též udělený písemný souhlas eparchiálního biskupa, kterému je klerik podřízen; pokud jde o člena řeholního institutu nebo sdružení společného života na způsob řeholníků, pak je třeba souhlasu vyššího představeného.

Can 90 - Patriarcha z důležité příčiny může po poradě s eparchiálním biskupem a se souhlasem Stálého synodu samostatným aktem vyjmout z pravomoci eparchiálního biskupa a bezprostředně si podřídit místo anebo právnickou osobu, která nepatří do řeholního institutu, a to ve věcech, které se týkají správy časných dober, a určit osoby nebo právnické osoby pro tento úkol anebo úřad.

Can 91 - Patriarcha musí být vzpomínán v Božské liturgii a v Božských chválách ihned po římském veleknězi, a to všemi biskupy i ostatními kleriky podle předpisu liturgických knih.

Can 92 - §1) Patriarcha prokazuje své hierarchické spojení s římským veleknězem, nástupcem svatého Petra, a to věností, úctou a poslušností, která přísluší nejvyššímu pastýři všeobecné církve.

§2) Patriarcha musí vzpomínat římského velekněze v Božské liturgii a Božských chválách na znamení plného spojení s ním; musí se starat, aby to bylo věrně vykonáváno všemi biskupy a ostatními kleriky církve, jíž je představeným.

§3) Ať má patriarcha časté spojení s římským veleknězem a podle norem speciálně stanovených ať informuje o stavu církve, která je mu svěřena, a to v průběhu roku po svém zvolení a potom častěji během svého úřadu ať vykonává návštěvu do Věčného města „ad limina apostolorum“.

Can 93 - Patriarcha ať sídlí ve své rezidenci a nevzdaluje se z ní bez kanonického důvodu.

Can 94 - Patriarcha je povinen slavit Božskou liturgii za lid celé církve, jíž je představeným, ve svátečních dnech stanovených partikulárním právem.

Can 95 - §1) Povinnosti eparchiálních biskupů, o kterých je vzpomenuť v Can 196, týkají se též patriarchy v souladu s povinnostmi stálými.

§2) Patriarcha ať si všímá, aby se eparchiální biskupové posvěcovali v pastýřské službě a v eparchii, kterou řídí, nechtě povzbuzuje jejich horlivost; v případě, že se dopustili vážné chyby, ať je po poradě se Stálým synodem napomene, pokud není nebezpečí z prodlení; pokud napomenutí nemá žádný účinek, odevzdá věc římskému veleknězi.

Can 96 - Pokud jde o modlitby a zbožná cvičení, jsou-li ve shodě s vlastním obřadem, patriarcha v celé církvi, kterou spravuje, má tutéž pravomoc, jako místní ordinář.

Can 97 - Patriarcha musí bdít nad řádným spravováním církevního majetku s přihlédnutím k povinnostem jednotlivých eparchiálních biskupů, o kterých je řečeno v Can 1022 §1.

Can 98 - Patriarcha může uzavírat dohody s občanskou autoritou, pokud se neprotiví právu, stanovenému Apoštolským stolcem, ale se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální a s předběžným souhlasem římského velekněze. Tyto dohody nemůže patriarcha uskutečňovat, dokud nedostane schválení od římského velekněze.

Can 99 - §1) Patriarcha ať se postará, aby osobní statuty v zemích, ve kterých existují, byly ode všech respektovány.

§2) Je-li v této lokalitě více patriarchů, kteří užívají svou pravomoc, která je v osobních statutech uznána anebo udělena, je užitečné, aby v záležitostech většího významu jednali po společných poradách.

Can 100 - Záležitosti, které se týkají většího počtu eparchií a vztahují se k občanské autoritě, může patriarcha převzít sám; může však o nich rozhodovat pouze po poradě s eparchiálními biskupy, jichž se záležitost týká a se souhlasem Stálého synodu; když je záležitost naléhavá a nestačí čas ke svolání Stálého synodu, zastupují tyto členy biskupové patriarchální kurie, pokud jsou ustaveni; jinak dva eparchiální biskupové, kteří jsou nejstarší biskupským svěcením.

Can 101 - Patriarcha ve vlastní eparchii, v klášterech, i stauropegiatských a též v místech, kde není zřízena eparchie ani exarchát, má tatáž práva a povinnosti jako eparchiální biskup.

Hlava III – O Synodu biskupů církve patriarchální

Can 102 - §1) Na Synod biskupů církve patriarchální musí být povoláni pouze všichni biskupové vysvěcení této církve, ať jsou ustanoveni kdekoliv, s výjimkou těch biskupů, o kterých se hovoří v Can 953§1 anebo těch, kteří jsou postiženi kanonickými tresty, jak o tom pojednávají Can 1433 a Can 1434.

§2) Pokud se týká eparchiálních biskupů ustanovených mimo území církve patriarchální a biskupů titulárních, partikulární právo může jejich rozhodující hlas omezit, avšak v souladu s kánony o zvolení patriarchů, biskupů a kandidátů na úřady, o kterých se píše v Can 149.

§3) Při řešení určitých záležitostí může pozvat patriarcha podle norem partikulárního práva nebo se souhlasem Stálého synodu i jiné představené, kteří nejsou biskupy, a znalce, aby podali své připomínky před shromážděnými biskupy na synodu za předpokladu, že se dodržuje Can 66§2.

Can 103 - Patriarchovi náleží právo svolat biskupy patriarchální církve a předsedat jim.

Can 104 - §1) Všichni biskupové, kteří jsou zákonným způsobem povoláni na Synod biskupů církve patriarchální, mají závaznou povinnost, aby se zúčastnili tohoto Synodu, s výjimkou těch, kteří odstoupili ze svého úřadu.

§2) Když některý biskup zváží, že je omezen nějakou překážkou, ať písemně oznámí své důvody; Synod biskupů církve patriarchální se vyjádří k zákonnosti překážek na začátku zasedání tohoto Synodu biskupů, kteří jsou shromážděni na určitém místě.

Can 105 - Nikdo z členů Synodu nemůže poslat na Synod biskupů církve patriarchální svého zástupce a nikdo nemá víc hlasů.

Can 106 - §1) Synod biskupů církve patriarchální se musí svolat vždycky, když:

°1) je potřebné vyřídit záležitosti, které patří výlučně do pravomoci Synodu biskupů církve patriarchální, a při kterých se vyžaduje souhlas tohoto Synodu,

°2) patriarcha souhlas Stálého synodu považuje za nutný,

°3) aspoň třetina členů vyžaduje předat tuto záležitost k projednání Synodu, ale se zachováním všeobecných práv patriarchy, biskupů a jiných osob stanovených obecným právem.

§2) Synod biskupů církve patriarchální kromě toho musí být svolán každý rok v určené době, když tak partikulární právo určuje.

Can 107 - §1) Pokud partikulární právo nežadá větší přítomnost při dodržování Can 69, Can 149 a Can 183§1, pak jakékoliv zasedání Synodu biskupů církve patriarchální je kanonické a jednotlivý počet hlasů i jednotlivá volební kola jsou platná, je-li přítomna většina biskupů, kteří jsou povinni účastnit se tohoto Synodu.

§2) V souladu s Can 72, Can 149 a Can 183§3a§4 Synod biskupů církve patriarchální svobodně určuje, kolik hlasů a kol se vyžaduje, aby synodální rozhodnutí mělo právní účinek; jinak je nutné přidržovat se Can 924.

Can 108 - §1) Patriarchovi příslušného Synodu biskupů církve patriarchální se souhlasem tohoto Synodu je dovoleno jej zahájit, přeložit, prodloužit, pozastavit anebo rozpustit.

§2) Patriarchovi též náleží po předcházejícím vyslechnutí členů Synodu biskupů církve patriarchální připravit jednací řád, který se musí zachovávat při projednávání otázek, a na začátku zasedání Synodu jej předložit ke schválení.

§3) Jednotliví biskupové mohou k předloženým otázkám přidat i jiné, když s tím souhlasí alespoň třetina členů přítomných na Synodu.

Can 109 - Po zahájení Synodu biskupů církve patriarchální není dovoleno žádnému biskupovi odejít ze synodního zasedání, pokud by k tomu neměl oprávněný důvod schválený Synodem.

Can 110 - §1) Synod biskupů církve patriarchální má výhradní právo vynášet zákony pro celou církev patriarchální; tyto zákony nabývají právní účinnosti v souladu s Can 150§2a§3.

§2) Synod biskupů církve patriarchální je tribunál podle normy Can 1062.

§3) Synod biskupů církve patriarchální koná volbu patriarchy, biskupů a kandidátů na úřady, jak o tom pojednává Can 149.

§4) Synodu biskupů církve patriarchální nepřísluší vydávat správní akty, pokud patriarcha pro určité případy nestanoví jinak anebo jsou-li některé případy na základě všeobecného práva vyhrazené tomuto Synodu v souladu s kánony, které vyžadují souhlas Synodu biskupů církve patriarchální.

Can 111 - §1) Synod biskupů církve patriarchální určuje způsob a čas promulgace zákonů a zveřejnění rozhodnutí.

§2) Synod biskupů církve patriarchální je též povinen řešit otázky související se zachováním tajemství o projednaných případech a záležitostech bez porušení povinnosti zachovávat tajemství v případech stanovených všeobecným právem.

§3) Písemnosti o zákonech a rozhodnutích musí být co nejdříve zaslány římskému veleknězi; výběr či všechny dokumenty podle rozhodnutí tohoto Synodu jsou zveřejněny pro patriarchy jiných východních církví.

Can 112 - §1) Patriarchovi náleží vyhlášení zákonů a zveřejnění rozhodnutí Synodu biskupů církve patriarchální.

§2) Autentický výklad zákonů Synodu biskupů církve patriarchální přísluší patriarchovi po poradě se Stálým synodem až do budoucího zasedání Synodu biskupů církve patriarchální.

Can 113 - Synod biskupů církve patriarchální ať sestaví statuty, ve kterých je struktura sekretariátu Synodu, komise přípravná, legislativní a také i jiné mediální komise, které účinně napomáhají dosažení cíle.

Hlava IV – O patriarchální kurii

Can 114 - §1) Patriarcha musí mít při svém stolci zřízenou patriarchální kurii, která je odlišná od kurie eparchiální a skládá se ze Stálého synodu, biskupů patriarchálního synodu, dále z řádného tribunálu církve patriarchální, dále patriarchálního ekonoma, patriarchálního kancléře, liturgické komise a komisí jiných, které právem jsou připojené k patriarchální kurii.

§2) Osoby, které jsou členy patriarchální kurie, mohou být vybrány z kleriků celé církve je- mu svěcené po poradě s jejich eparchiálními biskupy anebo pokud se jedná o členy řeholního institutu anebo sdružení společného života na způsob řeholníků, po poradě s vyšším představeným; úřady obou dvou kurií patriarchy ať nezastávají, pokud je to možné, tytéž osoby.

Can 115 - §1) Stálý synod je ustaven z osoby patriarchy a čtyř biskupů volených na dobu pěti roků.

§2) Tři z těchto biskupů jsou zvoleni Synodem biskupů církve patriarchální a z nich alespoň dva musí být biskupy eparchiálními, jeden je však jmenován patriarchou.

§3) V téže době a tímž způsobem podle možností jsou ustanoveni čtyři biskupové, kteří podle řádu ustanoveného Synodem biskupů církve patriarchální stávají se náhradními členy Stálého synodu pro případ nepřítomnosti řádných členů.

Can 116 - §1) Patriarchovi přísluší svolávat Stálý synod a být jeho předsedou.

§2) Jestliže má patriarcha překážku, pro kterou nemůže být přítomen na Stálém synodu, pak Synodu předsedá biskup, který je podle data biskupské ordinace nejstarší mezi členy Synodu, při doplnění počtu pěti v souladu s Can 115§3.

§3) Pokud Stálý synod musí rozhodnout v záležitosti týkající se osoby některého biskupa, který je členem tohoto Synodu, je vyslechnut, avšak v Synodu je nahrazen jiným biskupem podle normy Can 115§3.

Can 117 - Předseda a všichni členové Stálého synodu, kteří jsou na Synodu přítomní, musí písemnosti Synodu podepsat.

Can 118 - Hlasování na Stálém synodu musí být tajné, když jde o osoby; v ostatních případech jen tehdy, když si to alespoň jeden z členů výslovně žádá.

Can 119 - Když některé záležitosti týkající se Stálého synodu mají být rozhodnuty během zasedání Synodu biskupů církve patriarchální, rozhodnutí o této záležitosti je vyhrazeno Stálému synodu, pokud patriarcha nerozhodne se souhlasem Stálého synodu, že je výhodné světit záležitost Synodu biskupů církve patriarchální.

Can 120 - Stálý synod je nutné svolat v určených termínech, nejméně dvakrát do roka a též kdykoliv to patriarcha uzná za vhodné a kdykoliv je zapotřebí vyřídit záležitosti, při kterých na základě všeobecného práva se vyžaduje souhlas anebo rada tohoto Synodu.

Can 121 - Jestliže ze závažné příčiny podle rozhodnutí Synodu biskupů církve patriarchální nemůže být ustaven Stálý synod, je třeba oznámit to Apoštolskému stolci a Synod biskupů církve patriarchální ať zvolí dva biskupy; jeden z nich musí být biskupem eparchiálním, kteří spolu s patriarchou po dobu překážek vedou Stálý synod.

Can 122 - §1) Pro správu majetku církve patriarchální, patriarcha jmenuje se souhlasem Stálého synodu patriarchálního ekonoma, který musí být odlišný od ekonoma eparchie patriarchy; tento ekonom ať je křesťanem zběhlým v ekonomických věcech, bezúhonného života; k platnosti se však vyžaduje, aby nebyl v pokrevním příbuzenství a švagrovství až do čtvrtého stupně včetně s patriarchou.

§2) Patriarchální ekonom je jmenován na dobu určenou partikulárním právem; po čas trvání jeho úřadu jej patriarcha nemůže odvolat, leda jen se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální; je-li nebezpečí z prodlení, se souhlasem Stálého synodu.

§3) Patriarchální ekonom má povinnost písemně předkládat vyúčtování správy z uplynulého roku, plán příjmů a výdajů na následující rok; vyúčtování musí vydat také, kdykoliv je požádán Stálým synodem.

§4) Synod biskupů církve patriarchální může si vyúčtování správy a plán příjmů a výdajů od patriarchálního ekonoma vyžádat a podrobit vlastnímu přezkoumání.

Can 123 - §1) Při patriarchální kurii ať je patriarchou jmenovaný kněz anebo diákon, proti kterému nejsou námitky, který jako patriarchální kancléř je představeným kanceláře a archivu patriarchy; ten v případě potřeby má svého zástupce, jehož jmenuje patriarcha.

§2) Kromě kancléře a jeho zástupce, kteří z titulu svého úřadu jsou současně notáři, může patriarcha jmenovat několik notářů pro celou církev, kterou vede; na ně se vztahují Can 253 a Can 254. Tito notáři mohou být svobodně z úřadu odvoláni.

§3) Ohledně archivu kurie patriarchální je třeba dodržovat Can 256 a Can 260.

Can 124 - Každá patriarchální církev musí mít komisi liturgickou i jiné komise, jež jsou předepsané pro církev „sui iuris“, jsou zřizovány patriarchou a složeny z osob, jmenovaných patriarchou; řídí se pravidly, která stanovil patriarcha, pokud právo nestanoví něco jiného.

Can 125 - Výdaje patriarchální kurie se hradí z majetku, který patriarcha může užívat pro tento účel; jestliže to nestačí, jednotlivé eparchie podle usnesení Synodu biskupů církve patriarchální přispívají na úhradu těchto výdajů.

Hlava V – O patriarchálním stolci při jeho uvolnění a jeho maření

Can 126 - §1) Patriarchální stolec je uvolněn smrtí anebo zřeknutím se patriarchy.

§2) Synod biskupů církve patriarchální přijímá zřeknutí se úřadu patriarchy, a to po poradě s římským veleknězem, pokud sám patriarcha se na něho neobrátí přímo.

Can 127 - Pokud partikulární právo jinak nestanoví, při uvolnění patriarchálního stolce stává se administrátorem církve patriarchální biskup, který je podle biskupské ordinace nejstarší mezi biskupy patriarchální kurie; není-li takového, pak jeden z biskupů, kteří jsou členy Stálého synodu.

Can 128 - Administrátoru církve patriarchální přísluší:

°1) oznámit zprávu o uvolnění patriarchálního stolce ihned římskému veleknězi a všem biskupům církve patriarchální,

°2) přesně splnit zvláštní normy, které všeobecné nebo partikulární právo či instrukce od římského velekněze předepisují, pokud jsou dány pro různé okolnosti, mezi nimiž je uvedeno i uvolnění patriarchálního stolce anebo se postarat, aby jiní tyto předpisy splnili,

°3) svolat biskupy na Synod biskupů církve patriarchální k volbě patriarchy a postarat se o všechno ostatní, co se svoláním Synodu souvisí.

Can 129 - Administrátor církve patriarchální má v eparchii patriarchy, stauropegiatských klášterech a též na místech, kde není zřízena ani eparchie, ani exarchát, tatáž práva a povinnosti z titulu administrátora uvolněné eparchie.

Can 130 - §1) Na administrátora církve patriarchální přechází řádná moc patriarchy s výjimkou těch záležitostí, které se nemohou projednat bez souhlasu Synodu biskupů církve patriarchální.

§2) Administrátor církve patriarchální nemůže odvolat z úřadu protosyncella anebo syncella eparchie patriarchy, ani cokoliv měnit po dobu uvolnění patriarchálního stolce.

§3) I když administrátor církve patriarchální nemá privilegia patriarchy, přesto má prvenství před všemi biskupy této církve, avšak ne na Synodu biskupů církve patriarchální, která má zvolit patriarchu.

Can 131 - Administrátor církve patriarchální je povinen co nejdříve zodpovídat se ze své správy novému patriarchovi.

Can 132 - §1) Jakmile je patriarchální stolec z kterékoliv příčiny mařen překážkou, takže patriarcha se nemůže ani písemně spojit s eparchiálními biskupy církve jemu svěcené, řízení církve přechází na eparchiálního biskupa, který na území této církve je nejstarší podle biskupského svěcení, v případě mimořádné nouze i na kněze.

§2) Řízení patriarchovy eparchie v případě, že patriarcha pro překážku ani písemně se nemůže spojit s křesťany vlastní eparchie, přechází na protosyncella; jestliže i on sám má překážku, pak přechází na toho, koho určil patriarcha anebo na toho, kdo v této době řídí patriarchální církev.

§3) Ten, kdo v této době přijal řídicí pravomoc, co nejdříve oznámí římskému veleknězi, že patriarchální stolec je mařen překážkou, a že on sám se ujal vedení.

Hlava VI – O metropolitě patriarchální církve

Can 133 - §1) Metropolita, který je představeným některé z provincií na území patriarchální církve, má následující pravomoci kromě jiného i v eparchiích této provincie, které jsou mu podřízeny z titulu všeobecného práva.

°1) Biskupy provincie ordinovat a intronisovat v době určené právem při dodržování Can 86§1, °2.

°2) svolávat metropolitní synod v obdobích, která stanovil Synod biskupů církve patriarchální, připravovat vhodné otázky k projednávání, vést synod, přeložit, prodloužit, zastavit a rozpustit,

°3) zřídít metropolitní tribunál,

°4) dbát, aby byla přesně zachována víra a církevní disciplína,

°5) vykonávat kanonickou vizitaci, jestliže eparchiální biskup ji zanedbal,

°6) toho, kdo byl legitimně navržen na úřad anebo zvolen, jmenovat anebo potvrdit, když to eparchiální biskup v právem stanovené době opomine vykonat; stejně jmenovat eparchiálního ekonoma, jestliže to eparchiální biskup přes napomenutí zanedbá.

§2) Ve všech právních záležitostech provincie metropolita vystupuje jménem metropole.

Can 134 - §1) Hodnost metropolity je vždy svázána s určeným sídlem jeho eparchie.

§2) Metropolita má ve své vlastní eparchii stejná práva a povinnosti jako eparchiální biskup.

Can 135 - Metropolita musí být připomínán v Božské liturgii a v Božských chválách všemi biskupy i ostatními kleriky podle předpisu liturgických knih.

Can 136 - Metropolita, který je představeným provincie, má kdekoliv přednost před metropolitou titulárním.

Can 137 - Synod biskupů církve patriarchální vymezuje práva a povinnosti metropolitů a metropolitních synod podle zákonných obyčejů vlastní církve patriarchální a podle časových a místních zvláštností.

Can 138 - Práva a povinnosti metropolity, který je postaven mimo území patriarchální církve, jsou tatáž, která jsou zahrnuta v Can 133§1,°2-°6 a v §2 a také v Can 135, Can 136, Can 160 a Can 1084§3; vzhledem k ostatním právům a povinnostem ať metropolita dodržuje speciální normy stanovené Synodem biskupů církve patriarchální a Apoštolským stolicí schválené anebo přímo stanovené.

Can 139 - Eparchiální biskup, který vykonává svoji pravomoc mimo území vlastní církve patriarchální, a nepatří k žádné provincii, zvolí si některého metropolitu po poradě s patriarchou a se schválením Apoštolského stolce; tomuto metropolitovi potom náleží práva a povinnosti, o kterých se pojednává v Can 133§1,°3-°6.

Hlava VII – O patriarchálním konventu

Can 140 - Patriarchální konvent je poradní sbor celé církve, ve které je patriarcha představeným; ten patriarchovi a Synodu biskupů církve patriarchální poskytuje pomoc v důležitých záležitostech, především k formě a způsobu apoštolátu a též k církevní disciplíně při zohlednění okolností doby a společného dobra vlastní církve na celém území, kde působí více církví „sui iuris“.

Can 141 - Patriarchální konvent je potřebné svolat aspoň každých pět roků a se souhlasem Stálého synodu a též Synodu biskupů církve patriarchální a vždy, když to uzná patriarcha za užitečné.

Can 142 - §1) Patriarchovi přísluší svolat patriarchální konvent, předsedat mu, přeložit ho, prodloužit, pozastavit, rozpustit; patriarcha jmenuje místopředsedu, který v jeho nepřítomnosti konventu předsedá.

§2) Když je patriarchální stolec uvolněn, patriarchální konvent je pozastaven z principu práva do té doby, dokud nový patriarcha v této věci nerozhodne.

Can 143 - §1) Na patriarchální konvent musí být pozváni:

- °1) eparchiální biskupové a ostatní místní představení,
- °2) titulární biskupové,
- °3) představení klášterních konfederací, generální představení institutu zasvěceného života, dále představení klášterů „sui iuris“,
- °4) rektori katolických univerzit, církevních univerzit, děkani teologických fakult, fakult kanonického práva, kteří mají sídlo na území církve konající konvent,
- °5) rektori velkých seminářů,
- °6) z každé eparchie alespoň jeden z eparchiálních kněží, především z farářů, dále jeden z řeholníků nebo z členů sdružení společného života na způsob řeholníků, též dva laici, pokud statut nestanoví větší počet; všichni jsou určeni způsobem, který určuje eparchiální biskup, a pokud jde o členy řeholních institutů anebo sdružení společného života na způsob řeholníků, pak vždy se souhlasem příslušného představeného.

§2) Všichni, kteří jsou povoláni na patriarchální konvent, mají povinnost se ho zúčastnit, pokud nemají oprávněnou překážku, kterou oznámí patriarchovi; eparchiální biskupové mohou poslat místo sebe zástupce.

§3) Osoby z jiných církví „sui iuris“ mohou být podle norem statutu přizvány na patriarchální konvent a zúčastnit se ho.

§4) Několik pozorovatelů z nekatolických církví anebo církevních společenství může být přizváno na patriarchální konvent.

Can 144 - §1) Při respektování práva každého křesťana k předložení otázek představeným náleží jenom patriarchovi anebo Synodu biskupů církve patriarchální určit, které záležitosti budou projednávány na patriarchálním konventu.

§2) Patriarcha musí si zajistit pomoc vhodných komisí a porad, které předcházejí konvent, aby všechny otázky byly řádně připraveny a zaslány ve vhodnou dobu členům konventu.

Can 145 - Patriarchální konvent má své statuty, schválené Synodem biskupů církve patriarchální, ve kterých jsou obsaženy nutné normy ke splnění cílů konventu.

Hlava VIII – O území církve patriarchální a o pravomoci patriarchy a Synodu mimo tohoto území

Can 146 - §1) Území církve, ve kterém je patriarcha představený, rozkládá se v těch krajích, ve kterých se zachovává obřad vlastní jeho církvi a patriarcha má zákonné právo zřizovat tam provincie, eparchie a exarcháty.

§2) Jakmile vznikne pochybnost o hranicích církve patriarchální anebo jakmile jde o změnu hranic, úlohou Synodu biskupů církve patriarchální je věc přešetřit a po vyslechnutí vyšší správní autority každé církve „sui iuris“, kterých se věc týká, a současně po projednání této věci na Synodu, podat vhodně doloženou žádost o odstranění pochybností anebo o změně hranic římskému veleknězi, který jediný má právo spolehlivě odstranit pochybnosti anebo vydat dekret o změně hranic.

Can 147 - Na území církve patriarchální je vykonávána pravomoc patriarchy a Synodu biskupů církve patriarchální nad všemi křesťany, kteří jsou k této církvi připsáni, ale i nad ostatními, kteří nemají svého místního představeného církve „sui iuris“ pro toto území řádně stanoveného a ti zůstávají připsáni vlastní církvi a jsou svěřeni péči místního ordináře uvedené církve patriarchální při dodržování Can 916§5.

Can 148 - §1) S ohledem na křesťany, kteří se zdržují mimo území církve, kde je patriarcha představený, má patriarcha právo a povinnost získávat vhodné informace prostřednictvím vizitátora vyslaného se souhlasem Apoštolského stolce.

§2) Vizitátor dříve, než přistoupí ke své úloze, ať navštíví eparchiálního biskupa těchto křesťanů a předloží mu jmenovací listiny.

§3) Po skončení vizitace pošle vizitátor zprávu patriarchovi, který po projednání věci na Synodu biskupů církve patriarchální může předložit Apoštolskému stolci vhodné návrhy, aby všude na celém světě bylo postaráno o ochranu a růst duchovního dobra věřících církve, kterou on řídí, dokonce i zřízením vlastních farností, exarchátů nebo eparchií.

Can 149 - Synod biskupů církve patriarchální podle norem kánonů o volbě biskupů zvolí nejméně tři kandidáty pro výkon úřadu eparchiálního biskupa, biskupa-koadjutora anebo pomocného biskupa pro činnost mimo území církve patriarchální; Synod předloží výsledek volby prostřednictvím patriarchy římskému veleknězi ke jmenování; přitom musí být zachováno tajemství všemi, kteří jakýmkoliv způsobem výsledek volby poznali, a to se týká i kandidátů.

Can 150 - §1) Biskupové, kteří jsou ustanoveni mimo území církve patriarchální, mají všechna synodální práva a povinnosti jako ostatní biskupové této církve při dodržování Can 102§2.

§2) Zákony navržené Synodem biskupů církve patriarchální a vyhlášené patriarchou, týkají-li se liturgických zákonů, platí kdekoliv na světě; jakmile jsou disciplinární či jedná-li se o jiná rozhodnutí Synodu, mají právní účinnost jen uvnitř církve patriarchální.

§3) Eparchiální biskupové, kteří byli ustanoveni mimo území církve patriarchální, ať ve vlastních eparchiích přijmou právní účinek disciplinárních zákonů a ostatních rozhodnutí Synodu, které jejich pravomoc nepřekračují; jakmile jsou tyto zákony schváleny Apoštolským stolicí, mají právní moc kdekoliv na zemi.

TITUL V – O VRCHNÍCH ARCIBISKUPSKÝCH CÍRKVÍCH

Can 151 - Vrchní arcibiskup je metropolita stolce označeného anebo uznaného nejvyšší církevní autoritou, který stojí v čele některé východní církve „sui iuris“ neoznačené titulem patriarchální.

Can 152 - Všechno, co je uvedeno ve všeobecném právu o patriarchálních církvích anebo o patriarchích, platí také pro vrchní arcibiskupské církve a pro vrchní arcibiskupy, pokud není něco výrazně rozdílně předepsáno všeobecným právem anebo to nevyplývá z podstaty věci.

Can 153 - §1) Vrchní arcibiskup je volen podle norem Can 63–74.

§2) Biskupský synod vrchní arcibiskupské církve po přijetí zvoleného musí informovat římského velekněze synodálním listem o průběhu kanonické volby a tento zvolený musí potom vlastnoručně podepsaným listem žádat o potvrzení své volby římským veleknězem.

§3) Po obdržení potvrzení zvolený musí před biskupským synodem vrchní arcibiskupské církve složit vyznání víry a slib důstojného vykonávání obřadů; potom následuje jeho veřejné prohlášení a intronizace; jestliže zvolený není ještě biskupem, intronizace nemůže být platně vykonána, dokud nepřijme biskupské svěcení.

§4) Jakmile je stvrzení negativní, nová volba se koná v době určené římským veleknězem.

Can 154 - Vrchní arcibiskup obdrží přednostní úctu bezprostředně po patriarchích, podle rozhodnutí o povýšení církve, které je představený, na vrchní arcibiskupskou církev.

TITUL VI – O METROPOLITNÍCH CÍRKVÍCH A JINÝCH CÍRKVÍCH „SUI IURIS“

Hlava I – O metropolitních církvích „sui iuris“

Can 155 - §1) V čele metropolitní církve „sui iuris“ je metropolita určeného sídla jmenovaný římským veleknězem, který je podporován podle normy práva radou ordinářů.

§2) Pouze nejvyšší církevní autorita má právo zřizovat metropolitní církve „sui iuris“ a měnit, rušit, ohraničovat jejich území stálými hranicemi.

Can 156 - §1) Po dobu tří měsíců od biskupského svěcení, anebo pokud už je metropolita vysvěceným biskupem od své intronizace, má povinnost si vyžádat od římského velekněze palium, které je znakem jeho metropolitní pravomoci a plného spojení metropolitní církve „sui iuris“ s římským veleknězem.

§2) Před udělením palia metropolita nemůže svolat radu ordinářů a světit biskupy.

Can 157 - §1) Moc, která patří metropolitovi podle právních norem nad biskupy a ostatními křesťany v metropolitní církvi, kterou řídí, je řádná a vlastní, ale také osobní, takže si nemůže ustanovit zástupce pro celou metropolitní církev „sui iuris“ nebo delegovat svoji pravomoc na někoho pro všechny případy.

§2) Pravomoc metropolitů a rady ordinářů je platně vykonávána jediné uvnitř území církve metropolitní „sui iuris“.

§3) Ve všech právních záležitostech církví metropolitních „sui iuris“ metropolita vystupuje je jejím jménem.

Can 158 - §1) Sídlo metropolitní církve „sui iuris“ je v hlavním městě, od kterého metropolita, který je v této církvi představeným, obdrží titul.

§2) Metropolita v eparchii, která je mu svěcena, má také práva a povinnosti jako eparchiální biskup.

Can 159 - V církvi metropolitní „sui iuris“, ve které je metropolita představeným, má následující práva kromě těch, která mu patří z práva všeobecného nebo partikulárního, stanoveného římským veleknězem:

- °1) světit a intronizovat biskupy této církve v době, kterou určuje právo,
- °2) svolávat radu ordinářů podle právních norem, vhodně připravit otázky, které je potřebné projednat, předsedat radě, přeložit ji, prodloužit, pozastavit či rozpustit,
- °3) zřídít metropolitní tribunál,
- °4) dbát, aby víra a církevní disciplína byly přesně zachovávány,
- °5) provádět kanonické vizitace v eparchiích, pokud je eparchiální biskup zanedbával,
- °6) jmenovat administrátora eparchie v případě, o kterém jedná Can 221,
- °7) toho, který byl legitimně na úřad navržen anebo zvolen, jmenovat anebo potvrdit, jakmile to eparchiální biskup v době stanovené právem opomenul vykonat; rovněž jmenovat eparchiálního ekonoma, jestliže eparchiální biskup přes napomenutí jej jmenovat zanedbal,
- °8) oznamovat písemnosti římskému veleknězi, jiným eparchiálními biskupům, kterých se to týká, pokud to Apoštolský stolec nezařídí přímo; starat se věrně o vykonávání předpisů, které jsou v těchto písemnostech obsaženy.

Can 160 - Při mimořádných záležitostech anebo zvláštních těžkostech s nimi souvisejících ať eparchiální biskupové neopomenou vyslechnout metropolitu a on zase eparchiální biskupy.

Can 161 - V Božské liturgii a v Božských chválách musí být metropolita vzpomínán po římském veleknězi všemi biskupy a všemi kleriky podle předpisu liturgických knih.

Can 162 - Metropolita je povinen konat vzpomínku na římského velekněze na znamení plného spojení s ním v Božské liturgii i v Božských chválách podle předpisů liturgických knih a zajišťovat, aby tak věrně jednali všichni biskupové a ostatní klerici církve metropolitní.

Can 163 - Metropolita ať je často ve styku s římským veleknězem, avšak návštěvu, kterou je povinen vykonat po každých pěti letech podle Can 208§2, je vhodné uskutečnit se všemi biskupy metropolitní církve, kterou řídí.

Can 164 - §1) Do rady ordinářů musí být povoláni všichni ordinovaní biskupové této metropolitní církve „sui iuris“, kdekoli ustanovení, s výjimkou těch, kteří byli potrestáni kanonickými tresty, o kterých pojednává Can 1433–1434; biskupové jiné církve „sui iuris“ mohou být přizváni jedině jako hosté, jestliže to schválí většina členů rady ordinářů.

§2) Rozhodující hlas v radě ordinářů mají eparchiální biskupové a biskupové-koadjutoři, ostatní biskupové metropolitní církve „sui iuris“ jenom tehdy, když je to výslovně stanoveno partikulárním právem.

Can 165 - §1) Všichni biskupové, legitimně povolání do rady ordinářů, mají závaznou povinnost účastnit se, s výjimkou těch, kteří se již vzdali svého úřadu.

§2) Pokud některý biskup podle svého názoru má oprávněnou překážku, ať písemně předloží své důvody radě ordinářů; o oprávněnosti této překážky rozhodují biskupové s rozhodujícím hlasem, kteří jsou přítomni na určeném místě při začátku zasedání rady.

§3) Nikdo z členů rady ordinářů nemůže místo sebe vyslat zástupce a nikdo nemá víc hlasů.

§4) Po zahájení rady ordinářů nikdo z povinných členů nemůže odejít, pokud by k tomu neměl oprávněnou příčinu schválenou předsedou rady.

Can 166 - §1) Jestliže partikulární právo nevyžaduje větší přítomnost, kterékoliv zasedání rady ordinářů je kanonické a každé jednotlivé hlasování je platné, pokud je přítomna většina biskupů, kteří jsou vázáni povinností účasti.

§2) Rada ordinářů rozhoduje o záležitostech absolutní většinou hlasů těch, kteří mají rozhodující hlas a jsou přítomni.

Can 167 - §1) V případě, kdy všeobecné právo odkazuje na partikulární právo církve „*sui iuris*“, je v pravomoci rady ordinářů vynášet zákony a stanovovat normy.

§2) Metropolita má povinnost co nejdříve podat Apoštolskému stolci zprávu o zákonech a normách vynesenech radou ordinářů a tyto zákony a normy může jen tehdy platně vyhlásit až když dostal písemné oznámení Apoštolského stolce o přijetí právních dokumentů; zašle mu také zprávu o ostatních usneseních rady ordinářů.

§3) Metropolita má povinnost vyhlásit zákony a zveřejnit rozhodnutí rady ordinářů.

§4) Při dodržení kánonů, ve kterých se výslovně jedná o správních aktech metropolitů, který je představeným metropolitní církve „*sui iuris*“, má také vyřizovat ony správní akty, které jsou všeobecným právem svěceny vyšší správní autoritě církve metropolitní „*sui iuris*“, vždy však se souhlasem rady ordinářů.

Can 168 - Pokud se týká jmenování metropolitů a biskupů, rada ordinářů pro každý jednotlivý případ ať sestaví seznam tří vhodných kandidátů a ten ať zašle Apoštolskému stolci při zachování tajemství i vůči samotným kandidátům; členové rady ordinářů, považují-li to za prospěšné, si mohou vyžádat mínění některých kněží nebo jiných křesťanů vynikajících moudrostí a znajících potřeby církve i osobité vlastnosti kandidátů na biskupství.

Can 169 - Rada ordinářů se musí postarat o zajištění pastoračních potřeb křesťanů a může stanovit, co je vhodné ke vzrůstu víry a prospěšné pro společné pastorační akce sloužící k usměrnění mravů, zachování vlastních obřadů a zachování církevní disciplíny.

Can 170 - Rada ordinářů se má sejít alespoň jedenkrát do roka a také tehdy, když to vyžadují speciální okolnosti anebo je potřebné vyřídit záležitosti, které ze všeobecného práva jsou rezervovány této radě ordinářů anebo při kterých se vyžaduje souhlas této rady ordinářů.

Can 171 - Rada ordinářů ať vyhodnotí statut, který je zapotřebí zaslat Apoštolskému stolci, ve kterém se pamatuje na sekretariát rady, s přípravnými komisemi, s jednacím pořádkem, s procedurálním řádem, ale i s jinými prostředky, které dopomohou k dosažení cíle.

Can 172 - V metropolitní církvi „*sui iuris*“ ať je konvent podle norem Can 140–145 svoláván alespoň jednou za pět roků; všechno, co je na tomto místě uvedeno o patriarchovi, týká se též metropolitů.

Can 173 - §1) Při uvolnění metropolitního stolce v metropolitní církvi „*sui iuris*“:

°1) administrátorem v metropolitní církvi „*sui iuris*“ se stává eparchiální biskup této církve, který je nejstarší biskupským svěcením a ten je povinen co nejdříve oznámit římskému veleknězi uvolnění metropolitního stolce,

°2) na administrátora v metropolitní církvi „*sui iuris*“ přechází řádná pravomoc s výjimkou těch záležitostí, které mohou být projednány jenom se souhlasem rady ordinářů,

°3) při uvolnění metropolitního stolce ať se nic nemění.

§2) Pokud metropolitní stolec je mařen překážkou, ať se zachovává to, co bylo stanoveno o patriarchálním stolci v Can 132§1; všechno, co je na tomto místě uvedeno o patriarchovi, přísluší též metropolitovi.

§3) S ohledem na uvolnění nebo maření metropolitního stolce nechť se zachovávají Can 221–233.

Hlava II – O ostatních církvích „sui iuris“

Can 174 - Církev „*sui iuris*“, která není ani patriarchální, ani vrchní arcibiskupská, ani metropolitní, je svěcena biskupovi, který je představeným podle norem všeobecného práva a partikulárního práva ustanoveného římským veleknězem.

Can 175 - Tyto církve bezprostředně podléhají Apoštolskému stolci; práva a povinnosti, o kterých pojednávají Can 159.°3–°8 vykonává biskup delegovaný Apoštolským stolicí.

Can 176 - Jestliže všeobecné právo v něčem odkazuje na právo partikulární anebo na vyšší správní autoritu církve „sui iuris“, pak příslušnou autoritou v těchto církvích je biskup, který je představeným této církve, podle norem práva se souhlasem Apoštolského stolce, pokud není výslovně stanoveno jinak

TITUL VII – O EPARCHIÍCH A BISKUPECH

Hlava I – O biskupech

Can 177 - §1) Eparchie je část Božího lidu, která je svězena pastýřské péči biskupa spolupracujícího s kněžstvem, a to tak, že přilne ke svému pastýři a skrze něho přes evangelium a eucharistii v Duchu svatém vytváří partikulární církev, ve které je skutečně přítomná a působí jedna svatá katolická apoštolská církev Kristova.

§2) Při zřízení, změně a zrušení eparchie uvnitř církve patriarchální je zapotřebí dodržet Can 85§1; v ostatních případech ustanovení, změna a zrušení eparchie přísluší pouze Apoštolskému stolci.

Can 178 - Biskup eparchiální, kterému je eparchie svězena k pastýřské péči, ji osobně řídí jako vikář a legát Kristův; pravomoc, kterou vykonává osobně jménem Kristovým, je vlastní, řádná a bezprostřední, i když výkon této pravomoci je ve svém důsledku řízen nejvyšší církevní autoritou, může být omezený určitými hranicemi s ohledem na prospěch církve anebo křesťanů.

Can 179 - Biskupové, jimž nebyla svězena eparchie, aby ji vedli osobně, a vykonávají anebo vykonávali v církvi jakékoli jiné poslání, nazývají se titulárními biskupy.

Článek I – O volbě biskupů

Can 180 - Ať se vyžaduje od toho, kdo má být vysvěcený na biskupa:

°1) pevná víra, dobré mravy, zbožnost, horlivost o spásu duší a rozvážnost,

°2) těšící se dobré pověsti,

°3) nesvázaný manželským svazkem,

°4) věk alespoň třicet pět let,

°5) aspoň pět let kněžství,

°6) v některých posvátných vědách dosažení titulu doktora nebo licenciátu nebo je třeba alespoň být znalcem.

Can 181 - §1) Biskupové na území církve patriarchální, kteří jsou určeni kanonickou volbou na uvolněný biskupský stolec nebo na plnění jiného úřadu, se řídí podle norem Can 947–957, pokud společné právo nestanoví jinak.

§2) Ostatní biskupové jsou jmenováni římským veleknězem při dodržení Can 149 a Can 168.

Can 182 - §1) Vhodné kandidáty na biskupy mohou navrhnout jen členové Synodu biskupů církve patriarchální, kteří mají povinnost podle norem partikulárního práva shromáždit informace a dokumenty nutné k ověření vhodnosti kandidátů a též, považují-li to za vhodné, ať vyslechnou tajně a jednotlivě některé kněze anebo i jiné křesťany vyznačující se moudrostí a křesťanským životem.

§2) Biskupové ať oznámí patriarchovi ve vhodném čase před svoláním Synodu biskupů církve patriarchální svoje sdělení; patriarcha zašle zprávu, ke které, je-li možné a případ to umožní, doloží i vlastní informace všem členům Synodu.

§3) Jestliže partikulární právo schválené římským veleknězem neuvádí nic jiného, Synod biskupů církve patriarchální prověří jména kandidátů, tajným hlasováním sestaví jejich pořadí, které prostřednictvím patriarchy zašle Apoštolskému stolci k získání souhlasu od římského velekněze.

§4) Jedenkrát udělený souhlas římského velekněze pro jednotlivé kandidáty platí, pokud nebude výslovně odvolán; v tomto případě je nutné jméno kandidáta ze seznamu vyškrtnout.

Can 183 - §1) Po kanonickém svolání, jsou-li přítomny na určeném místě dvě třetiny biskupů, kteří jsou povinni se účastnit Synodu biskupů církve patriarchální, kromě těch, kteří mají zákonnou překážku, Synod je prohlášen za zahájený a může se přikročit k volbě.

§2) Biskupové ať svobodně zvolí toho, o kterém se domnívají, že je před ostatními vhodný a schopný před Pánem.

§3) Ke zvolení se vyžaduje absolutní většina hlasů přítomných; po třech bezvýsledných hlasováních se přistupuje ke čtvrtému hlasování, které se týká už jen dvou kandidátů, kteří ve třetím kole obdrželi nejvíce hlasů.

§4) Jestliže ve třetím či čtvrtém volebním kole při rovnosti hlasů není rozhodnuto, kdo je kandidátem pro nové volební kolo anebo kdo je zvolen, rovnost se vyřeší ve prospěch toho, kdo je starší podle kněžské ordinace; jestliže nikdo nemá přednost před jinými, rozhodne se pro toho, kdo je starší věkem.

Can 184 - §1) Jestliže zvolený je uveden na seznamu kandidátů, které už schválil římský velekněz, patriarcha oznámí výsledek volby zvolenému pod závazkem mlčenlivosti.

§2) Jestliže zvolený volbu přijme, ať patriarcha oznámí ihned přijetí volby a den jejího vyhlášení Apoštolskému stolci

Can 185 - §1) Jestliže zvolený není z těch, kteří jsou na seznamu kandidátů, patriarcha ihned podá zprávu o vykonané volbě Apoštolskému stolci, aby si vyžádal souhlas římského velekněze při zachování tajemství všemi, kteří jakýmkoliv způsobem poznali výsledek volby; ať ho udržují v tajnosti i co se týče zvoleného, pokud nedorazí patriarchovi zpráva o souhlase.

§2) Po získání souhlasu římského velekněze, patriarcha s příkazem zachovat tajemství oznámí zvolenému výsledek volby a postupuje podle norem Can 184§2.

Can 186 - §1) Pokud se nemůže shromáždit Synod biskupů církve patriarchální, patriarcha si po poradě s Apoštolským stolicí vyžádá hlasy biskupů písemnou cestou; v tomto případě patriarcha k platnosti úkonu musí použít spolupráci dvou biskupů jako sčítatelů hlasů, kteří jsou určeni podle normy práva; jestliže není, se souhlasem Stálého synodu.

§2) Sčítatelé hlasů při zachování tajemství otevrou listy biskupů, spočítají hlasy a písemnou zprávu podepíší společně s patriarchou.

§3) Jestliže někdo z kandidátů v tomto jediném volebním kole získá absolutní většinu hlasů členů Synodu, považuje se za zvoleného a patriarcha postupuje podle norem Can 184 anebo Can 185; v jiném případě odevzdá případ Apoštolskému stolci.

Can 187 - §1) Komukoliv, kdo se stal biskupem, je potřebné kanonické pověření, kterým je ustanoven za eparchiálního biskupa určité eparchie nebo je mu svěřen určitý úřad v církvi.

§2) Před biskupským svěcením kandidát složí vyznání víry a slib poslušnosti římskému veleknězi, v církvích patriarchálních též slib poslušnosti patriarchovi v těch věcech, ve kterých je mu podřízen podle norem práva.

Can 188 - §1) Pokud nemá zákonnou překážku, je povinen ten, kdo je určen na biskupství, přijmout biskupské svěcení do tří měsíců ode dne vyhlášení, jedná-li se o volbu, anebo od přijetí apoštolského listu, jde-li o jmenování.

§2) Eparchiální biskup je povinen během čtyř měsíců od své volby anebo jmenování ujmout se kanonického vedení své eparchie.

Can 189 - §1) Eparchiální biskup se ujímá kanonického vedení eparchie legitimní intronizací, při které se veřejně čte apoštolský list anebo list patriarchy o kanonickém ustanovení.

§2) O vykonání intronizace se vyhotoví dokument, který musí být podepsán samotným eparchiálním biskupem a současně kancléřem a alespoň dvěma svědky, a musí se uložit v archivu eparchiální kurie.

§3) Před intronizací ať se biskup ani sám ani prostřednictvím jiných pod žádnou záminkou nemísí do vedení eparchie; pokud však v eparchii zastává nějaký úřad, může v něm setrvat a vykonávat ho.

Článek II – O právech a povinnostech eparchiálních biskupů

Can 190 - Eparchiální biskupové ve všech právních záležitostech vystupují jménem eparchie.

Can 191 - §1) Povinností eparchiálních biskupů je řídit svěcenou eparchii s pravomocí zákonodárnou, výkonnou a soudní.

§2) Zákonodárnou pravomoc vykonává biskup osobně, exekutivní vykonává buď sám anebo prostřednictvím protosyncella anebo syncella, soudní pravomoc vykonává buď osobně anebo prostřednictvím soudního vikáře a soudců.

Can 192 - §1) Při výkonu své pastorační úlohy eparchiální biskup se obětavě stará o všechny věřící, kteří jsou svěceni jeho péčí bez ohledu na věk, postavení, národnost anebo příslušnost k církvi „sui iuris“, ať už na území eparchie bydlí, nebo se tam dočasně zdržují, přitom má biskup apoštolského ducha obracet k těm, kteří pro své životní podmínky nemohou dostatečně využívat pastorační péče, a také k těm, kteří se odchýlili od praxe náboženského života.

§2) Eparchiální biskup kéž věnuje zvláštní pozornost tomu, aby všichni křesťané jemu svěcení rozvíjeli jednotu mezi křesťany podle principů schválených církví.

§3) Eparchiální biskup ať má starost i o nepokřtěné a považuje je za ty, kteří jsou mu Pánem svěceni, dbá, aby jim zářila láska Kristova ve svědectví křesťanů žijících v církevním společenství.

§4) Eparchiální biskup ať věnuje speciální péči kněžím, ať jim naslouchá jako spolupracovníkům a rádčům, chrání jejich práva, stará se, aby plnili závazky vlastní jejich stavu a aby měli k dispozici prostředky, které jim napomáhají k rozvoji duchovního a intelektuálního života.

§5) Eparchiální biskup ať se postará, aby klerici a jejich rodiny, pokud jsou ženatí, měli přiměřené zabezpečení, pojištění a zdravotní pojištění podle norem práva.

Can 193 - §1) Jestli má eparchiální biskup ve své péči svěcené křesťany jiných církví „sui iuris“, má velkou povinnost učinit všechno pro to, aby si tito křesťané podrželi obraz vlastní církve, ctili ho a podle svých možností zachovávali a měli dobré vztahy s vyšší autoritou své církve.

§2) Eparchiální biskup ať zajišťuje podle možností duchovní potřeby těchto křesťanů prostřednictvím kněží a farářů této církve „sui iuris“, k níž patří tito křesťané anebo i tak, že ustanoví syncella k duchovní správě těchto křesťanů.

§3) Eparchiální biskupové, kteří ustanovili tímto způsobem kněze, faráře nebo syncella pro duchovní péči křesťanů církve patriarchální, ať naváží vztahy s patriarchy, jichž se to týká, a s jejich souhlasem ať jednají ve vlastní pravomoci a co nejdříve to oznámí Apoštolskému stolci; jestliže patriarchové z jakékoliv příčiny nedají souhlas, ať tuto záležitost biskupové oznámí Apoštolskému stolci.

Can 194 - Eparchiální biskup může udělovat hodnosti podřízeným klerikům s vyloučením ostatních podle norem partikulárního práva církve „sui iuris“

Can 195 - Eparchiální biskup ať projevuje co největší přiznání povoláním ku kněžství, k diaconátu, k diaconské službě, k řeholnímu životu a k povolání do institutů zasvěceného života; a k misiím.

Can 196 - §1) Eparchiální biskup je povinen křesťanům předkládat a vysvětlovat pravdy víry a jim odpovídající mravy, a to tak, že osobně sám často káže, stará se též o to, aby právní předpisy o službě Božím slovem především v homiliích a v katechetickém vyučování byly svědomitě zachovávány, a to tak, aby se všem vštěpovala všeobecná křesťanská nauka.

§2) Eparchiální biskup ať se stará o neporušenost a jednotu víry.

Can 197 - Eparchiální biskup ať je pamětliv, že má povinnost dávat příklad svatostí, láskou, pokorou, jednoduchostí života; ve všech svých pracích ať se snaží prohlubovat svatost křesťanů podle osobního povolání každého z nich a ať je rozdělovatelem božských tajemství a usilovně dbá o to, aby křesťané svěcení jeho péči rostli v milosti užíváním svátostí, především účasti na Božské eucharistii, vrůstali do lásky a hluboko rozpoznávali velikonoční tajemství a přitom žili tak, aby vytvářeli jedno tělo v jednotě Kristovy lásky.

Can 198 - Eparchiální biskup ať často slaví Božskou liturgii za lid eparchie, který mu je svěřený; ve dnech předepsaných partikulárním právem církve „sui iuris“ je to jeho povinností.

Can 199 - §1) Eparchiální biskup jako moderátor veškerého liturgického života ve své eparchii je zároveň i ochráncem a strážcem a bdí nad co největším rozkvětem liturgického života, usměrňuje ho podle předpisů a legitimních obyčejů, které jsou vlastní církvi „sui iuris“.

§2) Eparchiální biskup ať zajišťuje ve vlastním katedrálním chrámu, aby se slavila část Božských chval každodenně, podle zvyklostí církve „sui iuris“; též ať se Božské chvály slaví v kterékoliv farnosti v neděli, o svátcích a hlavně o velkých slavnostech a v jejich podvečer.

§3) Eparchiální biskup ať často předsedá Božským chválám v katedrálním chrámě a v jiných kostelech; především však v příkázané svátky a o jiných slavnostech, při kterých je velká účast lidu.

Can 200 - Eparchiálnímu biskupovi přísluší vykonávat v celé eparchii posvátné funkce podle předpisů liturgických knih, má je slavnostně konat osobně s použitím všech velekněžských insignií; ale ne mimo území vlastní eparchie bez výslovného souhlasu tamnějšího eparchiálního biskupa, anebo alespoň se souhlasem předpokládaným.

Can 201 - §1) Eparchiální biskup je povinen hájit jednotu vlastní eparchie, a proto musí usilovat o dodržování církevní disciplíny a naléhat na dodržování všech církevních zákonů a zákonných obyčejů.

§2) Eparchiální biskup dbá na to, aby se do církevní disciplíny nedostaly nepořádky, především ve službě Božího slova, udělování svátostí a svěcení, ve vztahu ke kultu svatých a ve vykonávání nábožných odkazů.

Can 202 - Eparchiální biskupové více církví „sui iuris“, vykonávající svoji pravomoc na tomtéž území ať se postarají o jednotu při společných akcích vzájemnými poradami na periodických konventech, ať spojenými silami účinným způsobem zajišťují společné dílo pro dobro náboženství a k účinné ochraně církevní disciplíny.

Can 203 - §1) Eparchiální biskup ať podporuje různé formy apoštolátu v eparchii, stará se, aby v celé jeho eparchii anebo v jednotlivých okresech všechna činnost byla řízena pod jeho vedením se zachováním vlastního charakteru každého apoštolátu.

§2) Eparchiální biskup ať připomíná povinnosti apoštolátu, jimiž jsou vázáni křesťané podle svých podmínek, schopností a ať je povzbuzuje k účasti a podpoře apoštolátu podle potřeb místa a doby.

§3) Eparchiální biskup nechť podporuje podle potřeby ta křesťanská společenství, která přímo anebo nepřímo usilují o duchovní cíl, a to zřizováním, schvalováním a udělováním pochval anebo jejich doporučením podle norem práva.

Can 204 - §1) I když eparchiální biskup má biskupa-koadjutora nebo pomocného biskupa, přesto má povinnost rezidence ve vlastní eparchii.

§2) Kromě případu povinností souvisejících s nepřítomností ve vlastní eparchii, může eparchiální biskup z oprávněné příčiny vzdálit se z eparchie ne více než na měsíc ročně, a to buď bez přerušení anebo s přerušením, za předpokladu, že tím eparchii nevznikne škoda.

§3) Bez vážné příčiny ať se eparchiální biskup nevzdaluje ze své eparchie ve dnech hlavních slavností stanovených partikulárním právem podle tradice vlastní církve „sui iuris“.

§4) Jestliže se eparchiální biskup vykonávající svoji pravomoc na území církve patriarchální nezákonně vzdálí z eparchie jemu svěcené na více než šest měsíců, ať patriarcha ohlásí záležitost římskému veleknězi, v ostatních případech ať to učiní metropolita; jestliže však sám metropolita je nezákonně vzdálený, ať to vykoná eparchiální biskup nejstarší podle biskupské ordinace, který je podřízený dotyčnému metropolitovi.

Can 205 - §1) Eparchiální biskup má povinnost vykonávat každoročně kanonickou vizitaci eparchie, a to celé nebo její části tak, aby celá eparchie byla vizitována aspoň každých pět roků; pokud má zákonnou překážku, pak vizitace se uskuteční prostřednictvím biskupa-koadjutora anebo prostřednictvím pomocného biskupa anebo protosyncella či syncella.

§2) Kanonické vizitaci eparchiálního biskupa podléhají osoby, katolické instituce, posvátné věci a místa nacházející se na území eparchie.

§3) Eparchiální biskup může vizitovat členy řeholních společností a společností společného života na způsob řeholních společností, papežského nebo patriarchálního práva a jejich domy jen v případech, které výslovně právo uvádí.

Can 206 - §1) Eparchiální biskup, který vykonává svoji pravomoc na území církve patriarchální, je povinen každých pět roků podat patriarchovi zprávu o stavu svěcené eparchie, podle způsobu, který stanovil Synod biskupů církve patriarchální. Jedno vyhotovení zprávy biskup zašle Apoštolskému stolci.

§2) Ostatní eparchiální biskupové musí podat tuto zprávu Apoštolskému stolci každých pět roků a pokud se jedná o biskupy jakékoliv patriarchální církve nebo metropolitní církve „sui iuris“, co nejdříve pošlou vyhotovení této zprávy patriarchovi nebo metropolitovi.

Can 207 - Eparchiální biskup kterékoliv církve „sui iuris“, také církve latinské, při příležitosti pětileté zprávy musí Apoštolskému stolci podat zprávu o stavu a potřebách křesťanů, kteří jsou mu svěceni do jeho péče, ale jsou připsáni do jiné církve „sui iuris“.

Can 208 - §1) Eparchiální biskup, který vykonává svoji pravomoc v rámci území patriarchální církve, uplynutím pěti roků od své intronizace ať vykoná povinnou návštěvu Říma a je-li to možné, pak společně s patriarchou, k uctění prahů svatých apoštolů Petra a Pavla za účelem návštěvy nástupce svatého Petra.

§2) Ostatní eparchiální biskupové jsou povinni vykonat návštěvu Říma v jednotlivých pětiročních, a to osobně; za předpokladu, že mají zákonnou překážku, pak prostřednictvím jiného; jestliže však jde o biskupy některé církve patriarchální, je žádoucí, aby se návštěva alespoň několikrát vykonala společně s patriarchou.

Can 209 - §1) Eparchiální biskup musí vzpomínat římského velekněze na prvním místě přede všemi jako projev plného spojení s ním, a to jak v Božské liturgii, tak i v Božských chválách podle předpisu liturgických knih a dále má zajišťovat, aby to svědomitě konali i ostatní eparchiální klerici.

§2) Eparchiální biskup musí být připomínán všemi kleriky v Božské liturgii a v Božských chválách podle předpisů liturgických knih.

Can 210 - §1) Eparchiální biskup, který dovršil věk 75 roků anebo je pro nedostatečné zdraví nebo z jiné závažné příčiny neschopný vykonávat svůj úřad, je žádán, aby se zřekl svého úřadu.

§2) Eparchiální biskup, který vykonává svoji pravomoc v jurisdikci patriarchální církve, zasílá své zřeknutí se úřadu patriarchovi; v ostatních případech je zřeknutí se úřadu zapotřebí podat římskému veleknězi a jestliže biskup patří do církve patriarchální, je zapotřebí to co nejdříve oznámit patriarchovi.

§3) K přijetí zřeknutí se patriarcha potřebuje souhlas Stálého synodu, jestliže by předtím Synod biskupů církve patriarchální sám nepožádal o zřeknutí se úřadu dotyčného.

Can 211 - Eparchiální biskup, jehož zřeknutí se bylo přijato, dostává titul emeritní biskup eparchie, kterou řídil, může si ponechat sídlo v této eparchii; jestliže však v určitých případech pro zvláštní okolnosti Apoštolský stolec nerozhodne jinak anebo jedná-li se o eparchii v rámci území církve patriarchální, tak rozhodne patriarcha se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální.

Článek III – O biskupech-koadjutorech a biskupech pomocných

Can 212 - §1) Jestliže to vyžadují pastorační potřeby eparchie, může být na žádost eparchiálního biskupa ustanoven jeden anebo i více pomocných biskupů.

§2) Za závažných okolností i osobní povahy, může být řádně ustanoven biskup-koadjutor s právem nástupnictví, vybavený zvláštním zplnomocněním.

Can 213 - §1) Biskup-koadjutor kromě práv a povinností, které jsou stanovené všeobecným právem, má však také ty, které jsou určeny v listině o kanonickém ustanovení.

§2) Práva a povinnosti biskupa-koadjutora, kterého ustanovil patriarcha, jsou určeny samotným patriarchou se souhlasem Stálého synodu; jestliže se však jedná o biskupa-koadjutora, který je vybaven všemi právy a povinnostmi eparchiálního biskupa, vyžaduje se souhlas Synodu biskupů církve patriarchální.

Can 214 - §1) Biskup-koadjutor a pomocný biskup, aby se ujal kanonicky svého úřadu, musí předložit eparchiálnímu biskupovi listinu o kanonickém ustanovení.

§2) Biskup-koadjutor je povinen předložit kromě toho listinu o kanonickém ustanovení sboru eparchiálních poradců.

§3) Jestliže však eparchiální biskup je mafen v jednání, dostačuje, aby biskup-koadjutor a pomocný biskup předložili listiny o kanonickém ustanovení sboru eparchiálních poradců.

§4) Kancelář kurie musí být přítomen při předložení listiny o kanonickém ustanovení a vykoná o tom úřední zápis.

Can 215 - §1) Biskup-koadjutor řídí záležitosti eparchiálního biskupa, je-li nepřítomen nebo má-li překážku; musí být jmenovaný za protosyncella a ať mu biskup svěčuje před ostatními ty záležitosti, které vyžadují z právního ustanovení speciální mandát.

§2) Eparchiální biskup má při respektování §1 jmenovat pomocného biskupa protosyncellem; pokud je jich více, jednoho jmenuje protosyncellem a další jmenuje syncelly.

§3) Eparchiální biskup ať se radí při projednávání důležitých záležitostí, zvláště pastorační povahy, především s pomocnými biskupy.

§4) Biskup-koadjutor a pomocný biskup tím, že jsou povoláni mít účast na jeho péči, ať plní své úřady tak, že všechny záležitosti konají s ním ve svorné součinnosti.

Can 216 - §1) Biskup-koadjutor a pomocný biskup jsou povinni, kdykoliv je eparchiální biskup požádá, za předpokladu, že jim v tom nebrání vážná překážka, vykonávat funkce, které jim určil eparchiální biskup.

§2) Eparchiální biskup ať nesvětuje natrvalo jiným biskupská práva a funkce, které biskup-koadjutor a pomocný biskup může a chce vykonávat.

Can 217 - Biskup-koadjutor a pomocný biskup mají povinnost rezidence v eparchii, ze které ať se nevzdalují, jediné na krátký čas kromě plnění nějaké úlohy mimo eparchii a kromě dovolené, která ať není delší jednoho měsíce.

Can 218 - Při zřeknutí se úřadu biskupa-koadjutora anebo pomocného biskupa ať se použije ustanovení Can 210 a Can 211§2; těmto biskupům se uděluje titul emeritní.

Článek IV – O eparchiálním stolci uvolněném anebo postuženém překážkou

Can 219 - Eparchiální stolec se stává uvolněným, jestliže eparchiální biskup zemře, je přeložen anebo zbaven úřadu.

Can 220 - Vzhledem k uvolněnému eparchiálnímu stolci na území církve patriarchální kromě Can 225–232 a při respektování Can 222–223 je zapotřebí dodržet následující:

°1) patriarcha podá zprávu o uvolněném eparchiálním stolci co nejdříve Apoštolskému stolci,

°2) řádná pravomoc eparchiálního biskupa až do jmenování eparchiálního administrátora přechází na patriarchu, pokud není stanoveno jinak partikulárním právem církve patriarchální anebo římským veleknězem,

°3) patriarchovi přísluší jmenovat eparchiálního administrátora do měsíce od přijetí zprávy o uvolněném eparchiálním stolci, a to po poradě s biskupy patriarchální kurie, pokud jsou; jinak po poradě se Stálým synodem; jestliže se tak nestane do měsíce, jmenování administrátora přechází na Apoštolský stolec,

°4) administrátor eparchie po vyznání víry před patriarchou obdrží pravomoc, kterou může vykonávat až po kanonickém převzetí úřadu; to se uskuteční předložením jmenovací listiny sboru eparchiálních poradců,

°5) patriarcha se musí starat, aby uvolněný eparchiální stolec byl do termínu stanoveného všeobecným právem obsazen důstojným a vhodným eparchiálním biskupem.

Can 221 - S výjimkou uvolněných eparchiálních stolic, o kterých pojednává Can 220, v ostatních případech při uvolnění eparchiálního stolce kromě Can 225–232 a při dodržení Can 222–223 je potřebné zachovat následující:

°1) metropolita a jinak ten, který podle normy Can 271§5 předsedá sboru eparchiálních poradců, podá co nejdříve zprávu o uvolněném eparchiálním stolci Apoštolskému stolci a jakmile se jedná o eparchii církve patriarchální, pak také patriarchovi,

°2) řízení eparchie, pokud Apoštolský stolec nerozhodne jinak, přechází do ustanovení eparchiálního administrátora na pomocného biskupa anebo na nejstaršího biskupa, je-li pomocných biskupů více anebo na sbor eparchiálních poradců; uvedení dočasně řídí eparchii s pravomocí, kterou přiznává všeobecné právo protosyncellovi,

°3) sbor eparchiálních poradců v průběhu osmi dnů od přijetí zprávy o uvolněném eparchiálním stolci je povinen zvolit eparchiálního administrátora, k platnosti volby se vyžaduje absolutní počet hlasů členů tohoto kolegia,

°4) pokud v průběhu osmi dnů eparchiální administrátor není zvolen, anebo jestli zvolený nesplňuje podmínky, které se vyžadují k platnosti zvolení, jmenování eparchiálního administrátora se předává metropolitovi anebo jestliže není, nebo má překážku, pak se předává Apoštolskému stolci,

°5) eparchiální administrátor legitimně zvolený anebo jmenovaný získává pravomoc a nepotřebuje žádné potvrzení; o svém zvolení nebo jmenování metropolitou ať podá co nejdříve zprávu Apoštolskému stolci; pokud patří k církvi patriarchální, tak i patriarchovi.

Can 222 - Pokud biskup-koadjutor začal kanonicky vykonávat svůj úřad na uvolněném eparchiálním stolci, samotným právem se stává eparchiálním administrátorem, dokud není intronizován jako eparchiální biskup.

Can 223 - V případě přeložení k jinému eparchiálnímu stolci biskup je povinen v průběhu dvou měsíců od oznámení přeložení ujmout se kanonicky vedení nové eparchie; mezitím vša ve své předcházející eparchii:

- °1) má právo a povinnost eparchiálního administrátora,
- °2) má zachována čestná privilegia eparchiálních biskupů,
- °3) také využívá nezměněné příjmy z předcházejícího úřadu.

Can 224 - §1) Protosyncell a syncellové při uvolnění eparchiálního stolce ihned ztrácejí svůj úřad; úřad neztrácejí jedině, jestliže jsou:

- °1) vysvěcenými biskupy,
- °2) ti, kteří jsou ustanoveni v eparchii patriarchy,
- °3) ti, kteří jsou ustanoveni v eparchii nacházející se uvnitř území církve patriarchální ale jen do té doby, dokud se eparchiální administrátor neujme kanonicky svého úřadu.

§2) Záležitosti zákonně ustanovené od protosyncella a syncellů, kteří při uvolnění eparchiálního stolce ihned ztrácejí svůj úřad, v době, dokud nepřijali zprávu o uvolnění eparchiálního stolce, mají právní sílu.

§3) Pomocný biskup při uvolnění eparchiálního stolce má nadále svou pravomoc, kterou měl při plném obsazení eparchiálního stolce jako protosyncell nebo syncell; vykonává ji po autoritou eparchiálního administrátora, pokud nebylo stanoveno něco jiného Apoštolským stolicem anebo partikulárním právem vlastní patriarchální církve.

Can 225 - §1) Ať je zvolen a jmenován jenom jediný eparchiální administrátor; opačný obyčej se odmítá.

§2) Jakmile se stal ekonom eparchie eparchiálním administrátorem, ať zvolí sbor jiného ekonoma eparchie.

Can 226 - Při ustanovení eparchiálního administrátora nemůže si ani patriarcha, ani sbor eparchiálních poradců ponechat část pravomoci, ani určit čas pro vykonávání úřadu a také nemůže stanovit jiná omezení.

Can 227 - §1) Eparchiální administrátor musí vynikat bezúhonností, zbožností, zdravou naukou a moudrostí.

§2) Do úřadu eparchiálního administrátora může být platně zvolen anebo jmenován jenom biskup anebo kněz, který není ženatý, dosáhl věku 35 let a před uvolněním stolce již nebyl zvolen anebo jmenován anebo přeložen; pokud tyto podmínky byly zanedbány, výkon funkce je neplatný.

Can 228 - §1) Je-li uvolněný eparchiální stolec, ať se nic nemění.

§2) Těm, kteří mezitím spravují eparchii, je zakázáno jakékoliv jednání, které by mohlo způsobit právní předpojatost pro eparchii nebo pro eparchiální práva; se zvláštní naléhavostí se jim a všem jiným osobně zakazuje, aby odvolávali, rušili anebo měnili dokumenty eparchiální kurie.

Can 229 - Eparchiální administrátor má totéž práva a povinnosti jako eparchiální biskup, pokud jinak nestanoví právo anebo to není zřejmé z povahy věci.

Can 230 - Jestliže není zákonnými způsoby jinak zajištěno, platí následující:

°1) eparchiální administrátor má právo na spravedlivou odměnu stanovenou zákonem partikulárního práva anebo určenou zákonnými obyčejí; tato odměna může být čerpána z majetku eparchie,

°2) ostatní příjmy, které se vztahují k eparchiálnímu biskupovi, v době uvolnění eparchiálního stolce musí být vyhrazeny budoucímu eparchiálnímu biskupovi pro potřeby eparchie při dodržování předpisů partikulárního práva, které určují i způsob, jak mají být tyto příjmy vynaloženy.

Can 231 - §1) Zřeknutí se úřadu eparchiálního administrátora se zasílá patriarchovi, pokud on sám administrátora jmenoval; jinak sboru eparchiálních poradců; v tomto případě k platnosti však je nutné, aby bylo tímto sborem přijato.

§2) Odvolání administrátora eparchie na území církve patriarchální náleží patriarchovi, který si musí vyžádat souhlas Stálého synodu, jinak je vyhrazeno Apoštolskému stolci.

§3) Jestliže eparchiální administrátor zemře, vzdá se nebo je odvolán, musí se ustanovit nový se stejnou autoritou a tímtéž způsobem, jak bylo předepsáno pro předchozí případ.

§4) Eparchiální administrátor končí svůj úřad po kanonickém přijetí nového eparchiálního biskupa; nový eparchiální biskup může vyžadovat od administrátora vyúčtování z doby jeho řízení.

Can 232 - §1) Eparchiální ekonom při uvolnění biskupského stolce vykonává svůj úřad pod autoritou eparchiálního administrátora; na eparchiálního ekonoma přechází správa církevního majetku, který byl při uvolnění eparchiálního stolce, pokud patriarcha nebo sbor eparchiálních poradců nerozhodli jinak.

§2) Pokud se týče zřeknutí se nebo odvolání eparchiálního ekonoma při uvolnění eparchiálního stolce, je zapotřebí dodržet Can 231 §1 a §2.

§3) Je-li jakýmkoliv způsobem ukončena pravomoc eparchiálního ekonoma na území církve patriarchální, zvolení nebo jmenování nového ekonoma náleží patriarchovi po poradě s biskupy patriarchální kurie, jestliže jsou; jinak po poradě se Stálým synodem. V ostatních případech je ekonom zvolen sborem eparchiálních poradců.

§4) Eparchiální ekonom musí předložit novému eparchiálnímu biskupovi vyúčtování své správy a po jejím odevzdání končí svůj úřad, pokud od tohoto biskupa ve svém úřadě není potvrzen.

Can 233 - §1) Když má eparchiální stolec při uvěznění, vyhoštění, exilu nebo pro úplnou neschopnost eparchiálního biskupa tak velkou překážku, že biskup se nemůže ani písemně spojit s křesťany, kteří jsou mu svěření, řízení eparchie se stává úlohou biskupa-koadjutora, pokud se patriarcha se souhlasem Stálého synodu anebo Apoštolský stolec nepostará jinak; jestliže však chybí biskup-koadjutor anebo má překážku, úloha přechází na protosyncella, syncella nebo jiného vhodného kněze určeného eparchiálním biskupem, který na základě samotného práva má právo i povinnost protosyncella; eparchiální biskup může ve vhodnou dobu určit více zástupců, kteří se potom v úřadě střídavě zastupují.

§2) Pokud jmenování zástupci chybí nebo mají překážku, přísluší sboru eparchiálních poradců zvolit kněze, ten ať eparchii řídí.

§3) Kdo přijal řízení eparchie na území církve patriarchální, ať co nejdříve oznámí patriarchovi, že eparchiální stolec má překážku a že on sám se ujal úřadu; v ostatních případech po dá zprávu Apoštolskému stolci a pokud patří k církvi patriarchální, také patriarchovi.

Článek V – O apoštolských administrátorech

Can 234 - §1) Římský velekněz může z vážných a zvláštních příčin světit řízení eparchie apoštolskému administrátorovi, ať už je eparchiální stolec obsazen nebo uvolněn.

§2) Práva, povinnosti a privilegia apoštolského administrátora jsou uvedena ve jmenovací listině.

Článek I – O eparchiálním konventu

Can 235 - Eparchiální konvent představuje pomocné dílo pro eparchiálního biskupa v těchto záležitostech, které se vztahují ke zvláštním potřebám nebo užitiu eparchie.

Can 236 - Eparchiální konvent je svoláván, kdykoliv to vyžadují okolnosti, podle úsudku eparchiálního biskupa a po poradě s kněžskou radou.

Can 237 - §1) Eparchiálnímu biskupovi přísluší svolat eparchiální konvent, předsedat mu osobně anebo prostřednictvím zástupce, konvent přeložit, prodloužit, pozastavit i rozpustit.

§2) Když je eparchiální stolec uvolněn, konvent je pozastaven samotným právem, dokud nový eparchiální biskup o věci nerozhodne.

Can 238 - §1) Na eparchiální konvent musí být pozváni a jsou povinni účastnit se:

°1) biskup-koadjutor a pomocní biskupové,

°2) protosyncell, syncellové, soudní vikář a eparchiální ekonom,

°3) eparchiální poradce,

°4) rektor Velkého eparchiálního semináře,

°5) protopresbytři,

°6) alespoň jeden farář zvolený z každého obvodu, volený všemi, kteří tam aktuálně v konávají duchovní správu; je-li předsedou zvolen protopresbyter, je zapotřebí současně zvolit jiného kněze, který jej v případě překážky zastoupí,

°7) členové kněžské rady a několik delegátů pastorační rady, pokud existuje, které si i tato rada zvolí způsobem a v počtu stanoveném partikulárním právem,

°8) několik diákonů zvolených podle normy partikulárního práva,

°9) představení klášterů „sui iuris“ a několik představených institutů zasvěceného života, kteří mají v eparchii svůj dům; způsob volby a jejich počet určuje partikulární právo,

°10) laici zvolení pastorační radou, pokud existuje, anebo způsobem určeným eparchiálním biskupem, a to tak, aby počet laiků nepřevyšoval jednu třetinu členů eparchiálního konventu.

§2) Pokud eparchiální konvent uzná za vhodné, může pozvat na eparchiální konvent i jiné a z toho se nevylučují osoby, které přísluší k jiným církvím „sui iuris“; těm všem může být uděleno hlasovací právo.

§3) Na eparchiální konvent může být přizváno i několik pozorovatelů z nekatolických církví a z církevních společenství.

Can 239 - Ti, kteří jsou povinni se účastnit eparchiálního konventu, nemohou poslat za se zástupce, který by jejich jménem byl na eparchiálním konventu přítomen, i když mají zákonnou překážku; jsou však povinni překážku oznámit eparchiálnímu biskupovi.

Can 240 - §1) Při respektování práva kteréhokoli křesťana podávat otázky eparchiálnímu konventu eparchiální biskup rozhoduje, které otázky na konventu budou projednávány.

§2) Eparchiální biskup ustanoví ve vhodnou dobu jednu nebo více komisí, jejichž úlohou je připravit články k projednávání.

§3) Eparchiální biskup má též za úlohu postarat se, aby všem povoláním byla ve vhodnou dobu odevzdána schémata projednáváných článků.

§4) Všechny předložené otázky podléhají svobodnému projednání na zasedáních eparchiálního konventu.

Can 241 - Jediným zákonodárcem na eparchiálním konventu je eparchiální biskup a ostatní mají pouze poradní hlas. Osobně podepisuje jakékoliv rozhodnutí, které bylo přijato na eparchiálním konventu; jestliže jsou tato rozhodnutí na téže konventu vyhlášena, stávají se ihned právoplatnými a závaznými, není-li výslovně stanoveno jinak.

Can 242 - Eparchiální biskup předkládá obsah zákonů, vyhlášení a rozhodnutí, která vzešla z konventu autoritě, kterou určuje partikulární právo církve „sui iuris“.

Článek II – O eparchiální kurii

Can 243 - §1) Eparchiální biskup je povinen mít při svém stolci eparchiální kurii, která mu pomáhá v řízení eparchie.

§2) Eparchiální kurii tvoří protosyncell, syncell, soudní vikář, eparchiální ekonom, ekonomická rada, ředitel eparchiálního úřadu, eparchiální soudci, promotor spravedlnosti, ochránce svazku, notáři a jiné osoby, které přijal eparchiální biskup k řádnému plnění povinností eparchiální kurie.

§3) Eparchiální biskup může ustanovit podle potřeby, je-li to k užítku eparchie, i jiné úřady příslušející k eparchiální kurii.

Can 244 - V pravomoci eparchiálního biskupa je jmenovat a odvolávat z úřadu ty, kteří zastávají úřady u biskupské kurie; všichni, kteří jsou přijati do úřadu u biskupské kurie, jsou povinni:

°1) složit slib, že budou povinnosti svého úřadu plnit věrně podle předpisů stanovených právem nebo eparchiálním biskupem,

°2) zachovávat tajemství odpovědně a podle způsobu, který určuje právo nebo eparchiální biskup.

°1) – O protosyncellovi a syncellech

Can 245 - V každé eparchii ať je ustanoven protosyncell, který má řádnou zástupní pravomoc podle norem obecného práva a pomáhá biskupovi v řízení celé eparchie.

Can 246 - Kdykoliv to vyžaduje řádné řízení eparchie, může být ustanoven jeden či více syncellů, kteří mají ze samého práva tutéž pravomoc, kterou obecné právo uděluje protosyncellovi, ale pouze v určité části eparchie nebo pro určitý okruh záležitostí nebo pro křesťany příslušné jiné církvi „sui iuris“, popřípadě nad určitým společenstvím osob.

Can 247 - §1) Protosyncell a syncellové svobodně jmenovaní eparchiálním biskupem mohou jím být i odvoláni při respektování Can 215§1a2.

§2) Protosyncell a syncellové ať jsou kněží neženatí, jestliže partikulární právo příslušné církve „sui iuris“ nestanoví něco jiného; podle možností ať z kleriků vlastní eparchie, ne mladší 30 let, v některé posvátné vědě doktoři nebo licenciáti anebo alespoň velmi zkušení, kteří mají pravou víru, mravní bezúhonnost, moudrost a zkušenost s vedením správy.

§3) Úřad protosyncella nebo syncellů nesmí se udělovat pokrevním příbuzným eparchiálního biskupa až do čtvrtého stupně včetně.

§4) Eparchiální biskup může protosyncella i syncelly přijmout i z jiné eparchie nebo i z jiné církve „sui iuris“ se souhlasem jejich eparchiálního biskupa.

Can 248 - §1) Pokud není obecným právem stanoveno jinak, přísluší protosyncellovi v celé eparchii, syncellům však v okruhu přidělené pravomoci jejich úřadu tatáž výkonná pravomoc jako eparchiálnímu biskupovi s výjimkou těch záležitostí, které biskup vyhradil pro sebe nebo pro jiné, jakož i ty, které vyžadují zvláštní pověření a bez kterých jsou neplatné.

§2) Protosyncellovi a syncellům v okruhu jejich působnosti přísluší trvalé pravomoci udělené Apoštolským stolcem eparchiálnímu biskupovi, jakož i uskutečňování reskriptů Apoštolského stolce anebo patriarchy, pokud nebylo výslovně stanoveno jinak anebo nebyly vydány vzhledem ke zvláštním vlastnostem osoby eparchiálního biskupa.

Can 249 - Protosyncell a syncellové jsou povinni podávat zprávy eparchiálnímu biskupovi o hlavních záležitostech, které jsou v řízení i vyřízeny; ať nikdy nejednají proti jeho vůli a úmyslům.

Can 250 - Protosyncell a syncellové, kteří jsou kněžími, během svého úřadu mají privilegia a hodnosti hned po biskupovi.

Can 251 - §1) Úřad protosyncella a syncellů končí uplynutím určené doby, zřeknutím se, když je eparchiálním biskupem přijato anebo odvoláním.

§2) Při uprázdnění eparchiálního stolce, pokud se týče protosyncella a syncellů, ať je dodržován Can 224.

§3) Pozastavením úřadu eparchiálního biskupa pozastavuje se pravomoc protosyncella a syncellů, pokud nejsou biskupy.

°2) – O kancléři, dalších notářích a o archivu eparchiální kurie

Can 252 - §1) V eparchiální kurii ať je ustanoven kancléř, který ať je knězem nebo diákonem; jeho hlavní povinností je starat se o vydávání a expedici kuriálních aktů a jejich uchovávání v archivu eparchiální kurie, pokud partikulární právo nestanoví jinak.

§2) Je-li to potřebné, může se kancléř ustanovit pomocník, který se nazývá vicekancléř.

§3) Kancléř a vicekancléř jsou ustanovením samého práva notáři eparchiální kurie.

Can 253 - §1) Kromě kancléře mohou být ustanoveni i jiní notáři, jejichž podpis má veřejnou platnost, a to k jakýmkoliv úkonům anebo úkonům soudním anebo k aktům určitých případů či záležitostem.

§2) Notáři musí mít dobrou pověst, být zbaveni jakéhokoliv podezření; v případech, ve kterých se jedná o ohrožení pověsti kleriků, musí být notářem kněz.

Can 254 - Povinnosti notářů:

°1) sepisovat akta a listiny o rozhodnutích, opatřeních, závazcích a o jiném, které vyžadují jejich zapojení,

°2) vyhotovovat věrně záznamy o úkonech, které řídí a o aktech a tyto věci podepisovat s označením místa, dne, měsíce a roku,

°3) akta a listiny předkládat zákonnému žadateli při zachovávání příslušných předpisů, ověřovat opisy prohlášením jejich shody s originálem.

Can 255 - Kancléře a ostatní notáře může eparchiální biskup svobodně zbavit úřadu; eparchiální administrátor je může odvolat jenom se souhlasem sboru eparchiálních poradců.

Can 256 - §1) Eparchiální biskup ať zřídí na bezpečném místě archiv eparchiální kurie, ve kterém jsou uchovávány dokumenty o eparchiálních záležitostech.

§2) S veškerou usilovností a důsledností ať se vyhotovují soupisy dokumentů, které jsou uchovávány v archivu eparchiální kurie s jejich krátkým přehledem.

Can 257 - §1) Archiv musí být uzamčený a klíč od něho má eparchiální biskup nebo protosyncell spolu s kancléřem.

§2) Osoby, které projeví zájem, mají právo dostat věrohodný opis těch listin, které svou povahou jsou veřejné anebo se jich osobně týkají, buď osobně nebo prostřednictvím svého zástupce.

Can 258 - Z archivu eparchiální kurie není dovoleno odnášet písemnosti, výjimečně však na krátký čas a pouze se souhlasem samotného eparchiálního biskupa nebo protosyncella spolu s kancléřem.

Can 259 - §1) V eparchiální kurii nechť je tajný tresor dobře zabezpečený a uzamknutý, se kterým se nedá pohnout z místa a ve kterém se uchovávají listiny, které se mají utajit.

§2) Každoročně ať se zničí listiny procesních trestních případů o mravních věcech, jestliže viníci již zemřeli anebo od uzavření případu uplynulo deset roků, přičemž se uchová krátké shrnutí a text konečného rozsudku nebo dekretu.

Can 260 - §1) Klíč od tajného archivu nebo od tajného tresoru má jenom samotný eparchiální biskup.

§2) V době uprázdněného eparchiálního stolce ať se tajný archiv neotevívá; jenom v případě nezbytné nutnosti to může udělat osobně eparchiální administrátor.

§3) Z tajného archivu nebo z tajného tresoru se nesmí dokumenty vynášet.

Can 261 - §1) Eparchiální biskup ať se postará, aby akta a listiny archivu katedrálních kostelů, farních i jiných, které se nacházejí na území eparchie, byly spolehlivě uchovány; aby byl vyhotovován inventář rozhodnutí a dokumentů ve dvou vyhotoveních, z nichž se jedno uloží ve vlastním archivu a druhé v archivu eparchiální kurie.

§2) Při zapůjčení listin a dokumentů z těchto archivů ať se zachovávají normy stanovené eparchiálním biskupem.

°3) – O eparchiálním ekonomovi a ekonomické radě

Can 262 - §1) Eparchiální biskup po poradě se sborem eparchiálních poradců a ekonomickou radou jmenuje eparchiálního ekonoma, který má být křesťanem zběhlým v ekonomických věcech, bezúhonným a osvědčeným řádným životem.

§2) Eparchiální ekonom ať je jmenován na dobu určitou, stanovenou partikulárním právem a během této lhůty ať není odvolán eparchiálním biskupem, leč by byl závažný důvod, a to ještě po poradě se sborem eparchiálních poradců a s ekonomickou radou.

§3) Eparchiální ekonom pod vedením eparchiálního biskupa, jenž určuje jeho práva a vztahy k ekonomické radě, spravuje časný majetek eparchie, dohlíží nad správou církevního majetku v celé eparchii, zajišťuje jeho udržování, bezpečnost a rozvoj, koriguje nedbalosti místních správců a především se stará o majetek, který nemá právem stanoveného správce.

§4) Eparchiální ekonom je povinen odevzdat eparchiálnímu biskupovi vyúčtování své činnosti; a to každoročně a kdykoliv jej biskup o to požádá; eparchiální biskup prozkoumá účty eparchiálního ekonoma prostřednictvím ekonomické rady.

§5) Při uprázdnění eparchiálního stolce je zapotřebí vzhledem k povinnostem eparchiálního ekonoma dodržet Can 232.

Can 263 - §1) Eparchiální biskup zřídí ekonomickou radu, která se skládá z předsedy, kterým je samotný eparchiální biskup, z několika vhodných osob a též z odborníků v občanském právu, je-li to možné, ty jmenuje eparchiální biskup po poradě se sborem eparchiálních poradců, pokud partikulární právo církve „sui iuris“ neurčuje jiný rovnocenný způsob, ale vždy při dodržení zásady, že ti, kteří byli jinými zvoleni anebo jmenováni, potřebují souhlas eparchiálního biskupa.

§2) Eparchiální ekonom z titulu samotného práva je členem ekonomické rady.

§3) Z ekonomické rady jsou vyloučeni ti, kteří jsou s eparchiálním biskupem v pokrevním příbuzenství nebo švagrovství až do čtvrtého stupně včetně.

§4) Eparchiální biskup ať neopomene vyslechnout ekonomickou radu v důležitějších věcech. Členové ekonomické rady však mají pouze poradní hlas, pokud se nevyžaduje obecným právem ve výslovně důležitých případech nebo z dokumentu fundací jejich souhlas.

§5) Kromě jiných úloh je samotným všeobecným právem ekonomická rada pověřena připravovat každoročně rozpočet příjmů a výdajů, které se předpokládají v budoucím roce a schválit vyúčtování příjmů a výdajů za rok uplynulý.

Článek III – O kněžské radě a sboru eparchiálních poradců

Can 264 - V eparchii musí být ustanovena kněžská rada, čili skupina kněží reprezentující eparchiální kněžstvo, která podporuje eparchiálního biskupa svými radami podle právních norem v těch věcech, které sledují pastorační prospěch a dobro eparchie.

Can 265 - Kněžská rada má vlastní statut schválený eparchiálním biskupem při respektování norem obecného práva a partikulárního práva příslušné církve „sui iuris“.

Can 266 - Při ustanovení kněžské rady ať se dodrží následující:

°1) dostatečný počet členů podle norem partikulárního práva příslušné církve „sui iuris“.

°2) několik kněží musí být podle norem statutu virilními členy, to znamená patří do rady z titulu úřadů, které zastávají,

°3) eparchiální biskup má právo svobodně jmenovat několik členů.

Can 267 - §1) Při volbě členů kněžské rady mají hlas aktivní a pasivní:

°1) všichni kněží připsaní k eparchii,

°2) všichni ostatní kněží, kteří mají u eparchie trvalý anebo přechodný pobyt a současně pracují v jejím zájmu.

§2) Pokud je to ve statutu uvedené, aktivní a pasivní hlas může být udělen též jiným kněžím, kteří mají v eparchii trvalý či přechodný pobyt.

Can 268 - Způsob volby členů kněžské rady ať je ve statutu upraven tak, aby podle možnosti byli zastoupeni kněží podle různých služeb a zaměření a různých územních částí eparchie.

Can 269 - §1) Eparchiálnímu biskupovi přísluší kněžskou radu svolávat, jí předsedat, stanovit otázky k projednání anebo přijmout otázky navrhované členy.

§2) Eparchiální biskup naslouchá kněžské radě v záležitostech většího významu a v těch případech, kdy je povinen se poradit podle výslovného ustanovení obecného práva; její souhlas však potřebuje jenom v případě výslovně určeném všeobecným právem; u patriarchy postačuje jenom se s kněžskou radou poradit, a to v záležitostech eparchie, za kterou odpovídá.

§3) Kněžská rada nemůže nikdy jednat bez eparchiálního biskupa, kterému přísluší právo zveřejňovat usnesení rady.

Can 270 - §1) Členové kněžské rady ať jsou ustanoveni na dobu určenou statutem, ale tak, aby celá rada nebo některé její části byly obnoveny během pěti let.

§2) Při uprázdňování eparchiálního stolce kněžská rada zaniká a její úlohu plní sbor eparchiálních poradců; eparchiální biskup je povinen do jednoho roku od kanonického převzetí eparchie ustanovit novou kněžskou radu.

§3) Jestliže kněžská rada neplní úlohu svěřenou jí ve prospěch eparchie nebo tuto úlohu vážným způsobem zneužívá, eparchiální biskup ji může rozpustit, a to po poradě s metropolitou; a pokud to nejde, po poradě s eparchiálním biskupem metropolitovi podřízeným, nejstarším podle biskupské ordinace; nová kněžská rada musí být ustanovena během roku.

Can 271 - §1) Eparchiální biskup je povinen ustanovit sbor eparchiálních poradců, jimž přísluší úlohy stanovené právem.

§2) Sbor eparchiálních poradců se ustanovuje na pět let, po jejich uplynutí plní svou úlohu až do ustavení nového sboru.

§3) Počet členů sboru eparchiálních poradců nesmí být menší než šest a větší než dvanáct; jestliže v průběhu pěti let se z jakékoliv příčiny sníží počet členů sboru pod šest, ať eparchiální biskup co nejdříve doplní sbor jmenováním nových členů; jinak sbor nemůže platně jednat.

§4) Členové sboru eparchiálních poradců jsou svobodně jmenováni eparchiálním biskupem z těch, kteří jsou v době jmenování členy kněžské rady.

§5) Sboru eparchiálních poradců předsedá eparchiální biskup; jestliže je eparchiální stolec uprázdněn nebo má překážku, pak ten, kdo mezitím řídí eparchii místo eparchiálního biskupa; jestliže není, je ustanovený kněz, který ve sboru eparchiálních poradců je nejstarší podle kněžského svěcení.

§6) Vždy, když právo ustanovuje, že eparchiální biskup musí mít souhlas sboru eparchiálních poradců, patriarchovi dostačuje, aby se v záležitostech eparchie se sborem pouze poradil.

Článek IV – O pastorační radě

Can 272 - Jestliže to v eparchii pastorační okolnosti vyžadují, ať je ustanovena pastorační rada pod autoritou eparchiálního biskupa; ta zajišťuje úlohy, které se vztahují k pastorační práci v eparchii, zjišťuje, sleduje a navrhuje praktické závěry.

Can 273 - §1) Pastorační rada, která je pouze poradním útvarem, se skládá z řeholníků nebo ze členů institutů zasvěceného života a především z laiků, kteří jsou jmenováni způsobem určeným eparchiálním biskupem.

§2) Pastorační rada ať je podle možností ustanovena tak, aby zastupovala všechny křesťany eparchie, pokud se týká vyváženosti osob, společenství a jiných seskupení.

§3) Spolu s těmito křesťany eparchiální biskup může přizvat i jiné, také z jiné církve „sui iuris“, jestliže si to vyžadují okolnosti.

§4) Do pastorační rady ať jsou jmenováni pouze křesťané pevné víry, dobrých mravů a odpovídající moudrosti.

Can 274 - §1) Pastorační rada ať je ustanovena na dobu předepsanou statutem, který určil eparchiální biskup

§2) Po uprázdnění eparchiálního stolce pastorační rada zaniká.

Can 275 - Svolávat pastorační radu přísluší výhradně eparchiálnímu biskupovi podle potřeb apoštolátu, předsedat jí a zveřejnit to, co v ní bylo projednáno.

Článek V – O protopresbyterech

Can 276 - §1) Protopresbyter je kněz, který stojí v čele obvodu skládajícího se z více farností, aby tam jménem eparchiálního biskupa vykonával úlohy určené právem.

§2) Zřizovat, měnit, rušit tyto obvody podle pastoračních potřeb přísluší eparchiálnímu biskupovi po poradě s kněžskou radou.

Can 277 - §1) Do úřadu protopresbytera, který při respektování partikulárního práva příslušíné církve „sui iuris“ nemusí být trvale spojen s určitou farností, biskup jmenuje kněze, především z okruhu farářů a farských vikářů obvodu, o který se jedná; ať vyniká ctností a apoštolskou horlivostí.

§2) Protopresbyter ať je jmenován na dobu určenou partikulárním právem.

§3) Eparchiální biskup může odvolat protopresbytera z úřadu z oprávněné příčiny.

Can 278 - §1) Protopresbyter kromě pravomocí a fakult udělených partikulárním právem má tato práva a povinnosti:

°1) podporovat a koordinovat společnou pastorační činnost,

°2) dohlížet na to, aby klerici se snažili vzhledem ke svému stavu plnit své povinnosti,

°3) starat se, aby Božská liturgie a Božské chvály byly konány podle předpisů liturgických knih, aby se dbalo o výzdobu a čistotu kostelů, jejich vybavení, především při slavení Božské liturgie a uchovávání Božské eucharistie, aby se řádně vedly a uchovávaly farní knihy, aby církevní majetek byl svědomitě spravován a aby bylo náležitě postaráno o farní domy.

§2) Ve svěceném okrsku protopresbyter:

°1) stará se, aby klerici navštěvovali setkání duchovní obnovy, které eparchiální biskup nařizuje pro rozšíření posvátných věd a pastoračních věcí,

°2) stará se, aby se klerikům dostalo duchovní pomoci; též mimořádnou péči věnuje těm, kteří se ocitli v těžkých okolnostech anebo jsou úsněni problémy.

§3) Protopresbyter ať se stará, aby se vážně nemocným farářům a jejich rodinám, jsou-li ženatí, dostalo duchovní a hmotné pomoci, a aby ti, kteří zemřeli, měli důstojný pohřeb;

zajišťuje též, aby v případě jejich choroby anebo smrti nebyly zničeny nebo odcizeny knihy dokumenty, posvátné předměty a jiné věci patřící církvi.

§4) Protopresbyter má povinnost vizitovat farnosti podle plánu určeného eparchiálním biskupem.

Hlava III – O farnostech, farářích a farských vikářích

Can 279 - Farnost je určité společenství křesťanů v natrvalo zřízené eparchii, které je světe-
no do pastorační péče faráře.

Can 280 - §1) Farnost se zásadně zřizuje jako územní, to znamená, že zahrnuje všechny křes-
ťany určitého území, jak je to podle úsudku eparchiálního biskupa a po poradě s kněžskou ra-
dou vhodné. Zřizují se osobní farnosti podle národnosti, jazyka, příslušnosti křesťanů k jiné
církvi „sui iuris“ anebo i z jiného důvodu.

§2) Zřizovat, měnit a rušit farnost přísluší eparchiálnímu biskupovi po poradě s kněžskou
radou.

§3) Legitimně zřízená farnost je ze samého práva právnickou osobou.

Can 281 - §1) Farář je kněz, kterému jako hlavnímu spolupracovníkovi eparchiálního bisku-
pa je svěřena péče o duše určené farnosti, již je vlastním pastýřem pod autoritou eparchiální-
ho biskupa.

§2) Farář nemůže být právnickou osobou.

Can 282 - §1) Eparchiální biskup, nikoliv však eparchiální administrátor, může po poradě
s kněžskou radou a se souhlasem vyššího představeného řeholního institutu anebo sdružení
společného života na způsob řeholníků zřídit farnost při kostele této instituce nebo sdružení
podle Can 480.

§2) Toto zřízení farnosti se musí uskutečnit písemnou smlouvou mezi eparchiálním bis-
kupem a vyšším představeným řeholního institutu nebo sdružení společného života na způ-
sob řeholníků; v této smlouvě ať se přesně stanoví, co je potřebné pro farskou službu, pro oso-
by, které budou farnosti přidruženy; též vše, co se týká ekonomických záležitostí, jaká jsou
práva a povinnosti členů tohoto institutu anebo sdružení v předmětném kostele a která práva
patří farářům.

Can 283 - Eparchiální biskup neodejme bez závažné příčiny ani vcelku, ani zčásti z péče fa-
ráře určité skupiny osob, budov, míst, které jsou na území farnosti a nejsou právem vyňaty
z jeho pravomoci.

Can 284 - §1) Právo jmenovat faráře přísluší eparchiálnímu biskupovi, který jej svobodně
jmenuje.

§2) Jestliže má vyšší představený světit vedení farnosti členu řeholního institutu nebo čle-
nu sdružení společného života na způsob řeholníků, navrhne eparchiálnímu biskupovi vhod-
ného kněze svého institutu nebo sdružení společného života ke jmenování na faráře při dodr-
žování smlouvy s eparchiálním biskupem, anebo s jinou autoritou určenou partikulárním
právem příslušné církve „sui iuris“.

§3) Farář je pro svůj úřad trvale stanoven a proto ať je jmenován na dobu určitou jenom
v těchto případech:

°1) jedná-li se o člena řeholního institutu anebo sdružení společného života na způsob
řeholníků,

°2) kandidát s tím písemně souhlasí,

°3) jedná-li se o zvláštní případ; tehdy se vyžaduje souhlas Sboru eparchiálních poradců,

°4) partikulární právo příslušné církve „sui iuris“ to připouští.

Can 285 - §1) Jestliže má být kněz jmenován farářem, potřebuje mít dobré mravy, pravou víru, horlivost k duším, moudrost a ostatní ctnosti a kvality, které právo vyžaduje k plnění farské služby.

§2) Je-li kněz ženatý, vyžadují se dobré mravy i od jeho manželky a jeho dětí, které s ním žijí.

§3) Uprázdněnou farnost eparchiální biskup ať udělí tomu, kdo je podle něj po zvážení všech okolností vhodný, aniž by někomu nadržoval; při zvažování vhodnosti ať se poradí s protopřesbyterem a vyvolá vhodné šetření a případně vyslechne názor i jiných křesťanů, především kleriků.

Can 286 - Je-li biskupský stolec uprázdněn nebo má překážku, přísluší eparchiálnímu administrátorovi a jiným, kteří mezitím eparchiální radu řídí:

°1) jmenovat za faráře kněze, který je navržený vyšším představeným podle norem Can 284.

°2) jmenovat za faráře i některého z ostatních kněží, jestliže je biskupský stolec uprázdněný anebo má překážku alespoň jeden rok.

Can 287 - §1) Farář ať se stará jen o jednu farnost; jednomu faráři může být přidělena i souseďní farnost, a to pro nedostatek kněží nebo i pro jiné okolnosti.

§2) Ať má farnost jenom jediného faráře, i když partikulární právo příslušné církve „sui iuris“ připouští, aby farnost byla svěřena více kněžím. Totéž partikulární právo přesně určí, jaká jsou práva a povinnosti moderátora, který řídí jejich společnou činnost a odpovídá za ni eparchiálnímu biskupovi; a to i za práva a povinnosti ostatních kněží.

Can 288 - Farář je svěřena péče o duše formou kanonického ustanovení, ale péči může vykonávat až po kanonickém převzetí farnosti podle norem partikulárního práva.

Can 289 - §1) Při výkonu učitelské úlohy má farář povinnost kázat Boží slovo všem křesťanům, aby tito zakoušeli ve víře, naději a lásce rostli v Kristu, aby křesťanské společenství vydávalo svědectví lásky, jak to přikázal Pán; stejně mu přísluší povinnost katechezí vést křesťany k plnému poznání tajemství spásy. Toto vzdělání je potřebné přizpůsobit každému věku; k naplnění této úlohy ať vyhledá pomoc nejen členů farnostních institutů anebo společenstev společného života na způsob řeholníků, ale též ve spolupráci laiků.

§2) Při plnění úlohy posvěcovat ať se farář stará, aby slavení Božské liturgie se stalo centrem a vrcholem života celého křesťanského společenství; též se musí starat o to, aby křesťané byli nasycováni duchovním pokrmem, dále zbožným a častým přijímáním svátostí a uvědoměnou i aktivní účastí na Božských chválách; farář ať též pamatuje na udělování svátostí pokání potřebné k prospěchu křesťanského života, ať ulehčuje udělování této svátosti; podle potřeby ať povolá kněze, kteří ovládají cizí jazyky.

§3) Při plnění úlohy vedení farnosti ať se farář především postará, aby poznal lidi, kteří jsou mu svěření; jako služebník všech svých svěřených ovcí ať podporuje růst křesťanského života, a to jak u jednotlivců, tak i u sdružení; v celém farském společenství ať navštěvuje domy a školy, jak to vyžaduje pastorační povinnost, ať usilovně pomáhá dospívající mládeži a věnuje se chudým a nemocným s otcovskou láskou; zvláštní péči ať věnuje dělníkům a ať usiluje o to, aby křesťané napomáhali v díle apoštolátu.

Can 290 - §1) Ve všech právních záležitostech farnosti farář vystupuje jejím jménem.

§2) Všechny důležitější úlohy, jako je udělování svátostí, úvod do křesťanského života, dále požehnání manželství a dodržování Can 302§2, církevní pohřeb patří faráři tak, že je farský vikář nemůže vykonávat bez předpokládaného svolení faráře.

Can 291 - Všechny dary s výjimkou těch, o kterých pojednávají Can 715–717, přijímané při příležitosti pastoračních funkcí farářem a ostatními kleriky farnosti, musí být předané do farního majetku, pokud z vůle dárce nevyplývá opak při plně dobrovolné odměně; eparchiální-

mu biskupovi přísluší po poradě s kněžskou radou stanovit předpisy, kterými je upraveno určení těchto darů a spravedlivá odměna pro faráře a ostatní kleriky farnosti podle Can 390.

Can 292 - §1) Farář má povinnost sídlit ve farním domě v blízkosti farního kostela; místní ordinář může z oprávněné příčiny povolit, aby bydlel jinde, pokud tím jeho služba neutrpí škodu.

§2) Jestliže není překážkou vážný důvod, farář má dovoleno kvůli každoroční dovolené vzdálit se z farnosti na dobu jednoho měsíce buď bez přerušení nebo s přerušením, do dovolené se nezapočítávají dny, ve kterých se farář jedenkrát do roka zúčastňuje duchovní obnovy; farář má povinnost, chce-li se vzdálit z farnosti na více než jeden týden, oznámit to svému místnímu ordináři.

§3) Eparchiálnímu biskupovi přísluší stanovit normy, kterými je postaráno o to, aby v době farářovy nepřítomnosti byla péče o farnost zajištěna knězem, který bude mít potřebné pravomoci a fakulty.

Can 293 - Farář ať pamatuje na to, že svým každodenním jednáním a snahou dávat skutečný příklad kněžské a pastorační služby, pokřtěným i nepokřtěným, katolíkům i nekatolíkům, i všem ostatním, podává svědectví pravdy a života; jako dobrý pastýř ať vyhledává i ty, kteří i když byli pokřtěni v církvi katolické, zdržují se přijímání svátostí anebo se dokonce odchyľují od víry.

Can 294 - Farář ať často slouží Božskou liturgií za lidi ve farnosti mu svěřené; ve dnech stanovených partikulárním právem církve „sui iuris“ je to jeho povinnost.

Can 295 - Ve farnosti ať se zřídí podle norem partikulárního práva církve „sui iuris“ vhodné rady k projednávání pastoračních a ekonomických záležitostí.

Can 296 - §1) Ve farnosti ať jsou farní knihy, a to knihy pokřtěných, oddaných, zemřelých a jiné; podle norem partikulárního práva přísluší církvi „sui iuris“; v případě, že chybějí, podle norem stanovených eparchiálním biskupem ať farář dbá na to, aby farní knihy byly při dodržování předepsaných norem řádně vedeny a uchovávány.

§2) Do knih pokřtěných ať se zapisuje též údaj o příslušnosti pokřtěného k určitým církvím „sui iuris“ podle Can 37, udělení myropomazání a skutečnosti, které se týkají kanonického stavu křesťanů, jako je manželství podle Can 840§3, dále adopce, vyšší svěcení, věčné sliby a sliby složené v řeholním institutu; tyto záznamy se vždy uvádějí s listem o přijetí křtu.

§3) Osvědčení, které se křesťanům dává o jejich kanonickém stavu, jakož i všechny dokumenty, které mohou mít právní význam, ať podepisuje osobně farář nebo jeho zmocněnec anebo ať jsou potvrzeny farním razítkem.

§4) V každé farnosti ať je archiv, ve kterém ať se uchovávají farní knihy, spolu s písemnostmi od biskupů a s dalšími listinami, které je potřebné zachovávat s ohledem na jejich nutnost anebo užitečnost; archiv kontroluje eparchiální biskup nebo jeho delegát při kanonické vizitaci anebo jiné vhodné příležitosti; farář dbá o to, aby se písemnosti nedostaly do nepovoláných rukou.

§5) Starší farní knihy ať se uchovávají podle norem partikulárního práva.

Can 297 - §1) Farář ztrácí svůj úřad zřeknutím se, které je přijato eparchiálním biskupem, dále uplynutím určené doby, odvoláním anebo přeložením.

§2) Farář, který dosáhne 75. roku života, je žádán, aby nabídl eparchiálnímu biskupovi zřeknutí se úřadu; biskup přešetří všechny osobní a místní okolnosti a rozhodne o přijetí anebo o odkladu. Při přijetí musí toho, kdo se vzdal, zajistit dostatečným přijmem, také bytem, s přihlédnutím k partikulárním normám příslušné církve „sui iuris“.

Can 298 - Je-li farnost uprázdněna anebo farář má z jakýchkoliv příčin překážku vykonávat ve farnosti pastorační službu, eparchiální biskup ať co nejrychleji jmenuje některého kněze za správce farnosti.

Can 299 - §1) Správce farnosti má tytéž povinnosti a práva jako farář, pokud eparchiální biskup nerozhodne jinak.

§2) Správce farnosti nesmí konat nic, co by vytvořilo precedens vůči právům faráře, anebo mohlo zapříčinit škodu na farním majetku.

§3) Správce farnosti po skončení své úlohy skládá účty farářovi.

Can 300 - §1) Při uprázdnění farnosti anebo jestliže farář nemůže vykonávat svou pastorační úlohu pro překážky, před jmenováním správce farnosti přijímá péči o farnost farský vikář; pokud je jich více, tedy nejstarší kněžským svěcením. Nejsou-li vikáři, sousední farář; eparchiální biskup ve vhodnou dobu určí, která farnost je považována za sousední.

§2) Kdo převzal vedení farnosti podle §1, hned o tom podá zprávu eparchiálnímu biskupovi.

Can 301 - §1) Je-li to k pastorační povinnosti péče o farnost nutné anebo vhodné, faráři může být přidělen jeden nebo více farských vikářů, kteří musí být kněžími.

§2) Farský vikář může být stanoven pro celou farnost anebo pro určité části farnosti.

§3) Farského vikáře svobodně jmenuje eparchiální biskup po projednání s farářem, jestliže to uzná za vhodné; jde-li o člena řeholního institutu anebo sdružení společného života na způsob řeholníků, tehdy se postupuje při dodržení Can 284§2.

Can 302 - §1) Práva a povinnosti farských vikářů jsou stanovena všeobecným právem a partikulárním listem eparchiálního biskupa; svoji úlohu vykonávají pod autoritou faráře, pokud není výslovně stanoveno jinak, a s výjimkou povinností, o kterých pojednává Can 294, má farský vikář povinnost ze svého úřadu pomáhat farářovi v celém rozsahu farní služby; když je to potřebné, faráře i zastupovat.

§2) Z titulu svého úřadu nemá farský vikář pravomoc žehnat manželství, avšak tuto všeobecnou fakultu mu může udělit kromě místního ordináře i farář pro území své farnosti; je-li tato fakulta udělena, může ji farský vikář v jednotlivých případech postoupit i jiným kněžím.

§3) Farský vikář jako farářův spolupracovník přispívá každodenní ochotnou a účinnou prací k pastoračním úlohám; mezi farářem a farským vikářem ať je bratrské jednání, ať se projevuje vzájemná láska a bratrská úcta pomocí a příkladem, ať se navzájem podporují a pečují o farnost.

§4) Farský vikář je povinen sídlit ve farnosti podle předpisu eparchiálního biskupa a legitimních zvyků; vzhledem k době dovolené má vikář tatáž práva jako farář.

Can 303 - Farský vikář může být biskupem odvolán z oprávněné příčiny; je-li farský vikář členem řeholního institutu nebo členem sdružení společného života na způsob řeholníků, ať se dodrží Can 1391§2.

Hlava IV – O rektorech kostelů

Can 304 - Rektor kostela je kněz, kterému je svěřena péče o některý kostel, který není ani farní, ani nepatří k domu institutu zasvěceného života.

Can 305 - §1) Rektor kostela je jmenován eparchiálním biskupem, při zachování práva vyššího představeného řeholního institutu anebo sdružení společného života na způsob řeholníků navrhnout ke jmenování vhodného kněze svého institutu nebo sdružení.

§2) Přestože kostel patří k některému institutu zasvěceného života kleriků papežského anebo patriarchálního práva, přísluší eparchiálnímu biskupovi jmenovat rektora kostela navrženého představeným.

§3) Pokud je kostel spojen se seminářem, anebo jiným kolegiem řízeným knězem, rektor semináře anebo kolegia je současně rektorem kostela, pokud eparchiální biskup nerozhodne jinak.

Can 306 - §1) V kostele, který je svěcený rektorovi, je dovoleno, aby rektor vykonával farské funkce jedině se souhlasem anebo s delegačním souhlasem faráře a při respektování Can 336§2.

§2) Rektor kostela může v kostele slavit Božskou liturgii a Božské chvály při respektování zákonných statutů a fundací, pokud tím podle úsudku místního ordináře nevytváří precedens pro farskou službu.

Can 307 - Místní ordinář, pokud to považuje za vhodné, může rektorovi kostela přikázat, aby ve svěceném kostele také vykonával posvátnou funkci farské služby anebo aby kostel sloužil určitým skupinám křesťanů.

Can 308 - Bez dovolení, alespoň předpokládaného, rektora kostela anebo vyšší autority, nikomu není dovoleno sloužit v kostele Božskou liturgii nebo Božské chvály, vysluhovat svátosti a konat jiné posvátné funkce; avšak toto dovolení musí být dáno anebo odepřeno podle právní normy.

Can 309 - Rektor kostela pod autoritou místního ordináře při zachování zákonných statutů a získaných práv je povinen starat se o to, aby se v kostele vysluhovala Božská liturgie, svátosti a Božské chvály podle předpisu liturgických knih a právních předpisů, aby se věrně plnily závazky, církevní majetek byl řádně spravován, aby bylo postaráno o posvátné předměty a o udržování a výzdobu posvátného domu, aby se nekonalo nic, co neodpovídá posvátnosti místa a důstojnosti božského domu.

Can 310 - Eparchiální biskup může odvolat rektora kostela z odůvodněné příčiny; je-li rektor kostela členem řeholního institutu anebo sdružení posvátného života na způsob řeholníků, ať se dodrží Can 1391§2.

TITUL VIII – O EXARCHÁTECH A O EXARŠÍCH

Can 311 - §1) Exarchát je podíl Božího lidu, ze kterého se vzhledem ke zvláštním okolnostem nevytvořila eparchie a který je ohraničen daným teritoriem anebo nějakým jiným kritériem; je svěcen do pastorační péče exarchovi.

§2) Při zřízení, změně a zrušení exarchátu, který leží uvnitř území církve patriarchální, je zapotřebí zachovávat Can 85§3; zřízení, změna a zrušení ostatních exarchátů přísluší výhradně Apoštolskému stolci.

Can 312 - Exarcha řídí exarchát jménem toho, kým je jmenován anebo jménem vlastním; toto musí být stanoveno při zřízení anebo změně exarchátu.

Can 313 - Všechno, co je v právu stanoveno o eparchiích nebo o eparchiálních biskupech, platí též o exarchátech nebo o exarších, pokud právo výslovně nestanoví jinak anebo to nevyplývá z povahy věci.

Can 314 - §1) Na území církve patriarchální jmenuje exarchu patriarcha se souhlasem Stálého synodu a při dodržení Can 181–188, jestliže jde o exarchu, který je vysvěceným biskupem; v ostatních případech jmenování exarchy přísluší výhradně Apoštolskému stolci.

§2) Exarcha jmenovaný patriarchou může být z úřadu odvolán jedině se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální.

§3) Exarcha se ujímá kanonického držení exarchátu jemu svěceného předložením jmenovacího dekretu tomu, kdo mezitím řídí exarchát.

Can 315 - §1) Exarcha ustanovený mimo území církve patriarchální může si vyžádat od patriarchy vhodné kněze, kteří by vykonávali pastorační péči o křesťany v exarchátu; patriarcha, pokud je možné, ať žádosti exarchy vyhověl.

§2) Kněží, kteří jsou posláni patriarchou do exarchátu na dobu určitou či neurčitou, jsou přiděleni exarchátu a ve všem podléhají pravomoci exarchy.

Can 316 - Proti dekretům exarchy, který řídí exarchát jménem římského velekněze anebo patriarchy, je možno se odvolat k Apoštolskému stolci anebo patriarchovi; proti rozhodnutím exarchy, který řídí exarchii vlastním jménem, je to možné podle řádných právních norem.

Can 317 - Exarcha je povinen navštěvovat prahey svatých apoštolů Petra a Pavla podle Can 208 s výjimkou exarchů, kteří řídí svěcené exarcháty jménem patriarchy.

Can 318 - §1) Exarcha jmenovaný patriarchou je povinen každých pět roků poslat patriarchovi písemnou zprávu o duchovním a časném stavu exarchátu.

§2) Exarcha jmenovaný římským veleknězem musí tutéž zprávu každých pět roků zaslat Apoštolskému stolci a jestliže patří do církve patriarchální, pošle jedno vyhotovení také patriarchovi.

Can 319 - §1) Exarcha je vázán zákony o eparchiálním konventu a o eparchiální kurii, o kněžské radě, o sboru eparchiálních poradců, o pastorační radě podle místních i osobních poměrů, podle úsudku autority, která exarchát zřídila anebo upravila.

§2) Jestliže nemůže být ustaven sbor poradců, podle Can 271§3 exarcha ustaví skupinu z rozvázných kněží, nejméně tři, podle možností vybraných z členů kněžské rady; jejich souhlas nebo radu si musí vyžádat, kdykoliv právo stanoví exarchovi povinnost, že k určitému jednání potřebuje souhlas anebo radu sboru poradců.

Can 320 - §1) Jestliže je exarchát uvolněn anebo má překážku, řízení přechází na protosyn-cella anebo jestliže není, na faráře nejstaršího podle kněžské ordinace.

§2) Ten, kdo se dočasně ujímá vedení exarchátu, je povinen co nejdříve oznámit autoritě, která má právo exarchu jmenovat, aby zajistila potřebné; mezitím však může užívat všechny pravomoci a fakulty, ať řádné či delegované, které měl exarcha, pokud nebyly uděleny pro zvláštní osobní vlastnosti exarchy.

Can 321 - §1) Exarcha, který nebyl vysvěceným biskupem, má po dobu svého úřadu privilegia a čestné odznaky (insignie) první po hodnosti biskupské.

§2) K ponechání nebo neponechání těchto privilegií a čestných odznaků po skončení úřadu ať je dodržen předpis partikulárního práva.

TITUL IX – O KONVENTECH BISKUPŮ VÍCE CÍRKVÍ „SUI IURIS“

Can 322 - §1) Kde je to podle úsudku Apoštolského stolce vhodné, patriarchové, metropolitové metropolitních církví „sui iuris“, eparchiální biskupové a pokud je to uvedeno ve statutech, i ostatní místní ordináři místních církví „sui iuris“, též církve latinské, jež vykonávají svou pravomoc v totéž národě anebo území, ať jsou svoláváni v určitých obdobích na periodické konventy, a to patriarchou anebo jinou autoritou či Apoštolským stolicem, aby navzájem sdílením moudrosti a zkušeností, poskytovanými radami, umožnili účinné posvátné spojení ke společnému dobru církví, čímž se posiluje jednota působení, podporuje se společné dílo, zvyšuje se pohotovost ke konání dobra náboženství a účinnějším způsobem se zachovává církevní disciplína.

§2) Rozhodnutí tohoto konventu nemají právní závaznost, jedině kdyby šlo o takové rozhodnutí, které žádným způsobem se nemůže stát předsudkem některé církve „sui iuris“ anebo pro pravomoc patriarchů, synod, metropolitů, rady patriarchů a zároveň nezíská podporu dvou třetin hlasů členů s rozhodujícím hlasem a je to schválené Apoštolským stolicem.

§3) I rozhodnutí jednohlasně schválené, které jakýmkoliv způsobem překračuje pravomoc tohoto konventu, nemá žádnou účinnost, pokud není schváleno římským veleknězem.

§4) Každý konvent biskupů více církví „sui iuris“ si schválí svůj statut, ve kterém jsou podle možností vytvořeny podmínky též pro účast biskupů církví, které dosud nejsou v plném spojení s církví katolickou; aby statut platil, musí být schválen Apoštolským stolicem.

TITUL X – O KLERICÍCH

Can 323 - §1) Klerici, kteří se též nazývají posvátnými služebníky, jsou křesťané vybraní příslušnou církevní autoritou; darem Ducha svatého, přijatým ve svaté ordinaci, jsou určeni k tomu, aby se účastnili na poslání a moci Krista pastýře a stali se služebníky církve.

§2) Svatou ordinací jsou klerici z božského ustanovení odlišeni od ostatních křesťanů.

Can 324 - Klerici jsou mezi sebou spojeni hierarchickým společenstvím a mají účast různým způsobem na jediné božské církevní službě, pro kterou jsou ustanoveni v různých stupních.

Can 325 - Klerici jsou rozděleni podle svaté ordinace na biskupy, kněze a diáky.

Can 326 - Klerici jsou ustanoveni do jednotlivých stupňů samotnou svatou ordinací; svoji moc však mohou vykonávat jen podle právních norem.

Can 327 - Jestliže kromě biskupů, kněží a diákonů jsou ustanoveni též služebníci s nižším svěcením, všeobecně jsou nazýváni nižšími kleriky, jsou povoláni ke službě Božímu lidu, mají dovolení anebo jsou ustanoveni vykonávat posvátné liturgické úlohy; tito jsou řízeni pouze partikulárním právem vlastní církve „sui iuris“.

Hlava I – O vzdělání kleriků

Can 328 - Církev má vlastní právo i povinnost vzdělávat kleriky a jiné své služebníky; tato povinnost se vykonává jednotlivě, účinněji založením a vedením seminářů.

Can 329 - §1) Dílo rozvíjení povolání k posvátné službě je především záležitostí celého křesťanského společenství a sluší se, aby si toto společenství bylo vědomo vzájemné odpovědnosti za potřeby služebné úlohy celé církve:

°1) ať se rodiče, učitelé a jiní vychovatelé křesťanského života starají, aby v rodinách i ve školách, chlapci a mladí muži zaníceni evangelním duchem svobodně porozuměli, že je Pán volá Duchem svatým, aby se mu mohli svobodně odevzdat,

°2) klerici a především faráři, ať se snaží rozpoznávat a podporovat povolání u dospívající mládeže, jakož i u jiných lidí pokročilejšího věku,

°3) je důležitou úlohou eparchiálních biskupů, aby spolu s jinými hodnostáři povzbuzovali své věřící k podpoře povolání a tyto aktivity vzájemně usměrňovali.

§2) V partikulárním právu ať je zajištěno, aby díla na podporu povolání, ať už v regionech, anebo podle možnosti v eparchiích, byla založena ve všech církvích a ať jsou zaměřena k potřebám celé církve, především k potřebám misí.

Can 330 - §1) Synodu biskupů církve patriarchální anebo radě ordinářů přísluší vydávat směrnice pro vzdělávání kleriků, ve kterých je obecné právo přesněji vyloženo, a to pro semináře na území vlastní církve; v ostatních případech přísluší eparchiálnímu biskupovi vydat takové směrnice pro svou vlastní eparchii při respektování Can 150§3. Tyto autority mají též právo směrnice měnit.

§2) Směrnice pro vzdělávání kleriků mohou být též podle uzavřených dohod společné pro celou zemi nebo národ anebo i pro jiné církve „sui iuris“, ale se zajištěním, aby to nebylo na škodu zachovávání obřadů.

§3) Směrnice pro vzdělávání kleriků při zachovávání obecného práva a při vnímavosti k tradicím církve „sui iuris“ ať obsahují kromě jiného i speciální normy se zaměřením na osobní, spirituální, naukovou a pastorační formaci alumnů, též s přihlédnutím k přednášeným oborům a uspořádání studijních programů a zkoušek.

Článek I – O zřizování a vedení seminářů

Can 331 - §1) V malém semináři se vzdělávají především ti, u kterých je možno pozorovat počátek povolání k posvátné službě, aby je vychovatelé mohli snadněji a jasněji rozpoznat a rozvíjet; podle normy partikulárního práva tam mohou být vychovávaní i ti, u kterých se povolání k duchovnímu stavu nepředpokládá, ale mají být formováni pro některé služby nebo apoštolát; jiné instituty, které podle vlastních statutů mají tentýž cíl, ačkoliv se navzájem liší, považují se za rovnocenné malému semináři.

§2) Ve velkém semináři se hlouběji rozvíjí, zkouší a stvrzuje povolání těch, kteří pro určitý rysy jsou považováni pro trvalé přijetí svatých služeb.

Can 332 - §1) Malý seminář ať je zřízen v každé eparchii, jestliže to vyžaduje dobro církve a jsou-li k tomu podmínky.

§2) Je potřebné zříditi i velký seminář, který by sloužil buď velké eparchii, po příslušných dohodách i více eparchiím téže církve „sui iuris“; dokonce i různým církvím „sui iuris“, které v tomto regionu mají eparchie, a to tak, aby byl zajištěn přiměřený počet alumnů, a což je velmi důležité, i dostatkem moderátorů a učitelů dobře připravených a hmotně zabezpečených, kteří společně vyvíjejí nejlepší úsilí, aby této instituci nic nechybělo.

Can 333 - I když je žádoucí, aby alumni jedné církve „sui iuris“ měli svůj seminář, především malý, pro zvláštní okolnosti mohou být přijati do tohoto semináře i alumni jiných církví „sui iuris“.

Can 334 - §1) Seminář pro vlastní eparchii zřizuje eparchiální biskup; společný seminář pro více eparchií zřizují eparchiální biskupové těchto eparchií nebo vyšší autorita se souhlasem rady ordinářů, jedná-li se o metropolitu metropolitní církve „sui iuris“ anebo se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální, jde-li o patriarchu.

§2) Eparchiální biskupové, kteří mají pro své světence zřízený společný seminář, nemohou platně zříditi jiný seminář bez souhlasu autority, která společný seminář zřídila anebo jde-li o seminář zřízený samotnými eparchiálními biskupy, bez jednohlasného souhlasu všech smluvních stran anebo bez souhlasu vyšší autority.

Can 335 - §1) Legitimně zřízený seminář je samým právem právnickou osobou.

§2) Ve všech právních záležitostech rektor semináře jedná jeho jménem, jestliže partikulární právo nebo statut semináře nestanoví něco jiného.

Can 336 - §1) Seminář společný pro více eparchií je podřízen ordináři, kterého určí zřizovatelé semináře.

§2) Seminář je vyňat z pravomoci farnosti; pro všechny, kteří jsou v semináři, zastává úřad faráře rektor semináře nebo jím delegovaný kněz, kromě záležitostí manželských a ve shodě s Can 734.

Can 337 - §1) Seminář ať má vlastní statut, ve kterém je především určen zvláštní účel semináře a pravomoc církevních autorit; kromě toho ať se stanoví způsob jmenování nebo volby, dále doba setrvání v úřadu, práva a povinnosti, přiměřená odměna moderátorů, úředníků, učitelů, poradců a též i způsob, jímž sami alumni spolupracují s rektorem, především v záležitostech, které se týkají disciplíny v semináři.

§2) Seminář ať má vlastní seminární pořádek, ve kterém normy vzdělávání kleriků jsou přizpůsobeny zvláštním podmínkám a přitom jsou podrobně stanoveny disciplinární normy se-

mináře, které přesnými pravidly umožňují vzdělávání alumnů a každodenní život a pořádek v semináři.

§3) Seminární statut potřebuje schválení od autority, jež seminář zřídila a která má též právo, je-li potřeba, změnit ho; pokud se týká seminárního pořádku, je stanoven autoritou určenou statutem.

Can 338 - §1) V každém semináři ať je rektor a podle potřeby ekonom i jiní moderátoři a úředníci.

§2) Povinností rektora je podle norem statutu starat se o celkové řízení semináře, dbát o to, aby všichni dodržovali statut a seminární pořádek, usměrňovat práci druhých moderátorů a úředníků, snažit se o jednotu a spolupráci celého semináře.

Can 339 - §1) Ať je alespoň jeden Otec spirituál, který nemá rektorský úřad; kromě něho mohou alumni vyžadovat kteréhokoliv kněze od rektora schváleného pro jejich duchovní vedení.

§2) Kromě řádných zpovědníků ať jsou určeni a přizváni i jiní zpovědníci; alumni mají nezvratné právo žádat i zpovědníka, který je mimo seminář, avšak musí se dodržovat seminární disciplína.

§3) Při osobním hodnocení není dovoleno vyžadovat si posudek zpovědníka nebo Otců spirituálů.

Can 340 - §1) Jestliže přímo v semináři jsou zřízeny přednášky jednotlivých disciplín, ať je přijat dostatečný počet vhodně připravených učitelů, kteří jsou odborníky v jednotlivých vědeckých oborech; ve velkém semináři je potřebné, aby měli odpovídající akademické hodnosti.

§2) Učitelé ať vykonávají vlastní každodenní přípravu, vzájemně spolupracují, jak mezi sebou, tak i svorně se seminárními moderátory k celistvému vzdělání budoucích církevních služebníků; ať usilují při různosti disciplín o jednotu ve víře a formaci.

§3) Učitelé posvátných věd ať jdou ve šlépějích svatých Otců a církvi schválených učenců, především východních; kéž se snaží zpestřit nauku čerpáním z pokladů, které shromáždili.

Can 341 - §1) Autorita, která zřídila seminář, musí se starat o to, aby byly zajištěny potřebné příjmy pro seminář, též prostřednictvím daní a obětovaných darů, o kterých pojednávají Can 1012 a Can 1014.

§2) Odvody pro seminář mají také řeholní domy, pokud nejsou výhradně vydržovány almužnami anebo mají-li vlastní studijní ústav, o němž cituje Can 471§2 a Can 536§2.

Článek II – O vzdělávání pro služby

Can 342 - §1) Do semináře ať se přijímají jenom alumni, jejichž způsobilost je ověřena z dokumentů vyžadovaných podle norem statutu.

§2) Někteří ať nejsou přijati, dokud není jistota, že přijali svátost křtu a myropomazání.

§3) Alumni, kteří byli předtím v jiném semináři anebo v některém řeholním institutu anebo sdružení společného života na způsob řeholníků, ať nejsou přijímáni bez svědectví rektora anebo představeného, hlavně pokud z něho byli propuštěni nebo vystoupili sami.

Can 343 - Alumni, kteří byli přijati do semináře jiné církve „sui iuris“ anebo společného semináře více církví „sui iuris“, zůstávají připsáni vlastnímu obřadu; opačný zvyk se odmítá.

Can 344 - §1) Dospívající a mladíci, kteří jsou v malém semináři, ať mají dostatečný styk s vlastní rodinou a s ostatními vrstevníky, protože je to potřebné pro jejich zdravý psychologický vývoj, především citový; ať jsou chráněni přede vším tím, co by mohlo podle psychologických a pedagogických principů ohrozit svobodnou volbu stavu.

§2) Alumni ať jsou podporováni duchovním vedením, a tak přivýkají osobní zodpovědnosti a rozhodnutím ve světle evangelia, k rozvoji různých osobních vloh bez opomíjení základní lidské přirozenosti.

§3) Náplň studia v malém semináři ať obsahuje všechno, co v kterémkoliv národě se vyžaduje k přípravě pro vyšší studia; pokud to studijní řád připouští, ať jsou tam též nauky, které jsou užitečné k přijetí svatých služeb; ať je usilováno o to, aby alumni po ukončení studia dostali vysvědčení, která jim umožní studovat i jinde, jestli si zvolí takovou možnost.

§4) Alumni pokročilého věku ať jsou vzděláváni buď v semináři anebo ve speciálních institutech vzhledem k jejich předcházející formaci.

Can 345 - Vzdělávání alumnů ve velkém semináři ať se dovrší doplněním toho, co snad v malém semináři chybělo a to především formací duchovní, intelektuální, pastorační, jež se navzájem doplňují tak, že se z alumnů stávají služebníci Krista v církevním prostředí, světle a soli světa.

Can 346 - §1) Aspiranti svatých služeb ať jsou formováni tak, aby vytvářeli v Duchu svatém rodinné společenství s Kristem a ve všem hledali Boha, aby byli puzeni láskou Kristovou a stali se svým životem a horlivostí darem pro všechny lidi.

§2) Ať denně čerpají sílu pro svůj život a apoštolskou práci především z Božího slova a ze svátostí:

°1) působením Božího slova a častou meditací, věrným vzděláváním se v naukách církevních Otců ať přizpůsobují svůj život, aby byli podobni životu Krista; posilování ve víře, naději a lásce se cvičili pro život podle vzoru evangelia,

°2) účinným způsobem ať se zúčastňují Božské liturgie, která jak v seminárním životě, tak i v celém životě křesťanském je zdrojem a plamenem,

°3) ať se učí věrně slavit Božské chvály podle vlastního obřadu a ať z nich čerpají pro svůj duchovní život,

°4) pod duchovním vedením ať se učí správnému zpytování svědomí a často přijímají svátost pokání,

°5) ať uctívají svatou Marii, vždy Pannu, Matku Boží, kterou Kristus ustanovil všem lidem za matku, ať ji uctívají se synovskou zbožností,

°6) ať se povzbuzují v duchovních cvičeních, kterými jsou přiváděni k duchu modlitby a posilování k apoštolskému povolání; především ať konají ta cvičení, která jsou známa ze ctihodné tradice církve „sui iuris“; k tomu se doporučují duchovní doporučení, instrukce o svatých službách a promluvy o duchovní cestě,

°7) alumni ať jsou vychováváni k církevnímu smýšlení a službě, ale i k ctnostem poslušnosti a ke vzájemné bratrské spolupráci,

°8) ať jsou vedeni též k ostatním ctnostem, které k jejich povolání nejvíce přispívají, jako je rozlišování duchů, čistota, statečnost; ať si váží i těch ctností, jež jsou mezi lidmi ve velké vážnosti a jsou doporučovány Kristovým služebníkům, jako je chudoba skrze Ducha, péče o spravedlnost a duch chudoby, věrnost plnění slibů, věrnost v jednání, umírněnost v řeči spojená s láskou.

§3) Disciplinární seminární normy ať jsou používány podle zralosti alumnů tak, aby se jim alumni učili přizpůsobovat, moudře využívali svobodu a zvykali si dobrovolně a soustředěně pracovat.

Can 347 - Vzdělávání v naukách ať směřuje k tomu, aby alumni získali vzdělání v oboru všeobecné kultury místní i současné v souladu s rozvojem lidské vzdělanosti, především si osvojili solidní znalosti v posvátných vědách, aby poučení ve víře hlubším poznáním a posílením světle Krista učitele mohli účinněji inspirovat lidi přítomného času a sloužili pravdě.

Can 348 - §1) Pro ty, kteří jsou určeni ke kněžství, studia ve velkém semináři při dodržování Can 345 ať obsahují kurz filozofický a teologický konaný buď postupně anebo společně; tato kompletní studia ať trvají alespoň šest roků, a to takovým způsobem, aby doba věnovaná filozofickým disciplínám trvala alespoň dva celé roky a doba studií teologických alespoň čtyři celé roky.

§2) Kurz filozoficko-teologické nauky ať začíná úvodem do tajemství Krista a ekonomie spásy; ať se neuzavírá, pokud nejsou ukázány vztahy všech disciplín vzhledem k řádu neboli hierarchii pravd katolické nauky a předmětů souvisejících mezi sebou.

Can 349 - §1) Filozofické vzdělání ať směřuje k tomu, aby se zdokonalila formace v lidských naukách; proto vzhledem k moudrosti jak antického, tak uplynulého věku, či vzhledem k univerzálnosti lidské rodiny či především vlastní kultury ať je uplatňováno především věčně platné filozofické dědictví.

§2) Kurzy historické a systematické ať jsou přednášeny tak, aby alumni rozumovým chápáním mohli rozlišovat pravdu i omyly a dokázali si osvojit teologické poznatky s myslí otevřenou pro promlouvajícího Boha a stali se tak schopnějšími pro službu slovem i pro vzdělané lidi této doby.

Can 350 - §1) Teologické disciplíny ať jsou přednášeny ve světle víry, aby si alumni vštěpili katolickou nauku, čerpanou z božského zjevení a podle své kultury ji využívali tak, aby se jim stala nejen pokrmem pro duchovní život, ale i účinným nástrojem k užitečnému zastávání služby.

§2) Písmo svaté ať se stane duší celé teologie; ono musí ovlivňovat všechny posvátné disciplíny; proto kromě přesné metody biblického výkladu ať jsou vyučovány hlavní základy ekonomie spásy a důležitá témata biblické teologie.

§3) Liturgika ať se vyučuje vzhledem k její zvláštní důležitosti jako potřebný pramen učení a duch skutečného křesťanství.

§4) Pokud nebude uskutečněna plná jednota, kterou chce Kristus pro svoji církev, ať je ekumenismus jednou z nutných částí jakékoliv teologické disciplíny.

Can 351 - Učitelé posvátných nauk, kteří učí na základě pověření církevní autority, ať přednášejí svůj obor a ve všem se věrně podřizují pokorně církvi v jejím učitelském úřadě a usměrňování.

Can 352 - §1) Pastorační formaci je vhodné přizpůsobit místním časovým podmínkám podle vloh alumnů, kteří se rozhodli buď pro celibát, nebo pro manželství podle potřeb služeb, ke kterým se připravují.

§2) Alumni ať se vzdělávají především v praktické katechetice a homiletice, v liturgické službě, ve správě farnosti, v evangelizačním dialogu s nevěřícími, nekřesťany nebo s křesťany méně horlivými, v sociálním apoštolátě, v používání komunikačních a sociálních prostředků; ať nejsou opomíjeny disciplíny pomocné, jako jsou psychologie a pastorační sociologie.

§3) Ačkoliv se alumni připravují na výkon služby ve své církvi „sui iuris“, ať jsou formováni v univerzálním duchu, aby tak byli připraveni pracovat v duchovní službě kdekoli na zemi, ať jsou poučeni o potřebách všeobecné církve a především o apoštolátě, ekumenismu a evangelizaci.

Can 353 - Ať podle norem partikulárního práva cvičení praxe přispívají k pastorační formaci, jako je služba sociální a charitativní, katechetické vyučování, praxe pastorační v průběhu filozofické a teologické formace, praxe diakonská před kněžským svěcením.

Can 354 - Vzdělání diakonů, kteří nejsou určeni ke kněžství, ať se přizpůsobuje normám uvedeným v předchozích kánech, a to tak, aby průběh studia trval alespoň tři roky se zřetelem na tradici příslušné církve „sui iuris“ – ve službě liturgie, slova a charity.

Can 355 - Kandidáti svěcení ať jsou povinně vyučováni v povinnostech kleriků tak, aby je velkodušně přijali a plnili.

Can 356 - §1) Rektor semináře ať každý rok pošle zprávu o výsledku formace alumnů jejich eparchiálnímu biskupovi nebo vyššímu řeholnímu představenému; o stavu semináře ať pošle zprávu těm, kteří seminář zřídili.

§2) Eparchiální biskup nebo vyšší řeholní představený ať častěji navštěvují své alumnusy, kteří mají přijmout vyšší svěcení, aby se stali poradci při jejich formaci.

Hlava II – O připsání kleriků k některé eparchii

Can 357 - §1) Každý klerik musí být připsán jako klerik buď k některé eparchii nebo exarchátu anebo řeholnímu institutu či sdružení společného života na způsob řeholníků anebo institutu či sdružení, které si získalo právo přepisovat si kleriky buď od Apoštolského stolce či od patriarchy na území církve, které je představeným, a to se souhlasem Stálé synody.

§2) To, co je stanoveno o připsání kleriků k některé eparchii nebo o propuštění z ní, platí přiměřeně též o jiných právnických osobách, o kterých je hovořeno výše a dokonce pokud to partikulární právo dovoluje, i o samotné církvi patriarchální, jestliže právo nestanovuje výslovně jinak.

Can 358 - Diákonskou ordinací je každý klerik připsán k eparchii pro službu, ke které byl ordinován, pokud podle partikulárního práva příslušné církve „sui iuris“ nebyl už k této církvi připsán.

Can 359 - Aby klerik připsán k některé eparchii mohl platně přejít do jiné eparchie, musí získat od svého eparchiálního biskupa propustný list, od něho podepsaný a stejně tak od eparchiálního biskupa eparchie, do které chce být připsán, list o přijetí od něho podepsaný.

Can 360 - §1) Přechod klerika do jiné eparchie při zachování připsání ať se stane na dobu určitou, též vícekrát obnovenou písemnou dohodou mezi oběma eparchiálními biskupy, kterou se stanoví práva a povinnosti klerika anebo stran.

§2) Po uplynutí pěti roků po legitimním přechodu klerik sám právem se přepisuje eparchii, ve které hostuje, jestliže klerik projeví svoje rozhodnutí písemně oběma eparchiálními biskupům a žádný z nich tomu během čtyř měsíců písemně neodporuje.

Can 361 - Ať není odepřen přestup nebo přechod klerikovi, především takovému, který je připraven a ochoten plnit evangelizační službu v jiné eparchii, která zápasí s velkým nedostatkem kleriků; jedině že by byla opravdová potřeba pro vlastní eparchii církve „sui iuris“.

Can 362 - §1) Z oprávněné příčiny může být klerik z pobytu odvolán vlastním eparchiálním biskupem anebo poslán zpět eparchiálním biskupem, u kterého hostuje, při zachování uzavřených dohod a přiměřenosti konání.

§2) Tomu, kdo se zákonným způsobem vrátí z hostování do vlastní eparchie, ať se zachovají a přiznají veškerá práva, která by v ní měl, kdyby v ní konal posvátnou službu.

Can 363 - Připsání klerika eparchii nebo propuštění z ní anebo povolení působit v jiné eparchii nemohou platně udělit:

°1) administrátor církve patriarchální bez souhlasu Stálého synodu; patriarchální exarcha a administrátor eparchie bez souhlasu patriarchy.

°2) v ostatních případech eparchiální administrátor povolení může dát až po uplynutí jednoho roku od uprázdnění eparchie, a to se souhlasem sboru eparchiálních poradců.

Can 364 - Připsání klerika některé eparchii není zrušeno, dokud není platně připsán k jiné eparchii anebo nebyl propuštěn ze stavu kleriků.

Can 365 - §1) K dovozenému přestupu anebo přechodu se vyžadují oprávněné důvody, jako je prospěch církve anebo dobro samotného klerika; povolení nechť není odepřeno, pokud není závažná příčina.

§2) Jestliže to ustanovuje partikulární právo církve „sui iuris“, k dovozenému přestupu nebo přechodu do eparchie jiné církve „sui iuris“ se vyžaduje, aby biskup, který propouští klerika, získal souhlas autority určené tímtož partikulárním právem.

Can 366 - §1) Eparchiální biskup ať cizího klerika nepřipisuje ke své eparchii, pokud k tom nejsou tyto důvody:

°1) vyžaduje to potřeba nebo užitek eparchie,

°2) je přesvědčen o vhodnosti klerika k výkonu služby, především pokud se jedná o klerika z jiné církve „sui iuris“,

°3) z legitimních dokumentů je zřejmé, že byl zákonným způsobem z eparchie propuštěn a má od eparchiálního biskupa příznivé svědectví o průběhu života a mravů klerika, jak je to potřebné; toto svědectví může být tajné,

°4) klerik písemně prohlásil, že se bude věnovat službě v nové eparchii podle právních norem.

§2) Eparchiální biskup po vykonaném připsání klerika ke své eparchii ať co nejdříve pod zprávu předchozímu eparchiálnímu biskupovi klerika.

Hlava III – O právech a povinnostech kleriků

Can 367 - První povinností klerika je všem zvěstovat Boží království a zpřítomňovat Boží lásku k lidem službou slova a svátostí, jakož i celým životem tak, aby všichni navzájem a na de všechno milovali Boha, milující ho v těle Krista, kterým je církev a zároveň se stali vynikajícím příkladem svěceným křesťanům.

Can 368 - K dosažení dokonalosti, kterou Kristus dal za cíl svým učedníkům, jsou zvláštním způsobem vázáni klerici svatou ordinací, novým způsobem zasvěcení Bohu, aby se stali při službě Božímu lidu vhodnějším nástrojem Krista a zároveň příkladným obrazem svému stádu.

Can 369 - §1) Klerici nechť se každodenně věnují čtení a rozjímání Božího slova tak, aby jako věrní a pozorní posluchači Krista stali se pravdivými v kazatelské službě; ať jsou horliví v modlitbě, v liturgických úkonech a především ve zbožné účtě k tajemství eucharistie. Nechť každodenně zpytují svědomí a často přijímají svátost pokání, nechť uctívají svatou Marii, vždy Pannu, matku Boží a vyprošují od ní milosti být připodobněni k jejímu Synovi; ať konají jiná zbožná cvičení podle směrnic církve „sui iuris“.

§2) Ať horlivě zachovávají pořádek duchovního života a v určené době podle předpisů partikulárního práva ať se zúčastňují duchovních cvičení.

Can 370 - Klerici mají zvláštní povinnost úcty a poslušnosti vůči římskému veleknězi, patriarchovi a eparchiálnímu biskupovi.

Can 371 - §1) Klerici mají právo po splnění požadavků práva obdržet od vlastního biskupa nějaký úřad, službu anebo úkol, kterým by vykonávali službu pro církev.

§2) Klerikům přísluší přijmout a věrně konat každý úřad, službu anebo úkol, který jim kompetentní autorita svěří, kdykoli to podle úsudku této autority potřeby církve vyžadují.

§3) Aby však mohli vykonávat občanské zaměstnání, vyžaduje se dovolení vlastního ordináře.

Can 372 - §1) I když klerici dosáhli vzdělání, které se vyžaduje k ordinaci, ať nepřestávají ve studiu posvátných věd, ale ať se snaží získávat hlubší poznání časově uzpůsobené skrze kurzy kněžské formace schválené vlastním ordinářem.

§2) Ať navštěvují shromáždění, které ordinář považuje za vhodné k prohloubení svatých věd a věcí pastoračních.

§3) Ať nezanedbávají také možnost získat vhodnou znalost světských věd, především těch, které souvisí úžeji s posvátnými vědami, což přísluší vzdělaným lidem.

Can 373 - Celibát kleriků zvolený pro království Boží je pro kněze velmi vhodný a kdekoliv ať je co nejvíce uskutečňován, jak se to děje podle tradice všeobecné církve; rovněž stav kleriků vázaných manželským posvěcením praxí církve prvních věků a církví východních ať je ve vážnosti.

Can 374 - Klerici celibátní i ženatí jsou povinni zářit ozdobeni čistotou; je záležitostí partikulární praxe stanovit vhodné prostředky k dosažení tohoto cíle.

Can 375 - Ve vedení rodinného života a výchově dětí ať ženatí klerici dávají ostatním křesťanům zářivý příklad.

Can 376 - Chvályhodný společný život mezi celibátními kleriky, pokud se tak může stát, má být podporován, aby klerici v pěstování duchovního a intelektuálního života se navzájem podporovali a mohli vhodněji spolupracovat ve službě.

Can 377 - Ať všichni klerici slaví Božské chvály podle partikulárního práva vlastní církve „sui iuris“.

Can 378 - Božskou liturgii ať klerici často slouží podle norem partikulárního práva především o nedělích a příkazaných svátcích; velmi se doporučuje denní sloužení.

Can 379 - Klerici spojení se spolubratry kterékoliv církve „sui iuris“ poutem lásky ať usilují o budování těla Kristova; a i když mají různé podmínky a pracují v různých úřadech; ať vzájemně spolupracují a navzájem se podporují.

Can 380 - Klerici ať mají snahu všechna povolání k posvátným službám a k životu v institucích zasvěceného života podporovat nejen kázáním, katechezí a jinými vhodnými prostředky, avšak především svědectvím života a služby.

Can 381 - §1) Klerici ať hoří apoštolskou horlivostí a jsou všem příkladem v dobročinnosti a pohostinnosti, především vzhledem k nemocným, postiženým, trpícím pronásledováním, vyštěhovačům a uprchlíkům.

§2) Klerici jsou vázáni povinnostmi, pokud nemají opravdovou překážku, předávat z duchovních dober církve podpůrné prostředky, především slova Božího a svátostí věřícím, kteří o to vhodně žádají, jsou řádně disponováni a nemají právem zákaz přijímání svátostí.

§3) Klerici ať uznávají a podporují důstojnost laiků a jejich vlastní podíl, který mají v poslání církve především tak, že zkoumají různorodá charismata laiků, obracejíce jejich kompetenci a zkušenost k dobru církve způsoby právem předpokládanými.

Can 382 - Nechť se klerici zdržují ode všeho, co se podle norem stanoveným partikulárním právem k jejich stavu nehodí, také ať se varují toho, co je jejich stavu cizí.

Can 383 - Klerici, i když se sluší, aby neměli méně práv politických a občanských práv než ostatní občané, přesto:

°1) zakazuje se jim přijímat veřejné úřady, které zároveň znamenají účast na civilní moci,

°2) protože vojenská služba je pro duchovní stav méně vhodná, ať se jí dobrovolně neúčastní bez povolení svého ordináře,

°3) ať užívají výjimek, které od výkonu úkolů a veřejných úřadů, stavu duchovnímu cizích i od služby vojenské, v jejich prospěch udělují civilní zákony, ujednání a zvyklosti.

Can 384 - §1) Klerici jako služebníci smíření všech v lásce Kristově ať chrání a hájí a podporují mír, jednotu a svornost spojenou se spravedlností.

§2) V politických stranách a v řízení světských společností ať nemají aktivní účast; jediné když to podle úsudku eparchiálního biskupa nebo podle partikulárního práva ve shodě s patriarchou nebo jinou autoritou vyžaduje ochrana církevních práv nebo šíření obecného dobra.

Can 385 - §1) Naplnění duchem Kristovy chudoby ať se snaží klerici jednoduchostí života být před světem svědky vyšších dober a časná dobra po duchovním rozlišení správně užívají; přijmy však, které získali při výkonu služby nebo církevního úkolu, když si z nich zajistili svou dostatečnou podporu a naplnění závazků vlastního stavu, ať věnují a předají dílu apoštolátu a lásky.

§2) Klerikům se zakazuje provozovat podnikání nebo obchodování ať osobně, či jinými způsoby, i když je to k užítku vlastního nebo jiných, jakmile nemají povolení autority určené partikulárním právem vlastní církve „sui iuris“ nebo Apoštolského stolce.

§3) Klerik má zakázáno ručení, i když jde o vlastní majetek; jediné po poradě s eparchiálním biskupem anebo jde-li o takový případ, s vyšším představeným.

Can 386 - §1) Klerici, i když nemají úřad s povinným pobytem, přece ať se nevzdalují z eparchie bez dovolení, alespoň předpokládaného, svého vlastního ordináře.

§2) Klerik, který se zdržuje mimo vlastní eparchii, je podřízen místnímu eparchiálnímu biskupovi ve všem, co se vztahuje k povinnostem stavu tohoto klerika; jestliže se tam hodlá zdržet déle, nechť to bez prodlení oznámí místnímu ordináři.

Can 387 - Co se týká oděvu kleriků, ať je zachováno partikulární právo.

Can 388 - Klerici nemohou používat práv s insigniemi, které jsou spojeny s hodností udělenou mimo místo, kde vykonává svou pravomoc autorita, která jim hodnost udělila nebo s jejich hodností bez omezení písemně souhlasila, pokud nedoprovázejí autoritu, která jim hodnost udělila, nebo s jejím osobním pověřením jednají anebo pokud nedostali souhlas místního ordináře.

Can 389 - Klerici nechť se snaží varovat jakýchkoliv sporů; jestliže přece mezi nimi vyvstal spor, ať je to oznámeno fóru církve, je-li to možné; ať se tak stane také tehdy, jedná-li se o spor mezi kleriky a ostatními křesťany.

Can 390 - §1) Klerici mají právo na přiměřené zaopatření a tedy i na spravedlivou odměnu za vykonávání úřadu nebo úkolu jim svěřeného a jedná-li se o ženaté kněze, musí být dostatečně pro obživu jejich rodiny, pokud o ni není již dostatečně postaráno.

§2) Mají také právo pro sebe a svou rodinu, jsou-li ženatí, na dostatečnou záruku zabezpečení sociálního a zdravotního; aby tato práva byla účinná, jsou klerici vázáni povinností přispívat institucím, o kterých se jedná v Can 1021§2, a podle norem partikulárního práva.

Can 391 - Klerikům je dovoleno při respektování Can 570§3 sdružovat se s jinými za účelem dosažení cílů přiměřených duchovnímu stavu; eparchiální biskup však musí sám posoudit vhodnost jejich záměrů.

Can 392 - Klerici mají právo na povinnou každoroční dovolenou, kterou určuje partikulární právo.

Can 393 - Klerikům jakéhokoliv postavení přísluší starost o jednotu všech církví; ať to projeví ochotou při pověření nebo vybidnutí eparchiálního biskupa či superiora ke službě v misii anebo v krajích trpících nedostatkem kleriků.

Hlava IV – O ztrátě duchovního stavu

Can 394 - Svatá ordinace jednou platně přijatá nemůže být zrušena. Klerik však přesto duchovní stav ztrácí:

°1) soudním rozsudkem administrativního charakteru, kterým se vyhláší neplatnost svaté ordinace,

°2) legitimně uloženým trestem odnětí,

°3) reskriptem Apoštolského stolce nebo od patriarchy podle Can 397; tento reskript nemůže být dáván bez vážné příčiny jáhnům, kněžím pak bez nejzávažnějších příčin.

Can 395 - Klerik, který ztrácí duchovní stav podle právních norem, spolu s tím ztrácí práva vlastní duchovnímu stavu a není vázán žádnými povinnostmi duchovního stavu při zachování Can 396, nesmí vykonávat moc ze svěcení vyjma Can 725 a Can 735§2; samotným právem je zbaven všech úřadů, služeb, úkolů a jakékoliv delegované pravomoci.

Can 396 - Kromě případů, ve kterých je svatá ordinace prohlášena za neplatnou, ztráta duchovního stavu nevyvolá dispenciaci od celibátního závazku, kterou uděluje jenom římský velekněz.

Can 397 - Patriarcha se souhlasem Synodu biskupů patriarchální církve anebo pokud je nebezpečí z prodlení, Stálého synodu, může udělit zproštění duchovního stavu klerikům, kteří mají domicilium nebo quasidomicilium na území vlastní patriarchální církve, pokud nejsou vázáni celibátem anebo jsou-li vázáni, nežádají dispens od tohoto závazku; v ostatních případech věc se předá Apoštolskému stolci.

Can 398 - Kdo pozbyl duchovního stavu reskriptem Apoštolského stolce, může být přijat zpět mezi kleriky jedině Apoštolským stolicí; kdo však obdržel zproštění duchovního stavu od patriarchy, může být mezi kleriky přijat zpět též od patriarchy.

TITUL XI – O LAICÍCH

Can 399 - Pod pojmem laici v tomto kodexu jsou chápáni křesťané, kterým je vlastní světská a speciální úloha, kteří žijí ve světě, podílí se na misijním díle církve, nemají svaté svěcení a ani nejsou přijati do řeholního stavu.

Can 400 - Laici kromě práv a povinností, které jsou křesťanům společné a jež jsou stanoveny v jiných Can, mají současně práva a povinnosti, která se nalézají v Can tohoto titulu.

Can 401 - Laikům především přísluší na základě vlastního povolání vést časné věci podle Božího řádu, hledat království Boží, a proto v životě soukromém, rodinném a politickém či sociálním být svědky Kristovými a jiným ho hlásat, probojovávat ve společnosti spravedlivé zákony a zářící vírou, nadějí a láskou pracovat jako kvas k posvěcení světa.

Can 402 - Laici mají právo, aby se jim přiznala svoboda ve věcech územní správy, která patří všem občanům; když užívají svobodu, ať pracují tak, že naplňují své jednání duchem evangelia a ať přihlížejí pozorně k nauce předložené magisteriem církve a zachovávají bdělost, aby ve sporných otázkách nepředkládali vlastní názory jako učení církve.

Can 403 - §1) Při zachování práva a povinnosti zachovávat kdekoli svůj vlastní obřad, laici mají právo účastnit se činně liturgických obřadů v kterékoliv církvi „sui iuris“ podle předpisů liturgických knih.

§2) Jestliže to vyžaduje nezbytná potřeba nebo pravý užitek a posvátní služebníci chybějí, pak laikům mohou být svěřeny některé úlohy těchto služebníků podle právních norem.

Can 404 - §1) Kromě katechetického vzdělání poskytovaného od dětství mají laici právo a povinnost získávat vzdělání přiměřené nadání a stavu každého z nich, které je přizpůsobené v učení pravdám zjeveným Kristem a oprávněným církevním úřadem; předložené nejen aby se podle něho mohlo žít, ale také aby bylo šířeno a dle potřeby hájeno.

§2) Mají také právo získat plnější poslání v posvátných vědách, které se přednášejí na církevních univerzitách nebo fakultách nebo ve vědeckých řeholních institutech, navštěvovat tam přednášky a dosáhnout akademických hodností.

§3) Při zachování předpisů o požadovaných schopnostech jsou oprávněni po obdržení pověření od kompetentní církevní autority vyučovat posvátné disciplíny.

Can 405 - Povzbuzování dědictvím liturgickým, teologickým, duchovním i disciplinárním ať se laici snaží, aby podporovali vzájemnou dobrou vůli, porozumění a také jednotu činnosti mezi laiky různých církví „sui iuris“; ať tak různost obřadu neškodí obecnému dobru společnosti, ve které žijí, naopak ať tato různost vede více k témuž dobru.

Can 406 - Laici pamětliví povinností, o kterých pojednává Can 14, ať jsou si vědomi, že jsou zvláště důležití v těch okolnostech, ve kterých se mohou lidé jedině skrze ně seznámit s evangeliem a poznat Krista.

Can 407 - Laici, kteří žijí ve stavu manželském, podle vlastního povolání jsou vázáni zvláštními povinnostmi pracovat prostřednictvím rodiny a manželství k upevňování Božího lidu.

Can 408 - §1) Laici, kteří mají potřebnou znalost, zkušenost i čestnost, jsou způsobilí, aby jako znalci nebo poradci byli přijímáni církevní autoritou buď jako jednotlivci, nebo jako členové různých rad a konventů farních, eparchiálních a patriarchálních.

§2) Kromě církevních úkonů, k nimž jsou laici přizváni všeobecným právem, mohou být přijati kompetentní autoritou také k jiným úkonům vyjma těch, které vyžadují svaté svěcení nebo jsou výslovně zakázány partikulárním právem církve „sui iuris“.

§3) Při výkonu církevního úkolu jsou laici plně podřízeni církevní autoritě.

Can 409 - §1) Laici, kteří trvale nebo dočasně vykonávají zvláštní církevní služby, jsou vázáni povinnostmi, aby si získávali vhodnou formaci povinně vyžadovanou při plnění tohoto úkolu a aby tento úkol svědomitě a pilně plnili.

§2) Sami mají právo na spravedlivou odměnu příslušnou podle jejich podmínek, kterou by mohli být zabezpečeni pro své i rodinné potřeby a také se zachováním předpisů civilního práva; rovněž mají právo, aby sami i jejich rodiny měli dostatečné záruky a zajištění sociálních a zdravotních potřeb.

TITUL XII – O MNIŠÍCH A OSTATNÍCH ŘEHOLNÍCÍCH A O ČLENECH INSTITUTŮ ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA

Hlava I – O mniších a ostatních řeholnících

Článek I – Všeobecné kánony

Can 410 - Řeholní stav je stálý způsob řeholního života v některém institutu schváleném církví, ve kterém věřící účinněji následují Krista, učitele a příklad svatosti; vedeni Duchem svatým posvěcují se nově a jedinečně a to skrze veřejné sliby poslušnosti, čistoty a chudoby; jsou vedeni zákonným představeným k zachovávání norem statutů, vzdávají se světa a úplně se zasvěcují, aby dosáhli dokonalosti v lásce službou Božímu království, při budování církve a spásy světa jako znamení zvěstující nebeskou slávu.

Can 411 - Řeholní stav má být ode všech ctěn a podporován.

°1) – O závislosti řeholníků na eparchiálním biskupovi a patriarchovi a Apoštolském stolci

Can 412 - §1) Všichni řeholníci podléhají římskému veleknězi jakožto nejvyššímu představenému, kterému jsou vázáni povinnostmi poslušnosti v důsledku slibu poslušnosti.

§2) Aby bylo co nejlépe postaráno o dobro a potřeby apoštolských institutů, římský velekněz na základě svého primátu v celé církvi s úmyslem zajistit všeobecnou užitečnost, může vymout instituty zasvěceného života z pravomoci eparchiálního biskupa a podřídí je sobě samotnému nebo jiné církevní autoritě.

Can 413 - Pokud se týče vnitřního režimu a řeholní disciplíny, není-li to právem jinak zajištěno, řeholní instituty, jsou-li práva papežského, jsou bezprostředně a výhradně podřízeny Apoštolskému stolci; jsou-li práva patriarchálního nebo eparchiálního, jsou bezprostředně podřízeny patriarchovi nebo eparchiálnímu biskupovi při respektování Can 418§2.

Can 414 - §1) Pokud se jedná o kláštery a kongregace práva eparchiálního, eparchiálnímu biskupovi přísluší:

°1) schvalovat typikony klášterů a statuty kongregací, ale i změny v nich podle právních norem s výjimkou těch, které jsou schváleny od vyšší autority,

°2) v jednotlivých případech dávat formou jednotlivých aktů dispenze od těch typikonů nebo statutů, které překračují pravomoc řeholních představených, když o ně zákonně požádají,

°3) vizitovat kláštery a jejich pobočky a jednotlivé domy kongregací na území vlastní eparchie, vykonávat tam kanonickou vizitaci kdykoliv anebo, když to vyžadují zvláštní důvody, podle vlastního úsudku.

§2) Tatáž práva přísluší patriarchovi nad řády a kongregacemi patriarchálního práva, které mají hlavní dům uvnitř území církve, v jejímž čele stojí; jinak tato práva vůči všem řádům a klášterům i kongregacím, které nejsou eparchiálního práva, náleží jedině Apoštolskému stolci.

§3) Jestliže kongregace práva eparchiálního je rozšířena i na jinou eparchii, nemůže se ve vlastních statutech nic měnit, jedině se souhlasem eparchiálního biskupa eparchie, v níž leží hlavní dům, ale po poradě s eparchiálními biskupy, v jejichž eparchiích jsou ostatní domy umístěné.

Can 415 - §1) Všichni řeholníci podléhají pravomoci místního ordináře ve věcech týkajících se veřejné celebrace Božského kultu, kázání Božího slova pro lidi, náboženské a morální výchovy věřících, především mládeže, vzdělávání katechetického i liturgického, důstojnosti duchovního stavu a různých jiných záležitostí, které se vztahují k apoštolátu.

§2) Eparchiální biskup má právo a povinnost jednotlivé kláštery a domy řádů a kongregací ležící v jeho teritoriu vizitovat v těchto záležitostech, kdykoliv na tomto území koná kanonickou vizitaci a když podle jeho úsudku to vyžadují závažné příčiny.

§3) Eparchiální biskup jedině se souhlasem kompetentních představených může řeholníky pověřit apoštolskými pracemi nebo úkoly vlastní eparchie při respektování obecného práva a dodržení náboženské disciplíny institutu s ohledem na jejich vlastní zaměření a zvláštní zaměření.

§4) Řeholníci, kteří se dopustili deliktu mimo řeholní dům a nebyli potrestáni od vlastního představeného, kterého ordinář místa na to upozornil, mohou být potrestáni, jestliže odešli z řeholního domu, do něhož se opět vrátili.

Can 416 - Konventy patriarchy i místního ordináře ať projednají s řeholními představenými v určených dobách a kdykoliv je to potřebné, aby v apoštolských pracích, které jejich členové vykonávají, svorně postupovali podle poskytnutých rad.

Can 417 - Jestliže v domech institutů práva patriarchálního či papežského se vyskytují nesprávné návyky a představený, který byl upozorněn místním ordinářem, nedbá o nápravu, pak místní ordinář je povinen hned věc oznámit autoritě, které je dotýčný institut bezprostředně podřízen.

°2) – O představených a členech řeholního institutu

Can 418 - §1) Vyššími představenými jsou předseda mnišské konfederace, představený kláštera „sui iuris“, generální představený řádu nebo kongregace, provinciální představený, jejich vikáři a jiní, kteří mají pravomoc na úrovni provinciálních představených a také ti, kteří v případě, že uvedení chybějí, přebírají legitimně jejich úřad.

§2) Místnímu ordináři ani patriarchovi nepřísluší při dodržení kánonů, ze kterých odvozuje svou pravomoc, jednat jménem představeného mnichů a ostatních řeholníků.

Can 419 - §1) Předseda mnišské konfederace, superior kláštera „sui iuris“ a generální představený řádu nebo kongregace jsou povinni poslat zprávu o stavu institutů, v jejichž čele stojí, alespoň každý pátý rok autoritě, které jsou bezprostředně podřízeni; a to podle vzoru, který tato autorita stanovila.

§2) Představení institutu práva eparchiálního nebo patriarchálního ať pošlou opis také Apoštolskému stolci.

Can 420 - §1) Vyšší představení, které pověřují úkolem vizitátora typikonu kláštera anebo statuty řádu nebo kongregací, ať vizitují ve lhůtách v nich určených všechny řeholní domy sobě podřízené, osobně nebo prostřednictvím jiných, mají-li legitimní překážku.

§2) Členové řeholí ať jednají s důvěrou k vizitátorovi; jsou vázáni povinností odpovídat mu podle pravdy a v lásce, když jsou dotazováni zákonným způsobem; nikomu však není dovoleno jakýmkoliv způsobem členy řeholí od této povinnosti odrazovat anebo jinak překážet vizitátorovým účelům.

§3) Místní ordinář má povinnost vizitovat všechny řeholní domy, jestliže vyšší představený, kterému právem vizitace přísluší, během pěti let nevizituje, i když jím byl napomenut.

Can 421 - Představení jsou vázáni vážnou povinností, aby členové řeholí jim svěcení upravili svůj život podle typikonu a vlastních statutů; představení nechť členy svým příkladem povzbuzují k dosažení cíle řeholního stavu, ať přiměřeně pomáhají v jejich osobních potřebách, pilně pečují o nemocné, kárají nepokojné, povzbuzují slabé a jsou trpěliví vůči všem.

Can 422 - §1) Představení ať mají stálou radu ustanovenou podle normy typikonů nebo statutů, jejíž spolupráci využívají při výkonu svého úřadu; v případech předepsaných právem jsou vázáni vyžadovat její souhlas anebo radu podle Can 934.

§2) Ať je stanoveno partikulárním právem, zda v domech, ve kterých bydlí méně než šest členů, musí být rada nebo ne.

Can 423 - Klášter, mnišská konfederace, řád a kongregace, jejich provincie a domy legitimně zřízené jsou samým právem právníckými osobami; jejich schopnost získávat, držet, spravovat nebo odstoupit časný majetek může vyloučit nebo omezit typikon nebo statuty.

Can 424 - V typikonu nebo statutech ať jsou stanoveny normy o užívání a správě majetku ve prospěch vlastní chudoby, které by ji vyjadřovaly a chránily.

Can 425 - Časná dobra řeholních institutů se řídí Can 1007–1054, pokud všeobecné právo neurčuje jinak anebo to nevyplývá z povahy věci.

Can 426 - Všichni i jednotlivé řeholníci, představení stejně jako podřízení, jsou povinni věrně a úplně zachovávat sliby, které složili, ale také upravovat svůj život podle typikonu a statutu při věrném zachovávání úmyslu dispozic zakladatele a tak usilovat o dokonalost svého stavu.

Can 427 - Všichni i jednotliví řeholníci jsou vázáni povinnostmi, které jsou předepsány obecným právem klerikům, pokud právo neurčuje jinak anebo to nevyplývá z povahy věci.

Can 428 - Člen s věčnými sliby je připsán k řeholnímu institutu jako klerik diakonským svěcením anebo v případě klerika připsaného již některé eparchii věčným slibem.

Can 429 - Dopisy řeholníků poslané jejich představeným a také místnímu ordináři, patriarchovi, papežskému legátu a Apoštolskému stolci a také dopisy, které řeholníci od nich obdrží, nepodléhají žádné inspekci.

Can 430 - Není dovoleno udělovat řeholníkům čestné tituly, hodnosti nebo úřady, pokud se nejedná o případ, že to typikon nebo statuty připouštějí o titulech úřadů vyšších představených, které řeholníci vykonávali.

Can 431 - §1) Řeholníci bez písemného souhlasu vyššího představeného nemohou již od své profese být ustanoveni k hodnostem nebo úřadům mimo vlastní institut s výjimkou těch úřadů, které se udělují volbou Synodu biskupů církve patriarchální při respektování Can 89§2; po splnění úkolu jsou povinni vrátit se do kláštera řádu nebo kongregace.

§2) Řeholník, který se stane patriarchou, biskupem nebo exarchou:

°1) zůstává vázán sliby a stále je ještě vázán ostatními povinnostmi své profese kromě těch, o kterých moudře usoudí, že je nelze sloučit s jeho hodností; ve vlastním klášteře, řádu

nebo kongregaci je vyňat z pravomoci představeného a vázán slibem poslušnosti zůstává podroben samotnému římskému veleknězi.

°2) když se vrací po splnění úkolu do kláštera, řádu nebo kongregace, vzhledem ke Can 62 a Can 211 může mít hlas aktivní a pasivní, jestliže to připouští typikon nebo statuty.

§3) Řeholník, který se stane patriarchou, biskupem anebo exarchou:

°1) skrze profesní slib ztratil schopnost získávat správu nad majetkem, má nad majetkem, který připadá jemu samotnému, užívací právo (dočasný požitek); správu a vlastnictví však získává patriarcha, eparchiální biskup a exarcha církve patriarchální, eparchiální, exarchální; ostatní připadá klášteru nebo řádu;

°2) jestliže skrze profesní slib vládu nad majetkem neztratil, získává u majetku, který měl, opět užívání, užívací právo a správu; ten majetek, který mu připadne později, plně získává pro sebe;

°3) v jednom i druhém případě s majetkem, který mu nepřipadne osobně, musí disponovat podle vůle těch, kteří ho věnovali.

Can 432 - Závislý klášter, dům nebo provincie řeholního institutu kterékoliv církve „sui iuris“, též církve latinské, který se souhlasem Apoštolského stolce je připsán jiné církvi „sui iuris“, musí zachovávat právo této církve, avšak při zachovávaní předpisů typikonu nebo statutu, které se vztahují na vnitřní správu tohoto institutu a vzhledem k privilegiím uděleným Apoštolským stolcem.

Článek II – O klášterech

Can 433 - §1) Klášterem se nazývá řeholní dům, ve kterém členové směřují k evangelické dokonalosti při zachovávaní pravidel a tradic křesťanského klášterního života.

§2) Klášter „sui iuris“ je ten, který na jiném klášteře nezávisí a řídí se vlastním typikonem schváleným kompetentní autoritou.

Can 434 - Klášter je práva papežského, jestliže je zřízen Apoštolským stolcem nebo jeho dekretem za takový uznán; práva patriarchálního, je-li stauropegiatský; práva eparchiálního, je-li zřízen biskupem anebo uznán dekretem Apoštolského stolce.

°1) – O zřizování a rušení klášterů

Can 435 - §1) Eparchiálnímu biskupovi přísluší zřídit klášter „sui iuris“ po poradě s patriarchou uvnitř území církve patriarchální anebo v ostatních případech po konzultaci s Apoštolským stolcem.

§2) Patriarchovi je vyhrazeno zřízení kláštera stauropegiatského.

Can 436 - §1) Kterýkoliv klášter „sui iuris“ může mít kláštery pobočné; z nichž jedny jsou filiální, jestliže ze samotného zřizovacího aktu anebo z dekretu vyneseného podle typikonu mohou směřovat k postavení kláštera „sui iuris“, jiné jsou pak podřízené.

§2) K platnému zřízení pobočného kláštera se vyžaduje písemný souhlas autority, které je klášter „sui iuris“ podřízen eparchiálního biskupa místa, kde tento klášter je zřizován.

Can 437 - §1) Povolení zřídit klášter, také pobočný, dává zároveň právo mít kostel a vykonávat posvátné služby a též konat zbožná díla, která jsou klášteru vlastní, podle norem typikonu při dodržování přiložených zákonných klauzulí.

§2) K tomu, aby byly zbudovány a otevřeny škola a podobné budovy oddělené od kláštera, vyžaduje se pro kterýkoliv klášter písemný souhlas eparchiálního biskupa.

§3) Aby klášter byl přeměněn na jiný účel, vyžadují se tytéž náležitosti jako ke zřízení, pokud se nejedná o změnu, která se vztahuje pouze k vnitřnímu řízení a řeholní disciplíně.

Can 438 - §1) Patriarchovi náleží právo uvnitř území církve patriarchální, v jejímž čele stojí, ze závažné příčiny zrušit klášter s právem „sui iuris“ nebo filiální eparchiálního práva nebo stauropegiatský se souhlasem Stálého synodu a na žádost nebo radu eparchiálního biskupa, jestliže klášter je práva eparchiálního; po poradě s představeným kláštera a předsedou konfederace, jestliže klášter je konfederativní; se zachováním práva na odvolání k římskému veleknězi.

§2) Ostatní kláštery „sui iuris“ nebo filiální může zrušit jedině Apoštolský stolec.

§3) Podřízený klášter může být zrušen dekretem vydaným od představeného kláštera, na němž je závislý podle norem typikonu a se souhlasem eparchiálního biskupa.

§4) Majetek zrušeného kláštera „sui iuris“ případně konfederaci, jestliže byl v ní sdružen, jinak eparchii anebo byl-li stauropegiatský, církvi patriarchální; avšak majetek zrušeného kláštera pobočného případně kláštera „sui iuris“; o majetku zrušeného kláštera práva papežského je vyhrazeno rozhodnutí Apoštolskému stolci, ale v každém případě se zachováním vůle dárce.

Can 439 - §1) Více klášterů „sui iuris“ též eparchie, které jsou podřízeny eparchiálnímu biskupovi, mohou utvořit konfederaci s písemným souhlasem téhož eparchiálního biskupa, jemuž také přísluší schválit statut konfederace.

§2) Konfederace mezi více kláštery „sui iuris“ různých eparchií nebo stauropegiatskými ležícími uvnitř území církve patriarchální může být uzavřena po poradě s eparchiálními biskupy, kterých se to týká a se souhlasem patriarchy, který má vyhrazeno schválení statutu konfederace.

§3) V ostatních případech v záležitosti vytvoření konfederace je zapotřebí obrátit se na Apoštolský stolec.

Can 440 - §1) Připojení klášterů „sui iuris“ nesdruženého v konfederaci a vystoupení z konfederace je vyhrazeno též autoritě, o níž jedná Can 439.

§2) Konfederace uvnitř území církve patriarchální může být zrušena jedině patriarchou se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální po poradě s eparchiálními biskupy, kterých se to týká, a se zachováním práva na odvolání k římskému veleknězi; ostatní zrušení konfederace je vyhrazeno Apoštolskému stolci.

§3) O majetku, který náleží zrušené konfederaci, je vyhrazeno rozhodnutí autoritě, která konfederaci zrušila při zachování vůle dárce; patriarcha v tomto případě potřebuje souhlas Stálého synodu.

°2) – O klášterních představených, o shromážděních a o ekonomech

Can 441 - §1) Představení v klášterech a shromáždění mají takovou moc, která je určena obecným právem.

§2) Představení v klášterech „sui iuris“ mají řídicí pravomoc, nakolik jim byla výslovně udělena právem nebo autoritou, které jsou podřízeni při zachování Can 979.

§3) Pravomoc předsedy klášterní konfederace kromě té, která je určena obecným právem, je určena statutem této konfederace.

Can 442 - Při zachování typikonu kláštera „sui iuris“, který vyžaduje náročnější požadavky, aby někdo byl způsobilý k převzetí úřadu představeného kláštera „sui iuris“, vyžaduje se, aby složil věčné sliby, aby byl alespoň deset let po profesi a dovršil čtyřicet let.

Can 443 - §1) Představený kláštera „sui iuris“ je volen na shromáždění podle norem typikonu a při zachování Can 947–960, s přihlédnutím práv eparchiálního biskupa předsedat volebnímu shromáždění sám nebo prostřednictvím jiného.

§2) Při volbě představeného kláštera „sui iuris“ sdruženého v konfederaci, předsedá volbě sám anebo prostřednictvím této konfederace.

Can 444 - §1) Úřad představeného kláštera „sui iuris“ se uděluje na dobu neurčitou, pokud typikon jinak nestanoví.

§2) Pokud typikon jinak nepředpisuje, představení pobočných klášterů jsou ustanoveni na dobu v samém typikonu stanovenou, a to od představeného kláštera „sui iuris“ se souhlasem jeho rady, jestliže klášter je filiální, a po poradě s toutéž radou, jestliže je podřízený.

§3) Představení, kteří dosáhli sedmdesáti pěti let života anebo kteří pro nepevné zdraví a jinou závažnou překážku stali se méně vhodnými k plnění svého úřadu, ať podají vzdání se úřadu shromáždění, kterému přísluší je přijmout.

Can 445 - Členové volebního shromáždění ať učiní své povinnosti zadost volbou těch, které znají jako opravdu v Pánu hodné a vhodné pro úřad představených a zdrží se jakéhokoli znepokojení získáváním hlasů jak pro sebe, tak i pro jiné.

Can 446 - Představený ať sídlí ve vlastním klášteře; ať se z něho nevzdaluje, jediné podle norm typikonu.

Can 447 - §1) Pro správu časného majetku ať je v klášteře ekonom, který vykonává svůj úřad usměrňován představeným.

§2) Představený kláštera „sui iuris“ ať nevykonává současně úřad ekonoma; leda úřad ekonoma kláštera pobočného; i když je výhodnější, když je oddělen od úřadu superiora, přece může být v případě nutnosti s úřadem superiora spojen.

§3) Ekonom je jmenován představeným kláštera „sui iuris“ se souhlasem jeho rady, pokud typikon jinak nestanoví.

°3) – O přijetí do kláštera „sui iuris“ a o noviciátu

Can 448 - Aby někdo byl přijat do kláštera „sui iuris“, vyžaduje se, aby byl motivován správným úmyslem, aby byl vhodný k vedení mnišského života a neměl žádnou překážku právem stanovenou.

Can 449 - Dříve, než je kandidát přijat do noviciátu, je povinen po dobu určenou typikonem pobývat v klášteře pod zvláštní péčí zkušeného člena.

Can 450 - Při dodržení předpisu typikonu, který vyžaduje víc, nemohou být platně přijati do noviciátu:

°1) nekatolíci,

°2) kdo jsou stíženi kanonickým trestem vyjma trestu, o kterých jedná Can 1426§1,

°3) ti, kterým hrozí závažný trest pro delikt, z něhož jsou zákonným způsobem obžalováni,

°4) ti, kteří dosud nedovršili osmnáct roků života, pokud se nejedná o klášter, ve kterém jsou dočasné sliby; v tomto případě postačí věk sedmnácti let.

°5) ti, kteří by do kláštera vstoupili pod pohnutkou násilí, závažného strachu nebo podvodem anebo které by přijal představený stejným způsobem motivován,

°6) manželé v době trvání manželství,

°7) ti, kdo jsou vázáni poutem řeholního slibu nebo jiného posvátného závazku institutu zasvěceného života, pokud se nejedná o legitimní přestup.

Can 451 - Nikdo nemůže být dovozen přijat do noviciátu kláštera jiné církve „sui iuris“ bez svolení Apoštolského stolce, pokud nejde o kandidáta, který je určen pro pobočný klášter, o němž se jedná v Can 432.

Can 452 - §1) Klerici, kteří jsou připsáni eparchii, nemohou být dovozen přijati k noviciátu bez porady se svým eparchiálním biskupem, ani nemohou být dovozen přijati, jestliže eparchiální biskup má své námitky, že jejich odchod způsobuje těžkou škodu pro duše, jíž jinak nemůže být zabráněno, anebo se jedná o ty, kteří připravování k vyššímu svěcení mají nějakou překážku právem stanovenou.

§2) Rovněž nemůže být dovoleno přijmout do kláštera rodiče, jejichž práce je nutná k výživě a výchově dětí anebo syny, kteří jsou povinni podporovat otce nebo matku nebo předky, jsou-li v těžké nouzi, pokud to klášter nezajistí jinak.

Can 453 - §1) Představený kláštera „sui iuris“ má právo po poradě se svou radou přijímat do noviciátu.

§2) Představený je povinen osobně zjistit, zda kandidát je vhodný a vybral si mnišský stav v plné svobodě.

§3) Pokud se týče dokumentů, které mají kandidáti předložit, různých svědectví o jejich dobrých mravech a vhodnosti, je třeba zachovávat předpisy typikonu.

Can 454 - V typikonu ať jsou určeny normy ohledně věna, jež je vyžadováno a které mají kandidáti odevzdat, aby mohlo být spravováno pod zvláštním dozorem místního ordináře; toto má být vráceno bez úroku z něj plynoucího tomu, kdo z jakékoliv příčiny z kláštera vystupuje.

Can 455 - Noviciát začíná přijetím řeholního šatu anebo jiným způsobem, který předpisuje typikon.

Can 456 - §1) Klášter „sui iuris“ může mít novice, kteří jsou v tomto klášteře zasvěcováni do mnišského života pod vedením vhodného člena.

§2) Aby byl noviciát platný, musí být vykonán ve vlastním klášteře „sui iuris“ anebo po rozhodnutí představeného po poradě s jeho radou v jiném klášteře „sui iuris“ téže konfederace.

§3) Jestliže však některý klášter „sui iuris“ není sdružen v konfederaci nebo nemůže splnit předpisy o vzdělání noviců, představený je vázán povinností poslat novice do jiného kláštera, ve kterém jsou tyto posvátné předpisy zachovávány.

Can 457 - §1) Aby byl noviciát platný, musí trvat celé a nepřetržené tři roky, avšak v klášteřích, ve kterých dočasný slib předchází věčnému slibu, postačí jeden rok noviciátu.

§2) V kterémkoliv noviciátu absence kratší tři měsíců buď vcelku, nebo přerušovaná platnost neruší, avšak chybějící doba, jestliže převyšuje 15 dní, musí být doplněna.

§3) Ať není noviciát rozšířen nad tři roky s přihlédnutím ke Can 461 §2.

Can 458 - §1) Ke vzdělání noviců má být určen jeden člen jako magister podle norem typikonu, vynikající rozvahou, láskou, zbožností, znalostmi a zachováváním mnišského života a alespoň deset let po profesi.

§2) Práva a povinnosti tohoto magistra týkající se výchovy noviců a vztahu ke shromáždění a k představenému kláštera ať jsou vymezeny v typikonu.

Can 459 - §1) Během doby noviciátu je zapotřebí stále usilovat, aby pod vedením magistra byl duchovní život noviců formován studiem typikonu, zbožnými meditacemi a prosbami, důkladným poučením všeho, co souvisí se slibem a ctnostmi, vhodným povzbuzováním k vykořevení chyb, k usměrnění duševních hnutí a k získávání ctností.

§2) V čase noviciátu ať nejsou novicové určováni k pracím mimo klášter, ať se nevěnují usilovně studium literárním, vědeckým nebo uměleckým.

Can 460 - Novic se nemůže platně vzdávat jakýmkoliv způsobem svého majetku ani se jím vázat při zachování Can 467 §1.

Can 461 - §1) Novic může klášter „sui iuris“ svobodně opustit anebo může být propuštěn představeným a shromážděním podle typikonu z vážných důvodů.

§2) Po vykonání noviciátu, jestliže je posouzen jako vhodný, ať je novic připuštěn ke slibu (profesi), jinak ať je propuštěn; jestliže přetrvává pochybnost o jeho vhodnosti, může být noviciát prodloužen na dobu podle norem typikonu, ale ne déle než rok.

°4) – O zasvěcení nebo o řeholní profesi

Can 462 - §1) Řeholní stav je definitivně přijat věčným slibem (profesí), ve kterém jsou obsaženy tři ustavičné sliby: poslušnosti, čistoty a chudoby.

§2) Při skládání slibu nechť jsou zachovány předpisy typikonu a liturgických knih.

Can 463 - Co se týká různých stupňů řeholní profese, je třeba zachovávat ustanovení podle klášterního typikonu při dodržování právní účinnosti podle obecného práva.

Can 464 - K platnosti věčných řeholních slibů se vyžaduje, aby:

°1) noviciát byl řádně vykonán,

°2) novic byl připuštěn k profesi od představeného vlastního kláštera „sui iuris“ se souhlasem jeho rady, aby sliby byly přijaty od téhož představeného osobně nebo skrze jiného,

°3) profese byla přijata bez násilí, těžkého strachu nebo podvodu,

°4) byly splněny ostatní náležitosti potřebné k platné profesi vyžadované typikonem.

Can 465 - Náležitosti, které jsou všeobecným právem předepsány pro časné sliby, platí také v kláštorech, ve kterých takový slib podle typikonu předchází věčným slibům.

Can 466 - Věčný řeholní slib činí neplatnými ta jednání, která jsou v rozporu s tímto slibem, jestliže jednání se mohou stát neplatnými.

Can 467 - §1) Kandidát věčných řeholních slibů je povinen během šedesáti dnů před profesí vzdát se všeho majetku, který má momentálně v pravomoci, ve prospěch toho, koho si zvolí, pod podmínkou, že bude následovat profese; vzdání se majetku učiněné před tímto časem je neplatné ze samého práva.

§2) Po vykonání profese ať se ihned uskuteční všechny náležitosti, které jsou potřebné, aby zřeknutí se dosáhlo účinku také podle občanského práva.

Can 468 - §1) Jakýkoliv časný majetek, který připadne z jakéhokoliv titulu členu kláštera po věčných slibech, připadne klášteru.

§2) Klášter nese odpovědnost za povinnosti a závazky, které člen po věčných slibech uzavřel s povolením představeného; jestliže však byl uzavřen závazek bez povolení představeného, je odpovědný sám člen.

§3) Platí, že je možné vždy zavést jednání (postih) proti tomu, kdo se ze závazků nevyvázal.

Can 469 - Člen kláštera po složení věčných slibů zřídí samotným právem jakékoliv úřady, jestliže je měl, i vlastní eparchii a je úplně přidružen ke klášteru.

Can 470 - Dokument o vykonání věčného slibu podepsaný samotným členem a od toho, který profesi a pověření k řeholnímu životu přijal, uchovává se v archivu kláštera; představený kláštera „sui iuris“ je povinen to co nejdříve oznámit farářovi, u kterého byl zaznamenán křest člena.

°5) – O vzdělání členů a o řeholní disciplíně

Can 471 - §1) Způsob vzdělávání členů ať je v typikonu stanoven tak, aby byli ustavičně povzbuzováni k dosažení plnější svatosti života, aby byli rozvinuty dary Ducha studiem posvátné nauky a osvojení si lidské kultury pro potřeby doby; aby se stali vhodnějšími pro vytváření vědeckých a uměleckých děl, které jsou s klášterem legitimně svázány.

§2) Vzdělávání mnichů, kteří jsou určeni k vyšším svěcením, musí se kromě toho dít způsobem stanoveným pro vzdělání kleriků, o němž hovoří Can 330 v samotném klášteře, je-li zřízena studijní katedra podle Can 340§1 anebo pod vedením zkušeného moderátora v jiném semináři nebo institutu vyšších studií, který je schválen církevní autoritou.

Can 472 - Představený kláštera „sui iuris“ může dát svým členům s věčnými sliby propustný list k vyšším svěcením; tento list musí být poslán eparchiálnímu biskupovi místa, kde je klášter, též pobočný, anebo jedná-li se o klášter stauropegiatský, biskupovi, jehož určí patriarcha.

Can 473 - §1) V jednotlivých klášterech nechť se každodenně slaví Božské chvály podle norem typikonu a legitimních zvyklostí a též ať se slaví každý den Božská liturgie mimo ty dny, jež jsou vyňaty podle předpisů liturgických knih.

§2) Ať představitelé kláštera dbají o to, aby všichni členové podle norem typikonu:

°1) účastnili se Božských chval a Božské liturgie, pokud nejsou legitimně zaneprázdněni; ať se každodenně zabývají rozjímáním o božských věcech a věnují se horlivě i jiným cvičením zbožnosti,

°2) ať přistupují svobodně a často k duchovním Otcům a zpovědníkům,

°3) každoročně nechť po několik dní prodlévají v duchovním ústraní.

Can 474 - §1) Nechť členové kláštera často přijímají svátost pokání podle norem typikonu.

§2) Při dodržování typikonu, který doporučuje zpověď u určitých zpovědníků, mohou všichni členové kláštera přijímat svátost pokání od kteréhokoliv kněze, který má fakultu vysluhovat tuto svátost při dodržování mnišské disciplíny.

Can 475 - §1) V jednotlivých klášterech nechť je ustanoveno podle počtu členů více duchovních Otců a zpovědníků, a to přímo představeným kláštera; jde-li o kněze-řeholníky tohoto kláštera, kteří mají fakultu vysluhovat svátost pokání; jinak však je ustanoví místní ordinář po vyslechnutí představeného kláštera „sui iuris“, jenž je povinen napřed se poradit s komunitou, které se to týká.

§2) Pro kláštery, ve kterých nejsou kněží-řeholníci, místní ordinář stejným způsobem stanoví kněze, jehož povinností je pravidelně v klášteře sloužit Božskou liturgií a hlásat Boží slovo s dodržením Can 612§2.

Can 476 - Členové kláštera ať na sebe berou řeholní oděv jak uvnitř, tak mimo klášter podle předpisů vlastního typikonu.

Can 477 - §1) Ať se v klášteře zachovává klauzura způsobem předepsaným v typikonu při zachování práva představeného ze závažné příčiny dovolit do části podrobené klauzury vstoupit osobám druhého pohlaví kromě těch, kteří podle typikonu mohou do klauzury vstoupit.

§2) Části kláštera klauzury podrobené nechť jsou zřetelně vyznačené.

§3) Představenému kláštera „sui iuris“ přísluší právo přesně předepsat anebo z oprávněného důvodu změnit hranice klauzury se souhlasem jeho rady a s oznámením eparchiálnímu biskupovi.

Can 478 - Představený kláštera může dovolit, aby členové kláštera se zdržovali na čas určitý typikonem mimo klášter, avšak pro absenci delší jednoho roku, pokud se nejedná o studium nebo nemoc, vyžaduje se povolení autority, které je klášter podřízen.

Can 479 - Jestliže podle úsudku místního ordináře je zapotřebí, aby kláštery vypomohly v katechetickém vzdělávání lidí, všichni představení, kteří jsou žádáni tímž ordinářem, jsou povinni sami anebo prostřednictvím jiných poskytnout pomoc lidu ve vlastních kostelech.

Can 480 - V klášterních kostelech nemůže být zřízena farnost, ani řeholníci nemohou být jmenováni faráři bez souhlasu patriarchy na území církve, již stojí v čele; nebo v ostatních případech bez souhlasu Apoštolského stolce.

°6) – O poustevnících

Can 481 - Poustevník je člen kláštera „sui iuris“, který se úplně odevzdává nebeské kontemplaci a úplně se odlučuje od lidí a světa.

Can 482 - K legitimnímu uznání poustevnického života se vyžaduje, aby člen obdržel povolení představeného kláštera „sui iuris“ se souhlasem jeho rady a alespoň šest roků od složení věčných slibů žil v klášteře.

Can 483 - Místo, kde poustevník žije, ať je určeno představeným kláštera a je odděleno speciálním způsobem od světa a ostatních částí kláštera; jestliže se místo nachází mimo prostor kláštera, vyžaduje se navíc písemný souhlas eparchiálního biskupa.

Can 484 - Poustevník je závislý na představeném kláštera a je vázán Can o řeholnících a současně klášterním typikonem, pokud je možné tyto předpisy sjednotit s poustevnickým životem.

Can 485 - Představený kláštera „sui iuris“ může se souhlasem své rady uložit ukončení poustevnického života z oprávněné příčiny i při nesouhlasu poustevníka.

°7) – O klášteře stauropegiatském

Can 486 - §1) Patriarcha ze závažného důvodu po poradě s eparchiálním biskupem a se souhlasem Stálého synodu může v samotném zřizovacím aktu kláštera „sui iuris“ udělit statut kláštera stauropegiatského.

§2) Stauropegiatský klášter je bezprostředně podřízený patriarchovi do té míry, že on sám má tatáž práva jako eparchiální biskup ke klášteru, členům připsaných ke klášteru a k osobám, které se v klášteře ve dne i v noci zdržují; ostatní osoby, které patří ke klášteru, se patriarchovi podřizují bezprostředně a výlučně jenom v těch věcech, které se vztahují k jejich úkolu nebo úřadu.

°8) – O přestupu do jiného kláštera

Can 487 - §1) Člen nemůže přestoupit z kláštera „sui iuris“ do jiného kláštera v té samé konfederaci bez písemně daného souhlasu předsedy konfederace.

§2) K přestupu z kláštera, který není sdružen v konfederaci do jiného kláštera přidruženého té jisté autoritě, vyžaduje se souhlas této autority a je-li klášter, do kterého se přestupuje, podřízen jiné autoritě, vyžaduje se i souhlas této autority.

§3) Patriarcha, eparchiální biskup a předseda konfederace tento souhlas nemohou dát bez porady s představeným kláštera „sui iuris“, z něhož se přestupuje.

§4) K platnému přestupu do kláštera jiné církve „sui iuris“ se vyžaduje souhlas Apoštolského stolce.

§5) Přestup nastává přijetím představeným nového kláštera „sui iuris“, který je podmíněn souhlasem shromáždění.

Can 488 - §1) Ten, kdo přestupuje do jiného kláštera „sui iuris“ té jisté konfederace, nekoná ani noviciát, ani neskládá sliby; ode dne přestupu ztrácí práva a je zproštěn povinností k původnímu klášteru; přijímá však práva a povinnosti druhého kláštera a je-li klerikem, tak je k tomuto klášteru připsán jako klerik.

§2) Ten, kdo přestupuje z kláštera „sui iuris“ do jiného kláštera „sui iuris“, který nepřísluší k žádné konfederaci, anebo přísluší k jiné konfederaci, zachovává předpisy typikonu kláštera, ke kterému přistoupil, s přihlédnutím k povinnostem vykonat noviciát a složit sliby; jestliže v typikonu toto není ustanoveno, nekoná ani noviciát, ani neskládá sliby, ale přestup je účinný ode dne, kdy se uskutečňuje přestup, pokud představený kláštera od něho nevyžaduje, aby po nějaký čas, ne více než rok, žil v klášteře na zkoušku. Po uplynutí zkušebního času buď je od představeného po souhlasu jeho rady nebo shromáždění podle norem typikonu připsán k novému klášteru, nebo se vrátí do předešlého kláštera.

§3) Při přestupu z kláštera „sui iuris“ do řádu nebo kongregace ať se zachovávají přiměřené postupy v souladu s Can 544 a 545.

°9) – O uvolnění z klauzury a odchodu z kláštera

Can 489 - §1) Povolení uvolnění z klauzury kláštera „sui iuris“ členu s věčnými sliby může udělit autorita, které je klášter podřízen, jenom na jeho žádost a to po vyslechnutí představeného kláštera „sui iuris“ spolu s jeho radou.

§2) Eparchiální biskup může toto povolení udělit jenom na tři roky.

Can 490 - Na žádost představeného kláštera „sui iuris“ a po souhlasu jeho rady uvolnění z klauzury z vážné příčiny a při zachování přiměřenosti v lásce může být uloženo autoritou, které je klášter podřízen.

Can 491 - Člen, který je uvolněn z klauzury, zůstává vázán sliby a ostatními povinnostmi mnišské profese a po dobu uvolnění z klauzury nemá ani hlas aktivní ani pasivní; je podřízen eparchiálnímu biskupovi místa, kde se zdržuje namísto představenému vlastního kláštera v důsledku účinku slibu poslušnosti.

Can 492 - §1) Člen, který má věčné sliby, ať žádá indult vystoupení z kláštera a návrat do světského života jenom z nejvážnějších příčin, které zvažil před Pánem, pak svoji žádost odevzdá představenému kláštera „sui iuris“, který ji zašle spolu se vyjádřením svým a své rady Apoštolskému stolci.

§2) Indult tohoto druhu je vyhrazen Apoštolskému stolci.

Can 493 - §1) Indult vystoupení z kláštera a návrat do světského života legitimně udělený a členu sdělený, pokud není při aktu sdělení zamítnut samotným členem, (ze samého práva) spolupřináší dispenz od slibu a ode všech povinností, které vznikly z řeholní profese, vůbec ne však od povinností z vyššího svěcení, jestliže člen toto svěcení obdržel.

§2) Jakmile člen, který vystoupil z kláštera a navrátil se k světskému životu, byl přijat zpět do kláštera, musí noviciát a profesi opět obnovit, jako kdyby se nikdy nebyl stal řeholníkem.

Can 494 - §1) Mnich s věčnými sliby, který byl ordinován; jakmile obdržel indult k vystoupení z kláštera a návratu do světa, nemůže vykonávat pravomoc ze svěcení, jestliže nenalezne eparchiálního biskupa, který ho dobrovolně přijme.

§2) Eparchiální biskup ho může přijmout buď absolutně nebo na zkoušku na dobu pěti let; v prvním případě je mnich ze samého práva připsán k eparchii, ve druhém případě po uplynutí pěti let, ledaže by byl předtím výslovně propuštěn.

Can 495 - Člen, který po složení slibu klášter nezákonně opustil, je povinen se do kláštera bez prodlení navrátit a jestliže má pohnutky pravého pokání, je třeba ho přijmout zpět; jinak ať je potrestán podle právních norem; nebo také propuštěn.

Can 496 - §1) Kdo by chtěl po čas trvání dočasných slibů odejít z kláštera z vážných příčin a navrátit se do světského života, nechť předloží svou žádost představenému kláštera „sui iuris“

§2) Představený ať pošle tuto žádost spolu s vyjádřením svým a své rady eparchiálnímu biskupovi, kterému přísluší v tomto případě udělit indult k vystoupení z kláštera a k návratu do světského života, i když se jedná o klášter papežského práva; pokud toto právo není vyhrazeno partikulárním právem pro kláštery, které leží na území církve patriarchální, přímo patriarchovi.

°10) – O propuštění řeholníků

Can 497 - §1) Samotným právem je třeba uvažovat za propuštěného z kláštera člena, který:

°1) veřejně se zřekl katolické víry,

°2) uzavřel manželství anebo jenom civilně se o to pokusil.

§2) V těchto případech představený kláštera „sui iuris“ po poradě se svou radou a po shromáždění důkazů vyhotoví skutkové prohlášení, aby bylo právně zajištěné propuštění a co nejdříve ať to oznámí autoritě, které je klášter bezprostředně podřízen.

Can 498 - §1) Člen, který je příčinou hrozného, velmi těžkého anebo veřejného skandálu anebo velké škody, ať je ihned vyhnán z kláštera představeným kláštera „sui iuris“ po souhlasu jeho rady a ať je mu odebrán řeholní šat.

§2) Představený kláštera „sui iuris“ ať se postará, je-li takový případ, aby byl podle právních norem zahájen proces propuštění anebo ať předá věc autoritě, které je klášter podřízen.

§3) Člen z kláštera vypovězený, který byl ordinován, nesmí vykonávat pravomoc vyplývající ze svěcení, pokud autorita, které je klášter podřízen, nestanovila jinak.

Can 499 - Po dobu konání dočasných slibů člen může být propuštěn představeným kláštera „sui iuris“ se souhlasem jeho rady podle Can 532§2 a Can 532§3, avšak k platnosti propuštění je nutné potvrzení eparchiálním biskupem; jestliže partikulární právo stanoví pro kláštery ležící na území církve patriarchální, potom patriarchou.

Can 500 - §1) K propuštění člena s věčnými sliby s přihlédnutím ke Can 497 je kompetentní předseda konfederace klášterů nebo superior kláštera „sui iuris“, který není sdružen v konfederaci, oba však se souhlasem vlastní rady, která se v tom případě musí skládat alespoň z pěti členů spolu s představeným, a to tak, aby v případě, že chybí nebo jsou nepřítomní řádní členové rady, podle normy typikonu nebo statutu byli povoláni jiní; hlasování musí být v tajnosti.

§2) K platnému rozhodnutí o propuštění kromě jiných podmínek, které v typikonu jsou důkladněji stanoveny, se vyžaduje, aby:

°1) důvody pro propuštění byly závažné, zaviněné a právně přezkoušené společně s nedostatkem nápravy,

°2) propuštění předcházely, pokud povaha propuštění to nevyklučuje, dvě napomenutí s formální pohrůzkou propuštění, které se týkají případu,

°3) důvody propuštění byly členu písemně oznámeny, byla mu po jednotlivých napomenutích poskytnuta příležitost plně se hájit,

°4) čas stanovený v typikonu v plné míře od posledního napomenutí uplynul.

§3) Písemné odpovědi člena nechť jsou připojeny k aktům, které je třeba zaslat těm, o kterých se jedná v §1.

§4) Dekret o propuštění nemůže být předán k výkonu rozhodnutí, dokud není schválen autoritou, které je klášter podřízen.

Can 501 - §1) Dekret o propuštění ať je sdělen co nejdříve členovi, jehož se týká.

§2) Člen však může proti dekretu o propuštění do patnácti dnů podat rekurz anebo jestliže dekret nebyl potvrzen Apoštolským stolicí, žádat, aby případ byl projednán soudní cestou.

§3) O odvolání proti dekretu rozhoduje Apoštolský stolec a jedná-li se o člena, který má trvalý pobyt uvnitř církve patriarchální, patriarcha.

§4) Jestliže je však třeba projednat případ soudní cestou, rozhoduje o ní tribunál autority bezprostředně nadřazené té, která potvrdila dekret o propuštění; představený, který vynese dekret o propuštění, spisy shromážděné k této věci předá tomuto tribunálu a postupuje se podle kánonu o trestním soudu po podání odvolání.

Can 502 - Po legitimním propuštění s výjimkou záležitosti, o níž jedná Can 497, přímo samotným právem zanikají všechna pouta a závazky vzniklé z mnišské profese a jestliže má člen ordinaci, musí se zachovat Can 494.

Can 503 - §1 Ten, kdo z kláštera legitimně vystoupil anebo byl z něho legitimně propuštěn, nemůže od tohoto kláštera požadovat odměnu za jakoukoliv práci, kterou pro něho vykonával.

§2) Klášter přece však zachovává přiměřenost v lásce ke členovi, který se od něho odloučil.

Článek III – O řádech a kongregacích

Can 504 - §1) Řád je společenství zřízené kompetentní autoritou, v němž členové, třebaže nejsou mniši, skládají řeholní sliby, které se rovnají mnišským.

§2) Kongregace je společenství zřízené kompetentní autoritou, v němž členové skládají sliby třemi veřejnými sliby poslušnosti, čistoty a chudoby, které se však nerovnají mnišským slibům, avšak mají vlastní účinnost podle norem práva.

Can 505 - §1) Řád je práva papežského, jestliže byl zřízen Apoštolským stolcem nebo jeho dekretem jako takový uznán; je práva patriarchálního, jestliže byl zřízen patriarchou a nebylo dosaženo uznávacího dekretu od Apoštolského stolce.

§2) Kongregace je:

°1) práva papežského, jestliže je zřízena Apoštolským stolcem nebo jeho dekretem jako taková uznána,

°2) práva patriarchálního, jestliže je zřízena patriarchou nebo jeho dekretem jako taková uznána a nebylo přitom dosaženo uznávacího dekretu od Apoštolského stolce,

°3) práva eparchiálního, jestliže je zřízen eparchiálním biskupem a nebylo dosaženo uznávacího dekretu od Apoštolského stolce.

§3) Řád nebo kongregace je kněžský, jestliže vzhledem k účelu nebo předpokladu zamýšleného zakladatelem nebo účinkem legitimní zvyklosti je řízen kněžími, přijímá služby vlastního posvátnému řádu a jako takový je uznán církevní autoritou.

°1) – O zřízení a zrušení řádu, kongregace, provincie a domu

Can 506 - §1) Eparchiální biskup může zřídit jen kongregace; avšak ať je nezřizuje bez porady s Apoštolským stolcem a bez porady s patriarchou, jestliže se jedná o území církve patriarchální.

§2) Patriarcha může zřídit řády a kongregace se souhlasem Stálého synodu a po poradě s Apoštolským stolcem.

§3) Uvnitř území církve patriarchální se kongregace práva eparchiálního, která je rozšířena ve více eparchiích téhož území, může stát práva patriarchálního na základě dekretu patriarchy po poradě s těmi, kterých se to týká, a po poradě Stálého synodu.

Can 507 - §1) Řád práva patriarchálního legitimně zřízený, třebaže má jenom jeden dům, může být zrušen jedině Apoštolským stolcem, jemuž je také vyhrazeno rozhodnout o majetku zrušeného řádu při respektování vůle dárců.

§2) Kongregaci práva patriarchálního nebo eparchiálního legitimně zřízenou, třebaže má toliko jeden dům, může zrušit kromě Apoštolského stolce patriarcha na území církve, již stojí v čele, po poradě s těmi, kterých se to týká, a po souhlase Stálého synodu a Apoštolského stolce.

Can 508 - §1) Provincie znamená část téhož řádu nebo kongregace, skládá se z více domů a je řízena bezprostředně vyšším představeným.

§2) Dělit řád nebo kongregace na provincie, provincie spojovat, jinak určovat nebo rušit a zřizovat nové přísluší autoritě, která je určena statutem řádu nebo kongregace.

§3) Rozhodovat o majetku zrušené provincie při respektování spravedlnosti a vůle dárců přísluší, pokud statut jinak neurčuje, generální radě a při naléhavé potřebě generálnímu představenému se souhlasem jeho rady.

Can 509 - §1) Řád nebo kongregace může platně zřídit dům jedině s písemným souhlasem eparchiálního biskupa; jestliže se jedná o zřízení prvního domu řádu nebo kongregace patriarchálního, vyžaduje se uvnitř území církve patriarchální souhlas patriarchy anebo v ostatních případech Apoštolského stolce.

§2) To, co je uvedeno v Can 437, platí také o domech řádu a kongregace.

Can 510 - Dům řádu nebo kongregace může být platně zrušen jedině po poradě s eparchiálním biskupem; avšak zrušení jediného domu řádu nebo kongregace je vyhrazeno té autoritě, již přísluší podle Can 507 zrušit sám řád nebo kongregaci.

°2) – O představených, radách a ekonomech v řádech a kongregacích

Can 511 - §1) V řádech a kongregacích představení a rady mají tu pravomoc, která je stanovena obecným právem a statuty.

§2) V řádech a kongregacích kněžského práva papežského anebo patriarchálního mají představení a rady navíc moc řízení pro obor vnější a vnitřní podle normy statutů.

Can 512 - §1) Generální rada, která je nejvyšší autoritou podle normy statutů, vytváří se tak, aby reprezentovala celý řád anebo kongregaci a stala se jejich pravým znakem jednoty v lásce.

§2) Nejenom provincie a domy, ale každý člen může svobodně poslat generální radě své požadavky způsobem, který určuje statut.

Can 513 - §1) K platnému jmenování anebo zvolení člena do úřadu představeného se vyžaduje dostatečná doba po věčných slíbech stanovená statutem, která musí být, jde-li o vyšší představené, alespoň deset let od prvních slibů.

§2) Jde-li o generálního představeného, vyžaduje se kromě toho k platnosti dovršený věk třiceti pěti let.

Can 514 - §1) Představení jsou ustanovováni na dobu určitou a vhodné časové období, pokud statuty pro generálního představeného neurčují jinak.

§2) Mohou však být před uplynutím určeného času z úřadu odvoláni nebo jinak přeloženi pro důvody a způsoby, které určují statuty.

§3) Ve statutech nechť je vhodnými normami zajištěno, aby členové nebyli představenými příliš dlouho bez přerušení.

Can 515 - §1) Generální představený nechť je ustanoven zvolením podle normy statutu.

§2) Ostatní představení ať jsou ustanoveni podle normy statutu, ale tak, aby potřebovali, jsou-li zvoleni, potvrzení příslušného vyššího představeného; jestliže však jsou jmenováni, aby předcházela vhodná konzultace.

§3) Při volbách ať jsou pečlivě zachovávány Can 947–960 a také Can 445.

Can 516 - §1) Pro správu časného majetku ať jsou v řádech a kongregacích ekonomové; generální ekonom, který spravuje majetek řádu nebo celé kongregace, provinciální ekonom pro provincii, místní ekonom, který spravuje majetek jednotlivých domů; ti všichni vykonávají svůj úřad pod vedením představeného.

§2) Úřad generálního ekonoma a provinciálního ekonoma nemůže vykonávat sám vyšší představený, pouze úřad místního ekonoma, třebaže je lépe, aby byl oddělen od úřadu představeného, může být s tímto spojen, vyžaduje-li to nutnost.

§3) Pokud statuty nemají předpis o ustanovení ekonomů, jsou tito jmenováni vyšším představeným se souhlasem jeho rady.

°3) – O přijetí do řádu a kongregací a o noviciátu

Can 517 - §1) Požadovaný věk pro přijetí do řádu nebo kongregace je dovršených sedmnáct let; ohledně ostatních požadavků k přijetí do noviciátu ať se zachovávají Can 448, Can 450, Can 452 a Can 454.

§2) Aby bylo přijetí do noviciátu řeholního institutu jiné církve „sui iuris“ dovoleno, je potřebné povolení Apoštolského stolce, pokud se nejedná o kandidáta, který je určen pro provincii nebo dům vlastní církve, o níž jedná Can 432.

Can 518 - Dříve, než je kandidát přijat do noviciátu, ať je dostatečně připraven pod dohledem zkušeného člena po dobu a způsobem, který určuje statut.

Can 519 - Právo přijímat kandidáty do noviciátu náleží vyššímu představenému podle normy statutu při dodržení Can 453§2a§3.

Can 520 - Noviciát začíná způsobem, který předpisuje statut.

Can 521 - Zřízení sídla noviciátu, jeho přeložení a zrušení ať se stane dekretem generálního představeného se souhlasem jeho rady.

Can 522 - §1) Aby byl noviciát platný, musí být vykonán v domě, v němž je sídlo noviciátu; ve zvláštních případech způsobem udělené výjimky generálním představeným za souhlasu jeho rady může být noviciát vykonán v jiném domě téhož řádu nebo kongregace pod vedením jiného zkušeného člena, který zastupuje magistra noviců.

§2) Vyšší představený může dovolit, aby se skupina noviců po určitou dobu zdržovala v jiném domě vlastního řádu nebo kongregace, který určil.

Can 523 - §1) K platnosti noviciátu se vyžaduje, aby trval úplný a nepřerušovaný rok; absence kratší než měsíc ať souvislá či přerušovaná platnost neruší, ale chybějící doba převyšující patnáct dnů musí být doplněna třeba formou apoštolského cvičení ke zdokonalení výchovy novice.

§2) Jestliže statuty předpisují delší čas noviciátu, ten není vyžadován k platnosti profese.

Can 524 - §1) Vyžaduje se, aby jako magistr byl do čela výchovy noviců ustanoven podle normy statutu člen vynikající rozvážností, láskou, zbožností a zachováváním vážnosti řeholního stavu, alespoň deset let po profesi a jedná-li se o řád nebo kongregaci kleriků, aby byl knězem.

§2) Je-li to potřebné, ať jsou magistrovi dáni kooperátoři, kteří mu podléhají ve všem při řízení a výchově noviců.

§3) Samotnému magistrovi přísluší starat se o výchovu noviců; jemu jedinému přísluší řízení noviciátu tak, že nikomu není dovoleno pod jakoukoliv záminkou se do toho vměšovat s výjimkou těch představených, kterým to statuty dovolují a s výjimkou vizitátora; ve věcech, které náleží k řeholní disciplíně celého domu, magistr i novicové jsou podřízeni představenému.

§4) Novic je podřízen pravomoci magistra a představeného a je povinen je poslouchat.

Can 525 - §1) Předpisy Can 459–461 platí i pro řády a kongregace.

§2) Dříve, než novic složí časné sliby, je povinen správu svého majetku, který má a který mu snad později případně, světit tomu, koho si vybere a o užívání těchto věcí a výnosu z nich může volně disponovat.

°4) – O slibech v řádech a kongregacích

Can 526 - §1) Časný slib se třemi slibů poslušnosti, čistoty a chudoby je skládán na dobu určenou ve statutech.

§2) Tento slib se může podle norem statutu vícekrát obnovovat, avšak tak, aby souhrnně nikdy nebyl kratší než tři roky a delší než šest let.

Can 527 - K platnosti časných slibů se vyžaduje, aby:

°1) noviciát byl platně vykonán,

°2) novic byl připuštěn ke slibům příslušným představeným podle statutu se souhlasem jeho rady a také aby profese byla přijata tímž představeným buď osobně nebo jeho zástupcem,

°3) slib byl výslovně vyjádřen a nebyl učiněn nebo přijat pod vlivem násill, těžkého strachu nebo podvodně,

°4) ostatní požadavky statutu k platnosti slibu byly splněny.

Can 528 - Člen s časnými sliby je vázán stejnou povinností jako člen s věčnými sliby; nemá však hlas aktivní a pasivní, pokud ve statutech není stanoveno jinak.

Can 529 - §1) Časný slib činí akty, které jsou v rozporu se sliby, nedovolenými, ale nikoliv neplatnými.

§2) Tento slib neodnímá členům vlastnictví jejich majetku a ani schopnost jiný majetek získávat; členům však není dovoleno úkonem mezi živými z titulu milosti vzdát se vlády nad svým majetkem.

§3) Cokoliv však člen po časných slibech získá svým přičiněním nebo ze vztahu k řádu nebo kongregaci, získává výhradně pro řád nebo kongregaci, pokud není legitimně prokázán opak; předpokládá se, že člen získal prospěch ve vztahu k řádu nebo kongregaci.

§4) Odevzdání nebo dispozici, o níž jedná Can 525§2, může člen s časnými sliby změnit; nikoliv však vlastním rozhodnutím, avšak na základě rozhodnutí vyššího představeného, pokud změna alespoň větší části majetku není ve prospěch řádu nebo kongregace; kvůli odchodu z řádu nebo z kongregace tato dispozice ztrácí účinnost.

§5) Jestliže člen s časnými sliby uzavřel dlužný úpis a závazky, sám za ně nese odpovědnost, pokud nejednal s dovolením představeného v záležitosti řádu nebo kongregace.

§6) Po složení časných slibů ze samotného práva se pozastavují také jakékoliv úřady člena.
Can 530 - V kongregacích ať člen svobodně stanoví svoji závěť alespoň před složením věčných slibů, a to tak, aby byla také platná podle občanského práva.

Can 531 - Složením věčných slibů přijímá člen definitivně řeholní stav, ztrácí vlastní eparchii a je plným právem přičleněn řádu nebo kongregaci.

Can 532 - K platnosti věčných slibů podle požadavků, o nichž jedná Can 464, vyžaduje se, aby předcházely časný slib podle Can 526.

Can 533 - V řádech jsou věčné sliby na stejné úrovni jako věčné sliby mnišské, proto platí o nich Can 466–468.

Can 534 - V kongregacích:

°1) kanonické účinky věčných slibů zůstávají stejné jako ty, které jsou určeny Can 529 pro časné sliby, pokud obecným právem není stanoveno jinak,

°2) vyšší představený se souhlasem své rady může členovi s věčnými sliby, který o to žádá, dát licenci vzdát se svého majetku při zachování norem opatrnosti,

°3) generální radě přísluší, uzná-li to za vhodné, vložit do statutu povinnost vzdát se majetku, který člen získal nebo získá, to však se nemůže uskutečnit před věčnými sliby.

Can 535 - §1) Při skládání jakéhokoliv slibu ať jsou zachovány předpisy statutu.

§2) Dokument o vykonání profese podepsaný samotným členem a tím, který profesi a také i z delegace přijal, ať se uchovává v archivu řádu nebo kongregace; jedná-li se o sliby věčné, vyšší představený je povinen co nejdříve podat zprávu faráři, u něhož byl zapsán křest člena.

°5) – O vzdělávání řeholníků a řeholní disciplíně v řádech a kongregacích

Can 536 - §1) Způsob vzdělávání řeholníků při zachování Can 471§1 je určen ve statutech.

§2) Vzdělávání řeholníků, kteří jsou určeni pro sváté svěcení, se musí uskutečňovat podle způsobu vzdělávání kleriků, o němž je pojednáno v Can 330 v sídle studií řádu nebo kongregace, jež bylo schváleno generální radou nebo vyšším představeným podle normy statutu; jestliže však vlastní studijní zařízení podle Can 342§1 není možné zřídit, členové musí být vzdělávání pod vedením zkušeného moderátora v jiném semináři nebo institutu vyšších studií schválených vyšší autoritou.

Can 537 - §1) Vyšší představení podle normy statutu mohou dát propustný list ke svaté ordinaci členům s věčnými sliby.

§2) Biskupem, kterému je představený povinen poslat propustný list, je eparchiální biskup místa trvalého pobytu svěcence; jinému biskupovi tehdy, jestliže eparchiální biskup udělil licenci buď proto, že přísluší jiné církvi „sui iuris“ než svěcenec anebo je-li nepřítomen anebo i tehdy, je-li biskupský stolec neobsazen a řídí ho ten, kdo nemá biskupské svěcení; v těchto případech je nutné světitelmu biskupovi vystavit autentický dokument eparchiální kurie.

Can 538 - §1) V jednotlivých domech řádů a kongregací ať se konají Božské chvály podle normy statutu a legitimních zvyklostí.

§2) Představení ať pečují o to, aby všichni členové plnili podle normy statutu to, co je předepsáno Can 473§2.

§3) Členové řádů a kongregací ať často přijímají svátost pokání a zachovávají Can 474§2.

Can 539 - §1) Představení ať se starají, aby členové měli k dispozici vhodné zpovědníky.

§2) V řádech a kongregacích klerického práva papežského nebo patriarchálního ať jsou vyššími představenými určení zpovědníci podle normy statutu; v ostatních případech místním ordinářem po slyšení představeného, který je povinen vykonat předchozí porady s komunitou, již je představeným.

Can 540 - Co se týče oblečení členů, je třeba zachovávat předpisy statutu a mimo vlastní domy také normy eparchiálního biskupa.

Can 541 - Normy o klauzuře ať jsou určeny ve statutech jednotlivých řádů a kongregací podle jejich vlastní povahy při respektování práva představených, také místních na způsob aktuálních rozhodnutí s možností připustit změnu ze závažného důvodu.

Can 542 - Představení ať se starají, aby členové jimi určenými především v eparchii, v níž žijí, jestliže místní ordinář nebo farář vyžadují jejich pomoci k uspokojení potřeb věřících; ať ji rádi poskytují ve svých kostelech i mimo ně při zachování povahy institutu a řeholní kázně.

Can 543 - Člen řádu nebo kongregace, který je farářem, zůstává vázán sliby i ostatními závazky své profese, je vázán statutem natolik, nakolik jeho zachovávání je možné spojit s vykonáváním povinností jeho úřadu; co se týká řeholní disciplíny, je podřízen představenému, avšak v těch věcech, které patří k úřadu faráře, má stejná práva a povinnosti jako ostatní faráři a tímto způsobem je podřízen eparchiálnímu biskupovi.

°6) – O přestupu do jiného řádu, kongregace nebo kláštera „sui iuris“

Can 544 - §1) Uvnitř území církve patriarchální řeholník může platně přestoupit do jiného institutu s písemným souhlasem patriarchy a se souhlasem vlastního generálního představeného a generálního představeného řádu nebo kongregace, ke které chce přestoupit, anebo jednali se o přestup do kláštera, se souhlasem představeného kláštera „sui iuris“; k udělení tohoto souhlasu představení potřebují předchozí souhlas své rady anebo jednali se o klášter, rady kláštera.

§2) Řeholník může platně přestoupit z kongregace práva eparchiálního do jiného řeholního institutu eparchiálního práva s písemným souhlasem eparchiálního biskupa místa, kde je hlavní dům řeholního institutu, ke kterému přestupuje, po poradě s generálním představeným kongregace, z níž vystupuje, a se souhlasem generálního představeného kongregace nebo představeného kláštera „sui iuris“, do něhož přistupuje; k udělení tohoto souhlasu potřebují představení souhlas své rady anebo, jednali se o klášter, souhlas klášterní rady.

§3) V ostatních případech řeholník může platně přestoupit do jiného řeholního institutu jedině se souhlasem Apoštolského stolce.

§4) K platnosti přestupu do řeholního institutu jiné církve „sui iuris“ vyžaduje se souhlas Apoštolského stolce.

Can 545 - §1) Přestupující musí vykonat celý noviciát, pokud generální představený nebo představený kláštera „sui iuris“, oba se souhlasem svých rad, nesníží dobu noviciátu pro zvláštní připojené okolnosti; avšak ne pod dobu šesti měsíců; během noviciátu při trvajících slibech, práva a povinnosti partikulární, která řeholník v předchozím řádu nebo kongregaci měl, byla suspendována, a on sám je podřízen představeným a magistru noviců nového řeholního institutu vlivem slibů poslušnosti.

§2) Po vykonání noviciátu přestupující, který složil věčné sliby, veřejně složí věčné sliby podle předpisu statutu nové řeholní instituce a touto profesí je k nové instituci plně přidružen a je-li klerikem, také jako klerik připsán; kdo však složil časné sliby, stejným způsobem složí časné sliby s trváním alespoň na tři roky, pokud nevykonal celé třiletí v noviciátu v klášteře „sui iuris“, do kterého přestoupil.

§3) Jestliže člen nesložil sliby v novém řeholním institutu, je povinen vrátit se do předešlého, pokud mezitím neuplynul čas slibu.

§4) Ohledně majetku a věna ať se zachovává Can 488§4.

°7) – O vyloučení z klauzury a vystoupení z řádu nebo kongregace

Can 546 - §1) Člen s dočasnými sliby po uplynutí doby slibů může svobodně opustit řeholní institut.

§2) Kdo za trvání dočasných slibů žádá z vážné příčiny opustit řád nebo kongregaci, může dostat od generálního představeného se souhlasem jeho rady indult vystoupit z řádu nebo kongregace a navrátit se k světskému životu s účinky Can 493; v kongregacích řádu eparchiálního k platnosti indultu je nutné jeho potvrzení eparchiálním biskupem místa, kde je hlavní dům dotyčné kongregace.

Can 547 - §1) Vyšší představený z vážné příčiny po poradě se svou radou může vyloučit člena s dočasnými sliby z obnovy těchto slibů nebo ze složení věčných slibů.

§2) Nemoc fyzická anebo psychická po dočasných slibech vzniklá, která podle úsudku znalců u člena s dočasnými sliby způsobuje nevhodnost pro život v řeholním institutu, je důvodem nepřipustit ho k obnově časných slibů anebo složení věčných slibů, pokud nemoc nebyla způsobena nedbalostí institutu anebo prací v institutu vykonávanou.

§3) Jestliže však člen za trvání dočasných slibů upadne v šílenství, třebaže nemůže složit nový slib, nemůže být přesto z institutu propuštěn.

Can 548 - §1) Indult uvolnění z klauzury může být udělen autoritou, jíž je řád anebo kongregace podřízena po slyšení generálního představeného spolu s jeho radou; avšak vyloučení z klauzury ať se děje od téže autority po vyžádání souhlasu generálního představeného a jeho rady.

§2) V ostatních záležitostech vyloučení z klauzury ať jsou zachovávány Can 489–491.

Can 549 - §1) Člen s věčnými sliby ať žádá o indult vystoupení z řádu nebo kongregace a návrat do světského života jedině z nejzávažnějších důvodů; svou žádost ať odevzdá generálnímu představenému, který ji zašle spolu s vyjádřením svým a své rady kompetentní autoritě.

§2) Indult tohoto druhu pro řády je vyhrazen Apoštolskému stolci; pro kongregace kromě Apoštolského stolce může jej udělit také:

°1) patriarcha všem řeholníkům, kteří bydlí na území církve, jíž stojí v čele, po poradě, jedná-li se o kongregaci práva eparchiálního s eparchiálním biskupem,

°2) eparchiální biskup té eparchie, v níž má řeholník trvalý pobyt, jedná-li se o kongregaci práva eparchiálního.

§3) Indult propuštění z řádu nebo kongregace má tytéž kanonické účinky, které jsou stanovené v Can 493; jedná-li se o řeholníka s vyšším svěcením, platí kromě toho Can 494.

Can 550 - Člen, který se nezákonně vzdálí z domu vlastního řádu nebo kongregace s úmyslem vyvázat se z pravomoci představeného, ať je starostlivě dotyčným představeným vyhledán; jestliže se nevrátí v čase ve statutu předepsaném, ať je potrestán podle právní normy, nebo také propuštěn.

°8) – O propuštění z řádu nebo kongregace

Can 551 - Ustanovení předepsaná o propuštění nebo vyloučení v Can 497–498 platí také o členech řádů nebo kongregací; kompetentní autoritou jest vyšší představený po poradě se svou radou anebo jedná-li se o vyloučení, se souhlasem této rady; je-li nebezpečí z prodlení anebo není-li čas obrátit se na vyššího představeného, je kompetentní autoritou také místní představený se souhlasem své rady a ihned po oznámení vyššímu představenému může člena vyloučit.

Can 552 - §1) Člen s dočasnými sliby může být propuštěn generálním představeným se souhlasem jeho rady, pokud ve statutu není propuštění vyhrazeno eparchiálnímu biskupovi nebo jiné autoritě, které je řád nebo kongregace podřízena.

§2) K rozhodnutí o propuštění kromě jiných podmínek, které jsou ve statutu předepsány, ať se dodrží:

°1) příčiny propuštění musí být závažné a ze strany člena také vnější a zaviněné,

°2) nedostatek řeholního ducha, který jiným může být pohoršením, je dostatečným důvodem k propuštění, jestliže opakované napomenutí spolu se spasitelným pokáním selhalo,

°3) autoritě, která propouští, musí být důvody propuštění jistým způsobem sděleny, třebaže není nutné, aby je tato autorita potvrdila; členovi musí to být vždy oznámeno a musí mu být dána plná příležitost se hájit a jeho odpovědi musí být propouštějící autoritě věrně předány.

§3) Rekurz proti dekretu o propuštění má odkladný účinek.

Can 553 - K propuštění člena s věčnými sliby je kompetentní generální představený, v ostatních případech musí být zachován Can 500–503.

Hlava II – O sdruženích společného života na způsob řeholníků

Can 554 - §1) Institut, ve kterém se členové přihlašují k zachování evangelních rad nějakým posvátným svazkem, ale ne však řeholními sliby, napodobují způsobem života řeholní stav pod vedením představených podle statutu, je sdružením společného života na způsob řeholníků.

§2) Toto sdružení je práva papežského, práva patriarchálního anebo eparchiálního podle Can 505§2; jedná-li se o sdružení kleriků, pak podle Can 505§3; je závislé na církevní autoritě jako kongregace podle Can 413–415, Can 419, Can 420§3 a při zachování partikulárního práva stanoveného Apoštolským stolicí a Can 418§2.

§3) Členové těchto sdružení co do kanonických účinků jsou na úrovni řeholníků, pokud právo nestanoví jinak anebo to nevyplývá z povahy věcí.

Can 555 - Členové všech těchto sdružení jsou podřízeni římskému veleknězi jako svému nejvyššímu představenému, k němuž jsou vázáni povinností podřízenosti a také účinkem posvátným poutem poslušnosti.

Can 556 - Pokud se týká zřízení a zrušení sdružení a jeho provincií a domů, platí totéž, co je stanoveno o kongregacích v Can 506–510.

Can 557 - Vedení se řídí statuty sdružení, ale ve všem se připojují, pokud to není proti povaze věci, k ustanovení o kongregacích obsažené v Can 422 a Can 511–515.

Can 558 - §1) Sdružení a jeho provincie a domy legitimně zřízené z ustanovení práva jsou právníckými osobami podle Can 423.

§2) Správa majetku se řídí Can 424, 425 a 516.

§3) Cokoliv členové obdrží, dostanou pro společnost a zůstává pro společnost; ostatní majetek si členové podle statutu podržují, získávají a spravují.

Can 559 - §1) Pro přijímání kandidátů do sdružení ať se zachovávají statuty při dodržování Can 450–451.

§2) Vzhledem ke vzdělávání členů ať jsou též zachovávána statuty; avšak pro vzdělávání těch, kteří jsou určeni pro vyšší svěcení, ať jsou dodržovány Can o vzdělávání kleriků.

Can 560 - §1) Vyšší představený sdružení může dát podle normy statutu svým členům trvale přidruženým propustné listy pro svěcení; tyto listy je třeba zaslat biskupovi, o němž jedná Can 537§2.

§2) Člen trvale přidružený připisuje se ke sdružení jako klerik po diákonském svěcení nebo v případě klerika již připsaného k některé eparchii trvalým přidružením.

Can 561 - Členové sdružení jsou vázáni povinnostmi, které jsou všeobecným právem předepsány klerikům, pokud právo nestanoví něco jiného nebo když to nevyplývá z povahy věcí při dodržování práv a závazků, které určují statuty.

Can 562 - §1) Pokud se týče přestupu do jiného sdružení společného života na způsob řeholníků anebo do řeholního institutu, vyžaduje se souhlas generálního představeného sdružení, z něhož se uskutečňuje přestup; jde-li o přestup ke sdružení nebo institutu jiné církve „sui iuris“, také souhlas Apoštolského stolce.

§2) Člen, který přestupuje do řeholního institutu, musí prodělat celý noviciát na úrovni noviců tohoto institutu; ohledně profese je třeba se řídit statutem nového institutu.

§3) Při dodržení Can 497–498 k propuštění člena trvale připojeného je příslušný pravomocí generální představený při zachování ostatních Can 500–503. Člen přidružený dočasně je propuštěn podle Can 552.

§4) Ve statutech sdružení ať je určena autorita, která má pravomoc rozvázat posvátné závazky.

Hlava III – O sekulárních institutech

Can 563 - §1) Sekulární institut je společnost, ve které členové:

°1) směřují k plnému vlastnímu zasvěcení se Bohu skrze prožívání tří evangelních rad; usilují o ně podle statutu nějakým posvátným závazkem od církve schváleným,

°2) konají apoštolskou aktivitu na způsob kvasu ve světě a ze světa tak, aby vše naplňovali evangelním duchem k síle a růstu Kristova těla,

°3) napodobují způsob života řeholníků, avšak společenství mezi sebou mají uspořádané podle vlastních statutů,

°4) co se týká kanonických účinků, klerici a laici zůstávají každý ve svém stavu.

§2) Sekulární instituty jsou práva papežského, patriarchálního, anebo eparchiálního podle Can 505§2.

Can 564 - Členové sekulárních institutů podléhají římskému veleknězi jako svému nejvyššímu představenému, k němuž jsou vázáni povinností poslušnosti a také posvátného závazku poslušnosti.

Can 565 - Člen sekulárního institutu s diakonským svěcením je jako klerik připsán eparchii, pro jejíž službu byl vysvěcen, pokud není v důsledku povolení Apoštolského stolce anebo jedná-li se o sekulární institut práva patriarchálního k tomuto institutu patriarchy připsán.

Can 566 - Ohledně zřízení a zrušení sekulárních institutů, jejich statutů a také závislosti na církevní autoritě ať je dodržováno to, co je stanoveno o kongregacích, Can 414, 506, 507§2, 509 a 510.

Can 567 - §1) Sekulární instituty, jejich provincie a domy legitimně zřízené jsou ze samotného práva právníckými osobami podle normy Can 423.

§2) Správa majetku se řídí Can 424 a Can 425.

Can 568 - §1) Při přijímání kandidátů ať se zachovávají statuty s přihlédnutím ke Can 450.

§2) Člen trvale připojený k sekulárnímu institutu je propuštěn dekretem vydaným podle normy statutu, který však nemůže být vykonán, pokud nebyl schválen eparchiálním biskupem nebo vyšší příslušnou autoritou. Těmuž eparchiálnímu biskupovi anebo autoritě přísluší také rozvázat posvátný svazek.

Can 569 - Partikulárnímu právu každé jednotlivé církve „sui iuris“ přísluší vydat přesnější ustanovení o sekulárních institutech.

Hlava IV – O jiných formách zasvěceného života a společnostech apoštolského života

Can 570 - Partikulárním právem mohou být ustanoveny jiné životní způsoby asketického života těch, kteří napodobují poustevnický způsob života, ať již přísluší institutům zasvěceného života anebo ne; také může být ustanoven stav panen a vdov, které ve světě jsou posvěceny veřejným slibem čistoty.

Can 571 - Schválení nových forem zasvěceného života je vyhrazeno jedině Apoštolskému stolci, avšak patriarchové a eparchiální biskupové ať usilují dostatečně poznávat dary nového zasvěceného života, ať podporují zakladatele a co nejlépe uvádějí předložené a vhodnými statuty je podporují.

Can 572 - Společnost apoštolského života, jejichž členové bez řeholních slibů usilují o dosažení apoštolského cíle vlastního společenství a vedou společný bratrský život podle vlastního způsobu života, v zachovávaní stanov směřují k dokonalosti lásky a všeho, co přísluší institutům zasvěceného života, řídí se jenom partikulárním právem anebo ustanovením od Apoštolského stolce.

TITUL XIII – O KŘESŤANSKÝCH SPOLCÍCH

Can 573 - §1) Spolky zřízené kompetentní církevní autoritou anebo od ní dekretem schválené jsou právnické osoby a v církvi se nazývají veřejnými spolky.

§2) Ostatní spolky, třebaže jsou církevní autoritou schváleny nebo doporučeny, nazývají se spolky soukromými; tyto spolky církev za vlastní neuznává, pokud jejich statut nebyl přezkoumán kompetentní autoritou; v ostatním se však řídí na způsob partikulárního práva při zachování Can 577.

Can 574 - Při dodržení Can 18 jedině kompetentní církevní autorita může zříditi křesťanské spolky, které mají za účel šířiti křesťanské učení jménem církve, nebo rozšiřovat křesťanský kult, nebo zamýšlet jiné cíle, jejichž výkon podle jejich povahy je rezervován církevní autoritě.

Can 575 - §1) Kompetentní autorita pro zřízení nebo schválení církevních spolků je pro spolky a jejich konfederace:

°1) pro eparchiální je to eparchiální biskup, ne však administrátor eparchie s výjimkou těch spolků, jejichž zřízení je z privilegia apoštolského nebo patriarchálního vyhrazeno jiným,

°2) pro ty, které všem věřícím některé církve patriarchální nebo metropolitní „sui iuris“ náleží a které hlavní sídlo mají na území této církve, stává se patriarcha po poradě se Stálým synodem nebo metropolita po poradě se dvěma eparchiálními biskupy nejstaršími podle biskupského svěcení,

°3) pro jiný případ Apoštolský stolec.

§2) Ke zřízení jakéhokoliv spolku, který není eparchiální, vyžaduje se písemný souhlas eparchiálního biskupa; souhlas eparchiálního biskupa platí také pro zřízení spolku v tomto domě nebo v kostele k domu přidruženému, který je vlastní pro tuto instituci.

Can 576 - §1) Každý spolek má své statuty, kterými je určeno jméno dotyčného spolku, účel, sídlo, správa a podmínky vyžadované k zápisu; kromě toho ať je ve statutech určen způsob jednání s přihlédnutím k obřadu vlastnímu církvi „sui iuris“, k místním a časovým potřebám anebo užitečnosti.

§2) Statut a jeho změna vyžaduje schválení církevní autority, která spolek zřídila nebo schválila.

Can 577 - §1) Jakýkoliv spolek podléhá dozoru církevní autority, která ho zřídila nebo schválila; tato autorita musí pečovat o to, aby v něm byla zachována neporušenost víry a mravů a bdít, aby nevznikl odklon od církevní disciplíny.

§2) Eparchiální biskup musí dohlížet nad všemi spolky, které vyvíjejí aktivitu na jeho území a je-li třeba, podat zprávu autoritě, která spolek zřídila anebo schválila a kromě toho použít vhodné opatření, jestliže činnost spolku působí závažné škody na učení anebo církevní disciplíně anebo je na pohoršení křesťanům.

Can 578 - §1) Přijímání členů ať se děje podle norem obecného práva a statutu spolku.

§2) Táž osoba může být zapsána ve více spolcích.

§3) Členové řeholních institutů mohou se stát členy spolků podle statutů se souhlasem svého představeného.

Can 579 - Žádný křesťanský spolek si nemůže připsat vlastní členy jako kleriky bez zvláštního povolení od Apoštolského stolce anebo jedná-li se o spolek, o kterém pojednává Can 575§1, °2, se souhlasem patriarchy daným po souhlasu Stálého synodu.

Can 580 - Kdo se veřejně zřekl katolické víry anebo veřejně odpadl ze společenství s církví katolickou anebo byl postižen velkou exkomunikací, nemůže být platně do spolku přijat; jestliže je však legitimně zapsán, je prohlášen místním ordinářem za propuštěného samotným prohlášením práva.

Can 581 - Nikdo, kdo je legitimně zapsán, ať není ze spolku propuštěn, jedině z oprávněné příčiny podle norem práva a statutu.

Can 582 - Spolek řádně zřízený nebo schválený spravuje časný majetek podle Can 1007–1054 a statutu pod dohledem autority, která ho zřídila nebo schválila a jí musí podat každoročně vyúčtování.

Can 583 - §1) Spolky zřízené nebo schválené Apoštolským stolicí mohou být jedině jím zrušeny.

§2) Ostatní spolky s přihlédnutím ke Can 927§2 a při dodržení práva rekursu na suspenzi podle norem práva, mohou být kromě Apoštolským stolicí zrušeny:

°1) patriarchou se souhlasem Stálého synodu nebo metropolitou, který je v čele metropolitní církve „sui iuris“ a má souhlas dvou eparchiálních biskupů nejstarších podle biskupského svěcení,

°2) eparchiálním biskupem, jestliže jím byli zřízeny nebo schváleny.

TITUL XIV – O EVANGELIZACI NÁRODŮ

Can 584 - §1) Na základě Kristova přikazu šířit evangelium mezi všemi národy a vedena milostí a láskou Ducha svatého celá církev se považuje za misijní.

§2) Evangelizace národů se děje tak, že při zachování neporušenosti víry a mravů se může evangelium hlásat přiměřeně ke kultuře národů, především tedy v katechezi, ve vlastních obřadech liturgických, v posvátném umění, v partikulárním právu a konečně v celém církevním životě.

Can 585 - §1) Úkolem jednotlivých církví „sui iuris“ je starat se, aby prostřednictvím kazatelů vhodně připravených a kompetentní autoritou podle norem obecného práva vyslaných, bylo hlášáno evangelium do celého světa pod vedením římského velekněze.

§2) Při Synodu biskupů církve patriarchální nebo při radě ordinářů ať je komise podporující účinnou spolupráci všech eparchií v misijní aktivitě církve.

§3) V jednotlivých eparchiích ať je určený kněz pro účinné řízení misijních záměrů.

§4) Věřící ať rozvíjejí znalost a lásku k misím u sebe a u jiných, ať se za ně modlí a povzbuzují povolání a svými příspěvky je velkomyslně podporují.

Can 586 - Přísně se zakazuje, aby někdo byl k šíření církve nucen nebo nevhodným způsobem naváděn nebo podněcován; všichni křesťané ať usilují, aby zvítězilo právo na náboženskou svobodu a aby nikdo nebyl církví nevhodnými způsoby zastrahován.

Can 587 - §1) Kdo chtějí vstoupit do církve, ať jsou liturgickým obřadem uvedeni do katechumenátu, který ať není pouhým výkladem dogmat a příkázání, ale návodem pro celý křesťanský život s řádnou zkouškou.

§2) Kdo jsou připsáni ke katechumenátu, mají právo být účastni liturgie slova a jiných liturgických obřadů, které nejsou vyhrazeny pro křesťany; partikulární právo stanovuje normy, kterými se katechumenát řídí a které jsou potřebné, aby je katechumeni zachovávali a které jsou jim vysvětlovány.

Can 588 - Katechumeni mají možnost být připsáni ke kterékoliv církvi „sui iuris“ podle Can 30, ale je zapotřebí se varovat, aby jim nebyly dávány takové rady, které by se mohly stát překážkou připsání k církvi, která je jejich kultuře více přiměřená.

Can 589 - Misionáři, ať již cizí nebo původní, ať mají dostatečné předpoklady a nadání, jsou vhodně vzděláni v misiologii a misijní spiritualitě, poučení o historii a kultuře národa, kterému má být hlášáno evangelium.

Can 590 - Při misijní činnosti je potřebné starat se, aby nové církve co nejdříve dosáhly zralosti a byly plně ustanoveny tak, aby pod vedením vlastní hierarchie se staly soběstačnými a dílo evangelizace mohly přijmout a dále v něm pokračovat.

Can 591 - Misionáři ať se velmi snaží, aby:

°1) povolání k posvátným službám mezi neofyty moudře podporovali, aby vznikající církve měly co nejdříve dostatek vlastního duchovenstva,

°2) katecheté ať jsou tak vzděláváni, aby jako platní spolupracovníci posvátných služebníků mohli co nejlépe vykonávat svůj úkol v evangelizaci i v úkonech liturgických; právem partikulárním ať je postaráno, aby katecheti měli spravedlivou odměnu.

Can 592 - §1) V misijním území ať jsou šířeny vhodné formy laického apoštolátu a věnuje se jim zvláštní péče; ať jsou podporovány instituty zasvěceného života vzhledem k povaze a vlohám jednotlivých národů, je-li třeba, ať jsou zakládány školy a jiné ústavy křesťanské výchovy a kulturního pokroku.

§2) Stejně tak dialog s nekřesťany ať je vytrvale a moudře podporován.

Can 593 - §1) Všichni kněží pracující na misijním území v jakémkoliv postavení ať vytvářejí jediné kněžství a horlivě spolupracují v evangelizaci.

§2) Sami pak s ostatními křesťanskými misionáři ať svobodně spolupracují podle Can 908, aby vydávali společné svědectví pro Krista Pána.

Can 594 - Misijní území jsou ta, která Apoštolská stolice jako takové uznává.

TITUL XV – O CÍRKEVNÍM UČITELSKÉM ÚŘADU

Hlava I – O církevním učitelském úkolu všeobecně

Can 595 - §1) Církve, které Kristus světil poklad víry, aby za asistence Ducha svatého střežila zjevenou pravdu, důkladně ji zkoumala, věrně hlásala a vykládala, má vrozené právo nezávisle na jakékoliv lidské moci hlásat evangelium všem lidem.

§2) Církvi přísluší zvěstovat vždy a všude morální principy s přihlédnutím k sociálnímu řádu a vynášet úsudky o jakýchkoliv lidských záležitostech, nakolik to vyžaduje důstojnost lidské osoby a její základní práva anebo spása duší.

Can 596 - Úkol vyučovat jménem církve přísluší samotným biskupům; v tomto úkolu mají účast podle právních norem buď ti, kteří se stali spolupracovníky biskupů skrze vyšší svěcení anebo ti, kteří vyšší svěcení nemají a dostali k vyučování mandát.

Can 597 - §1) Neomylnost v magisteriu je účinkem svého úřadu obdařen římský velekněz, jestliže jako nejvyšší pastýř a učitel všech křesťanů, který má za úkol posilovat své bratry ve víře, prohlásí definitivním aktem závazné učení ve věci víry nebo mravů.

§2) Neomylnost v magisteriu je obdařeno kolegium biskupů, jestliže toto magisterium vykonávají biskupové sjednoceni v ekumenickém koncilu, kteří jako učitelé a soudci ve víře a mravech pro celou církev učení o víře nebo mravech definitivně prohlásí za závazné anebo jestliže roztroušeni po světě, ale přitom zachovávající spojení mezi sebou a s nástupcem svatého Petra, spolu s tímto římským veleknězem autenticky učíce věci víry nebo mravů, shodují se v jednom rozhodnutí jako definitivně závazném.

§3) Žádná doktrína není neomylně definována, jestliže to není manifestačně vyhlášeno.

Can 598 - Toto vše je třeba k věření přijmout jako božskou a katolickou víru, co o Božím slově psaném nebo skrze tradici v jediném pokladu víry církvi svěřeném je obsaženo, a zároveň jako Bohem zjevené je předloženo buď od slavnostního církevního magisteria anebo od jejího magisteria řádného a univerzálního, co tedy je vyhlášeno ke společnému poučení věřících pod vedením posvátného magisteria; všichni věřící jsou tedy povinni varovat se jakýchkoliv doktrín těmito vyhlášením odporujícím.

Can 599 - Nejen přilnutí k víře, ale také uplatnění rozumu a vůle je účelem učení o víře a mravech, které hlásají jak římský velekněz, tak biskupské kolegium, když vykonávají autentické magisterium, i když nezamýšlejí doktrínu prohlásit definitivním aktem; křesťan ať se snaží varovat všeho, co se s tím neshoduje.

Can 600 - Biskupové, kteří jsou ve spojení s hlavou a členy kolegia, ať již jednotlivě anebo na synodách a shromáždění na partikulárních koncilech, přestože nemají neomylnost v učení, pro věřící jejich péči svěřenou jsou autentickými učiteli a mistry víry; k autentickému magisteriu svých biskupů mají věřící povinnost přilnout zbožnou duchovní poslušností.

Can 601 - Na jednotlivé církve je vložen úkol, který musí především vykonávat patriarchové a biskupové způsobem přizpůsobeným každé generaci a kultuře; odpovědi na věčné lidské otázky o smyslu lidského života a radit v řešení urgentních křesťanských problémů ve světle evangelia a v uvážení znamení doby tak, aby všude více zářilo světlo Kristovo osvětlující všechny lidi.

Can 602 - Pastorační péči ať jsou poznávány nejen principy svatých věd, ale i výsledky věd jiných používaných tak, aby věřící byli uvedeni více ke svědomitému a uvědomělému životu ve víře.

Can 603 - Literární umění ať je podporováno pro svůj účinek vyjádřit smysl víry a sdělovat ho zájemcům s opravdovou svobodou a růzností.

Can 604 - Předním úkolem pastýřů církve je usilovat, aby mezi různým způsobem zvěstováním učení v různých církvích byl zachován tentýž smysl víry a byl šířen tak, aby neporušenost a jednota víry neutrpěla škodu, ale naopak katolicita církve skrze legitimní různost byla vydvížena v lepším světle.

Can 605 - Biskupům, především jsou-li sjednoceni na synodách a koncilech, a především Apoštolskému stolci, přísluší autoritativně zajišťovat neporušenost víry a dobrých mravů; bdít a nábožensky obhajovat také i odmítnutím, kdykoliv jde o názory, které odporují víře a mravům; napomínat v těch případech, které mohou být nesprávně použity.

Can 606 - §1) Teologům přísluší pro jejich hlubší poznání mysteria spásy, pro znalosti věd posvátných i přibuzných a nových otázek, aby věrně následovali autentické církevní magisterium a zároveň v tom, v čem se sluší při užívání svobody, obohacovat víru církve, obhajovat a pomáhat doktrinárnímu pokroku.

§2) V nalézání a přezkušování teologických pravd ať jednají ve prospěch budování společenství víry a ochotně spolupracují s biskupy v jejich učitelském úřadu.

§3) Ti, kteří se zabývají teologickými disciplínami, především v seminářích, na univerzitách a fakultách prostřednictvím porad a společným úsilím, ať spolupracují s lidmi, kteří vynikají v jiných vědách.

Hlava II – O službě Božím slovem

Can 607 - Služba Božím slovem, kázání, katecheze a veškeré křesťanské vyučování, mezi nimiž má vynikající místo liturgická homilie, je spásně sycena Písmem svatým a podporována posvátnou tradicí.

Can 608 - Biskupové, kněží a jáhni podle svého vlastního posvátného stupně mají jako přední úkol službu Božím slovem, konanou podle právních norem; ostatní křesťané podle svých schopností, životního stavu a přijatého mandátu svobodně se účastní této služby.

Článek I – O kázání Božího slova

Can 609 - Eparchiálnímu biskupovi náleží na jeho území řídit kázání Božího slova při dodržování všeobecného práva.

Can 610 - §1) Biskupové mají právo kázat Boží slovo kdekoliv na světě; pokud to eparchiální biskup výslovně ve zvláštním případě nezakáže.

§2) Kněží obdaření fakultou mohou kázat tam, kam jsou legitimně posláni nebo pozváni.

§3) Toutéž fakultou jsou obdařeni také jáhni, pokud partikulární právo nestaví jinak.

§4) V mimořádných okolnostech křesťané mohou dostat od eparchiálního biskupa mandát ke kázání při respektování Can 614§4.

Can 611 - Účinkem svého úřadu jsou obdařeni fakultou kázat všichni, kterým je svěčena péče o duše; ti mohou také pozvat ke kázání k těm, kdo jsou jim svěčeni, kteréhokoliv kněze nebo při respektování Can 610§3 také jáhna, pokud jim to nebylo legitimně zakázáno.

Can 612 - §1) V institucích řeholních nebo ve sdruženích společného života na způsob řeholníků – kleriků práva papežského anebo patriarchálního, kázání řídit přísluší vyšším představeným.

§2) Všichni představení, také místní, kteréhokoliv institutu zasvěceného života, mohou ke kázání pro vlastní členy pozvat kteréhokoliv kněze nebo při dodržení Can 610§3 také jáhna, pokud jim to nebylo legitimně zakázáno.

Can 613 - Proti dekretu ordináře, jímž má někdo zákaz kázání, je možný jen rekurz, který je třeba co nejdříve vyřídit.

Can 614 - §1) Homilie, kterou se během liturgického roku vysvětlují mysteria víry z Písma svatého a normy křesťanského života, velmi se doporučuje jako část samotné liturgie.

§2) Farářům a rektorům kostela připadá povinnost, aby alespoň o nedělích a příkazných svátcích byla při Božské liturgii homilie, která ať není opomenuta bez závažného důvodu.

§3) Farář se nedovoluje povinnost kázat lidu, který je svěčen jeho pastorační péčí, plnit trvale prostřednictvím jiného, pokud nemá oprávněnou příčinu schválenou místním ordinářem.

§4) Homilie je vyhrazena knězi a podle norem partikulárního práva také jáhnům.

Can 615 - Eparchiální biskupové podle daných norem ať pečují, aby se ve vhodném čase konaly speciální série posvátných kázání k duchovní obnově křesťanského lidu.

Can 616 - §1) Kazatelé Božího slova přilehlými slovy a účinnými argumenty ať káží o úplném mysteriu Krista, který je cesta, pravda a život; ať poukazují, jak pozemské věci a lidská zřízení jsou řízena podle úmyslu Boha Stvořitele k lidské spáse a tak mohou velmi přispět k budování těla Kristova.

§2) Ať poučují také podle učení církve o důstojnosti lidské osoby, o jejích základních právech, o životě rodinném, o péči civilní a sociální, stejně jako o smyslu spravedlnosti v životě ekonomickém a při výkonu lidské práce, což vše přispívá k upevnění míru na zemi a dosažení pokroku národů.

Článek II – O katechetickém vyučování

Can 617 - Je závažnou povinností církve „sui iuris“, především však jejích biskupů, předávat katechezi, skrze níž je víra dovedena ke zralosti a Kristův učedník je formován skrze hlubší a více usměrněné poznání Kristovy nauky a denním užším přilnutím k jeho osobě.

Can 618 - Rodiče mají první povinnost slovem a příkladem přivést děti k víře a praxi křesťanského života; stejnou povinnost mají ti, kteří jsou na místě rodičů a kmotři.

Can 619 - Kromě křesťanské rodiny sama farnost a jakékoliv křesťanské společenství jsou povinni pečovat o katechetické vzdělání svých členů a jejich zařazení do vlastního společenství; poskytovat podmínky, ve kterých to, co se naučili, mohou co nejživěji prožít.

Can 620 - Spolky, hnutí a kroužky křesťanů nechť se buď snaží o cíle zbožnosti a apoštolátu anebo o dílo lásky a pomoci; ať usilují o náboženskou formaci svých členů pod vedením místního ordináře.

Can 621 - §1) Synodu biskupů církve patriarchální a radě ordinářů přísluší na území vlastní církve stanovit normy katechetického vyučování vhodně uspořádané do katechetického řádu při zachování všeho, co je předepsáno nejvyšší církevní autoritou.

§2) V katechetickém řádu ať je uplatněna zvláštní povaha východních církví tak, aby závažnost biblistiky a liturgiky, stejně jako tradic vlastní církve „sui iuris“ v patrologii, hagiografii a ikonografii sama katecheze osvětlila.

§3) Povinností Synodu biskupů církve patriarchální nebo rady ordinářů je starat se, aby byly zajištěny katechismy přizpůsobené různým skupinám věřících, zároveň s různými podpůrnými prostředky, stejně jako aby byly podporovány různé katechetické podněty a vzájemně doplňovány.

Can 622 - §1) V kterékoliv církvi „sui iuris“ ať je zřízena katechetická komise, která také může být zřízena spolu s jinými církvemi „sui iuris“ na stejném území, nebo v kraji s obdobnou kulturou.

§2) Katechetické komisi ať je k dispozici katechetické centrum, které má těmto církvím poskytnout podporu k úspěšnému a koordinovanému provádění katechetických akcí a také sloužit ke stálé formaci katechetů.

Can 623 - §1) Je povinností eparchiálního biskupa katechetické vyučování ve své eparchii s největší svědomitostí podporovat, řídit a usměrňovat.

§2) Tomuto cíli slouží v biskupské kurii eparchiální katechetické centrum.

Can 624 - §1) Farář je povinen při zachování norem stanovených kompetentní autoritou věnovat nejvyšší úsilí provádění katecheze vůči všem, kteří jsou jeho pastorální péči svěřeni, ať jsou jakéhokoliv věku nebo povolání.

§2) S faráři jsou povinni spolupracovat kněží a jáhnové, přidělení k farnosti; členové řeholních institucí podle Can 479 a Can 542.

§3) Jiní věřící rádi k tomu formování ať dobrovolně přispějí svou pomocí při katechezi.

Can 625 - Sluší se, aby katecheze měla ekumenický ráz s poskytnutím pravého obrazu jiných církví a církevních společenství; přece však je třeba dbát o bezpečný výklad správné katolické katecheze.

Can 626 - Všichni, kteří se věnují katechezi, bedlivě ať pamatují, aby se chovali jako členové církve, kteří jsou posláni hlásat zjevené slovo Boží a nikoliv vlastní; proto ať předkládají neporušené učení církve přizpůsobené těm, kteří jsou vyučováni s přihlédnutím k povaze jejich kultury.

Hlava III – O katolické výchově

Can 627 - §1) Povinnost vychovávat děti je především záležitostí rodičů a těch, kteří jsou na jejich místě; proto jejich povinností je v prostředí křesťanské rodiny vírou osvědčené a vzájemnou láskou oduševněné, vychovávat děti ke zbožnosti vzhledem k Bohu a k lásce k bližnímu.

§2) Jestliže jsou překročeny vlastní možnosti rodičů, aby bylo postaráno o celistvou výchovu dětí, je třeba část výchovy svěřit jiným a zvolit vhodné anebo užitečné nástroje výchovy.

§3) Rodiče ať mají jistou svobodu ve výběru prostředků při vhodném zachování Can 603; proto ať křesťané usilují o to, aby toto právo bylo uznáno od občanské společnosti a podle požadavků spravedlnosti bylo podpořeno.

Can 628 - §1) Když církev zrodila nová stvoření skrze křest, má povinnost zároveň s rodiči pečovat o jejich katolickou výchovu.

§2) Všichni, jimž je svěřena péče o duše, jsou povinni poskytovat rodičům pomoc při výchově dětí, je pak vychovávat k vědomí práv a povinností a zajistit náboženskou výchovu především mládeže.

Can 629 - Všichni vychovatelé ať pečují, aby se směřovalo k úplné osobní lidské formaci harmonickou výchovou, fyzickou, intelektuální a morální; přednostmi obdaření mladí lidé, cvičení v křesťanských ctnostech byli uzpůsobeni k dokonalému poznávání a milování Boha, k hodnotám lidským a morálním, jichž si váží, s pravou svědomitostí a s pravou svobodou je naplňují, zároveň se snaží dosáhnout bratrského společenství s jinými s vytříbeným smyslem pro spravedlnost a sociální odpovědnost.

Can 630 - §1) Velkodušně ať věřící usilují o to, aby všichni lidé kdekoli na zemi mohli rychleji dosáhnout dobrodiní dostatečné výchovy a vzdělání, a to zvláště péčí těch, kteří mají šťastnější podmínky.

§2) Ať všichni křesťané podporují aktivity církve k dosažení výchovných cílů, především při zakládání, řízení a podporování školství.

Článek I – O školách, především katolických

Can 631 - §1) Mezi různými prostředky vzdělávání ať je podporována zvláštní péčí katolická škola, v níž se uplatňuje svědomité úsilí rodičů, učitelů a církevních společenství.

§2) Je právem církve školy jakéhokoliv druhu a stupně zřizovat a řídit.

Can 632 - Škola není právem chápána jako katolická, pokud jako taková není zřizována eparchiálním biskupem anebo vyšší autoritou církevní nebo od ní jako taková uznána.

Can 633 - §1) Eparchiálnímu biskupovi přísluší o jakýchkoliv školách dávat posudky anebo rozhodovat, jestli odpovídají požadavkům křesťanské výchovy nebo ne; stejně mu přísluší ze závažné příčiny zakázat křesťanům navštěvovat některou školu.

§2) Rodiče ať se snaží posílat děti do katolické školy, která je na stejné úrovni s ostatními.

Can 634 - §1) Vlastní povinností katolické školy je naplnit prostor školského společenství duchem evangelní svobody a lásky k duším, pomáhat mladým lidem, aby v rozvíjení vlastní osobnosti společně vyrůstali jako nová stvoření, kterými se stali křtem, dále pak také, aby veškerá lidská kultura směřovala k poselství spásy, aby poznání, které chovanci získávali o světě, životě a člověku, bylo osvěcováno vírou.

§2) Tato pravidla přizpůsobit vlastním okolnostem za dohledu kompetentní církevní autority náleží církevní škole, jestliže z větší části je navštěvována nekatolickými chovanci.

§3) Katolická škola má za povinnost uskutečňovat kulturní cíle a sociální formaci mládeže o nic méně než jiné školy.

Can 635 - Prvotním úkolem eparchiálního biskupa je pečovat o zřízení katolické školy tam, kde jiné školy nejsou; též školy odborné a technické, pokud jsou pro zvláštnosti místní a časové rozumně vyžadovány.

Can 636 - §1) Katechetické vyučování v jakýchkoliv školách je podřízené autoritě a doзору eparchiálního biskupa.

§2) Eparchiálnímu biskupovi přísluší právo jmenovat anebo schvalovat učitele katolického náboženství a tyto odvolávat anebo vyžadovat, aby byli odvoláni, pokud to vyžaduje důvod víry a mravů.

Can 637 - Ve školách, kde katolické vyučování chybí nebo podle úsudku eparchiálního biskupa nedostačuje, je zapotřebí doplnit správnou formaci všech katolických chovanců.

Can 638 - §1) Eparchiálnímu biskupovi přísluší právo vizitovat všechny katolické školy, které existují v jeho eparchii, kromě škol, které výlučně náleží vlastním chovancům institutu zasvěceného života práva papežského nebo patriarchálního při respektování veškeré autonomie, v případě institutů zasvěceného života vzhledem k řízení vlastních škol.

§2) Kde je více eparchiálních biskupů, právo kanonicky vizitovat přísluší tomu, který školu založil nebo schválil, pokud není upraveno jinak ve statí založení anebo ve zvláštním ujednání mezi nimi.

Can 639 - Učitelé ať jsou původci toho, aby katolická škola svoji náplň a podněty mohla skutečně realizovat; musí být s vynikajícím vzděláním, s příkladným svědectvím života a především řádně spolupracovat s rodiči, ale i s jinými školami.

Článek II – O katolických univerzitách

Can 640 - §1) Katolická univerzita má ten účel, aby se vytvořila veřejná, stálá a všeobecná přítomnost křesťanského myšlení v celé kultuře a to vyzdvížením hlubšího studia; proto představuje instituci pro zkoumání, bádání a vzdělávání vyššího řádu, ve které různá lidská poznání jsou osvětlována světlem evangelia.

§2) Jiné instituty vyšších studií anebo autonomní katolické fakulty, jež sledují tentýž cíl, se zrovnoprávňují s katolickými univerzitami, ne však s církevními univerzitami a fakultami, o kterých jedná Can 646–650.

Can 641 - Na katolických univerzitách ať jsou jednotlivé disciplíny podle vlastních principů, vlastní metodou a v příznačné svobodě vědeckého bádání pěstovány tak, aby bylo dosahováno průběžně hlubšího pochopení těchto disciplín při velmi starostlivém a rozvážném zkoumání nových otázek pokročilého věku; ať je vše viděno hlouběji v pohledu víry a rozumu směřu-

jícího k jedné pravdě a k formaci lidí, kteří vynikají pravdivou naukou a jsou připraveni ve společnosti zastávat obtížné povinnosti a být svědky víry ve světě.

Can 642 - §1) Katolická univerzita je instituce nejvyšších studií, která jako taková je zřízena nebo schválena od vyšší administrativní autority církve „sui iuris“ po poradě s Apoštolským stolcem anebo od samotného Apoštolského stolce; to musí vyplývat z veřejného dokumentu.

§2) Na území patriarchální církve touto vyšší autoritou je patriarcha se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální.

Can 643 - Na katolických univerzitách, kde není žádná teologická fakulta, ať jsou přednášeny teologické kurzy přizpůsobené studentům různých fakult.

Can 644 - Ti, kteří na katolických univerzitách učí disciplíny vztahující se k víře a mravům, musí být pověřeni mandátem od církevní autority určené těmi, o nichž jedná Can 642; tatáž autorita ze závažné příčiny může tento mandát odejmout, když chybějí schopnosti vědecké, pedagogické, bezúhonnost nebo neporušenost učení.

Can 645 - Povinností ordinářů je postarat se, aby i u jiných univerzit byl konvikt a katolické univerzitní centrum, ve kterých křesťané pečlivě vybraní a připravení poskytují univerzitní mládeži duchovní a intelektuální pomoc.

Článek III – O církevních univerzitách a fakultách

Can 646 - Ordináři ať především vytrvale podporují církevní univerzity a fakulty a zejména ty, které se zabývají Božským zjevením a vědami s nimi spojenými, čímž jsou hlouběji spojeny s evangelizačním úkolem církve.

Can 647 - Cílem církevních univerzit a fakult je:

°1) Božské zjevení a to, co je s ním spojeno, hlouběji a vědecky studovat, pravdy zjevené systematicky vyjadřovat a uspořádat, důkladně rozvažovat, nové otázky moderní doby ve světle zjevení lidem současné doby předkládat s přizpůsobením jejich vlastní kultuře,

°2) studující různých disciplín vzdělávat hlouběji podle katolické nauky a přiměřeně je připravovat k rozličným apoštolským dílům, službám anebo k učení těch předmětů, a rozšiřovat jejich stálou formaci.

Can 648 - Církevní univerzity a fakulty jsou ty, které byly kanonicky zřízeny kompetentní církevní autoritou nebo jí schváleny, pěstují posvátné vědy a vědy s nimi spojené a mají právo udělovat akademické hodnosti, které mají kanonický účinek.

Can 649 - Zřízení anebo schválení církevních univerzit anebo fakult provádí Apoštolský stolec anebo vyšší církevní autorita, o které pojednává Can 642, společně s Apoštolským stolcem.

Can 650 - Ve věci statutu církevních univerzit nebo fakult, především co se týká řízení, správy, jmenování vyučujících nebo jejich odvolání z funkce, plánu studia, udělování akademických hodností, je zapotřebí, aby byly zachovány normy stanovené Apoštolským stolcem.

Hlava IV – O nástrojích sdělovacích prostředků a zvláště o knihách

Can 651 - §1) Ke splnění úkolu hlásání evangelia kdekoli na světě církev je povinna používat vhodných prostředků, a proto jí kdekoli přísluší právo využívat sdělovacích prostředků a volně vydávat zvláštní písemnosti tiskem.

§2) Věřící křesťané podle svého podílu spolupracují s tímto posláním církve a úmysly tohoto apoštolátu příznivě podporují, především však ti, kteří mají zkušenosti ve vydávání, rozšiřování sdělovacích prostředků; ať usilovně pomáhají pastorační činnosti biskupů a věnují velkou snahu tomu, aby užívání těchto prostředků bylo naplněno Kristovým duchem.

Can 652 - §1) Eparchiální biskupové pečují o to, aby křesťané byli důkladně poučeni o kritickém a profesionálním používání těchto prostředků, především prostřednictvím institutů o sdělovacích prostředcích, podporují spolupráci mezi různými institucemi a zajišťují formaci odborníků; spíše než odhourávání špatného ať podporují dobré záměry, pochvalou a žehnáním, zvláště dobrých knih.

§2) K ochraně a neporušenosti víry a mravů přísluší eparchiálnímu biskupovi, Synodu biskupů církve patriarchální, radě ordinářů a Apoštolskému stolci zakázat, aby věřící užívali sdělovací prostředky, pokud škodí neporušenosti víry, popřípadě aby je jiným rozšiřovali.

Can 653 - Je věcí partikulárního práva přesněji stanovit normy o užívání rozhlasu, filmu, televize, a podobně při výkladu toho, co se vztahuje na katolickou víru anebo mravy.

Can 654 - Normy obecného práva o knihách platí také o čemkoliv jiném, co je písemné, nebo o tom, co je poznačeno technikou jakkoliv reprodukovanou a určenou ke zveřejnění.

Can 655 - §1) Je vhodné, aby věřícím byl otevřen přístup k Písmu svatému; proto tam, kde chybí vhodné a správné překlady opatřené dostačujícími poznámkami, ať jsou vypracovány starostlivou péčí eparchiálních biskupů; dokonce pokud se tak příznivě a užitečně může stát, ve spolupráci s jinými křesťany.

§2) Všichni křesťané, především duchovní pastýři, ať pečují o rozšíření exemplářů Písma svatého, opatřených vhodnými poznámkami, které jsou přizpůsobeny k užívání nekřesťanům.

§3) K liturgickému nebo katechetickému použití ať slouží jen taková vydání Písma svatého, která jsou opatřena církevním souhlasem; ostatní vydání musí být chráněna alespoň církevním dovolením.

Can 656 - §1) Při liturgických obřadech ať jsou používány knihy jenom s církevním souhlasem.

§2) Knihy proseb anebo pobožností určené k veřejnému anebo soukromému užívání věřících vyžadují církevní dovolení.

Can 657 - §1) Schválení liturgických textů po předcházejícím prohlédnutí Apoštolským stolicem je vyhrazeno v církvích patriarchálních patriarchovi se schválením Synodu biskupů církve patriarchální; v církvích metropolitních „sui iuris“ metropolitovi se souhlasem rady ordinářů; v ostatních církvích toto právo má výhradně Apoštolský stolec a v limitech jím stanovených biskupové a jejich legitimně ustanovené orgány.

§2) Těmto autoritám také přísluší právo schvalovat překlady těch knih, které jsou určeny k liturgickému použití při podání zprávy, pokud se jedná o církve patriarchální nebo metropolitní „sui iuris“, Apoštolskému stolci.

§3) K opětovnému vydání liturgických knih anebo jejich překladu do jiného jazyka určených k liturgickému použití, anebo jejich částí dostačí, aby místním ordinářem byla konstатовána shodnost se schváleným vydáním, jak to uvádí Can 662§1.

§4) Při změnách liturgických textů ať je dáván pozor na Can 40§1.

Can 658 - §1) Katechismy i jiné písemnosti určené ke katechetickému vyučování na školách jakéhokoli druhu a stupně ve všech verzích vyžadují církevní schválení.

§2) Tutéž normu je třeba aplikovat pro jiné knihy o víře nebo mravech, jestliže jsou používány jako texty, o které se katechetické vyučování opírá.

Can 659 - Doporučuje se, aby jakékoliv písemnosti, které vysvětlují katolickou víru anebo mravy, byly chráněny církevním povolením při respektování předpisů institutů zasvěceného života, které vyžadují víc.

Can 660 - Do denních časopisů nebo periodických publikací, které mají ve zvyku napadat katolické náboženství a dobré mravy, ať křesťané nepíší, jediné z oprávněné a rozumné příčiny; klerici a členové řeholních institutů jediné s povolením těch, o nichž jedná Can 662.

Can 661 - §1) Církevní povolení vyjádřené samotným slovem imprimatur znamená, že dílo je prosto omylů ve věci katolické víry a mravů.

§2) Aprobace udělená kompetentní autoritou označuje, že text je církví přijat anebo že dílo je ve shodě s autentickým učením církve.

§3) Jestliže je dílo eparchiálním biskupem pochváleno a požehnáno, znamená to, že dílo vyjadřuje autentické učení církve, a proto je třeba je doporučovat.

Can 662 - §1) Aprobace anebo církevní licence vydání knih, pokud není výslovně jinak právem stanoveno, může být udělena buď vlastním místním ordinářem autora, anebo ordinářem místa, kde jsou zveřejněné anebo také vyšší autoritou, které má nad osobou anebo místem výkonnou pravomoc.

§2) Členové řeholních sdružení, aby mohli vydat spisy o katolické víře nebo mravech, ať mají povolení vyššího představeného podle norem řeholí anebo statutů.

Can 663 - §1) Povolení vydat nějaké dílo anebo aprobaci, pochvala a požehnání díla platí pro originální text, ne však pro nové vydání anebo překlady.

§2) Pokud se týká vydání Písma svatého a jiných knih, které vyžadují církevní aprobaci podle církevních norem, aprobace legitimně udělená jedním ordinářem nedostačuje, aby mohla být použita v jiné eparchii, ale vyžaduje se výslovný souhlas místního ordináře této eparchie.

Can 664 - §1) Posudek o knihách může být místním ordinářem svěřen cenzorům od Synodu biskupů církve patriarchální anebo od rady ordinářů anebo podle jeho rozvahy jiným osobám, kterým důvěřuje; konečně může být ustanovena speciální komise cenzorů, se kterou mohou konsultovat místní ordinář, Synod biskupů církve patriarchální anebo rada ordinářů.

§2) Jako censoři jsou vyvoleni ti, kteří vynikají ve vědě, správným učením a ve službě jsou oproštěni nadržování osobám, vynášejí posudky podle katolického učení, jak je učitelským úřadem církve vykládáno.

§3) Censoři jsou povinni dát své mínění písemně; je-li příznivé, ordinář podle svého prozíravého úsudku udělí licenci nebo aprobaci výslovně svým jménem; v jiném případě autorovi sdělí důvody, proč schválení odepřel.

Can 665 - §1) Faráři a rektori kostela ať se varují ve svých kostelích vystavovat ikony nebo obrazy, kterým je cizí duch posvátného umění nebo knihy, které křesťanskému náboženství a mravům neodpovídají; ať je neprodávají anebo nerozšiřují.

§2) Je rovněž povinností farářů, rektorů a moderátorů katolických škol, aby divadla pořádaná pod jejich patronátem byla vybírána ve smyslu křesťanského hodnocení.

§3) Ať se všichni křesťané varují, aby věci uvedené v §1 nepůsobily duchovní škodu jim anebo jiným tím, že je kupují, prodávají, čtou anebo jiným sdělují.

Can 666 - §1) Intelektuální dílo autora je pod ochranou práva, protože zjevuje osobnost onoho autora anebo je zdrojem autorského práva.

§2) Pod ochranou práva jsou texty zákonů a jejich autentické sbírky; proto není dovoleno znovu je vydávat bez povolení téže nebo vyšší autority při zachování podmínek od ní stanovených.

§3) O této věci pojednávají více normy určené partikulárním právem každé církve „sui iuris“ při zachování předpisů práva civilního vzhledem k právům autorským.

TITUL XVI – O BOŽSKÉM KULTU A PŘEDEVŠÍM O SVÁTOSTECH

Can 667 - Svátostmi, které je církev povinna udělovat, aby zprostředkovala viditelným znakem tajemství Krista, náš Pán Ježíš Kristus posvěcuje lidi v síle Ducha svatého, aby se jednotlivými způsoby stali cíteli Boha Otce, připsuje jich sobě samému, k církvi – svému tělu

a proto všichni křesťané, především posvátní služebníci ať zachovávají bedlivě předpisy církve zbožným vysluhováním a přijímáním těchto svátostí.

Can 668 - §1) Božský kult, jestliže se koná jménem církve osobami legitimně určenými a rozhodnutím církevní autority schválenými, je nazýván veřejný; jinak je soukromý.

§2) K řízení Božského kultu je kompetentní autorita, o které je v Can 657 s přihlédnutím ke Can 199§1. Nikdo jiný ať k tomu, co tato autorita stanovila, cokoliv nepřidává, neubírá anebo nemění.

Can 669 - Protože svátosti jsou stejné pro celou církev a patří k božskému pokladu, jediné nejvyšší církevní autoritě přísluší schvalovat a vymezovat, jaké jsou požadavky k jejich platnosti.

Can 670 - §1) Katoličtí křesťané z oprávněné příčiny mohou být přítomni při Božském kultu jiných křesťanů a mít na něm účast při dodržování toho, co je stanoveno eparchiálním biskupem anebo vyšší autoritou, vzhledem ke stupni společenství s církví katolickou.

§2) Pokud nekatolickým křesťanům chybějí místa, kde by mohli důstojně konat Božský kult, eparchiální biskup může povolit užívání katolické budovy, hřbitova nebo kostela podle norem vlastní církve „sui iuris“.

Can 671 - §1) Katoličtí vysluhovatelé udělují dovoleně svátosti jenom katolickým křesťanům, kteří je dovoleně přijímají výhradně od katolických vysluhovatelů.

§2) Kdykoliv to nutnost vyžaduje, anebo k tomu vybízí skutečný duchovní užitek a pokud se zabrání nebezpečí omylu anebo lhostejnosti, je dovoleno katolickým křesťanům, kterým je fyzicky anebo morálně nemožné obrátit se na katolické vysluhovatele, přijmout svátosti pokání a eucharistie, svátost pomazání nemocných od vysluhovatelů nekatolických, jestliže v jejich církvi jsou uvedené svátosti platně udělovány.

§3) Též katoličtí vysluhovatelé udělují dovoleně svátost pokání, eucharistie a pomazání nemocných křesťanům východních církví, kteří nejsou v plném společenství s katolickou církví, jestliže o to sami požádají a jestliže se řádně připraví; toto též platí o křesťanech jiných církví, kteří podle rozhodnutí Apoštolského stolce, co se týče svátostí, nacházejí se ve stejných podmínkách jako východní církve.

§4) V nebezpečí smrti a v jiné závažné nutnosti podle rozhodnutí eparchiálního biskupa anebo podle rozhodnutí Synodu biskupů patriarchální církve anebo rady ordinářů, udělují katoličtí vysluhovatelé tuto svátost též ostatním křesťanům, kteří nejsou v plném společenství s církví katolickou, jestliže se nemohou obrátit na vysluhovatele vlastního církevního společenství a když z vlastní vůle o to požádají, pokud ovšem o těchto svátostech projeví víru shodnou s vírou církve katolické a řádně se připraví.

§5) Pro případy, o kterých vypovídá §2, §3 a §4 ať nejsou stanoveny normy partikulárního práva bez projednání s místní příslušnou autoritou nekatolické církve anebo církevního společenství, kterých se věc týká.

Can 672 - §1) Svátosti kultu, myropomazání a vyššího svěcení se nemohou opakovat.

§2) Pokud existuje rozumná pochybnost, zda byly uděleny skutečně anebo platně a jestliže pochybnost stále přetrvává po pečlivém přezkumní, ať jsou udělené podmíněčně.

Can 673 - Vysluhování svátostí, především Božské liturgie, pokud je to možné, ať se koná s aktuální účastí věřících.

Can 674 - §1) Při vysluhování svátostí se přesně dodržuje to, co je obsaženo v liturgických knihách.

§2) Vysluhovatel ať uděluje svátosti podle liturgických předpisů vlastní církve „sui iuris“, pokud právo nestanoví jinak anebo on sám nedostal zvláštní povolení od Apoštolského stolce.

Can 675 - §1) Křtem, omytím přírodní vodou se vzýváním jména Boha Otce i Syna i Ducha svatého, je člověk osvobozen od hříchů, znovuzrozen k novému životu, obléká se v Krista a přivtěluje se k církvi, která je jeho tělem.

§2) Jedině křtem věčně přijatým stává se člověk schopným přijímat ostatní svátosti.

Can 676 - V případě naléhavé nutnosti je dovoleno udělit křest vykonáním pouze toho, co je nutné k platnosti.

Can 677 - §1) Křest řádně uděluje kněz; jeho udělování však přísluší s přihlédnutím partikulárního práva vlastnímu faráři křtěnce anebo knězi s povolením faráře anebo místního ordináře; povolení se v závažné příčině legitimně předpokládá.

§2) V případě nutnosti je dovoleno, aby křest udělil diakon; jestliže není přítomný anebo je zaneprázdněný, potom i jiný klerik, anebo člen sdružení zasvěceného života nebo kterýkoliv jiný křesťan; otec a matka však jen tehdy, jestliže není k dispozici nikdo, kdo by uměl udělit křest.

Can 678 - §1) Na cizím území nesmí nikdo udělovat křest bez povinného povolení; toto povolení nemůže být odepřeno faráři jiné církve „sui iuris“, knězi té církve „sui iuris“, ke které je křtěnec připsaný.

§2) V místech, kde žije nemalý počet křesťanů církve „sui iuris“, ke které jsou připsáni a nemají vlastního faráře, eparchiální biskup určí podle možností kněze této církve a ten ať uděluje křest.

Can 679 - K přijetí křtu je způsobilý každý člověk, který doposud nebyl pokřtěn.

Can 680 - Pokud plod z potratu žije, je-li to možné, ať je pokřtěn.

Can 681 - §1) Aby dítě bylo dovoleně pokřtěné, je potřebné:

°1) aby byla opodstatněná naděje, že dítě bude vychované ve víře katolické církve při dodržování §5,

°2) aby souhlasili rodiče, alespoň jeden z nich, nebo ten, kdo je zákonně na jejich místě.

§2) Dítě odložené a nalezené, pokud není jistota o jeho křtu, ať je pokřtěné.

§3) Ty, kteří jsou od dětství zbavené rozumu, je potřebné pokřtiti jako děti.

§4) Dítě rodičů katolických nebo nekatolických, které se nachází v takovém ohrožení života, že se rozumně očekává jeho smrt, dříve než získá užívání rozumu, je dovoleno pokřtiti.

§5) Je dovoleno pokřtiti dítě nekatolických rodičů, jestliže to žádají rodiče, alespoň jeden z nich anebo kdo je ze zákona na jejich místě, jestliže jim není fyzicky nebo morálně možné dostavit se k vlastnímu vysluhovateli.

Can 682 - §1) K pokřtění toho, kdo už není v ranném dětském věku, se vyžaduje, aby projevil svoji vlastní vůli přijmout křest, aby byl dostatečně poučený o pravdách víry, osvědčil se v křesťanském životě; je vyzván k litování svých hříchů.

§2) Pokud ten, kdo už není v ranném dětském věku, nachází se v nebezpečí smrti, může být pokřtěn, jestliže má nějaké základní poznání pravd víry a projeví jakýmkoliv způsobem úmysl přijmout křest.

Can 683 - Křest je zapotřebí vykonat podle liturgických předpisů církve „sui iuris“, ke které podle právních norem je křtěnec připsaný.

Can 684 - §1) Podle nejstaršího církevního zvyku ať má křtěnec alespoň jednoho křesťanského kmotra.

§2) Z přijaté úlohy vyplývá křesťanským kmotrům pomáhat křtěnci, který dospívá, při uvádění do křesťanského života; jde-li o dítě, ať má o ně zájem a účinně přispívá k tomu, aby pokřtěný vedl křesťanský život přiměřený k přijatému křtu a věrně plnil povinnosti s tím spojené.

Can 685 - §1) Aby někdo mohl být křesťanským kmotrem, vyžaduje se, aby:

°1) už předtím přijal tři svátosti – křest, myropomazání a eucharistii,

°2) patřil k církvi katolické při dodržování §3,

°3) měl v úmyslu plnit tuto úlohu,

°4) byl určený od samého křtěnce nebo jeho rodičů, pěstounů a jestliže chybějí, tak od vysluhovatele,

°5) není otcem nebo matkou nebo manželem křtěnce,

°6) nebyl potrestán trestem exkomunikace nebo menšími – suspenzí, sesazením anebo zbavením práva vykonávat úlohu kmotra.

§2) Aby někdo mohl být dovoleně kmotrem, vyžaduje se navíc, aby měl věk předepsaný partikulárním právem a vedl život přiměřený víře a přiměřené úloze.

§3) Z oprávněné příčiny je dovoleno připustit k úloze kmotra křesťana některé východní církve nekatolické, ale vždycky s katolickým kmotrem.

Can 686 - Rodiče jsou vázáni povinností, aby dítě bylo pokřtěno co nejdříve podle legitimních zvyklostí; farář ať se stará, aby rodiče dítěte, které má být pokřtěno a stejně ti, kteří mají přijmout úlohu kmotrů, byli přiměřeně poučeni o významu této svátosti a o závazcích, které s tím souvisí, aby byli vhodně připraveni na udělení svátosti.

Can 687 - §1) Kromě případů nutnosti je potřebné udělovat křest ve farním kostele při zohlednění legitimních zvyklostí.

§2) V soukromých domech může být křest udělen podle normy partikulárního práva anebo s povolením místního ordináře.

Can 688 - Ten, kdo uděluje křest, ať se postará, pokud není přítomen kmotr, aby byl alespoň svědek, který může udělení křtu potvrdit.

Can 689 - §1) Farář místa, kde byl křest udělen, je povinen zapsat pečlivě a bez prodlení do knihy pokřtěných údaje o vysluhovateli, rodičích, kmotrech, svědcích, o místě a dnu křtu a současně ať je uvedeno místo narození a církve „*sui iuris*“, ke které je pokřtěný připsán.

§2) Jestliže se jedná o dítě neprovdané matky, jméno matky se uvede, jestliže její mateřství je veřejně známé anebo když matka z vlastní vůle písemně anebo před dvěma svědky o to požádá; stejně jméno otce se uvádí, jestliže jeho otcovství je prokázáno nějakým veřejným dokumentem anebo jeho vlastním prohlášením před farářem se dvěma svědky; v ostatních případech se zapisuje jméno pokřtěného bez údajů o jméně otce nebo rodičů.

§3) Pokud jde o adoptivní dítě, zapisují se jména adoptivních rodičů a pokud je tak uvedeno v aktech civilní správy, i jména rodičů přirozených podle normy §1 a 2 s přihlédnutím k partikulárnímu právu.

Can 690 - Jestliže křest není udělen ani farářem, ani v jeho přítomnosti, vysluhovatel je povinen tuto věc oznámit místnímu faráři.

Can 691 - Na zjištění křtu, pokud nikým nejsou vznesené námitky, postačuje prohlášení jednoho svědka, věrohodného, anebo prohlášení samého pokřtěného doložené nepochybnými argumenty, především jakmile přijal křest po překročení ranného dětského věku.

Hlava II – O myropomazání

Can 692 - Je žádoucí pokřtěným udělit myropomazání (pomazání svatým olejem), aby označení pečeti daru Ducha svatého, stali se schopnými svědky a spolubudovateli království Kristova.

Can 693 - Svaté myro skládající se z oleje olivy nebo jiných rostlin a aromatických přísad je posvěceno osobně biskupem při respektování partikulárního práva, podle něhož je tato pravomoc vyhrazena patriarchovi.

Can 694 - Podle východní církevní tradice pomazání svatým myrem uděluje kněz buď společně se křtem, nebo odděleně.

Can 695 - §1) Pomazání svatým myrem se musí udělovat spolu se křtem, s výjimkou případů skutečné nutnosti, při kterých je potřebné dbát na to, aby bylo co nejdříve uděleno.

§2) Pokud pomazání svatým myrem není uděleno spolu se křtem, vysluhovatel je povinen oznámit to farářovi místa, kde byl křest udělen.

Can 696 - §1) Všichni kněží východních církví mohou platně udělovat pomazání svatým myrem buď spolu se křtem anebo odděleně všem křesťanům, kterékoli církve „sui iuris“, též církve latinské.

§2) Křesťané východních církví mohou platně přijmout pomazání svatým myrem i od kněží církve latinské na základě pověření, které mají.

§3) Kterýkoliv kněz dovoленě uděluje pomazání svatým myrem jediné křesťanům vlastní církve „sui iuris“; pokud se však týká křesťanů jiných církví „sui iuris“, vykonává to dovoленě jen tehdy, jakmile jde o ty, kteří spadají pod jeho pravomoc, anebo o ty, které z jiného titulu legitimně křtí, resp. o ty, kteří jsou v nebezpečí smrti; vždycky je však potřebné dodržet dohody, které jsou v této věci mezi církvemi „sui iuris“.

Can 697 - Uvedení do svátostného života v mysteriu spásy se zdokonaluje přijetím Božské eucharistie, proto ať se křesťanovi vysluhuje co nejdříve po křtu a myropomazání podle norem partikulárního práva vlastní církve „sui iuris“.

Hlava III – O Božské eucharistii

Can 698 - V Božské liturgii skrze službu kněze v osobě Krista přináší se oběť církve, obnovuje se mocí Ducha svatého to, co sám Pán Ježíš vykonal při poslední večeři, když svým učedníkům dal svoje tělo, na kříži pro nás obětované, a svoji krev pro nás vylitou, a tím ustanovil pravou a mystickou oběť, kterou se připomíná jeho krvavá oběť na kříži, spolu se díkyvzdáním; zpřítomňuje se a od církve je udělována, jak obětováním, tak i přijímáním, k vyznačení a zdokonalení jednoty Božího lidu, k budování těla, kterým je církev.

Can 699 - §1) Moc slavit Božskou liturgii mají pouze biskupové a kněží.

§2) Diáconi spolu s biskupy a kněžími mají bližší účast na slavení Božské liturgie vlastní službou podle předpisů liturgických knih.

§3) Ostatní křesťané účinkem křtu a myropomazáním přispívají ke slavení Božské liturgie způsobem určeným v liturgických knihách anebo partikulárním právem; aktuálně se účastní na oběti Kristově, a tím plněji, jestliže z této oběti přijímají tělo a krev Kristovu.

Can 700 - §1) Co se týká způsobu slavení Božské liturgie, zda má být konána jednotlivě anebo společným slavením, je zapotřebí mít na zřeteli především pastorační potřeby křesťanů.

§2) Pokud je to možné, ať kněží slaví Božskou eucharistii společně s předsedajícím biskupem anebo s jiným knězem, neboť tak se vhodně projevuje jednota kněžství a oběti; přitom však každému knězi zůstává nedotknutelné právo samostatně sloužit Božskou liturgii, ne však v době, kdy se v tomtéž kostele koná koncelebrace.

Can 701 - Koncelebrace mezi biskupy a kněžími různých církví „sui iuris“ je z oprávněné přičiny a kvůli podpoře vzájemné lásky a projevení jednoty mezi církvemi, může se konat s dovolením eparchiálního biskupa tak, že všichni zachovávají předpisy liturgických knih prvního celebranta, při vyvarování se jakéhokoliv liturgického synkretismu; přitom je žádoucí, aby použili liturgických rouch a insignií vlastní církve „sui iuris“.

Can 702 - Katoličtí kněží mají zakázáno koncelebrovat Božskou liturgii společně s nekato-lickými kněžími nebo duchovními.

Can 703 - §1) Cizímu knězi není dovoleno slavit Božskou liturgii, pokud nepředloží rektoru kostela doporučující list způsobilosti.

§2) Eparchiální biskup může v této věci vydat bližší směrnice, které jsou povinni zachovávat všichni kněží, i ti, kteří jsou jakýmkoliv způsobem vyřazeni z jeho pravomoci.

Can 704 - Božská liturgie se může sloužit každý den; je to tak chvályhodné, s výjimkou těch dní, kdy je to vyloučeno předpisy liturgických knih církve „sui iuris“, ke které je kněz připsán.

Can 705 - §1) Katolický kněz může sloužit Božskou liturgii na kterémkoliv oltáři církve katolické.

§2) Aby kněz mohl sloužit Božskou liturgii v nekatolickém kostele, potřebuje dovolení místního ordináře.

Can 706 - Posvátné dary, které se obětují v Božské liturgii, jsou čistý pšeničný chléb čerstvě připravený tak, aby nebylo nebezpečí pokažení a nepokazené přírodní víno z vinné révy.

Can 707 - Pokud se týká přípravy eucharistického chleba, proseb, které se kněží mají pomodlit před sloužením Božské liturgie, zachovávání eucharistického postu, liturgických rouch, místa celebrace a dalšího v těchto záležitostech, musí být přesně stanoveno normami každé církve „sui iuris“.

Can 708 - Místní ordináři a faráři ať se postarají, aby křesťané byli poučeni o naléhavé povinnosti přijmout Božskou eucharistii v nebezpečí smrti a v dobách, které jsou stanovené chvályhodnou tradicí nebo partikulárním právem své církve „sui iuris“; především v době velikonoční, ve které nám Kristus Pán odevzdal eucharistické tajemství.

Can 709 - §1) Božskou eucharistii rozdělují kněz nebo také jáhen, pokud partikulární právo církve „sui iuris“ tak stanoví.

§2) Synodě biskupů patriarchální církve anebo radě ordinářů je dovoleno stanovit vhodné normy, podle kterých mohou Božskou eucharistii rozdávati i jiní křesťané.

Can 710 - Pokud jde o účast dětí na Božské eucharistii, po křtu a myropomazání, ať se dodržují při použití vhodných záruk předpisy liturgických knih příslušné církve „sui iuris“.

Can 711 - Kdo si je vědom těžkého hříchu, ať neslouží Božskou liturgii, ani nepřijímá Božskou eucharistii, pokud není závažný důvod a nechybí příležitost přijmout svátost pokání; v tomto případě je povinen vzbudit úkon dokonalé lítosti, který obsahuje i předsevzetí co nejdříve přijmout tuto svátost.

Can 712 - Veřejným hříšníkům je zapotřebí zabránit, aby přijali Božskou eucharistii.

Can 713 - §1) Božská eucharistie se uděluje při slavení Božské liturgie, pokud není oprávněný důvod dělat to jinak.

§2) Pokud se týče přípravy k účasti na Božské liturgii postem, prosbami a jinými skutky, ať křesťané věrně zachovávají normy církve „sui iuris“, které jsou předepsány, a to nejen na území této církve, ale podle možnosti i kdekoli na zemi.

Can 714 - §1) V kostelech, kde se koná veřejný Božský kult a alespoň několikrát do měsíce se slaví Božská liturgie, ať se Božská eucharistie uchovává především pro nemocné při zachování předpisů liturgických knih příslušné církve „sui iuris“ a ať je uctívána křesťany na nejvyšší důstojně.

§2) Opatrování Božské liturgie podléhá bdělosti a vlivu místního ordináře.

Can 715 - §1) Kněžím je dovoleno přijímat dary, které jim křesťané věnují podle schváleného církevního obyčeje, za sloužení Božské liturgie na jejich úmysly.

§2) Pokud je takový legitimní zvyk, je dovoleno přijímat dary za liturgii předem posvěcených darů a za přímluvy při Božské liturgii.

Can 716 - Vzhledem ke Can 1013 se doporučuje, aby eparchiální biskupové, pokud je to možné, zavedli praxi, podle které se při příležitosti Božské liturgie přijímají jenom takové dary, které křesťané dobrovolně obětují; jednotliví kněží ať slouží Božskou liturgií spontánně na úmysl potřebných křesťanů, bez jakýchkoliv darů.

Can 717 - Kněží, když přijímají dary ke slavení Božské liturgie od křesťanů jiné církve „sui iuris“, mají závažnou povinnost zachovávat u těchto darů normy této církve, pokud ze strany dárců není zřejmé něco jiného.

Hlava IV – O svátosti pokání

Can 718 - Ve svátosti pokání se křesťané, kteří se po křtu dopustili hříchu, obracejí se srdcem k Bohu vedeni Duchem svatým a pohnuti bolestí nad hříchy; vzbuzují předsevzetí nově žít prostřednictvím kněze, u kterého vykonali vyznání a přijali vhodné zadostiučinění; dostávají milost od Boha a současně jsou smiřováni s církví, kterou hřešením zraňovali; tímto způsobem svátost velmi účinně přispívá k rozvoji křesťanského života a umožňuje přijmout Božskou eucharistii.

Can 719 - Kdo si je vědom těžkého hříchu, ať co nejdříve, pokud to je možné, přijme svátost pokání; ostatním křesťanům se doporučuje, aby přijímali tuto svátost velmi často, především však v časech postu a pokání, jak se v jejich církvích „sui iuris“ zachovávají.

Can 720 - §1) Jediným řádným způsobem, kterým se věřící s těžkým hříchem smiřují s Bohem a s církví, je osobní a úplná zpověď s rozhřešením; pouze fyzická a morální nemožnost osvobozuje od této zpovědi, ale v tomto případě se musí vykonat jinými způsoby.

§2) Rozhřešení více kajícníků společně bez předcházející osobní zpovědi nemůže být uděleno, jediné s výjimkou těchto případů:

°1) hrozí nebezpečí smrti a kněžím nestačí čas, aby posloužili svátostí pokání jednotlivým kajícníkům,

°2) nastala závažná potřeba vzhledem k počtu kajícníků, když není dostatek kněží, kteří by jednotlivým kajícníkům posloužili svátostí pokání, a to v přiměřeném čase, aby bez vlastní viny nebyli nuceni na dlouho být bez svátostné milosti a přijetí Božské eucharistie; tato potřeba se však nepokládá za postačující, když zpovědníci nemohou vyhovět jen pro velké počty kajícníků při velkých slavnostech anebo poutích.

§3) Rozhodnutí, zda je taková závažná potřeba, přísluší eparchiálnímu biskupovi, který může případ takové potřeby stanovit i všeobecnými předpisy po poradě s patriarchy a eparchiálními biskupy jiných církví „sui iuris“, kteří vykonávají svou pravomoc na totéž území.

Can 721 - §1) Aby křesťan mohl použít společného udělení svátostného rozhřešení, vyžaduje se nejen, aby byl řádně připraven, ale aby si též předsevzal v příhodném čase osobně vyznat své hříchy, které v současnosti vyznat nemůže.

§2) Křesťané mají být, pokud je to možné, o těchto požadavcích poučeni, a kromě toho v případě nebezpečí smrti i povzbuzeni, aby se každý snažil vzbudit úkon lítosti.

Can 722 - §1) Svátost pokání uděluje jenom kněz.

§2) Všichni biskupové kdekoliv na světě ze svého práva mají možnost udělovat svátost pokání a mají to dovoleno, pokud jim to ve zvláštním případě eparchiální biskup výslovně nezakáže.

§3) Aby kněží mohli platně jednat, potřebují kromě toho fakultu udělovat svátost pokání, jež se nabývá buď ze svého práva anebo zvláštním pověřením příslušné autority.

§4) Kněží, kteří mají pravomoc vysluhovat svátost pokání ze svého úřadu anebo z pověření místního ordináře eparchie, ke které jsou připsáni, anebo ve které mají trvalý pobyt, mohou platně vysluhovat svátost pokání kdekoliv na zemi kterýmkoliv křesťanům, pokud některý místní ordinář jim to ve zvláštním případě výslovně nezakáže; dovolené tuto fakultu však vy-

užívají, jakmile zachovávají normy stanovené eparchiálním biskupem a když mají alespoň předpokládané povolení rektora kostela anebo představeného, jakmile jde o dům institutu zasvěceného života.

Can 723 - §1) Z důvodu úřadu pro své území má právo udělovat svátost pokání mimo místního ordináře také farář a ten, který je na místě faráře.

§2) Z titulu úřadu má právo udělovat svátost pokání také každý představený řeholního institutu anebo sdružení společného života na způsob řeholníků práva papežského anebo patriarchálního, pokud je knězem a to pro členy vlastního institutu a pro ty, kteří se zdržují v jeho domě ve dne i v noci.

Can 724 - §1) Jedině místní ordinář má právo udělit kterémukoliv knězi zvláštním pověřením fakultu vysluhovat svátost pokání kterémukoliv křesťanům.

§2) Představený institutu zasvěceného života, pokud má výkonnou řídicí pravomoc, je také oprávněn fakultu, o které hovoří Can 723§2, udělit podle normy typikonu nebo statutu kterémukoliv knězi.

Can 725 - Každý kněz může v nebezpečí smrti platně a dovoleně rozhřešit jakékoliv kajícícky od jakýchkoliv hříchů, i když je přítomen jiný kněz, který má pravomoc udělovat svátost pokání.

Can 726 - §1) Pravomoc udělovat svátost pokání ať se odvolává jen ze závažné příčiny.

§2) Když fakultu udělovat svátost pokání odvolá ordinář, o kterém jedná Can 722§4, kněz ji ztrácí kdekoliv na zemi; pokud ji odvolá jiná příslušná autorita, ztrácí ji jenom v obvodu odvolávajícího.

§3) Kromě odvolání fakulty udělovat svátost pokání, o které pojednává Can 722§4, tato zaniká ztrátou úřadu, připsáním k eparchii anebo místu stálého pobytu.

Can 727 - V některých případech v zájmu spásy duší je vhodné fakultu rozhřešování od hříchu omezit – vyhradit určité autoritě; to se však nemůže stát bez souhlasu Synodu biskupů patriarchální církve anebo rady ordinářů anebo Apoštolského stolce.

Can 728 - §1) Apoštolskému stolci je vyhrazeno rozhřešení od následujících hříchů:

°1) přímé porušení zpovědního tajemství,

°2) rozhřešení komplice v hříchu proti čistotě.

§2) Eparchiálnímu biskupovi je vyhrazeno rozhřešení od hříchu obstarání potratu, pokud následuje účinek.

Can 729 - Jakékoliv vyhrazení rozhřešení od každého hříchu ztrácí účinnost:

°1) jakmile zpověď vykoná nemocný, který nemůže vyjít z domu a jestliže se zpovídá snoubenec při přítomnosti uzavření manželství,

°2) jestliže podle rozvázného úsudku zpovědníka pravomoc k rozhřešení nemůže být vyžádána od příslušné autority bez závažných těžkostí pro kajícího anebo bez nebezpečí porušení zpovědního tajemství,

°3) jestliže případ nastal mimo území, ve kterém vyhrazená autorita vykonává svou moc.

Can 730 - Rozhřešení komplice hříchu proti čistotě je neplatné kromě nebezpečí smrti.

Can 731 - Kdo se zpovídá, že udal nepravdivě nevinného zpovědníka u církevní autority z provinění svádění ke hříchu proti čistotě, ať nedostane rozhřešení, dokud nepravdivé obvinění formálně neodvolá a není ochoten napravit škodu, pokud ji i způsobil.

Can 732 - §1) Podle druhu závažnosti a počtu hříchů s přihlédnutím k podmínkám kajícího a k jeho dispozici k obrácení, zpovědník dodá pro chorobu přiléhavě povzbuzení a uloží vhodné skutky pokání.

§2) Kněz ať je pamětliv, že je Bohem ustanoveným služebníkem k božské spravedlnosti a milosrdenství; a jako duchovní otec poskytuje vhodné rady, aby každý mohl pokročit ve svém povolání ke svatosti.

Can 733 - §1) Svátostné tajemství je neporušitelné; proto ať se zpovědník vyvaruje, aby ani slovem ani znamením ani kterýmkoliv jiným způsobem anebo z jakékoliv jiné příčiny zradil kajícníka.

§2) Povinností zachovávat tajemství je vázaný i tlumočník a též i všichni ostatní, ke kterým se nějakým způsobem dostane znalost hříchu ze zpovědi.

Can 734 - §1) Každému zpovědníkovi je zakázáno použít znalostí získaných ze zpovědi k přitížení kajícníkovi, to při vyloučení jakéhokoliv nebezpečí prozrazení.

§2) Kdo zastává úřad spojený s pravomocí, nesmí žádným způsobem použít k vnějšímu výkonu pravomoci znalosti ze zpovědi v kterémkoliv čase.

§3) Moderátoři výchovných ústavů ať pravidelně udělují svátost pokání svým chovancům.

Can 735 - §1) Každý, komu je svěřena v důsledku jeho úlohy péče o duše, je vázán vážnou povinností, aby svátost pokání byla udělována křesťanům, kteří jsou mu svěřeni, když o to v příhodné době požádají a aby jim byla poskytnuta příležitost přistupovat k individuální zpovědi ve dnech a hodinách, které jsou stanoveny k jejich uspokojení.

§2) V případě nutnosti každý kněz, který má fakultu udělovat svátost pokání, v nebezpečí smrti i kterýmkoliv jiný kněz, je povinen udělit tuto svátost.

Can 736 - §1) Vlastním místem při udělování svátosti je kostel při zohlednění partikulárního práva.

§2) Pro chorobu anebo jinou závažnou příčinu je možné tuto svátost udělit též mimo vlastní místo.

Hlava V – O pomazání nemocných

Can 737 - §1) Svátostným pomazáním nemocných uděleným knězem s vykonanou modlitbou, přijímají křesťané, vyčerpaní těžkou chorobou a s lítostí v srdci milost, kterou posilnění nadějí na věčnou odměnu a zbavení hříchu jsou disponováni k polepšení života i k přemožení nemoci a jsou posilňováni k jejímu trpělivému snášení.

§2) V církvích, kde je takový zvyk, aby svátost pomazání nemocných byla udělována současně více kněžími, je potřebné se starat, aby se tento zvyk podle možností zachoval.

Can 738 - Kdykoliv křesťané těžce onemocní, ať rádi přijímají svátost pomazání nemocných; duchovní pastýř a příbuzní nemocných ať se starají, aby ve vhodném čase bylo nemocným touto svátostí ulehčeno.

Can 739 - §1) Pomazání nemocných platně udělují všichni kněží a výhradně kněží.

§2) Udělovat svátost nemocných přísluší faráři, farskému vikáři a všem kněžím z okruhu těch, kterým byla z úřední povinnosti starostlivost o nemocné svěřena; z dovolení, alespoň předpokládaného, tuto svátost může udělit dovoleně jakýkoliv kněz; v případě nutnosti je to však povinné.

Can 740 - O vážně nemocných křesťanech, kteří ztratili užívání smyslů nebo rozumu, se předpokládá, že chtějí tuto svátost přijmout v nebezpečí smrti anebo také v jiném čase, podle úsudku kněze.

Can 741 - Olej používaný při pomazání nemocných musí být požehnaný a to samotným knězem svátost udělujícím, pokud partikulární právo církve „sui iuris“ nestanoví něco jiného.

Can 742 - Pomazání se uděluje přesně slovy, podle řádu a způsobu stanoveným liturgickými knihami; v případě nutnosti dostačuje jedno mazání s vlastní formulí.

Hlava VI – O svaté ordinaci

Can 743 - Svátostným svěcením vykonaným biskupem účinkem moci Ducha svatého jsou ustanovováni posvátní služebníci, kteří jsou pověřeni úlohou a mocí od Krista Pána svěřenou apoštolům, v různých stupních se podílejí na hlásání evangelia, v pastýřské službě Božímu lidu a v jeho posvěcování.

Článek I – O vysluhovateli svaté ordinace

Can 744 - Jedině biskup uděluje platně svatou ordinaci vkládáním rukou a modlitbou předepsanou církví.

Can 745 - Biskupská ordinace je vyhrazena podle právních norem římskému veleknězi, patriarchovi anebo metropolitovi a to tak, že žádnému biskupovi není dovoleno vysvětit jiného biskupa, pokud předtím není jistota o udělení legitimního mandátu.

Can 746 - §1) Biskup je svěcen třemi biskupy s výjimkou případu extrémní nouze.

§2) Druhý a třetí biskup, pokud se nemohou dostavit biskupové té církve „sui iuris“, ke které patří první ordinující biskup, mohou být z jiné církve „sui iuris“.

Can 747 - Kandidát na diakonát a presbyterát ať je svěcený vlastním eparchiálním biskupem anebo jiným biskupem po udělení legitimního propouštěcího listu.

Can 748 - §1) Vlastním eparchiálním biskupem, pokud se týče svaté ordinace kandidáta, který je připsaný některé eparchii, je biskup eparchie, ve které má kandidát trvalý pobyt anebo té eparchie, pro kterou kandidát učinil písemné prohlášení, že se chce věnovat službě v ní; příslušným biskupem kandidáta svaté ordinace, který už je připsán některé eparchii, je biskup oné eparchie.

§2) Eparchiální biskup nemůže světit bez povolení Apoštolského stolce kandidáta jemu poddanému, ale připsanému jiné církvi „sui iuris“; jestliže však jde o kandidáta, který je připsán církvi patriarchální a na území této církve má trvalý pobyt anebo alespoň přechodný, toto dovolení může dát též patriarcha.

Can 749 - V jiné eparchii má biskup zakázáno udělovat svatou ordinaci bez dovolení eparchiálního biskupa, pokud partikulární právo církve patriarchální nestanoví něco jiného, pokud se týče samotného patriarchy.

Can 750 - §1) Propustný list při respektování Can 472, Can 537, Can 560§1 mohou dát:

°1) vlastní eparchiální biskup,

°2) administrátor církve patriarchální a administrátor eparchie se souhlasem sboru eparchiálních poradců.

§2) Administrátor církve patriarchální ať neuděluje propustné listy těm, kteří byli odmítnuti patriarchou a administrátor eparchie těm, kteří byli odmítnuti eparchiálním biskupem.

Can 751 - Propustné listy ať jsou udělovány po obdržení všech svědectví, které právo vyžaduje.

Can 752 - Propustné listy mohou být poslány vlastním eparchiálním biskupům, kterémukoliv biskupovi téže církve „sui iuris“, ne však biskupovi církve jiné, ke které kandidát svěcení nepřísluší, jedině však, je-li uděleno povolení těch, o kterých pojednává Can 748§2.

Can 753 - Propustné listy mohou být omezeny nebo odvolány samotným udělovatelům anebo jeho nástupcem; pokud jsou však jednou uděleny, neztrácejí svou platnost ukončením pravomoci udělovatelů.

Článek II – O subjektu svaté ordinace

Can 754 - Svatou ordinaci může platně přijmout pokřtěný muž.

Can 755 - Eparchiální biskup a vyšší řeholní představený jedině z nejvážnější příčiny, i když tajně, může zakázat diakonovi, podléhajícímu jeho pravomoci a určenému ke kněžství, přístup ke svěcení, se zachováním práva na odvolání podle příslušných norem.

Can 756 - Není dovoleno někoho nutit, aby jakýmkoliv způsobem a z jakékoliv příčiny přijal vyšší svěcení, anebo toho, kdo je podle právních norem hoden, od jeho přijetí odvracet.

Can 757 - Tomu, kdo odmítá přijmout vyšší stupeň svěcení, není možné zakázat výkon už přijatého svěcení, pokud by neměl kanonickou překážku anebo by nebyla závažná příčina podle úsudku eparchiálního biskupa anebo vyššího řeholního představeného.

°1 – O požadavcích na kandidáty svaté ordinace

Can 758 - §1) Aby někdo mohl být dovoleně vysvěcen, vyžaduje se:

°1) přijetí pomazání svatým myrem,

°2) mravy, fyzické a duševní vlastnosti potřebné pro přijetí svěcení,

°3) právem předepsaný věk,

°4) povinné vzdělání,

°5) přijetí nižších svěcení podle norem partikulárního práva příslušné církve „sui iuris“,

°6) zachování přestávek podle předpisů partikulárního práva.

§2) Kromě toho se vyžaduje, aby kandidát neměl překážky podle normy Can 762.

§3) Pokud se týká připuštění ženatých k vyšším svěcením, ať se zachovává partikulární právo příslušné církve „sui iuris“ anebo speciální normy stanovené Apoštolským stolcem.

Can 759 - §1) Předepsaný věk diaconátu je dovršený 23. rok, ke kněžství dovršený 24. rok, při respektování partikulárního práva příslušné církve „sui iuris“, které by vyžadovalo věk vyšší.

§2) Dispenz od všeobecným právem předepsaného věku nad jeden rok je vyhrazena patriarchovi, když se jedná o kandidáta, který má pobyt trvalý anebo přechodný na území církve patriarchální; jinak Apoštolskému stolci.

Can 760 - §1) Vysvětit za diakona je dovoleno po úspěšném dokončení čtvrtého roku filozoficko-teologických studií, pokud jinak nestanovila Synoda biskupů církve patriarchální anebo rada ordinátů.

§2) Jestliže se jedná o kandidáta, který není určen ke kněžství, může být vysvěcen za diakona po ukončení třetího roku studií, o kterých pojednává Can 354; pokud by však později byl připuštěn ke kněžství, musí předtím vhodně doplnit teologická studia.

Can 761 - Aby mohl být dovoleně kandidát vysvěcen za diakona a kněze, musí předložit vlastnímu eparchiálnímu biskupovi anebo vyššímu řeholnímu představenému vlastnoručně podepsané prohlášení, kterým potvrzuje, že z vlastní vůle svobodně přijme svěcení a povinnosti s tímto svěcením spojené, že se navždy zavazuje k církevní službě a zároveň žádá o připuštění k vyššímu svěcení.

°2) – O překážkách přijetí anebo výkonu vyšších svěcení

Can 762 - §1) Přijetí vyšších svěcení má překážku:

°1) kdo je nějakou formou postižen šílenstvím anebo jinou duševní chorobou, která je posuzována po poradě se znalci jako neschopnost řádného výkonu služby,

°2) kdo se dopustil deliktu k odpadu, k bludařství anebo k rozkolnictví,

°3) kdo nedovoleně uzavřel manželství, třebaže jen občanské, že mu v tom bránila překážka manželského svazku anebo vyššího svěcení anebo veřejného slibu čistoty anebo uzavřel manželství se ženou, která byla vázána platným manželstvím anebo veřejným slibem čistoty,

°4) kdo spáchal úmyslnou vraždu anebo obstaral dokonáný potrat, a všichni, kteří na tom pozitivně spolupracovali,

°5) kdo sám sebe anebo jiného bolestně zmrzačil anebo se pokusil o sebevraždu,

°6) kdo vykonal úkon ze svátosti svěcení, který je vyhrazený biskupům anebo kněžím, ačkoliv toto svěcení neměl anebo měl výkon zakázaný nějakým kanonickým trestem,

°7) kdo zastává úřad nebo správu klerikům zakázanou, z které musí skládat účty, pokud nebude uvolněn složením úřadu anebo správy a nepodá výúčtování,

°8) muž nedávno pokřtěný, pokud podle úsudku ordináře se dostatečně neosvědčil.

§2) Úkony, ze kterých mohou vznikat překážky, o nichž pojednává §1, °2–°6, překážky nezpůsobí, pokud nebyly těžkými vnějšími hříchy spáchanými po křtu.

Can 763 - K výkonu úkonů ze svěcení má překážku:

°1) kdo postižený překážkou pro vyšší svěcení nezákonně tato svěcení přijal,

°2) kdo se dopustil deliktů anebo úkonů, o kterých pojednává Can 762§1, °2–°6,

°3) kdo je postižený šílenstvím anebo jinou duševní chorobou, o které pojednává Can 762§1, °2–°6,

Can 764 - Překážky přijmout anebo vykonávat úkony z vyššího svěcení nemohou být stanovené parikulárním právem; zvyk, který uvádí novou překážku anebo něco, co je v rozporu se všobecným právem, se zavrhuje.

Can 765 - Neznalost překážek od nich neosvobozuje.

Can 766 - Překážky se násobí z různosti svých příčin, ne však z opakování téže příčiny, pokud nejde o překážku z úmyslné vraždy anebo z dokonání obstarání potratu.

Can 767 - §1) Eparchiální biskup nebo ordinář institutu zasvěceného života může své podřízené dispensovat od překážky k přijetí anebo k výkonu vyšších svěcení s výjimkou následujících:

°1) jestliže byl skutek, pro který překážka vznikla, předán soudu,

°2) od překážek, o kterých jedná se v Can 762§1, °2–°4.

§2) Dispens od těchto překážek je vyhrazena patriarchovi vzhledem ke kandidátům anebo klerikům, kteří mají trvalý anebo přechodný pobyt na území církve, které je představeným, jinak Apoštolskému stolci.

§3) Tato pravomoc dispensovat v tajných a naléhavých případech přísluší kterémukoliv zpovědníkovi, když není možné obrátit se na příslušnou autoritu a hrozí nebezpečí velké škody anebo pohoršení; anebo aby kajcníci s vyšším svěcením mohli dovořeně vykonávat úkony z vyšších svěcení, které už přijali, s povinností co nejdříve se obrátit na příslušnou autoritu.

Can 768 - §1) V žádosti o udělení dispenze je zapotřebí uvést všechny překážky; generální dispens však platí i pro překážky neúmyslně zamlčené s výjimkou těch, které jsou uvedeny v Can 762§1, °4 a jiných, které byly odevzdané soudu, avšak neplatí, protože byly úmyslně zamlčeny.

§2) Pokud se jedná o překážku úmyslné vraždy anebo obstarání potratu, je nutné k platnosti dispenze uvést počet těchto provinění.

§3) Generální dispens od překážek k přijetí vyšších svěcení platí pro všechny stupně těchto svěcení.

Článek III – O tom, co musí předcházet svaté ordinaci

Can 769 - §1) Autorita, která připouští kandidáta ke svaté ordinaci, musí obdržet:

°1) vyhlášení, o kterém pojednává Can 761; doklad o poslední svaté ordinaci; jestliže však jde o prvé vyšší svěcení, též potvrzení o přijatém svatém křtu a pomazání svatým olejem,

°2) jestliže je kandidát vázán manželstvím, potvrzením o manželství a písemný souhlas manželky,

°3) doklad o vykonaných studiích,

°4) doporučující listy rektora semináře nebo představeného institutu zasvěceného života nebo kněze, kterému je kandidát svěcený mimo seminář, a to o dobrých mravech tohoto kandidáta,

°5) doklady, o kterých pojednává Can 771§3,

°6) doporučující listy, jestliže je to považováno za vhodné, od jiných eparchiálních biskupů nebo představených institutů zasvěceného života, kde se kandidát po nějaký čas zdržoval, o vlastnostech kandidáta a o tom, že nemá žádnou kanonickou překážku.

§2) Tyto dokumenty se uchovávají v archivu autority, která kandidáta připouští k vysvěcení.

Can 770 - Biskup světitel, který přijal zákonné propustné listy, kterými se potvrzuje, že kandidát je vhodný na přijetí vyšších svěcení, může se tímto svěděním uspokojit, ale není tomu povinen; když však podle svého svědomí nepovažuje kandidáta za vhodného, ať ho nevysvětlí.

Can 771 - §1) Jména kandidátů, kteří mají přijmout vyšší svěcení, se ohlašují veřejně ve farním kostele každého kandidáta podle norem partikulárního práva.

§2) Všichni křesťané jsou vázáni povinností ohlásit překážky, pokud o nich vědí, eparchiálnímu biskupovi anebo faráři ještě před svatou ordinací.

§3) Ať eparchiální biskup uloží faráři, který vykonal ohlášku a pokud to považuje za vhodné, i jinému knězi, aby usilovně získávali údaje od důvěryhodných osob o životě a mravech kandidátů a zaslali biskupské kurii listy o tomto šetření a ohlášení.

§4) Jestliže eparchiální biskup uzná za vhodné, ať neopomine vykonat i jiná šetření, též soukromě.

Can 772 - Každý kandidát, který má přijmout vyšší svěcení, má se účastnit duchovních cvičení způsobem, jaký určuje partikulární právo.

Článek IV – O čase, místu a zaznamenání svaté ordinace a o svědectví

Can 773 - Svatá ordinace ať se koná s co největší účastí křesťanů, v neděli anebo ve svátek, pokud není jiný oprávněný důvod.

Can 774 - §1) Po udělení svaté ordinace se zaznamenávají jména jednotlivých vysvěcených i biskupa světitele, místo a den svaté ordinace a to ve zvláštních knihách uchovávaných v archivu biskupské kurie.

§2) Biskup světitel ať vydá jednotlivým vysvěceným autentické potvrzení o přijetí svaté ordinace; ti, kteří byli vysvěceni biskupem na základě propustného listu, prokážou se potvrzením u vlastního eparchiálního biskupa anebo u vyššího řeholního představeného pro zapsání svěcení ve zvláštních knihách uchovávaných v archivu.

Can 775 - Eparchiální biskup anebo vyšší řeholní představený pošle oznámení o vysvěcení kteréhokoliv diákona faráři, u kterého je zaznamenán křest vysvěceného.

Hlava VII – O manželství

Can 776 - §1) Manželský svazek je ustanoven Stvořitelem a řízen jeho zákony, a je skrze neodvolatelný osobní souhlas ustanoveno celoživotní společenství mezi mužem a ženou, svojí přirozenou povahou je určen k dobru manželů a k zplození a výchově dětí.

§2) Z Kristova ustanovení platné manželství mezi pokřtěnými je svátostí, kterou manželé jsou spojeni samotným Bohem k obrazu dokonalé jednoty Krista s církví a svátostnou milostí jsou posvěcováni a posilováni.

§3) Podstatnými vlastnostmi manželství je jednota a nerozlučitelnost, které v manželství mezi pokřtěnými získávají zvláštní pevnost účinkem svátosti.

Can 777 - Z uzavřeného manželství vznikají manželům stejná práva a povinnosti ve všem, co patří ke společnému manželskému životu.

Can 778 - Manželství mohou uzavřít všichni, pokud jim v tom nebrání právní překážka.

Can 779 - Manželství se těší přízni práva; proto v pochybnosti je potřebné trvat na platnosti manželství, dokud se neprokáže opak.

Can 780 - §1) Manželství katolíků, i když je jenom jedna strana katolická, řídí se nejenom právem božským, ale také kanonickým s ohledem na pravomoc občanské autority vzhledem k výhradně civilním účinkům manželství.

§2) Manželství mezi stranou katolickou a stranou nekatolickou při respektování božského práva řídí se také:

°1) vlastním právem církve nebo církevního společenství, k němuž strana nekatolická náleží, pokud toto společenství má vlastní manželské právo,

°2) právem, kterým je nekatolická strana vázána, jestliže církevní společenství, ke kterému náleží, vlastní manželské právo nemá.

Can 781 - Jestliže někdy církev je povinna posoudit platnost manželství pokřtěných nekatolíků, platí tyto zásady:

°1) pokud se jedná o právo, kterým byly strany vázány v době uzavření manželství, ať je zachováno ustanovení Can 780§2,

°2) pokud jde o formu uzavření manželství, církev uznává jakoukoliv formu předepsanou nebo připouštěnou právem, jemuž podléhaly strany v čase uzavření manželství, jestliže souhlas byl veřejně projeven a pokud aspoň jedna ze stran náleží některé nekatolické církvi východní a manželství bylo uzavřeno posvátným obřadem.

Can 782 - §1) Zásnuby, které chvályhodně předcházejí manželství podle nejstarších tradic východních církví, řídí se partikulárním právem vlastní církve „*sui iuris*“.

§2) Z příslibu manželství nevzniká právo na uzavření manželství, jenom na náhradu škod, je-li to vyžadováno.

Článek I – O pastorační péči a o tom, co předchází uzavření manželství

Can 783 - §1) Duchovní pastýři jsou povinni se starat, aby křesťané byli na stav manželský připraveni:

°1) kázáním a katechezí pro mládež i dospělé, jimiž jsou křesťané uvědomováni o významu křesťanského manželství a o vzájemných povinnostech manželů, o povinnosti rodičovské výchovy dětí jak fyzické, tak náboženské, morální, sociální, kulturní,

°2) osobním poučením snoubenců o manželství, aby byli připraveni na nový stav.

§2) Ať je důrazně připomenuto katolickým snoubencům, aby při uzavření manželství přijali Božskou eucharistii.

§3) Po uzavření manželství kež duchovní pastýři pomáhají manželům, aby věrně zachovávali a chránili manželský svazek a dospěli ke svatému způsobu rodinného duchovního života.

Can 784 - Partikulárním právem každé církve „sui iuris“, po poradě s eparchiálními biskupy jiných církví „sui iuris“, kteří vykonávají svoji pravomoc na tomtéž území, budiž stanoveny normy o zkouškách snoubenců a o jiných prostředcích prověřování, zvláště co se týče křtu a svobodného stavu. Toto všechno ať je vykonáno před uzavřením sňatku, aby potom po svědomitém přihlídnutí k zjištěnému mohlo být přikročeno k vlastnímu uzavření manželství.

Can 785 - §1) Duchovní pastýři jsou povinni, podle místních a časových okolností, vhodnými prostředky zabránit neplatnému nebo nedovolenému manželství; proto před jeho uzavřením je třeba zjistit, zda nic nepřekáží, co by bránilo jeho platnosti nebo dovolenosti.

§2) V nebezpečí smrti, pokud není možné jiné šetření, a pokud není důvod k podezření, stačí ujištění snoubenců, že jsou pokřtěni a nemají žádnou překážku; podle potřeby se to stvrdí přísahou.

Can 786 - Všichni křesťané jsou povinni před uzavřením manželství oznámit překážky, jsou-li jim známy, faráři nebo ordináři místa.

Can 787 - Farář, který vykonal šetření, oznámí ihned po jeho skončení výsledek autentickým dokumentem tomu faráři, který je bude oddávat.

Can 788 - Pokud po důkladném šetření zůstane pochybnost o existenci překážky, farář oznámí záležitost místnímu ordináři.

Can 789 - I když manželství je možné platně uzavřít, kněz kromě jiných případů právem určených ať nežehná následujícím manželstvím bez povolení místního ordináře:

- °1) manželství potulných,
- °2) manželství, které podle norem občanského práva nemůže být uznáno nebo uzavřeno,
- °3) manželství toho, kdo má přirozené závazky vůči třetí osobě nebo k dětem, které se narodily z předešlého spojení s touto stranou,
- °4) manželství nedospělých bez vědomí nebo proti vůli rodičů,
- °5) manželství osoby, která má církevním rozhodnutím zakázáno uzavřít nové manželství, pokud nesplní určité podmínky,
- °6) manželství osoby, která se veřejně zřekla katolické víry, i když nevstoupila do nekatolické církve nebo nekatolického společenství; místní ordinář v takovém případě udělí povolení jenom při dodržení Can 814.

Článek II – O překážkách rušících všeobecně

Can 790 - §1) Rušící překážka činí osobu nezpůsobilou k platnému uzavření manželství.

§2) Překážka, i když je jenom jednostranná, přesto způsobuje manželství neplatným.

Can 791 - Překážka je veřejná, může-li být zjištěna, jinak je tajná.

Can 792 - Partikulárním právem církve „sui iuris“ ať nejsou stanoveny rušící překážky s výjimkou nejvýznamnějších příčin; v takovém případě teprve po poradách s eparchiálními biskupy jiných církví „sui iuris“, kteří mají na tom zájem a po poradě s Apoštolským stolicí; žádná nižší autorita však nemůže stanovit nové rušící překážky.

Can 793 - Zvyk, který zavádí novou překážku anebo je v rozporu s existujícími překážkami, se odmítá.

Can 794 - §1) Místní ordinář ve zvláštním případě může zakázat manželství křesťanům, kteří jsou jeho poddanými, ať se zdržují kdekoli a také ostatním křesťanům vlastní církve „sui iuris“, kteří se zdržují aktuálně na území jeho eparchie, avšak jenom dočasně a ze závažné příčiny, pokud tato trvá.

§2) Jedná-li se o místního ordináře, který vykonává svoji pravomoc na území církve patriarchální, patriarcha může dát takovému zákazu doložku rušící překážky; v ostatních případech to může udělat jenom Apoštolský stolec.

Can 795 - §1) Místní ordinář může dispensovat křesťany, kteří podléhají jeho pravomoci, ať se zdržují kdekoli, a na území své eparchie všechny křesťany připsané vlastní církvi „sui iuris“, kteří se tam aktuálně zdržují, kromě těchto překážek:

°1) překážka vyššího svěcení,

°2) překážka veřejného slibu ustavičné čistoty složeného v řeholním institutu, pokud se nejedná o kongregaci práva eparchiálního,

°3) vražda manžela.

§2) Dispenz od těchto překážek je vyhrazena Apoštolskému stolci, patriarcha však může udělit dispenz od vraždy manžela a veřejného slibu ustavičné čistoty složeného v kongregaci jakéhokoliv právního zřízení.

§3) Nikdy se nedává dispenz od překážky pokrevnosti v linii přímé anebo v linii pobočné ve druhém stupni.

Can 796 - §1) V nebezpečí smrti může místní ordinář dispensovat všechny křesťany, kteří jsou v jeho pravomoci, ať se zdržují kdekoli, a na území své eparchie ostatní křesťany, kteří se tam aktuálně zdržují; a to od formy uzavření manželství, která je právem předepsána a ode všech i jednotlivých překážek církevního práva buď veřejných nebo tajných, vyjma překážky kněžského svěcení.

§2) Za stejných okolností a jen v případech, kde je místní ordinář nedosažitelný, má stejnou dispenzační pravomoc farář i jiný kněz mající právo požehnat manželství a katolický kněz, o kterém jedná Can 832§2; zpovědník má tuto pravomoc jen tehdy, jestliže se jedná o tajnou překážku a jen pro vnitřní potřebu, tuto pravomoc má buď při svaté zpovědi anebo i mimo ni.

§3) Místní ordinář je kvalifikován jako nedosažitelný, pokud spojení s ním je možné jiným způsobem než dopisem nebo osobně.

Can 797 - §1) Jestliže je překážka odhalena v době, kdy je vše připraveno ke svatbě a ta bez pravděpodobného nebezpečí velké škody nemůže být odložena do doby udělení dispenze od příslušné autority, má pravomoc dispensovat od všech překážek s výjimkou těch, které jsou uvedeny v Can 795§1, °1 a °2 místní ordinář a pokud se jedná o tajný případ, všichni, kteří jsou uvedeni v Can 796§2 při dodržení podmínek tam uvedených.

§2) Tato pravomoc platí také pro konvalidaci manželství, jestliže je nebezpečí z prodlení a není čas obrátit se k příslušné autoritě.

Can 798 - Kněží, o kterých je v Can 796§2 a Can 797§1, mají povinnost ohlásit udělení dispenze nebo konvalidace pro veřejný způsob ihned místnímu ordináři a učinit záznam v knize oddaných.

Can 799 - Pokud není jinak stanoveno reskriptem Apoštolského stolce v mezích pravomoci patriarchy nebo místního ordináře, dispenz udělená od tajné překážky mimo svátost se zaznamená v tajném archivu biskupského úřadu; jestliže později se tajná překážka stane veřejně známou, není zapotřebí udělovat novou dispenz pro vnější potřebu.

Článek III – O jednotlivých překážkách

Can 800 - §1) Muž před dovršením šestnácti let a žena před dovršením čtrnácti let nemohou platně uzavřít manželství.

§2) Partikulární právo církve „sui iuris“ může stanovit vyšší věkovou hranici pro dovolené uzavření manželství.

Can 801 - §1) Neschopnost k dovršení pohlavního aktu, předcházející a trvalá na straně muže nebo na straně ženy ať absolutní nebo relativní, činí manželství neplatným ze samotné jeho přirozené povahy.

§2) Pokud překážka impotence je pochybná, ať již pochybností právní, nebo pochybností skutkovou, manželství se nemá činit překážka, ani za existence pochybností nemá být prohlášeno za neplatné.

§3) Neplodnost manželství ani nezakazuje, ani nezneplatňuje při respektování Can 821.

Can 802 - §1) Neplatně se pokouší uzavřít manželství ten, kdo je vázán manželstvím předchozím.

§2) Třebaže předchozí manželství je neplatné nebo rozloučené z jakékoliv příčiny, není dovoleno uzavřít jiné manželství, dokud není legitimně a s určitostí zjištěna neplatnost nebo rozloučení manželství předchozího.

Can 803 - §1) Manželství s nepokřtěným nelze platně uzavřít.

§2) Jestliže strana v čase uzavření manželství byla všeobecně považovaná za pokřtěnou, nebo její křest byl pochybný, předpokládá se podle Can 779 platnost manželství, pokud se s určitostí nezjistí, že jedna strana je pokřtěná a druhá nepokřtěná.

§3) Podmínky dispence stanoví Can 814.

Can 804 - Neplatně se pokouší o uzavření manželství, kdo přijal vyšší svěcení.

Can 805 - Neplatně se pokouší o uzavření manželství ten, kdo složil veřejný slib ustavičné čistoty v řeholním institutu.

Can 806 - S osobou unesenou anebo aspoň zadrženu za účelem manželství s ní samotnou není možno platně toto manželství uzavřít, pokud není od únosce anebo věznitele oddělena a na bezpečném a svobodném místě se pro manželství nerozhodne o své vůli.

Can 807 - §1) Kdo za účelem uzavření manželství s určitou osobou zavraždí jejího nebo vlastního manžela, uzavírá toto manželství neplatně.

§2) Také ti by spolu neplatně uzavřeli manželství, kteří způsobili manželovi smrt fyzickým nebo morálním společným činem.

Can 808 - §1) V přímé linii pokrevního příbuzenství je manželství neplatné mezi všemi předky i potomky.

§2) V pobočné linii je manželství neplatné až do čtvrtého stupně včetně.

§3) Nikdy není manželství dovoleno, pokud je pochybnost, zda strany nejsou pokrevně příbuzné v některém stupni linie přímé anebo ve druhém stupni linie pobočné.

§4) Překážka pokrevní příbuzenství nenásobí.

Can 809 - §1) Švagrovství zneplatňuje manželství v kterémkoliv stupni přímé linie a v druhém stupni linie pobočné.

§2) Překážkou se švagrovství nenásobí.

Can 810 - §1) Překážka veřejné počestnosti vzniká:

°1) z manželství neplatného po započetí společného života,

°2) ze známého a veřejného konkubinátu,

°3) po začátku společného života těch, kteří jsou vázáni právem předepsanou formou manželství a namísto toho uzavřeli manželství před státním úřadem anebo před nekatolickým duchovním.

§2) Tato překážka ruší manželství v prvním stupni linie přímé mezi mužem a pokrevními příbuznými ženy a mezi ženou a pokrevními příbuznými muže.

Can 811 - §1) Ze křtu vzniká duchovní příbuzenství mezi kmotrem, pokřtěným a jeho rodiči, které činí manželství neplatným.

§2) Jestliže je křest podmíněčně opakován, duchovní příbuzenství nevzniká, pokud se ne-
jedná opět o téhož kmotra.

Can 812 - Manželství nemohou vzájemně uzavřít ti, mezi nimiž je z adopce vzniklé zákonné příbuzenství v linii přímé nebo v druhém stupni linie pobočné.

Článek IV – O smíšených manželstvích

Can 813 - Manželství mezi dvěma osobami, z nichž jedna je katolického vyznání a druhá je nekatolického, není dovoleno bez předcházejícího dovolení příslušné autority.

Can 814 - Povolení z oprávněné příčiny může udělit místní ordinář; povolení však ať neuděluje, pokud nejsou splněny následující podmínky:

°1) katolická strana prohlásí, že je připravena varovat se nebezpečí odpaďu od víry a upřímně přislíbí, že udělá vše, co bude možné, aby všechny její děti byly v katolické církvi pokřtěny a vychovány.

°2) o tomto přislibu katolické strany musí být druhá strana informována tak, aby bylo zřejmé, že si je vědoma přislibu a závazku katolické strany.

°3) obě dvě strany ať jsou poučeny o podstatných vlastnostech manželství, které nemůže vyloučit žádný ze snoubenců.

Can 815 - Partikulárním právem kterékoliv církve „sui iuris“ ať je stanoven způsob, kterým se vykonávají tato prohlášení a přisliby, které se vždy vyžadují a ať je také stanoven způsob jejich zveřejnění, aby o nich nekatolická strana věděla.

Can 816 - Místní ordinář a jiní duchovní pastýři ať se postarají, aby katolickým manželům a dětem ze smíšených manželství nechyběla duchovní pomoc ke splnění svých závazků ve svědomí a ať povzbuzují manžele k dobrému manželskému společenství a k jednotě rodiny.

Článek V – O manželském souhlasu

Can 817 - §1) Manželský souhlas je úkon vůle, kterým muž a žena se navzájem zavazují k neodvolatelnému spojení a přijímají jeden druhého k vytvoření manželství.

§2) Manželský souhlas nemůže být nahrazen žádnou lidskou mocí.

Can 818 - K manželství jsou nezpůsobilí:

°1) ti, kteří postrádají dostatečné užívání rozumu,

°2) ti, kteří mají závažnou poruchu při usuzování vzhledem k podstatným manželským právům a povinnostem, které by měli přijmout a plnit,

°3) ti, kteří z psychických důvodů nemohou přijmout podstatné manželské závazky.

Can 819 - Ke vzniku manželského souhlasu je nutné, aby ti, kteří manželství uzavírají, alespoň věděli, že manželství je trvalé společenství muže a ženy zaměřené k potomstvu, které vzniká na základě nějaké sexuální součinnosti.

Can 820 - §1) Omyl v osobě činí manželství neplatným.

§2) Omyl ve vlastnosti osoby, třebaže byl příčinou manželství, manželství neruší, pokud dotyčná vlastnost nebyla přímo a zásadně zamýšlena.

Can 821 - Kdo uzavře manželství a je podveden listivým předstíráním některé vlastnosti druhé strany k vylákání souhlasu a tento podvod ve vlastnosti může ze své povahy vážně narušit společenství manželského života, uzavírá manželství neplatně.

Can 822 - Omyl ohledně jednoty manželství, jeho nerozlučitelnosti anebo svátostné důstojnosti manželství, pokud podstatně neovlivní rozhodnutí vůle, nečiní souhlas neplatným.

Can 823 - Vědomí anebo domněnka o neplatnosti manželství manželský souhlas nutně nevylučuje.

Can 824 - §1) Předpokládá se, že vnitřní duševní souhlas je shodný se slovy nebo znameními, použitými při slavení svátosti manželství.

§2) Jestliže však jedna anebo druhá strana pozitivním úkonem vůle vyloučí samé manželství anebo některý podstatný prvek anebo některou podstatnou vlastnost, manželství uzavírá neplatně.

Can 825 - Neplatné je manželství uzavřené pod násilím anebo z těžkého strachu, i neúmyslně silným tlakem působícím, jestliže postižený, aby se od těchto těžkostí osvobodil, je nucený zvolit si manželství.

Can 826 - Manželství s podmínkou není možno platně uzavřít.

Can 827 - I když manželství bylo uzavřeno neplatně z důvodů překážky nebo závažné formy právem předepsané, předpokládá se, že daný souhlas trvá, pokud není zjištěno jeho odvolání.

Článek VI – O formě uzavírání manželství

Can 828 - §1) Platná jsou jen ta manželství, která jsou uzavírána posvátným obřadem před místním ordinářem anebo místním farářem anebo knězem, kterému je udělena pravomoc požehnat sňatek a před dvěma svědky podle předepsaných Can, které následují a při respektování výjimek, o kterých pojednávají Can 832 a Can 834§2.

§2) Za posvátný obřad se pokládá takový obřad, při kterém kněz asistuje a žehná.

Can 829 - §1) Místní ordinář a místní farář ode dne, kdy se podle kanonických předpisů ujmou svého úřadu a po celou dobu, kdy legitimně zůstávají v úřadu, na celém svém území svojí pravomocí platně požehnavají manželství, ať už snoubenci jim podléhají anebo pokud alespoň jedna strana je připsána jejich církvi „sui iuris“.

§2) Ordinář a osobní farář mocí svého úřadu platně požehnavají jenom manželství těch, ze kterých alespoň jeden je jim podřízený.

§3) Patriarcha samotným právem je obdařen pravomocí při zachování ostatních předpisů žehnat osobně manželství kdekoli na zemi, pokud alespoň jedna ze stran je připsána církvi, jejíž je představeným.

Can 830 - §1) Ordinář a místní farář, pokud legitimně zastávají svůj úřad, mohou v mezích svého obvodu udělit fakultu kněžím požehnat určité manželství jakékoliv církve „sui iuris“ i církve latinské.

§2) Generální fakultu žehnat manželství může však udělit jedině místní ordinář při dodržení Can 302§2.

§3) Udělení fakulty žehnat manželství, aby se stalo platným, musí být vydané pro určené kněze; pokud jde o generální fakultu, je nutná písemná forma.

Can 831 - §1) Místní ordinář a farář dovoleně žehnají manželství:

°1) jestliže se přesvědčí o trvalém pobytu, přechodném pobytu anebo o pobytu, který trvá alespoň jeden měsíc, a pokud jde o lidi potulné, o aktuálním pobytu jednoho ze snoubenců v místě, kde se uzavírá manželství,

°2) když tyto podmínky chybí, není povolení ordináře nebo faráře trvalého nebo přechodného pobytu jedné ze stran; pokud není oprávněná příčina, od splnění této podmínky se neomlouvá,

°3) pokud v místě, které výlučně náleží jiné církvi „sui iuris“, ordinář vykonávající zde pravomoc to výslovně nezakáže.

§2) Manželství ať je uzavíráno před farářem ženicha, pokud nestanoví jinak partikulární právo nebo od tohoto ustanovení neosvobozuje závažná příčina.

Can 832 - §1) V případě, kdy bez velkých obtíží není dosažitelný kněz příslušný dle právních norem a snoubenci chtějí uzavřít manželství, může být uzavřeno platně a dovoleně jen před samotnými svědky a to v těchto případech:

°1) v nebezpečí smrti,

°2) mimo nebezpečí smrti, jestliže se rozumně předpokládá, že tyto podmínky budou trvat déle než jeden měsíc.

§2) V obou případech, je-li k dispozici jiný kněz a je to možné, ať je zavolaný, aby požehnal manželství při zachování zásady platnosti manželství jen před samotnými svědky; v těchto případech může být zavolán i nekatolický kněz.

§3) Jestliže bylo manželství uzavřeno jen před samotnými svědky, manželé ať neopomenou co nejdříve přijmout požehnání manželství knězem.

Can 833 - §1) Místní ordinář může kterémukoliv katolickému knězi udělit fakultu požehnat manželství křesťanů kterékoliv východní nekatolické církve, kteří se nemohou bez velkých potíží dostavit ke knězi vlastní církve, jestliže dobrovolně o to žádají a nemají žádnou překážku k platnému a dovolenému uzavření manželství.

§2) Katolický kněz, je-li to možné, oznámí tuto překážku příslušné autoritě těchto křesťanů ještě před uzavřením manželství.

Can 834 - §1) Forma uzavírání manželství je právem předepsaná, jestliže alespoň jedna strana z uzavírající manželství je v církvi katolické pokřtěna anebo do ní přijata.

§2) Jestli však katolická strana připsaná východní církvi „sui iuris“ uzavírá manželství se stranou, která přísluší východní církvi nekatolické, je třeba zachovat právem předepsanou formu manželství jenom k dovolenosti; k platnosti se však vyžaduje požehnání knězem při zachování ostatních právních předpisů.

Can 835 - Dispens od právem předepsané formy je vyhrazena Apoštolskému stolci anebo patriarchovi; je udělována jenom z velmi závažné příčiny.

Can 836 - Kromě případu nutnosti je potřebné zachovávat při uzavírání manželství předpisy liturgických knih a legitimní zvyklosti.

Can 837 - §1) K platnému uzavření manželství je nutné, aby strany byly současně přítomny a vyjádřily manželský souhlas.

§2) Platně uzavírat manželství prostřednictvím prokurátora není možné, pokud partikulárním právem církve „sui iuris“ není stanoveno jinak.

Can 838 - §1) Manželství ať je uzavíráno ve farním kostele anebo s povolením místního ordináře anebo faráře na jiném posvátném místě; na jiných místech může být uzavíráno jedině s povolením místního ordináře.

§2) Vzhledem k době uzavírání manželství ať jsou zachovávány normy partikulárního práva vlastní církve „sui iuris“.

Can 839 - Před anebo po kanonickém uzavření manželství je zakázán jiný náboženský obřad, ve kterém by byl manželský souhlas znovu vyjádřen anebo obnoven, rovněž je zakázán náboženský obřad, při kterém vyžadují souhlas stran jak kněz katolický, tak nekatolický.

Can 840 - §1) Povolení uzavřít tajné manželství z vážné a naléhavé příčiny může udělit místní ordinář; takové povolení je spojeno s povinností zachovat tajemství, které zavazuje místního ordináře, faráře, kněze, který obdržel fakultu manželství požehnat, svědky a druhého manžela, když jeho partner se zveřejněním nesouhlasí.

§2) Povinnost zachovat tajemství, kterou je vázán místní ordinář, zaniká, jestliže hrozí těžké pohoršení nebo velmi závažná křivda proti svátosti manželství.

§3) Tajné uzavřené manželství se zaznamenává pouze ve zvláštní knize uchovávané v tajném archivu biskupské kurie, pokud mimořádně závažná příčina tomu nebrání.

Can 841 - §1) Po uzavření manželství farář místa, kde bylo uzavřené anebo ten, kdo ho zastupuje, a to i v případě, že žádný z nich manželství nepožehnal, co nejdříve zapíše do knihy oddaných jména manželů, oddávajícího kněze a svědků, místo a den uzavření manželství nebo dispenz, byla-li udělena od formy nebo od překážky, kdo dispenz udělil, druh a stupeň dispensy, fakultu, která byla dána k požehnání manželství a další údaje podle předpisu, který vydal vlastní eparchiální biskup.

§2) Kromě toho poznamená místní farář v knize pokřtěných den, kdy dotyčný uzavřel ve své farnosti manželství; pokud je manžel pokřtěn jinde, zašle místní farář svědectví o uzavření manželství a to buď přímo, nebo prostřednictvím biskupské kurie faráři, u kterého je křest oddaného zapsán a věc neuzavře dříve, dokud neobdrží zprávu o zapsání manželství v knize pokřtěných.

§3) Jestliže manželství bylo uzavřeno podle Can 832, kněz, který toto manželství požehnal, nebo nebyl-li přítomen, svědkové a manželé mají povinnost se postarat, aby uzavřené manželství bylo co nejdříve zaznamenáno v předepsaných knihách.

Can 842 - Jestliže manželství bylo zkonvalidováno veřejným způsobem anebo prohlášeno za neplatné anebo legitimně rozvázáno, kromě případů smrti, musí být oznámené faráři místa uzavření sňatku, aby byl zanesen záznam v knihách manželství a pokřtěných.

Článek VII – O konvalidaci manželství

°1) – O prosté konvalidaci

Can 843 - §1) Aby bylo zplatněno neplatné manželství pro rušící překážku, vyžaduje se, aby překážka byla odstraněna nebo dispenzována; a souhlas obnovila alespoň ta strana, která o překážce ví.

§2) Obnovení souhlasu je podmínkou platnosti konvalidace, třebaže na počátku obě strany souhlas vyslovily a později jej neodvolaly.

Can 844 - Obnovení souhlasu musí být nový akt vůle zaměřený na manželství, o kterém strana obnovující souhlas věděla nebo se domnívala, že byl od počátku neplatný.

Can 845 - §1) Je-li překážka veřejná, je nutné, aby souhlas obnovily obě dvě strany veřejným slavením manželství právem předepsanou formou.

§2) Jestliže je překážka tajná, postačí, aby souhlas byl obnoven soukromě a tajně a to stranou, která si je překážky vědoma, za předpokladu trvání manželského souhlasu druhé strany; jestliže je překážka známa oběma stranám, [obnoví souhlas strany obě].

Can 846 - §1) Manželství neplatné pro vadu souhlasu se stane platným, jestliže strana, která nesouhlasila, projeví souhlas, pokud souhlas daný druhou stranou přetrvává.

§2) Jestliže nedostatek souhlasu nelze prokázat, postačí, aby strana, která nesouhlasila, souhlas projevila soukromě a tajně.

§3) Jestliže nedostatek souhlasu lze prokázat, je nutné, aby souhlas byl obnoven předepsanou právní formou uzavření manželství.

Can 847 - Manželství neplatné pro chybu formy, která je právně předepsaná, musí být znovu správnou formou uzavřeno, aby se stalo platným.

°2) – O zplnění v základě

Can 848 - §1) Sanace neplatného manželství je konvalidace manželství bez obnovení souhlasu udělená od příslušné autority, která zároveň působí jako dispense od překážky, pokud existuje a od předepsané kanonické formy, nebyla-li dodržena; navíc působí co do kanonických účinků se zpětnou platností.

§2) Konvalidace nastává od okamžiku udělení milosti; zpětným účinkem se rozumí okamžik uzavření manželství, pokud v povolení výslovně nebylo stanoveno jinak.

Can 849 - §1) Zplnění manželství v základě je možné platně udělit bez vědomí jedné nebo obou stran.

§2) Zplnění v základě ať není udělováno, není-li vážný důvod a není-li pravděpodobné, že strany chtějí setrvat ve společenství manželského života.

Can 850 - §1) Neplatné manželství může být zplněno za podmínky, že manželský souhlas obou stran trvá.

§2) Manželství, které je neplatné pro překážku práva božského sanovat nelze, pokud tato překážka trvá.

Can 851 - §1) Jestliže buď u obou stran anebo u jedné chybí souhlas, manželství nelze zplnit v základě, ať již souhlas chyběl od počátku anebo byl původně dán anebo byl později odvolán.

§2) Jestliže však souhlas od počátku chyběl, ale později byl dán, zplnění v základě lze udělit od chvíle udělení souhlasu.

Can 852 - Patriarcha a eparchiální biskup mohou udělit zplnění v základě v jednotlivých případech, když neplatnost manželství způsobila chyba ve formě uzavření manželství právem předepsaná anebo nějaká překážka, od které mají pravomoc dispenzovat; v případech, kde to právo přikazuje, jen jsou-li splněny podmínky uložené Can 814; v ostatních případech a jednají-li se o překážku práva božského, která již zanikla, zplnění v základě může udělit pouze Apoštolský stolec.

Článek VIII – O odloučení manželů

°1) – O zrušení manželství

Can 853 - Svátostný svazek manželský, který je konzumován, nemůže být rozloučen žádnou lidskou mocí a ze žádné jiné příčiny kromě smrti.

Can 854 - Manželství uzavřené mezi dvěma nepokřtěnými osobami rozlučuje se na základě „privilegia svatého Pavla“ ve prospěch víry té strany, která přijala křest, a to ze samého práva, jestliže pokřtěná strana uzavře nový sňatek a strana nepokřtěná se odloučí.

§2) Strana nepokřtěná je považována za odloučenou, jestliže nechce s pokřtěnou stranou společně žít pokojně a bez urážek Stvořitele; strana druhá však po přijetí křtu nesmí dát straně nepokřtěné oprávněnou příčinu k rozchodu.

Can 855 - §1) Aby pokřtěná strana mohla platně uzavřít nové manželství, musí být strana nepokřtěná řádně vyslechnuta o svém smýšlení, zda:

°1) i ona by nechtěla přijmout křest,

°2) v záporném případě žít se stranou pokřtěnou pokojně a bez urážek Stvořitele.

§2) Tato vyslechnutí se musí stát až po křtu; místní ordinář však může z vážné příčiny dovolit, aby dotazy byly už před křtem: může od dotazu dispenzovat, před křtem i po křtu, jestliže po důkladném mimosoudním dotazu zjistí, že dotazy jsou nemožné či neužitečné.

Can 856 - §1) Dotazy se řádně konají pod pravomocí místního ordináře strany, která konvertovala; ordinář také udělí druhé straně určitou lhůtu na odpověď, je-li o to požádán, avšak upozorní tuto stranu, že zanedbání odpovědi v určené lhůtě bude pokládáno za zápornou odpověď.

§2) Dotazy, které vykonala soukromě sama strana pokřtěná, jsou platné a dokonce dovolené, nemůže-li být zachována forma výše uvedená.

§3) V obou dvou případech musí být fakta o dotazování a o výsledku legitimně prokazatelná veřejným způsobem.

Can 857 - Pokřtěná strana má právo uzavřít nové manželství se stranou katolickou, jsou-li splněny tyto podmínky:

°1) druhá strana odpovíděla při dotazu negativně.

°2) dotazy byly zákonně odpuštěny.

°3) nepokřtěná strana, ať už byla dotazována nebo ne, setrvala dříve pokojně se stranou pokřtěnou, později se bez závažných důvodů rozešla; v tomto případě je třeba postupovat podle Can 855 a Can 856.

Can 858 - Místní ordinář může z oprávněného důvodu povolit, aby pokřtěná strana, která používá výsady privilegia svatého Pavla, uzavřela manželství se stranou nekatolickou, pokřtěnou nebo nepokřtěnou při zachování předpisů o smíšených manželstvích.

Can 859 - §1) Nepokřtěný, který má současně více nepokřtěných manželů, přijme-li křest v církvi katolické a je-li pro něho příliš obtížné setrvat v manželství s tou, kterou si vzal jako první, může si podržet jednu z nich a ostatní musí propustit; totéž platí o pokřtěné ženě, která má současně více nepokřtěných manželů.

§2) V tomto případě však je třeba uzavřít manželství právem předepsanou formou při zachování všech právních předpisů.

§3) Místní ordinář má se v takovém případě postarat podle místních podmínek mravních, sociálních a ekonomických, aby propuštěné manželky byly zaopatřeny nutnými životními potřebami podle norem spravedlnosti, lásky a přiměřenosti.

Can 860 - Nepokřtěná osoba, která přijala křest v katolické církvi a nemůže obnovit manželské soužití pro zjetí nebo pronásledování, může uzavřít nové manželství, i když druhá strana mezitím přijala křest při dodržení Can 853.

Can 861 - V pochybnosti se privilegium víry těší přízni práva.

Can 862 - Manželství nekonsumované může být z oprávněných důvodů rozloučeno římským veleknězem, a to jak na žádost obou stran, nebo jen strany jedné, třebaže druhá strana nesouhlasí.

°2) – O odloučení při setrvání manželského svazku

Can 863 - §1) Velice se doporučuje, aby manžel z pohnutek lásky a veden snahou o dobro rodiny neodepřel odpuštění manželskému partnerovi, který se dopustil cizoložství a nepřerušoval společenství manželského života; jestliže mu vinu výslovně nebo mlčky neodpustí, je oprávněný rozvázat manželské společenství, pokud ovšem s cizoložstvím nesouhlasil anebo k němu nedal příčinu anebo sám je také nespáchal.

§2) Prominutí mlčky nastane, když nevinný manžel, který se dozvěděl o cizoložství, dobrovolně žije s druhým manželem manželským životem; předpokládá se to, jestliže po dobu šesti měsíců setrvá ve společenství manželského života a nepředá záležitost autoritě církevní anebo civilní.

§3) Pokud nevinný manžel ze své vůle ukončí společenství manželského života, je povinen během šesti měsíců oznámit příčinu odloučení příslušné církevní autoritě, která přezkoumá všechny okolnosti, zda nevinný manžel nemůže být pohnut k odpuštění viny bez prodlužování doby odloučení.

Can 864 - §1) Jestliže jeden z manželů způsobí, že společný život pro druhého manžela anebo děti je nebezpečný anebo příliš tvrdý, poskytuje tím druhému manželovi zákonnou příčinu k odloučení na základě dekretu místního ordináře a též na základě vlastního rozhodnutí, je-li nebezpečí z prodlení.

§2) Partikulárním právem církve „*sui iuris*“ mohou být podle národních obyčejů a místních okolností stanoveny i jiné okolnosti.

§3) Ve všech případech, když pomine příčina odloučení, je nutné obnovit manželské soužití, pokud příslušná církevní autorita nestanoví jinak.

Can 865 - Po odloučení manželů je zapotřebí vždy vhodně se postarat o vydržování a výchovu dětí.

Can 866 - Nevinný manžel může, a je to chvályhodné, opětně přijmout provinilého manžela k obnově manželského soužití, a v tom případě se vzdává práva na odloučení.

Hlava VIII – O svátostech, svátostných místech a časech, o kultu svatých, o slibu a přísaze

Článek I – O svátostinách

Can 867 - §1) Svátostiny jsou posvátná znamení, kterými jsou naznačeny především duchovní účinky nějakého napodobení svátostí, dosažené skrze přímluvu církve, takže jsou lidé uschopňováni k přijetí hlavního svátostného účinku a jsou posvěcovány různé životní okolnosti.

§2) Ohledně svátostin nechť jsou zachovávány normy církve „sui iuris“.

Článek II – O posvátných místech

Can 868 - Posvátná místa, která jsou určena k Božskému kultu, mohou být zřízena jedině se souhlasem eparchiálního biskupa, pokud není výslovně jinak stanoveno partikulárním právem.

°1) – O kostelech

Can 869 - Kostel je budova zasvěcená výhradně Božskému kultu konsekrací nebo benedikací.

Can 870 - Žádná budova určená pro církev ať se nestaví bez výslovného písemného povolení eparchiálního biskupa, pokud obecným právem není řečeno jinak.

Can 871 - §1) Konsekrací ať jsou posvěcovány kostely katedrální a je-li to možné, kostely farní, klášterní a kostely přidružené řeholnímu domu.

§2) Konsekrace je vyhrazena eparchiálnímu biskupovi, který může udělit fakultu posvětit kostel jinému biskupovi; o výkonu konsekrace nebo benedikace kostela ať se vyhotoví dokument uchovaný v archivu biskupské kurie.

Can 872 - §1) Je třeba odloučit od kostela vše, cokoliv se nesrovnává se svatostí místa.

§2) Všichni, kterým to přísluší, ať dbají o to, aby v kostelech bylo takové zařízení, které sluší domu Božímu, ať se používají bezpečnostní opatření k ochraně věcí posvátných a drahocenných.

Can 873 - §1) Jestliže některý kostel už nemůže být žádným způsobem používán k Božskému kultu a není možnost jej obnovit, může být předán eparchiálním biskupem k profánnímu užívání, ale nikoliv potupnému.

§2) Jestliže jsou závažné důvody, aby některý kostel nebyl více používán k Božskému kultu, eparchiální biskup ho může předat k profánnímu, nikoliv však potupnému užívání po poradě s kněžskou radou, se souhlasem těch, kteří mají na něj legitimní právo a pokud tím neutrpí spása duší.

°2) – O hřbitovech a církevních pohřbech

Can 874 - §1) Církev katolická má právo na držení vlastních hřbitovů.

§2) Vlastní církevní hřbitovy, pokud je možné, ať jsou zřízené, nebo alespoň oddělené na civilních hřbitovech určeným zemědělným křesťanům, a obojí ať jsou posvěceny; jestliže toho není možné dosáhnout, ať je posvěcen při příležitostech pohřbů hrob.

§3) Zemřelí nemají být pochovááni v kostelech; zavrhuji se opačné zvyklosti, pokud se nejedná o ty, kteří byli patriarchy, biskupy nebo exarchy.

§4) Farnost, kláštery a ostatní řeholní instituty mohou mít vlastní hřbitovy.

Can 875 - Církevním pohřbem, kterým církev zemřelým vyprošuje duchovní prospěch, má účtu k jejich tělům a zároveň živým přináší útěchu, naději, musí být obdařeni všichni věřící i katechumeni, pokud toho práva nebyli zbaveni.

Can 876 - §1) Podle rozvážného úsudku místního ordináře může být povolen církevní pohřeb pokřtěným nekatolíčkům, pokud není známa jejich opačná vůle a vlastní vysluhovatel není k dosažení.

§2) Děti, které rodiče zamýšleli pokřtít a jiní, kteří nějakým způsobem jsou blízko církvi, jestliže zemřou před přijetím křtu, rovněž mohou být obdařeni církevním pohřbem, rovněž podle prozíravého úsudku místního ordináře.

§3) Těm, kteří si vyvolili pohřeb žehem, pokud není známo, že to učinili vedení názory, jež jsou v rozporu s křesťanským životem, je potřebné povolit církevní pohřeb, ale způsobem, z něhož je zřejmé, že církev dává přednost pohřbívání těl před kremací a aby se vystříhala pohoršení.

Can 877 - Církevního pohřbu jsou zbaveni hříšníci, u kterých nemůže být vykonán bez veřejného pohoršení křesťanů, pokud před smrtí nejsou dány známky kajcnosti.

Can 878 - §1) Při slavení církevního pohřbu je zakázán jakýkoliv ohled na osoby.

§2) Při dodržení Can 1013 se velmi doporučuje, aby eparchiální biskupové, pokud je to možné, zavedli praxi, podle které při příležitosti církevního pohřbu by byly přijímány jen takové obětní dary, které věřící dobrovolně obětují.

Can 879 - Po skončení pohřbu ať se učiní zápis v knize zemřelých podle norem partikulárního práva.

Článek III – O dnech svátečních a kajících

Can 880 - §1) Dny sváteční a kající, které jsou společné všem východním církvím, ustanovovat, překládat nebo rušit náleží pouze nejvyšší autoritě církve při dodržení §3.

§2) Dny sváteční a kající v jednotlivých církvích „sui iuris“ ustanovit, překládat a rušit přísluší autoritě, která je oprávněna stanovit partikulární právo těchto církví s povinným respektováním vztahu k jiným církvím „sui iuris“ a při dodržení Can 40§1.

§3) Přikázané svátky, společné všem východním církvím, kromě nedělí jsou: den Narození Páně Ježíše Krista, Epifanie, Nanebevstoupení, Zesnutí svaté Boží rodičky Marie a Den svatých apoštolů Petra a Pavla při respektování partikulárního práva církví „sui iuris“, schváleného Apoštolským stolicem, kterým se některé zasvěcené svátky ruší anebo překládají na neděli.

Can 881 - §1) Věřící jsou vázáni povinností o nedělích a zasvěcených svátcích účastnit se Božské liturgie; buď podle předpisu nebo legitimní zvyklosti vlastní církve „sui iuris“ i slavení Božských chval.

§2) Aby věřící mohli snáze tuto povinnost plnit, stanoví se, že určený čas začíná vesperami a trvá až do konce neděle nebo zasvěceného svátku.

§3) Křesťanům se velmi doporučuje, aby v těchto dnech, ba i častěji nebo i denně, přijímali Božskou eucharistii.

§4) Křesťané ať se zdržují od prací a záležitostí, které brání věnování se Božskému kultu a radosti z vlastního dne Páně anebo povinnému osvěžení mysli a těla.

Can 882 - Ve dnech kajících věřící jsou vázáni povinnostmi zdrženlivosti a zachovávat půst způsobem stanoveným partikulárním právem vlastní církve „sui iuris“.

Can 883 - §1) Věřící, kteří se nacházejí mimo území vlastní církve „sui iuris“, ohledně dnů svátečních a kajícných se mohou plně přizpůsobit normám platným v místě, kde se zdržují.

§2) V rodinách, ve kterých manželé jsou připsáni různým církvím „sui iuris“, vzhledem ke dnům svátečním a pokání je dovoleno zachovávat předpisy buď jedné nebo druhé církve „sui iuris“.

Článek IV – O kultu svatých, svatých ikonách nebo obrazech a relikviích

Can 884 - K příznivému rozvoji posvěcení Božího lidu církev ke zvláštní a synovské úctě věřících připomíná svatou Marii vždy Pannu, Matku Boží, kterou Kristus ustanovil za matku všech, a vyzdvihuje pravý a autentický kult jiných svatých, jejichž příkladem jsou věřící upevňováni a přimlouvou podporováni.

Can 885 - Veřejným kultem je dovoleno také uctívat ty služebníky Boží, kteří církevní autoritou byli zařazeni mezi svaté a blahoslavené.

Can 886 - Zůstává potvrzení praxe předkládat k úctě věřících v kostelech svaté ikony anebo obrazy, způsobem a řádem stanoveným partikulárním právem církve „sui iuris“.

Can 887 - §1) Svaté ikony anebo cenné obrazy, stálým anebo uměním vynikající, v kostelech vystavené k úctě věřících přenášet do jiného kostela anebo odstoupit je není možné bez písemného souhlasu ordináře, který nad dotyčným kostelem vykonává svou pravomoc při dodržení Can 1034–1041.

§2) Svaté ikony anebo drahocenné obrazy není možné restaurovat bez písemného souhlasu příslušného ordináře, který ještě dříve, než souhlas udělí, se poradí se znalci.

Can 888 - §1) Svaté relikvie není dovoleno prodávat.

§2) Význačné relikvie, ikony nebo obrazy, které se v některém kostele těší veliké úctě lidu, nemohou být platně nijakým způsobem odstoupeny, ani do jiného kostela trvale přemístěny bez souhlasu Apoštolského stolce anebo patriarchy, který nemůže dát svůj souhlas bez souhlasu Stálého synodu při dodržení Can 1037.

§3) Ohledně restaurace těchto ikon nebo obrazů ať je dodržen Can 887§2.

Článek V – O slibu a přísaze

Can 889 - §1) Slibem se rozumí uvážené a svobodné příslibení o dobru možném a lepším; musí být splněn na základě ctností zbožnosti.

§2) Slibu jsou schopni všichni, kteří mají dostatečné užívání rozumu, pokud nemají právem stanovený zákaz.

§3) Slib učiněný z těžkého strachu neprávem způsobeného nebo pomocí lsti, ze samého práva je neplatný.

§4) Slib je veřejný, jestliže je přijat jménem církve legitimním církevním představeným, jinak je soukromý.

Can 890 - Slib svou povahou nikoho neváže, jedině toho, kdo slib učinil.

Can 891 - Slib zaniká uplynutím času stanoveného ke splnění závazku, dále podstatnou změnou předmětu příslibu, chybí-li podmínka, na níž slib závisí anebo jeho hlavní příčina, dispensí a záměnou.

Can 892 - Kdo má moc nad obsahem slibu, může závažnost slibu tak dlouho suspendovat, jak dlouho plnění slibu vytváří možnost pro prejudicium.

Can 893 - §1) Od soukromých slibů z oprávněné příčiny může dispenzovat, pokud dispens nepoškodí oprávněná práva jiným:

°1) své poddané každý ordinář, farář a místní řeholní představený, který má pravomoc,

°2) ostatní křesťany vlastní církve „sui iuris“ místní ordinář, pokud se momentálně z
huje na území eparchie; též místní farář ve své farnosti,

°3) ty, kteří se ve dne v noci zdržují v řeholním domě, místní představený, který má p
vomoc a jeho vyšší představený.

§2) Tuto dispenz za stejných podmínek, ale jen pro vnitřní obor může udělit každý zpovědn
Can 894 - Sliby učiněné před řeholní profesí se suspendují, pokud slibující zůstává v kláš
ře, řádu anebo kongregaci.

Can 895 - Přísaha, to jest vzývání Božského jména jako svědka pravdy, před církví může t
učiněna jediné v případech stanovených; jinak nemá žádný kanonický účinek.

TITUL XVII – O POKŘTĚNÝCH NEKATOLÍCÍCH, KTEŘÍ SE UCHÁZEJÍ O PLNÉ SPOJENÍ S CÍRKVÍ KATOLICKOU

Can 896 - Těm, kteří jsou pokřtěni v nekatolických církvích anebo církevních společenstvích
a žádají dobrovolně o dosažení plného spojení s církví katolickou, ať se jim neukládají žád
jiná břemena než ta, která jsou nutná.

Can 897 - Křesťana některé východní církve nekatolické je zapotřebí přijmout do církve k
tolické na základě jeho vyznání katolické víry po předcházející věroučné a spirituální přípr
vě podle individuálních podmínek pro každého.

Can 878 - §1) Biskupa některé východní nekatolické církve může přijmout do církve kat
lické kromě římského velekněze také patriarcha se souhlasem Synodu biskupů církve patri
archální anebo metropolita metropolitní církve „sui iuris“ se souhlasem rady ordinářů.

§2) Právo přijmout do církve katolické kohokoliv jiného přísluší místnímu ordináři anet
pokud to určuje právo partikulární, také patriarchovi.

§3) Právo přijmout do církve katolické jednotlivé laiky přísluší i farářům, pokud to není z
kázáno právem partikulárním.

Can 899 - Klerik kterékoli východní nekatolické církve, který vstupuje do plného spoje
s církví katolickou, může vykonávat úkony z vlastního vyššího svěcení podle norem stanovi
ných kompetentní autoritou; biskup však moc řízení plně vykonávat nemůže bez souhlas
římského velekněze, který je hlavou biskupského kolegia.

Can 900 - §1) Kdo dosud nedovršil čtrnácti let, ať není přijímán při nesouhlasu rodičů.

§2) Jestliže se z takového přijetí dají předpokládat potíže pro církev či pro něho samotn
ho, přijetí ať se odloží, pokud nehrozí nebezpečí smrti.

Can 901 - Jestliže nekatolíci, kteří nepřísluší k některé východní církvi, jsou přijímáni d
církve katolické, je zapotřebí zachovat normy výše uvedené při zajištění všeho potřebného
pokud jsou plně pokřtěni.

TITUL XVIII – O EKUMENISMU NEBO O PODPOŘE KŘESŤANSKÉ JEDNOTY

Can 902 - Protože úsilí o dosažení jednoty všech křesťanů se týká celé církve, všichni křesť
né, především pastýři církví, jsou povinni se modlit za plnou jednotu církve, která je Pánem ž
dána, a spolupracovat usilovně na ekumenickém dle povzbuzovaném milostí Ducha svatého.

Can 903 - Východním katolickým církvím zvláště připadá úkol podporovat jednotu mezi všemi východními církvemi; především modlitbami, příkladem života, dále zbožnou věrností starým tradicím východních církví, vzájemným lepším poznáváním, spoluprací a bratrskou úctou k věcem a duším.

Can 904 - §1) Ekumenické aktivity v každé církvi „sui iuris“ důsledně se řídí zvláštními normami partikulárního práva při přizpůsobení této činnosti pokynům Apoštolského stolce pro celou církev.

§2) Proto je ustanovena v každé církvi „sui iuris“ komise znalců v oboru ekumeny, jestliže to okolnosti doporučují po poradách patriarchy s eparchiálními biskupy ostatních církví „sui iuris“, kteří na téměř území vykonávají svoji pravomoc.

§3) Stejně tak eparchiální biskupové pro každou eparchii anebo pro více eparchií, pokud se to považuje za vhodné, zřídí ekumenickou radu; v těch eparchiích, které nemohou mít vlastní radu, ať působí alespoň jeden věřící jmenovaný eparchiálním biskupem se zvláštním úkolem věnovat se tomuto hnutí.

Can 905 - V ekumenické práci, především v otevřeném a důvěrném dialogu a ve společných akcích s ostatními křesťany je třeba zachovávat povinnou rozvážnost s vyvarováním se nebezpečí falešného irénismu, lhostejnosti, a nezřídka i nadměrné horlivosti.

Can 906 - Ať se věřící seznámí účinněji, co všechno učí a odkazuje církev katolická a jiné církve či církevní společenství, ať pilně pracují kazatelé Božího slova a ti, kteří usměrňují společenská média a všichni ti, kteří věnují své schopnosti jako učitelé a moderátoři v katolických školách a institucích vyšších studií.

Can 907 - Moderátoři škol a dalších podobných katolických institucí ať pečují, aby křesťané v těchto institucích studující anebo tam bydlící mohli přijímat duchovní podporu a svátosti od vlastních církevních služebníků.

Can 908 - Je žádoucí, aby katolíci věřící při zachovávaném norem o společenství ve svátostech jakoukoliv záležitost, ve které mohou spolupracovat s jinými křesťany ne sami o sobě, ale společně řešili; tohoto rozměru jsou díla lásky a sociální spravedlnosti, obrana důstojnosti lidské osobnosti a základních práv, podpora míru, památných dní vlasti a národních svátků.

TITUL XIX – O OSOBÁCH A PRÁVNÍCH AKTECH

Hlava I – O osobách

Článek I – O fyzických osobách

Can 909 - §1) Osoba, která dovršila osmnáctý rok věku je dospělá (major). Před tímto věkem je nedospělá (minor).

§2) Nedospělá do dovršení sedmého roku se nazývá dítě (infans) a je považována za neschopnou řešit svoje věci; po dovršení sedmi roků se předpokládá užívání rozumu.

§3) Kdokoliv postrádá užívání rozumu, považuje se za neschopného řešit své záležitosti a připodobňuje se k dítěti.

Can 910 - §1) Osoba dospělá plně vykonává svá práva.

§2) Osoba nedospělá při výkonu svých práv podléhá moci svých rodičů nebo pěstounů, vyjma těch práv, ve kterých jsou osoby nedospělé právem božským nebo kanonickým vyňaty z jejich pravomoci; co se týče ustanovení pěstounů, ať jsou zachovávány předpisy práva

civilního, pokud není stanoveno jinak právem obecným nebo partikulárním vlastní církve „sui iuris“ a při respektování práva eparchiálního biskupa ustanovit svou pravomocí ochrání, je-li třeba.

Can 911 - Osoba se nazývá cizincem (peregrinus) v eparchii, rozlišená od osoby, která má v ní trvalý pobyt trvale či přechodně. Nazývá se potulnou (vagus), jestliže nikde nemá ani trvalý, ani přechodný pobyt.

Can 912 - §1 Trvalý pobyt (domicilium) získává osoba na území některé farnosti anebo alespoň eparchie pobytem, který je spojen s úmyslem trvale zde zůstat, pokud nebude ničím jiným odvolána anebo pobytem, který se protáhl na pět úplných let.

§2 Přechodný pobyt (quasidomicilium) získává osoba na území některé farnosti anebo eparchie pobytem, který je spojen s úmyslem zde zůstat alespoň tři měsíce, pokud nebude ničím jiným odvolána anebo pobytem, který se skutečně protáhl na tři úplné měsíce.

Can 913 - Členové řeholních institucí anebo sdružení společného života na způsob řeholníků získávají domicilium v místě, kde leží dům, kterému jsou připsáni; quasidomicilium v místě, kde jejich pobyt se protáhl alespoň na tři měsíce.

Can 914 - Manželé ať mají společné domicilium anebo quasidomicilium, z oprávněné příčiny každý z nich může mít vlastní domicilium anebo quasidomicilium.

Can 915 - §1 Osoba nedospělá nutně podporuje domicilium i quasidomicilium těch, kterým je podřízena; po skončeném dětství může také získat vlastní quasidomicilium a pokud je prohlášena legitimně za svéprávnou, podle norem civilního práva, může získat i vlastní domicilium.

§2 Kdokoliv jiným způsobem než tím, že je nedospělý, je legitimně předán do opatrovnictví anebo kurately, má domicilium a quasidomicilium svého opatrovníka anebo kurátora.

Can 916 - §1 Každý křesťan ve svém domiciliu i quasidomiciliu má vlastního ordináře a faráře z církve „sui iuris“, které je připsán, pokud obecným právem není stanoveno jinak.

§2 Vlastní farář toho, kdo má jen eparchiální domicilium anebo quasidomicilium, je farář místa, kde se právě zdržuje.

§3 Vlastní místní ordinář a farář potulného je farář a místní ordinář jeho církve v místě, kde se potulný právě zdržuje.

§4 Jestliže chybí pro křesťany některé církve „sui iuris“ farář, ať eparchiální biskup určí faráře druhé církve „sui iuris“, aby přijal péči o ně jako vlastní farář, avšak se souhlasem eparchiálního biskupa určeného faráře.

§5 V místech, kde pro věřící některé církve „sui iuris“ není zřízen ani exarchát, je za vlastního ordináře těchto věřících místní ordinář druhé církve „sui iuris“, také církve latinské, při dodržování Can 101; jestliže je jich více, ten je považován za vlastního, koho určil Apoštolský stolec anebo pokud se jedná o křesťany některé církve patriarchální, patriarcha se souhlasem Apoštolského stolce.

Can 917 - Domicilium a quasidomicilium se ztrácí odchodem z místa s úmyslem se nevrátit při respektování Can 913 a Can 915.

Can 918 - Pokrevní příbuzenství se počítá pomocí linií a stupňů:

°1) v linii přímé je tolik stupňů, kolik osob z rodu vzešlo,

°2) v linii pobočné je tolik stupňů, kolik osob na obou stranách vzešlo.

Can 919 - §1 Švagrovství vzniká z platného manželství mezi oběma manželi a pokrevními příbuznými každého z manželů.

§2 Kterou linii a kterým stupněm je někdo pokrevně příbuzný jednoho z manželů, natolik je ve švagrovství s druhým.

Článek II – O právnických osobách

Can 920 - V církvi kromě osob fyzických jsou také osoby právnické, ať se již jedná o společenství osob anebo o společenství věcí, jsou subjektem práv a povinností v kanonickém právu, která jsou příslušná jejich povaze.

Can 921 - §1) Právnické osoby jsou ustanovovány pro příslušný účel posláním církve buď ze samotného právního předpisu anebo ze speciálního udělení kompetentní církevní autority, která je dána dekretem.

§2) Samotným právním ustanovením jsou právnickými osobami církve „sui iuris“, provincie, eparchie a jiné instituce, o nichž je to v obecném právu výslovně stanoveno.

§3) Kompetentní autorita ať právnickou osobu neuděluje; jenom těm společenstvím osob a věcí, které sledují zvláštní cíl opravdu užitečný a po prozkoumání všeho mají prostředky, o kterých můžeme předpokládat, že jsou dostačující k dosažení stanoveného účelu.

Can 922 - §1) Kterákoliv právnická osoba je zřízena zvláštním povolením církevní autority; je povinna mít vlastní statut schválený od autority, která je kompetentní ke zřízení této právnické osoby.

§2) Při respektování obecného práva ve statutech, k tomu, aby mohly být schváleny, je zapotřebí postarat se o přesné vyjádření následujícího:

°1) specifický účel právnické osoby,

°2) povaha právnické osoby,

°3) komu přísluší řídit právnickou osobu a jakým způsobem to vykonává,

°4) kdo reprezentuje právnickou osobu na fóru církevním a civilním,

°5) komu přísluší disponovat s majetkem právnické osoby a kdo je výkonným orgánem v případě zániku právnické osoby, v případě rozdělení na více právnických osob anebo ve spojení s jinými právnickými osobami, vždy při zachování vůle zakladatele a právních požadavků.

§3) Dokud nejsou schváleny statuty, nemůže právnická osoba platně jednat.

Can 923 - Společenství osob nemůže být zřízeno jako právnická osoba, pokud se neskládá alespoň ze tří fyzických osob.

Can 924 - Pokud se týká kolegiálních aktů, není-li právem výslovně stanoveno jinak:

°1) to má právní účinnost, co při přítomnosti většiny částí těch, kteří mají být svoláni, schválí absolutní většina přítomných; pokud je rovnost hlasů, předseda svým hlasem rozhoduje,

°2) jestliže se předmětná práva dotýkají jednotlivců, vyžaduje se souhlas každého z nich,

°3) ohledně volby nechť je zachován Can 956.

Can 925 - Jestliže zbývá právnické osobě jen jeden člen a přece podle statutu nepřestává existovat, výkon všech práv této právnické osoby přísluší onomu členu.

Can 926 - §1) Není-li jinak právem stanoveno, pak majetek a práva právnické osoby, která postrádá členů, musí být zachovány, spravovány nebo vykonávány péčí oné autority, které přísluší v případě zániku o ní rozhodnout; tato autorita podle právních norem musí zajistit věrným plněním břemena, které onen majetek zatěžuje a postarat se, aby byla důsledně zachována vůle zakladatelů anebo dobrodinců.

§2) Připsání členů této právnické osobě při zachování právních norem může se stát touto autoritou, a případně i musí, protože jí přísluší bezprostřední péče o tuto právnickou osobu; to ať je dodrženo, jestliže zbývající připsaní členové jsou právně neschopní k výkonu.

§3) Jmenování správců věcného společenství, pokud se tak nemůže stát podle právních norem, je vyhrazeno autoritě bezprostředně vyšší; této autoritě náleží závazek zřízení podle §1, pokud nejmenuje vhodného administrátora.

Can 927 - §1) Právnická osoba je svou povahou trvalá; přece však zaniká, jestliže je zrušena kompetentní autoritou anebo fakticky po dobu sto let přestala existovat.

§2) Právnická osoba nemůže být zrušena, jedině ze závažné příčiny po poradě s jejími moderátory a při zachování toho, co je ve statutech předepsané pro případ zániku.

Can 928 - Při respektování případů vyjádřených obecným právem:

°1) patriarcha má právo po poradě se Stálým synodem zrušit právnické osoby jím zřízené anebo schválené, avšak jen se souhlasem Synodu biskupů církve patriarchální; patriarcha může zrušit kteroukoliv právnickou osobu vyjma těch, které byly schváleny Apoštolským stolcem.

°2) eparchiální biskup má právo po poradě se sborem poradců zrušit ty právnické osoby, které sám založil, pokud nejsou schváleny vyšší autoritou.

°3) v ostatních případech ten, který zřídil právnické osoby, nemůže je zrušit, pokud k tomu nemá souhlas vyšší autority.

Can 929 - Při dělení území právnické osoby musí být rozděleno tak, aby její část se spojila s jinou právnickou osobou anebo jiná právnická osoba se zřídila pro oddělené části; také společný majetek, který byl určen ve prospěch celého území i závazky rozděleny správným podílem při respektování všech i jednotlivých povinností, také při respektování vůle zbožných zakladatelů a dobrodinců, platných práv a statutů, kterými se právnická osoba řídí.

Can 930 - Po zániku právnické osoby její majetek se předá právnické osobě bezprostředně nadřízené; vždy při respektování vůle zakladatelů a dobrodinců, příslušných práv a statutů, jimiž se zaniklá právnická osoba řídila.

Hlava II – O právních aktech

Can 931 - §1) K platnosti právních aktů se vyžaduje, aby byly dány osobou způsobilou a kompetentní a obsahovaly to, co podstatně vytváří sám akt a dále formu a požadavky potřebné dle práva k platnosti aktu.

§2) Právní akt učiněný po vnější stránce podle norem práva pokládá se za platný.

Can 932 - §1) Právní akt učiněný na základě násilí, způsobený osobě zevnějšku, kterému se nemůže postavit na odpor, pokládá se za neplatný.

§2) Právní akt, učiněný z jiného násilí nebo těžkého a nespravedlivě způsobeného strachu anebo lsti platí, pokud není právem jinak stanoveno; může však být soudcem rozsudkem zrušen buď na žádost postižené strany a jejich právních zástupců, anebo úředně.

Can 933 - Právní akt učiněný z neznalosti anebo omylu, který se týká jeho podstaty, anebo se týká podmínky „sine qua non“ je neplatný; jinak platí, pokud právo jinak nestanoví; avšak právní akt učiněný z neznalosti anebo omylu může být předmětem odvolacího řízení podle norem práva.

Can 934 - §1) Je-li právem stanoveno, že k učinění právního aktu autorita potřebuje souhlas anebo radu od nějakého sboru osob, musí být sbor svolán podle norem Can 948, pokud není partikulárním právem stanoveno jinak pro případy tímto právem stanovené, ve kterých se jedná toliko o vyžádání rady; aby právní akt platil, vyžaduje se získání souhlasu absolutní většiny přítomných anebo ode všech ať je vyžádána rada při respektování §2,°3.

§2) Jestliže je právem stanoveno, že ke vzniku právního aktu autorita potřebuje souhlas anebo radu několika osob coby jednotlivců, pak platí:

°1) je-li vyžadován souhlas, právní akt autority, která si nevyžádala souhlas těchto osob anebo jednala proti hlasu všech anebo někoho, je neplatný.

°2) jestliže se vyžaduje rada, je neplatný právní akt, jestliže se autorita s těmito osobami neporadila.

°3) autorita, přestože nemá žádnou povinnost jednat dle jejich rady, třebaš shodné, přece po zvážení svého úsudku ať neopouští jejich radu.

§3) Těm, od nichž se vyžaduje souhlas nebo rada, autorita, která souhlas nebo radu potřebuje, je povinna poskytnout nutné informace a všemocně chránit jejich svobodné rozhodování.

§4) Všichni, jejichž souhlas nebo rada se vyžaduje, jsou povinni pravdivě uvést svoje mínění a zachovat tajemství, jež může být autoritou vyžadováno.

Can 935 - Kdokoliv nezákonným právním aktem nebo jakýmkoliv jiným aktem, podvodným či zločinným, způsobuje jinému škodu, je povinen způsobenou škodu nahradit.

TITUL XX – O ÚRADECH

Can 936 - §1) V církvi je úřadem jakýkoliv úkol od samotného Pána nebo od kompetentní autority stabilně ustanovený a k duchovnímu cíli vykonávaný.

§2) Práva a povinnosti vlastní jednotlivým úřadům určují se tím právem, kterým byl úřad ustanoven, nebo dekretem kompetentní autority.

§3) Autorita, která má právo stanovit úřad, má také právo jej změnit, zrušit a rozhodovat o jeho kanonickém zaopatření, pokud není výslovně jinak právem stanoveno nebo nevyplývá z přirozenosti věci.

Can 937 - §1) Kdo zřizuje úřad, musí dbát, aby byly k dispozici prostředky nutné k jeho plnění a sloužily ke spravedlivé odměně těch, kteří úřad vykonávají.

§2) Partikulárním právem každé církve „*sui iuris*“ ať je přesněji určen způsob, kterým se tyto předpisy uskutečňují a provádějí, pokud o něco z toho není již postaráno v obecném právu.

Hlava I – O kanonické provizi úřadu

Can 938 - Úřad není možno obdržet platně bez kanonického opatření.

Can 939 - Kanonická provize úřadu se děje:

°1) volným udělením od kompetentní autority,

°2) jestliže předchází volba a je potvrzena anebo volba nepotřebuje potvrzení, ale její přijetí zvoleným,

°3) jestliže předchází žádost jejímu vyřízení.

Can 940 - §1) Aby někdo byl pověřen úřadem, musí být vhodný a obdařen těmi kvalitami, které právo vyžaduje.

§2) Kdykoliv ten, komu je úřad přidělen, postrádá požadované kvalifikace, tehdy je provize neplatná, je-li tak v právu stanoveno; jinak je platná, ale může být zrušena dekretem kompetentní autority při zachování přiměřenosti.

Can 941 - Kanonická provize, pro niž není právem předepsaný žádný termín, nechť nikdy není oddalována nad šest měsíců, které se počítají od oznámení, že úřad je uprázdněn.

Can 942 - Nikomu nechť nejsou udělovány dva nebo více úřadů, které současně není možno plnit, pokud nenastala opravdová nezbytnost.

Can 943 - §1) Provize úřadu, který právně není uprázdněn, je neplatná a nestává se platnou ani po následném uprázdnění úřadu.

§2) Jestliže se však jedná o úřad, který se podle práva uděluje na určitý čas, kanonická provize může být během šesti měsíců před stanovenou lhůtou a účinek má ode dne uprázdnění úřadu.

§3) Příslib jakéhokoliv úřadu, ať je od kohokoliv učiněný, nemá žádný kanonický účinek.

Can 944 - Úřad, který je dle práva uvolněný a který je snad od někoho nezákonně obsazen, může být udělen, pokud podle právních norem je prohlášeno jeho obsazení za nekanonické; v tomto prohlášení ať je učiněna zmínka o přímém udělení.

Can 945 - Kdo uděluje úřad, tím, že supluje nedbalost nebo překážku druhého, nezískává žádnou pravomoc nad osobou, ale právní postavení z tohoto je totéž, jako kdyby bylo kanonické obsazení uděleno podle řádných předpisů.

Can 946 - Provize úřadu učiněná z těžkého strachu nespravedlivě způsobeného, podvodem, podstatným omylem nebo svatokupecky, je samým právem neplatná.

Článek I – O volbě

Can 947 - §1) Jestliže některý sbor má právo volit do úřadu, volba, pokud není právem stanoveno jinak, ať se neoddaluje nad tři měsíce od přijaté zprávy o uprázdnění úřadu; když tento termín bez užitku uplyne, kompetentní autorita, která má právo potvrzovat volbu nebo postupně úřad obsadit, volně obsadí uprázdněný úřad.

§2) Kompetentní autorita může volně obsadit uprázdněný úřad také tehdy, jestliže sbor nějakým způsobem ztratí právo volby.

Can 948 - §1) Při respektování partikulárního práva předseda sboru svolá voliče na místo a v době, které jim vyhovuje; vyžaduje-li se osobní přítomnost, platí, uskuteční-li se v místě domicilia nebo quasidomicilia anebo v místě pobytu.

§2) Jestliže někdo z povolaných je opomenut, a proto je nepřítomen, volba platí, avšak na jeho žádost musí být přezkoumáno toto zanedbání kompetentní autoritou; jí pak po prověření nepřítomnosti absence zrušena, pokud podle platných právních norem vyplývá, že rekurz byl učiněn do tří dnů po obdržení zprávy o vykonané volbě.

§3) Jestliže však více jak jedna třetina voličů byla opomenuta, volba je samotným právem neplatná, jestliže by všichni opomenutí nebyli osobně přítomni.

Can 949 - §1) Po kanonicky uskutečněném svolání náleží hlasovací právo těm, kteří jsou přítomni na místě a v den stanovený při povolání k volbě, s vyloučením práva hlasovat dopisem nebo skrze prokurátora, pokud v právu není stanoveno jinak.

§2) Jestliže někdo z voličů je přítomen v domě, kde se děje volba a volbě pro nemoc nemůže být přítomen, sčitatelé vyžádají jeho písemný hlas.

Can 950 - I když někdo má z různých důvodů hlasovací právo pro vlastní osobu, přesto může však dát jediný hlas.

Can 951 - Nikdo, kdo nenáleží ke sboru, nemůže být připuštěn ke hlasování, jinak volba samotným právem je neplatná.

Can 952 - Jestliže je jakýmkoliv způsobem zabráněno svobodě při volbě, je volba samotným právem neplatná.

Can 953 - §1) Je nezpůsobilý hlasovat:

°1) kdo je neschopen lidského úkonu,

°2) kdo je zbaven aktivního hlasu,

°3) kdo veřejně odmítl katolickou víru anebo veřejně odpadl od společenství s církví katolickou.

§2) Jestliže někdo z uvedených je připuštěn, jeho hlas je neplatný, avšak volba platí, pokud se nestane, že po jeho odečtení volba nemá dostatečný počet hlasů.

Can 954 - §1) Hlasování je neplatné, pokud není:

°1) dáno svobodně; a proto je neplatné, jestliže volič je zatížen těžkým strachem anebo podvodem, přímo anebo nepřímo ke zvolení určité osoby anebo četných jednotlivců,

°2) tajné, jisté, absolutní a určité při zavržení opačných zvyklostí.

§2) Podmínky přidávané před volbou ke hlasu jsou považovány za nepřipustné.

Can 955 - §1) Před počátkem volby jsou určeni dva sčítatelé hlasů.

§2) Sčítatelé sbírají hlasy a před předsedajícím dohlíží na volbu, zda počet lístků odpovídá počtu voličů a sčítají hlasy, kdo kolik obdržel.

§3) Jestliže počet hlasů se nerovná počtu voličů, úkon je neplatný.

§4) Lístky ihned po každém sčítání anebo zasedání, bylo-li v něm více sčítání, se zničí.

§5) Všechny úkony volby tím, kdo je ve funkci zapisovatele, jsou přesně zaznamenány a potom jsou před voliči přečteny; týmž zapisovatelem, předsedou a sčítateli jsou podepsány a uchovávají se v archivu sboru.

Can 956 - §1) Při volbách, pokud obecným právem není stanoveno jinak, má právní účinnost to, co za přítomnosti většiny těch, kteří jsou svoláni, je schváleno absolutní většinou přítomných anebo po dvou bezvýsledných kolech částí relativně větší ve třetím kole; jestliže však ve třetím kole je rovnost hlasů, je zvolen ten, kdo je starší věkem, pokud se nejedná o volbu mezi samotnými kleriky či řeholníky; v těchto případech je zvolen ten, kdo je starší podle svaté ordinace nebo mezi řeholníky starší podle první profese.

§2) Předsedovi volby přísluší právo vyhlásit zvoleného.

Can 957 - §1) Zvolení je třeba sdělit písemně nebo jiným legitimním způsobem zvolenému.

§2) Zvolený je povinen během osmi dnů od přijetí oznámit předsedovi, zda volbu přijímá či ne, jinak je zvolení neúčinné.

§3) Jestliže zvolený nepřijme, ztrácí všechno právo z volby vzniklé a volba není obnovena následujícím přijetím; znovu však může být zvolen; sbor po uplynutí měsíce po přijetí zprávy, že volba nebyla přijata, musí přikročit k nové volbě.

Can 958 - Zvolený přijetím volby, jestliže nepotřebuje potvrzení, ihned plným právem obdrží úřad, pokud právem není stanoveno jinak; v opačném případě obdrží právo žádat potvrzení volby.

Can 959 - §1) Pokud volba vyžaduje potvrzení, zvolený je povinen do osmi dnů počítaných ode dne přijetí volby žádat potvrzení kompetentní autoritou buď osobně, nebo prostřednictvím jiného; jinak je zbaven všeho práva, které mu vzniklo ze zvolení, pokud není jisté, že měl k vyžádání potvrzení závažnou překážku.

§2) Před přijetím potvrzení není zvolenému dovoleno vměšovat se do správy úřadu a úkony jím ustanovené nejsou platné.

Can 960 - §1) Kompetentní autoritě není dovoleno odepřít potvrzení, jestliže shledává zvoleného jako vhodného a pokud volba byla vykonána podle právních norem.

§2) Po přijetí potvrzení zvolený plným právem obdrží úřad, pokud není právem stanoveno jinak.

Článek II – O vyžádání (o postulaci)

Can 961 - Jestliže pro svolení onoho, koho voliči pokládají za vhodnějšího a dávají mu přednost, stojí v cestě kanonická překážka, od které je možno dispenzovat, pokud právo nestanoví jinak, mohou voliči svými hlasy o to žádat kompetentní autoritu.

Can 962 - Aby žádost byla účinná, vyžadují se alespoň dvě třetiny hlasů, jinak by se přistupovalo k volbě, jako by se nic neučinilo.

Can 963 - §1) Sbor je povinen poslat žádost do osmi dnů ke kompetentní autoritě, která má pravomoc volbu potvrdit; tato autorita, pokud nemá pravomoc dispenzovat překážku a chce žádost připsat, je povinna získat dispenz od vyšší autority; jestliže se nevyžaduje potvrzení volby, žádost musí být poslána kompetentní autoritě k udělení dispenze.

§2) Jestliže žádost není poslána v předepsaném čase, samotným právem je neplatná a sbor v tomto případě ztrácí právo volby, pokud se neprokáže, že posláni žádosti bylo zdrženo závažnou překážkou.

§3) Vyžadovanému nevzniká ze žádosti žádné právo, kompetentní autorita není vázaná povinností žádost přijmout.

§4) Žádost poslanou kompetentní autoritě voliči nemohou odvolat.

Can 964 - §1) Nepřijetím žádosti kompetentní autoritou právo volby se vrací zpět sboru.

§2) Přijetí žádosti se hned sdělí vyžadovanému a zachová se Can 957§2 a§3.

§3) Kdo získává vyžádání, plným právem obdrží úřad.

Hlava II – O ztrátě úřadu

Can 965 - §1) Úřad se ztrácí, kromě jiných případů právem předepsaných, uplynutím určeného času, naplněním věku právem určeného, vzdáním se, přeložením, odvoláním a zbavením.

§2) Když jakýmkoliv způsobem je rozvázáno právo autority, která úřad udělila, úřad nezaniká, pokud právem není stanoveno jinak.

§3) Po uplynutí určeného času anebo dovršení věku právem určeného, ztráta úřadu má účinek od okamžiku, ve kterém je to písemně kompetentní autoritou sděleno.

§4) Tomu, kdo ztrácí úřad po dovršení věku právem určeného anebo pro vzdání se úřadu, může být udělen titul „zasloužilý“ (emeritus).

Can 966 - Po ztrátě úřadu, která vstoupila v platnost, ať je to co nejdříve oznámeno všem, kterým přísluší nějaké právo v kanonickém udělení úřadu.

Článek I – O vzdání se úřadu

Can 967 - Kdo je svéprávný, může se z vážné příčiny vzdát úřadu.

Can 968 - Vzdání se učiněné z těžkého a nespravedlivého strachu, z podvodu, z podstatného omylu nebo svatokupecky je samotným právem neplatné.

Can 969 - Aby mělo vzdání se platnost, musí být učiněno písemně anebo před dvěma svědky autoritě, které přísluší kanonická provize úřadu, o který se jedná; pokud nepotřebuje potvrzení, má ihned účinek.

Can 970 - §1) Vzdání se, které vyžaduje potvrzení, stává se platným, jakmile přijetí bylo vzato na vědomí; jakmile však během třech měsíců přijetí vzdání se odstupujícím potvrzeno nebylo, vzdání se ztrácí účinek.

§2) Vzdání se může být odstupujícím odvoláno ještě dříve, než její přijetí bylo potvrzeno.

§3) Autorita ať nepřijme vzdání se kromě oprávněné a přiměřené příčiny.

Can 971 - Ten, kdo se vzdává úřadu, může tentýž úřad obdržet z jiného důvodu.

Článek II – O přeložení

Can 972 - §1) Přeložení může učinit jedině ten, kdo má právo udělit úřad, který je uprazdňován a zároveň nový úřad uděluje.

§2) Jestliže přeložení se děje s nesouhlasem překládaného, vyžaduje se závažná příčina; je třeba zachovávat postup právem předepsaný při respektování norem pro řeholníky a členy sdružení společného života na způsob řeholníků a vždy při respektování práva předložit opačné důvody.

§3) Aby přeložení mělo účinek, musí být sděleno písemně.

Can 973 - §1) V případě přeložení je první úřad uprázdněný po kanonickém převzetí druhého úřadu, pokud není stanoveno jinak právem anebo kompetentní autoritou.

§2) Odměnu spojenou s předešlým úřadem přeložený přijímá až po kanonickém obdržení úřadu druhého.

Článek III – O odvolání z úřadu

Can 974 - §1) Z úřadu je někdo odvolán buď dekretem kompetentní autority legitimně daným při zachování práv, případně smluvně požadovaných anebo přímo právem podle Can 976.

§2) Aby dekret o odvolání měl účinek, musí být dán písemně.

Can 975 - §1) Pokud není právem jinak stanoveno, z úřadu, který je udělen na dobu neurčitou, nemůže být nikdo odvolán bez závažné příčiny a se zachováním způsobu právem předepsaného; totéž platí, aby někdo mohl být odvolán z úřadu uděleného na dobu určitou dříve, než tato doba uplyne.

§2) Z úřadu, který se někomu uděluje podle právních předpisů na základě moudrého uvážení kompetentní autority, může být někdo odvolán ze závažné příčiny podle uvážení této autority při zachování přiměřenosti.

Can 976 - §1) Samotným právem je odvolán z úřadu:

°1) kdo opustí duchovní stav,

°2) kdo veřejně odmítl katolickou víru anebo veřejně odpadl ze společenství s církví katolickou,

°3) klerik, který se pokusil uzavřít manželství, třebaž jen civilní.

§2) Odvolání z úřadu, o němž pojednává §1, °2 a °3 se může uskutečnit tehdy, jestliže je zveřejněno prohlášením kompetentní autority.

Can 977 - Jestliže je někdo, nikoliv samotným právem, ale dekretem kompetentní autority odvolán z úřadu, o který se stará, ať tato autorita zařídí, aby se jeho činnosti využilo jinde.

Článek IV – O zbavení úřadu

Can 978 - Zbavení úřadu může být uskutečněno jedině jako trest za delikt.

TITUL XXI – O PRAVOMOCI

Can 979 - §1) Pro pravomoc, která je v církvi z Božího ustanovení, jsou způsobilí podle norem práva ti, kteří mají vyšší svěcení.

§2) Při výkonu pravomoci mohou ostatní křesťané spolupracovat podle právních norem.

Can 980 - §1) Pravomoc je jiná pro obor vnější, jiná pro obor vnitřní a to buď svátostný, nebo nesvátostný.

§2) Jestliže pravomoc se vykonává jen pro obor vnitřní, účinky, které vznikly z jeho výkonu, platí pro obor vnější a v tomto oboru se nerozlišují, pokud to právem není stanoveno jinak pro určité případy.

Can 981 - §1) Pravomoc řádná je ta, která je samotným právem spojena s určitým úřadem; delegovaná je ta, která je udělena samotné osobě, nikoliv prostřednictvím úřadu.

§2) Pravomoc řádná může být vlastní anebo zástupná.

Can 982 - §1) Habituaální fakulty se řídí předpisy o pravomoci delegované.

§2) Habituaální fakulta udělená ordináři, pokud při jejím přidělení nebylo jinak stanoveno anebo nebyla zvolena pro záslušnost osoby, nezaniká i po rozvázání práva ordináře, jemuž byla udělena, ale přechází na kteréhokoliv ordináře, který po něm v pravomoci následuje.

Can 983 - §1) Tomu, kdo se stává delegovaným, přijímá úkol důstojné delegace.

§2) Delegovaný, který co do věci či co do osob překročí hranice svého mandátu, jedná neplatně.

§3) Za toho, kdo překročí hranice svého mandátu, se nepovažuje ten delegovaný, který to, k čemu byl delegován, vykonal jiným způsobem, než bylo v mandátu určeno, pokud způsob samotného delegujícího nebyl pevně předepsán.

Can 984 - §1) Ordináři jsou kromě římského velekněze především patriarchové, vrchní arcibiskup, metropolita, který je v čele metropolitní církve „sui iuris“, eparchiální biskup a také ti, kteří místo něho nastoupili pravomoc podle normy práva.

§2) Místními ordináři kromě římského velekněze jsou eparchiální biskup, exarcha, apoštolský administrátor, ti, kteří zatímco legitimně přejali pravomoc, pokud předem vzpomenuť chybějí, též protosyncell a syncell; avšak patriarcha, vrchní arcibiskup, metropolita, který stojí v čele církve „sui iuris“ a také ti, kteří místo nich prozatím přejali pravomoc, jsou místními ordináři jenom vzhledem k eparchii, kterou řídí při respektování Can 101.

§3) Vyšší řeholní představení, kteří mají řádnou pravomoc, jsou také ordináři, ale nikoliv ordináři místa.

Can 985 - §1) Pravomoc se rozlišuje na zákonodárnou, výkonnou a soudní.

§2) Pravomoc zákonodárnou je třeba vykonávat způsobem předepsaným právem a je to ta, kterou má v církvi zákonodárce mimo nejvyšší církevní autoritu; nemůže ji platně delegovat, pokud není jinak stanoveno obecným právem; nižší zákonodárce nemůže platně stanovit zákon, který odporuje právu nadřazeného.

§3) Soudní pravomoc, kterou mají soudci anebo soudní kolegia, je zapotřebí vykonávat způsobem předepsaným právem a nemůže být platně delegována, jediné pro úkony, které připravují nějaký dekret anebo rozsudek.

Can 986 - Výkonnou pravomoc může dotyčný vykonávat nad svými křesťany, i když se zdržuje mimo své území; také nad těmi, kteří na území nejsou přítomni, pokud obecným právem není stanoveno jinak nebo to nevyplývá z povahy věci; nad pocestnými, kteří se momentálně zdržují na území, jestliže se jedná o udělení příznivého úkonu anebo jedná-li se o vykonání toho, co je přikázáno ať již právem obecným anebo partikulárním, jimiž jsou vázáni podle Can 1491§3.

Can 987 - To, co je uděleno právem obecným a právem partikulárním církve „sui iuris“, jmenovitě eparchiálnímu biskupovi v oblasti výkonné pravomoci, rozumí se tak, že to přísluší samotnému eparchiálnímu biskupovi a exarchovi s vyloučením protosyncella a syncellů, pokud nemají speciální mandát.

Can 988 - §1) Řádná výkonná pravomoc může být delegována buď pro případ jednotlivý anebo pro všeobecný, pokud není právem výslovně stanoveno jinak.

§2) Výkonná pravomoc delegovaná od Apoštolského stolce anebo od patriarchy, může být subdelegována buď pro jeden případ anebo všeobecně; pokud není dána pro výjimečnost osoby anebo její příli, subdelegace je výslovně zakázána.

§3) Výkonná pravomoc delegovaná od jiné autority mající řádnou pravomoc, je-li dána pro všeobecné případy, může být subdelegována jenom v jednotlivých případech; je-li k úkonu anebo k určeným úkonům delegována, nemůže být platně subdelegována, jediné s výslovným povolením delegujícího.

Can 989 - Řádná výkonná pravomoc i pravomoc delegovaná pro obecné případy je široce pojímaná, kterákoliv jiná však úzce; přesto však je-li pravomoc někomu delegována, rozumí se, že je uděleno také to, bez čeho by se tato pravomoc nemohla vykonávat.

Can 990 - §1) Výkonná pravomoc delegovaná více osobám se jim předkládá jako delegovaná jednotlivě.

§2) Když je více osob jednotlivě delegovaných k vykonání téhož úkolu, ten, který již dříve začal plnit tento úkol, vylučuje jiné z této činnosti; pokud by však později měl překážku anebo nechtěl dále pokračovat, [delegace přechází na tyto osoby].

§3) Když je více osob delegováno k plnění úkolů kolegiálně, všichni jsou povinni jednat podle stanovených předpisů o kolegiálních úkolech, pokud v mandátu není určeno jinak.

Can 991 - §1) Řádná pravomoc zaniká ztrátou úřadu, ke kterému je vázána.

§2) Pokud právo nestanoví jinak, řádná pravomoc není pozastavena, pokud proti zbavení anebo odvolání z úřadu je podáno legitimní odvolání anebo rekurz.

Can 992 - §1) Pravomoc delegovaná zaniká naplněním mandátu, ukončením lhůty udělení anebo vyčerpáním počtu případů, pro které byla udělena; po zániku hlavního důvodu delegace; po odvolání delegovaného delegujícím, což bylo delegovanému přímo sděleno; či odstoupením delegovaného delegujícím přijaté, nikoliv však rozvázáním práva delegujícího, pokud to není zřejmé z přiložených doložek.

§2) Úkon učiněný z delegované pravomoci, která je vykonávána výhradně pro obor vnitřní, učiněný z nepozornosti po uplynutí doby nebo vyčerpání případů, je platný.

Can 993 - Výkonná pravomoc není pozastavena, je-li podán rekurz, pokud obecným právem není stanoveno jinak.

Can 994 - Při obecném omylu o skutku anebo o právu a též o dané a pravděpodobné pochybnosti, buď práva anebo úkonu, církev doplňuje pro obor vnější a vnitřní výkonnou pravomoc.

Can 995 - Právní předpisy o výkonné pravomoci platí, pokud není stanoveno jinak obecným právem anebo nevyplývá z povahy věci, také o pravomoci, o níž je v Can 441§1 a Can 511§1 a o fakultách, které se vyžadují v právu při slavení anebo udělování svátostí.

TITUL XXII – O REKURZECH PROTI ADMINISTRATIVNÍM DEKRETŮM

Can 996 - To, co je v Can tohoto titulu stanoveno o dekretěch, je možné aplikovat na všechny jednotlivé administrativní akty, které jsou učiněny pro vnější obor od kterékoliv legitimní moci mimosoudně v církvi; kromě těch, které jsou stanoveny římským veleknězem anebo ekleziálním koncilium.

Can 997 - §1) Kdo se domnívá, že je dekretem postižen, může se odvolat podle norem práva k vyšší autoritě než je ta, která vynesla dekret.

§2) První odvolání proti dekretům protosyncella a syncellů se podává eparchiálnímu biskupovi; proti dekretům těch, kteří jednají z delegované pravomoci, k delegujícímu.

Can 998 - §1) Je velmi žádoucí, pokud se někdo domnívá, že je postižen dekretem, aby nevzniklo mezi ním a autoritou dekretu napětí; aby se mezi nimi jednalo o přiměřeném hledání řešení, případně prostřednictvím vážených lidí, uváženým studiem tak, aby skrze dobrovolné vylepšení dekretu anebo skrze přiměřenou kompenzaci anebo jinou vhodnou cestou spor byl vyřešen.

§2) K tomu ať vyšší autorita vybidne strany dříve, než přijme odvolání.

Can 999 - §1) Dřív než někdo podá rekurz, musí písemně do deseti dnů od vyhlášení dekretu požádat autora o odvolání anebo zmírnění dekretu; podáním této žádosti rozumí se také suspenze výkonu požadovaná samým právem.

§2) Povinnost žádat odvolání anebo zmírnění dekretu nenastává, jestliže se jedná o první rekurz proti dekretům, o nich je v Can 997§2 anebo jedná-li se o pozdějších rekurzech vyjma rekurzů proti dekretu eparchiálního biskupa, kterým byl jakýkoliv první rekurz rozhodnut.

Can 1000 - §1) Příklad, ve kterém rekurz pozastaví výkon dekretu, stává se také žádost, o které se jedná v Can 999§1.

§2) V ostatních případech, pokud do deseti dnů od přijetí žádosti autor dekretu nepozastaví jeho výkon, je možno mezitím žádat pozastavení vyšší autoritou, která o ní může rozhodnout jenom ze závažného důvodu a se zárukou, že spása duši neutrpí škodu; jestliže je později učiněn rekurz, autorita, která rekurz posuzuje, rozhodne, zda pozastavení dekretu bude potvrzeno či odvoláno.

§3) Jestliže ve stanoveném termínu není podán žádný rekurz proti dekretu anebo rekurz je podán jenom jako žádost o nápravu škod, pozastavení výkonu dekretu zanikne samotným právem.

Can 1001 - §1) Rekurz musí být podán ve stanoveném termínu patnácti dnů.

§2) Termín patnácti dnů počíná běžet:

°1) v případě, ve kterém je poslán na žádost o odvolání anebo zmírnění dekretu, ode dne sdělení dekretu, kterým autor první dekret zmínil anebo žádost zamítl anebo jestliže nic nerozhodl, od třicátého dne od přijetí žádosti,

°2) v ostatních případech ode dne, kdy byl dekret oznámen.

Can 1002 - Vyšší autorita je povinna vydat dekret, kterým je o rekursu rozhodnuto během šedesáti dnů počítaných od přijetí rekursu, pokud partikulární právo vlastní církve „sui iuris“ nestanoví jiný termín; jestliže se to však nestane a ten, kdo se odvolal žádá, aby tento dekret byl vyneseno, třicátého dne počítáno od přijetí této žádosti; jestliže se tehdy také nic nestalo, rekurz se pokládá za zamítnutý, jakoby tento den byl odmítnut tak, aby mohl být podán nový rekurz proti zamítnutí.

Can 1003 - V rekurzech proti administrativním dekretům ať při zachování přiměřenosti je dodržen Can 1517; ten, kdo se odvolává, má vždy právo na službu prokurátora anebo advokáta při vyvarování se neúčinných způsobů, ba dokonce ať je ustanoven povinný obhájce, pokud odvolávající se obhájce nemá a vyšší autorita to považuje za nutné; vždy však může vyšší autorita naříditi tomu, kdo se odvolává, dostatečnou přípravu.

Can 1004 - Vyšší autorita, která má o rekursu přehled, může dekret nejen potvrdit anebo prohlásit za neplatný, ale také vysvětlit a odvolat, ne však zmírnit, pokud partikulární právo vlastní církve „sui iuris“ také tuto pravomoc vyšší autoritě poskytuje.

Can 1005 - I když je dekret vyšší autoritou potvrzen, prohlášen za neplatný, vysvětlen, odvolán anebo zmírněn; za nápravu škod, je-li taková povinnost, odpovídá ten, kdo vydal první dekret; vyšší autorita však je natolik odpovědná, nakolik z jejího dekretu vzešly škody.

Can 1006 - Rekurz proti administrativním dekretům patriarchy, třebaže se jedná o dekret, který se vztahuje k eparchii patriarchy, anebo dekret, kterým patriarcha rozhodl rekurz, musí být podán k speciálnímu sboru biskupů podle norem partikulárního práva, pokud záležitost není předána Apoštolskému stolci. Proti rozhodnutí tohoto sboru není přípustné další odvolání vyjma možnosti obrátit se přímo na samotného římského velekněze.

TITUL XXIII – O ČASNÝCH DOBRECH CÍRKVE

Can 1007 - Církev při péči o duchovní dobro lidí potřebuje a užívá časných dober, nakolik to její vlastní poslání vyžaduje; proto jí přísluší zrozené právo získávat, držet, spravovat a užívat ta časná dobra, která jsou potřebná k jejím vlastním účelům, především k Božskému kultu, k dílu apoštolátu a lásky, k přiměřenému zaopatření církevních služebníků.

Can 1008 - §1) Římský velekněz je nejvyšší správce a rozdělovatel všech časných dober církve.

§2) Vlastnictví časných dober pod nejvyšší autoritou římského velekněze náleží té právnické osobě, která dobra legitimně získala.

Can 1009 - §1) Subjekt, který je schopen časná dobra získat, držet, spravovat a zcizovat podle norem kanonického práva, je jakákoliv právnická osoba.

§2) Všechna časná dobra, která přináleží právnické osobě, jsou dobra církevní.

Hlava I – O získávání časných dober

Can 1010 - Právnické osoby mohou získat časná dobra všemi spravedlivými způsoby, které jsou dovoleny jiným.

Can 1011 - Kompetentní autorita má právo vyžadovat od věřících, co je nutné k vlastním účelům církve.

Can 1012 - §1) Eparchiální biskup má právo, pokud je potřebné k dobru eparchie, se souhlasem ekonomické rady uložit právníkům osobám, které jsou mu poddány, daně přiměřené příjmům každé osoby; avšak žádné daně nemohou být požadovány z obětí darů přijatých při příležitosti celebrace Božské liturgie.

§2) Fyzickým osobám mohou být uloženy daně podle norem partikulárního práva vlastní církve „sui iuris“.

Can 1013 - §1) Eparchiální biskup má právo v mezích partikulárního práva vlastní církve „sui iuris“ stanovit částky za různé správní úkony a obětí dary při sloužení Božské liturgie, svátostí, svátostin a kterýchkoliv jiných liturgických úkonů, pokud obecným právem není stanoveno jinak.

§2) Ať patriarchové a eparchiální biskupové různých církví „sui iuris“, kteří vykonávají svou pravomoc na tomtéž území dbají o to, aby po poradách stanovili stejnou normu v částkách a obětí darech.

Can 1014 - Ve všech kostelech, které trvale slouží křesťanům, může eparchiální biskup přikázat, aby se konaly sbírky pro určené záměry církve.

Can 1015 - Sběrky almužen nejsou dovoleny osobám fyzickým či právníkům bez dovolení autority, které jsou podřízeny, s písemným souhlasem ordináře místa, kde se almužny sbírají.

Can 1016 - §1) Obětí dary věnované k určeným účelům mohou být určeny pouze k tomu účelu.

§2) Pokud nic neukazuje na opačný názor, předpokládá se, že obětí dary moderátorům, administrátorům jakýmkoliv právníkům osobám jsou dány právě této právnické osobě.

§3) Tyto obětí dary nemohou být odmítnuty, jedině ze závažného důvodu a při věcech větší důležitosti s dovolením ordináře; dovolení téhož ordináře se vyžaduje, aby mohly být přijaty, jsou-li zatíženy účelovým břemenem při respektování Can 1042.

Can 1017 - Promlčení dle Can 1540–1542 církev uznává také u časných dober.

Can 1018 - Posvátné věci, které svěcením anebo žehnáním jsou určeny k Božskému kultu, jestliže jsou v soukromém vlastnictví, mohou být získány od soukromých osob promlčením, avšak

není dovoleno použít je k profánním účelům, pokud neztratí posvěcení anebo požehnání; jestliže však náleží právnické církevní osobě, mohou být získány jinou církevní právnickou osobou.

Can 1019 - Věci nemovité, věci movité a drahocenné, které mají velký význam umělecký, historický nebo materiální, práva a akcie ať osobní či reálné, které náleží Apoštolskému stolci, jsou promlčeny po sto letech; ty, které náležejí některé církvi „sui iuris“ anebo eparchii, promlčují se po padesáti letech; které náleží jiné právnické osobě, po třiceti letech.

Can 1020 - §1) Každá autorita má závažnou povinnost pečovat, aby pro církev získaná časná dobra byla zapsána jménem právnické osoby, jíž náležejí při zachování předpisů civilního práva, které práva církve zajišťují.

§2) Jestliže však civilní právo nepovoluje, aby časný majetek byl zapsán jménem právnické osoby, každá autorita se postará, aby právo církve po vyslechnutí znalců civilního práva zůstalo použitými prostředky platnými v civilním právu neporušené.

§3) Tyto předpisy nechtě jsou zachovány ohledně časného majetku, který legitimně vlastní právnická osoba, jehož nabytí zatím není dokumenty potvrzeno.

§4) Autorita nadřízená je povinna vyžadovat zachování těchto předpisů.

Can 1021 - §1) V jednotlivých eparchiích ať je zřízena podle norem partikulárního práva vlastní církve „sui iuris“ zvláštní instituce, která majetek nebo obětí dary shromažďuje za účelem, aby bylo vhodně postaráno přiměřeným a vhodným způsobem o zaopatření všech kleriků, kteří konají službu ve prospěch eparchie, pokud o ně není postaráno jinak.

§2) Kde péče a sociální zabezpečení a zdravotní služba ve prospěch kleriků není vhodně zřízena, je třeba zajistit partikulárním právem vlastní církve „sui iuris“, aby byly zřízeny instituce, které toto pod dohledem místního ordináře zajišťují.

§3) V jednotlivých eparchiích, pokud je to zapotřebí, zřídí se způsobem určeným partikulárním právem církve „sui iuris“ společný majetkový fond, ze kterého mohou eparchiální biskupové vyhovět závazkům vůči jiným osobám, které církvi slouží a také přispět různým potřebám eparchie; rovněž eparchie bohatší mohou podporovat chudší.

Hlava II – O správě církevního majetku

Can 1022 - §1) Eparchiální biskup má povinnost dohlížet nad správou všeho církevního majetku, který je v eparchii a není vyjmut z jeho pravomoci při respektování legitimních titulů, které mu dávají větší právo.

§2) Ordináři ať pečují při respektování práva legitimních obyčejů a okolností, vydáním příhodných instrukcí všeobecného práva a práva partikulárního vlastní církve „sui iuris“, aby všechna správa církevního majetku byla vhodně řízena.

Can 1023 - Správa církevního majetku právnické osoby přísluší tomu, kdo ji bezprostředně řídí, pokud právo nestanoví jinak.

Can 1024 - §1) Úkony, které překračují účel a způsob řádné správy, správce církevního majetku nemůže platně vykonat, jedině s písemným souhlasem kompetentní autority.

§2) Ve statutech ať jsou vymezeny úkoly, které účel a způsob řádné správy překračují; jestliže se však o nich statuty nezmiňují, přísluší autoritě, které je právnická osoba bezprostředně podřízena, po poradě s kompetentní radou tyto úkony určit.

§3) Pokud není nijak v této věci opačně stanoveno, právnická osoba není vázána odpovědností za úkony správci neplatně vykonanými.

Can 1025 - Dříve, než správce církevního majetku začne svůj úřad, je povinen:

°1) před ordinářem nebo jeho zástupcem slíbit, že bude svůj úřad řádně plnit,

°2) podepsat přesně inventář církevního majetku, který je jeho správě svěřen a od ordináře revidován.

Can 1026 - Jeden exemplář inventáře církevního majetku se uschová v archivu právnické osoby, ke které náleží, druhý v archivu eparchiální kurie; v obou exemplářích se poznamená jakákoliv změna, která nastala a týká se stálého vlastnictví této právnické osoby.

Can 1027 - Autority jsou povinny pečovat, aby správce církevního majetku zajistili vhodné nároky platné podle práva civilního; aby církev neutrpěla škodu, když tito správce zemřou anebo ukončí svůj úřad.

Can 1028 - §1) Každý správce církevního majetku je povinen konat svůj úřad se svědomitostí dobrého otce rodiny.

§2) Proto je hlavně povinen:

°1) bdít, aby majetek jeho péči svěšený žádným způsobem nezanikl a ani neutrpěl škodu a pokud je to třeba, aby za tím účelem uzavřel pojistnou smlouvu,

°2) zachovávat normy kanonického a civilního práva a také to, co je uloženo zakladatelem nebo dobrodincem nebo kompetentní autoritou, především se starat, aby z nezachovaného civilního práva nenastala škoda pro církev,

°3) přesně a v určeném čase vyžadovat zisky a příjmy z majetku, získané bezpečně uchovávat a podle úmyslu zakladatele anebo podle legitimních norem s nimi nakládat,

°4) pečovat, aby to, co je třeba z důvodů hypotéky, ve stanoveném čase bylo zapláceno a z úhmů povinného kapitálu bylo vhodně odevzdáno,

°5) peníze, které po výdajích snad zbývají a užitečně mohou být investovány, použít se souhlasem ordináře pro účely církevní anebo právnické osoby,

°6) mít dobře vedené knihy příjmů a výdajů,

°7) skládat každoročně vyúčtování správy,

°8) dokumenty, kterými jsou práva právnické osoby na majetek zajišťovány, řádně v archivu uschovávat; ale jejich ověřené exempláře, kde se tak bez obtíží může stát, uložit v archivu biskupské kurie.

§3) Velmi se doporučuje správci církevního majetku každoročně sestavovat plán příjmů a výdajů; partikulární právo jej může přikázat a velmi přesně určit způsob, jak má být vypracován.

Can 1029 - Správce církevního majetku ať nedává dary z majetku movitého, který stabilně nenáleží k dědictví, vyjma darů učiněných podle legitimních zvyklostí, oprávněných důvodů, zbožnosti a lásky.

Can 1030 - Správce církevního majetku:

°1) při provádění majetkových operací ať zachová sociální právo vzhledem k práci a sociálnímu životu podle principů stanovených církví,

°2) těm, kteří vykonávají práci na základě dohody poskytuje se spravedlivá odměna, aby mohli být dostatečně zajištěni.

Can 1031 - §1) Při zavržení opačné zvyklosti správce církevního majetku je povinen v jednotlivých rocích vydat vyúčtování své správy.

§2) O časných dobrech, které církvi jsou obětovány, správce církevního majetku ať podává veřejné vyúčtování podle způsobu stanoveného partikulárním právem, pokud místní ordinář ze závažné příčiny jinak nestanoví.

Can 1032 - Správce církevního majetku spor jménem právnické osoby ať nezačíná ani se ho neúčastní v oboru civilním, jediné s dovolením vlastního ordináře.

Can 1033 - Správce církevního majetku, který úřad nebo úkol ze svého rozhodnutí opustí, je povinen nahradit škodu, která církvi vznikla pro jeho svévolné opuštění úřadu.

Can 1034 - To, co stanoví civilní právo na území, kde vzniká smlouva, o smlouvách jak obecně, tak zvláštně i o rušení smluv, totéž ať je zachováno v kanonickém právu se stejnými účinky ve věcech, které podléhají pravomoci církve.

Can 1035 - §1 K převodu církevního majetku, který dle legitimních dokladů vyvrává kmenový majetek právnické osoby, se vyžaduje:

°1) oprávněný důvod jako naléhavá nouze, evidentní užitečnost, zbožný záměr, charita pastorační důvody,

°2) ocenění věci k převodu vypracované písemně znalci,

°3) v případech právem předepsaných písemný souhlas kompetentní autority, bez něhož je převedení neplatné.

§2) Ať se zachovávají také jiné záruky předepsané kompetentní autoritou, aby se zamezilo škodě pro církve.

Can 1036 - §1 Jestliže cena církevního majetku, jehož převod se připravuje, je v rozmezí mezi nejnižší a nejvyšší částkou určenou Synodem biskupů církve patriarchální nebo Apoštolským stolcem, vyžaduje se:

°1) souhlas ekonomické rady a kolegia eparchiálních poradců, jedná-li se o majetek eparchie,

°2) souhlas eparchiálního biskupa, který potřebuje souhlas ekonomické rady a kolegia eparchiálních poradců, jedná-li se o majetek právnické osoby podřízené eparchiálnímu biskupovi,

°3) souhlas autority určené v typikonu anebo statutech, jedná-li se o majetek právnické osoby nepodřízené eparchiálnímu biskupovi.

§2) V církvích patriarchálních, jestliže cena majetku přesahuje maximální částku stanovenou Synodem biskupů církve patriarchální, avšak nikoliv dvojnásobnou, vyžaduje se souhlas:

°1) patriarchy daný se souhlasem Stálého synodu, jedná-li se o majetek eparchie, která leží uvnitř území církve patriarchální; pokud partikulární právo nestanoví jinak,

°2) eparchiálního biskupa a také patriarchy se souhlasem Stálého synodu, jedná-li se o majetek právnické osoby podřízené eparchiálnímu biskupovi, který vykonává svoji pravomoc uvnitř území církve patriarchální,

°3) patriarchy daný se souhlasem Stálého synodu, jedná-li se o majetek právnické osoby, která není podřízena eparchiálnímu biskupovi, byť i práva papežského, které leží uvnitř církve patriarchální.

§3) V církvích patriarchálních, když cena majetku přesahuje buď dvojnásobek maximální částky stanovené Synodem biskupů církve patriarchální, a jedná-li se o věci drahocenné a ze slibu církvi darované, ať se zachová §2, avšak je potřeba souhlas Synodu.

§4) V ostatních případech se vyžaduje souhlas Apoštolského stolce, jestliže cena majetku přesahuje částku stanovenou samotným Apoštolským stolcem anebo jím schválenou a jestliže se jedná o věci drahocenných nebo ze slibu církvi daných.

Can 1037 - Na převod majetku církve patriarchální anebo eparchie patriarchy patriarcha potřebuje:

°1) radu Stálého synodu, jestliže cena majetku je mezi minimální a maximální částkou stanovenou Synodem biskupů patriarchální církve a jedná-li se o majetek církve patriarchální; jestliže však jde jenom o majetek eparchie patriarchy, zachovává Can 1036§1,°1,

°2) souhlas Stálého synodu, jestliže cena majetku přesahuje nejvyšší částku stanovenou Synodem biskupů církve patriarchální, ale nikoliv dvojnásobnou,

°3) souhlas Synodu biskupů církve patriarchální, jestliže cena majetku tuto částku dvojnásobnou překračuje a jestliže jde o věci drahocenné anebo ze slibu darované.

Can 1038 - §1) Ti, jejichž rada, souhlas anebo potvrzení k převodu se vyžadují, ať nedávají radu či potvrzení dříve, než se důkladně poučí o ekonomickém stavu právnické osoby, jejíž časný majetek se předkládá k převodu.

§2) Rada, souhlas anebo potvrzení se považují za neplatné, jestliže v žádosti o ně nejsou uvedeny převody již provedené.

Can 1039 - Pro jakékoliv převody se vyžaduje souhlas těch, kterých se to týká.

Can 1040 - Jestliže byl církevní majetek převeden proti předpisům kanonického práva, ale převedení podle práva civilního je platné, vyšší autorita toho, kdo takový převod provedl, rozhodne po zralém uvážení všech okolností, zda a jakou akci, od koho a proti komu je třeba navrhnout k obraně církevních práv.

Can 1041 - Pokud se nejedná o věci nepatrného významu, církevní majetek nemá být prodán anebo přidělen vlastním správcům a těm, kteří jsou s nimi spojeni pokrevním příbuzenstvím anebo švagrovstvím až do čtvrtého stupně bez zvláštního povolení autority, o nichž je v Can 1036–1037.

Can 1042 - Can 1035–1041 musí být zachovány nejenom při převodu, ale také při jakémkoliv ujednání, kterým by se mohly zhoršit podmínky majetku.

Hlava IV – O zbožných vůlích a o zbožných fundacích

Can 1043 - §1) Kdo z práva přirozeného či kanonického může volně nakládat se svým majetkem na zbožné účely, ať již skrze úkony mezi živými anebo skrze úkony pro případ smrti, ten může majetek přenechat.

§2) V posledních vůlích pro dobro církve ať jsou zachovány, pokud možno, předpisy civilního práva; pokud nejsou zachovány, ať jsou dědici vybídnuti k povinnosti, kterou jsou povinni vyplnit vůli odkazujícího.

Can 1044 - Vůle křesťanů, kteří svůj majetek na zbožné účely darují anebo zanechávají, ať již skrze úkon mezi živými anebo skrze úkon pro případ smrti, legitimně přijatá, ať je co nejlépe vyplněna také ohledně správy a převzetí majetku při zachování Can 1045.

Can 1045 - §1) Ordinář je vykonavatelem všech zbožných vůlí jak v případě smrti, tak mezi živými.

§2) Ordinář vizitacemi podle práva dohlíží, aby zbožné vůle byly splněny; jemu pak ostatní vykonavatelé po skončení úkolu musí podat vyúčtování.

§3) Doložky připojené k posledním vůlím, které jsou v rozporu s ordinářovým právem, jsou pokládány za nepřipojené.

Can 1046 - §1) Kdo majetek ke zbožným účelům, ať již skrze akt mezi živými, anebo skrze akt pro případ smrti důvěryhodně přijme, je povinen toto přijetí oznámit vlastnímu ordináři a vyúčtovat mu takový majetek s připojenými břemeny; jestliže však dárce to výslovně a úplně zakáže, ať tuto důvěrnou službu nepřijímá.

§2) Ordinář je povinen vyžadovat, aby důvěrně přijatý majetek byl vcelku shromážděn a podle Can 1045§2 dohlíží, aby zbožná vůle byla účinně uplatněna.

§3) Jestliže se jedná o věci důvěrně svěřené nějaké sociální instituci řeholní nebo institutu společného života na způsob řeholníků, které jsou určeny buď místu, kostelům eparchie křesťanů tam majících pobyt anebo na podporu zbožných účelů, pak ordinářem, o němž jednají §1 a §2, je ordinář místní.

Can 1047 - §1) Zbožné fundace podle práva jsou:

°1) zbožné fundace autonomní, rozumí se společenství věcí určených cílům zbožnosti, apoštolátu a křesťanské lásky, duchovní anebo časné, kompetentní autoritou zřízené jako právnické osoby.

°2) zbožné fundace neautonomní, rozumí se časná dobra odevzdaná nějaké právnické osobě takovým způsobem se závazkem po dlouhý čas určený partikulárním právem z ročníků výnosů dosahovat účelů, o kterých je v °1.

§2) Časný majetek fundace neautonomní je svěřen právnické osobě podřízené eparchiálnímu biskupovi; po uplynutí určené doby musí být stanovena instituce, o které jedná Can 1021§1, pokud výslovně vůle zakladatele nebyla jiná; není-li tak, připadají uvedená práva této právnické osobě.

Can 1048 - §1) Zbožné fundace autonomní mohou být zřízeny od eparchiálního biskupa a jiné vyšší autority.

§2) Aby zbožná fundace neautonomní mohla být platně přijata právnickou osobou, vyžaduje se písemný souhlas vlastního ordináře; ordinář ať nedává souhlas dříve, než se legitimně přesvědčí, že právnická osoba může přijetí nového břemena zaručit k břemenům již přijatým; ordinář dohlédne, aby veškerý výnos odpovídal připojeným břemenům podle zvyků vlastní církve „sui iuris“.

§3) Je úkolem partikulárního práva určit ostatní podmínky, bez kterých zbožné fundace nemohou být zřízeny nebo přijaty.

Can 1049 - Ordinář, který zbožné fundace zřídil nebo dal souhlas k přijetí zbožné fundace, ihned určí bezpečné místo, ve kterém peníze nebo movitý majetek označený jménem fundace budou uloženy, aby tyto peníze nebo hodnota movitého majetku byly zabezpečeny a co nejdříve umístěny vhodně a účelně podle rozvážného úsudku téhož ordináře a po poradě s těmi, kterých se to týká, ve prospěch této fundace s výslovně určeným úmyslem břemena.

Can 1050 - Jeden exemplář dokumentu fundace se uloží v archivu biskupské kurie, druhý v archivu právnické osoby.

Can 1051 - §1) Při dodržení Can 1044–1046 a Can 1031 se uděluje seznam břemen, které vznikly ze zbožných fundací; vystaví se na veřejném místě, aby povinnosti, které je třeba splnit, neupadly v zapomenutí.

§2) Ať je zřízena kniha, která je u faráře nebo rektora kostela, do které se zapisují jednotlivá břemena, jejich splnění a almužny.

Can 1052 - §1) Redukce závazků sloužit Božskou liturgií je vyhrazena Apoštolskému stolci.

§2) Jestliže je to v dokumentu fundace výslovně určeno, ordinář pro úbytek příjmů může zredukovat závazky sloužit Božskou liturgií.

§3) Eparchiálnímu biskupovi přísluší moc redukovat počet celebrací Božské liturgie po zmenšení příjmu, jestliže tento důvod trvá, na výšku obětních darů, jak se v eparchii legitimně užívají; pokud by nebyl nikdo, kterého je možno přimět ke zvýšení obětních darů.

§4) Eparchiálnímu biskupovi také přísluší moc redukovat závazky celebrací Božských liturgií, které zatěžují církevní instituce, jestliže příjmy k tomuto účelu v čase přijetí těchto závazků byly dostatečné a v následujícím čase se staly nedostatečnými.

§5) Moc, o které je v §3 a §4, mají také představení řeholních institucí nebo sdružení zasvěceného života na způsob řeholníků kleriků práva papežského anebo patriarchálního.

Can 1053 - Těm autoritám, o nichž jedná Can 1052, přísluší nad to přenést moc z oprávněné příčiny závazky sloužení Božské liturgie na dny nebo instituce rozdílné od těch, které jsou ve fundaci stanovené.

Can 1054 - §1) Redukce, úprava, změna vůle křesťanů, kteří svůj majetek darovali anebo zanechali na zbožné účely, jestliže dárce tuto pravomoc ordinář výslovně udělil, může se stát od téhož ordináře jenom z oprávněné a potřebné příčiny.

§2) Jestliže výkon vložených závazků pro zmenšené příjmy a jiné příčiny se stane bez jakékoliv viny správců nemožný, ordinář po poradě s těmi, jichž se to týká, a po kompetentní poradě při co nejlepším zachování vůle dárců, může tyto závazky přiměřeně zmírnit při zachování Can 1052.

§3) V ostatních případech je nutné se s věcí obrátit na Apoštolský stolec anebo patriarchu, který projedná věc se souhlasem Stálého synodu.

TITUL XXIV – O SOUDECH VŠEOBECNĚ

Can 1055 - §1) Předmětem soudu jsou:

°1) dosažení anebo obhájení práv osob fyzických nebo právnických anebo objasnění právních skutečností,

°2) delikty, pokud se jedná o uložení trestu.

§2) Ve sporech vzniklých z výkonu výkonné pravomoci je kompetentní toliko vyšší autorita podle Can 996–1006.

Can 1056 - V případech, které jsou vyhrazeny některému úřadu Apoštolského stolce, je zapotřebí, aby se tribunály řídily normami tímto úřadem vydanými.

Can 1057 - V případě služebníků Božích, kteří mají být zařazeni mezi svaté, zachovávají se zvláštní normy stanovené římským veleknězem.

Hlava I – O příslušném soudu

Can 1058 - Římský velekněz není nikým souzen.

Can 1059 - §1) Pro primát římského velekněze je dovoleno kterémukoliv křesťanu svůj případ v kterémkoliv soudním stadiu a stupni projednávaném předložit samotnému římskému veleknězi, který je nejvyšším soudcem pro celý katolický svět a který buď vysloví právo sám osobně, anebo skrze tribunály Apoštolského stolce anebo skrze soudce, které deleguje.

§2) Toto odvolání k římskému veleknězi případ nepozastavuje, vyjma případu odvolání výkonu pravomoci soudce, který případ již započal řešit a který může soudní řízení vykonávat až k vyhlášení rozsudku, pokud je zjištěno, že římský velekněz případ převzal sám.

Can 1060 - §1) Samotnému římskému veleknězi přísluší právo soudit:

°1) patriarchy,

°2) biskupy v trestních případech,

°3) ty, kteří mají nejvyšší civilní úřad,

°4) jiné případy, které si sám pro svůj soud povolal.

§2) Vyjma biskupů uvnitř církve patriarchální vykonávajících svou pravomoc, ostatní biskupové ve sporných případech jsou souzeni tribunálem určeným římským veleknězem při respektování Can 1066§2.

§3) Soudce o aktech a dokumentech potvrzených římským veleknězem nemůže rozhodovat, jestliže předem k tomu neobdržel mandát.

Can 1061 - Před tribunály Apoštolského stolce musí být předvolávány osoby, které nemají vyšší autoritu kromě římského velekněze, ať už to jsou osoby fyzické nemající biskupské svěcení nebo osoby právnické při respektování Can 1063§4,°3 a °4.

Can 1062 - §1) Synod biskupů církve patriarchální při respektování pravomoci Apoštolského stolce je nejvyšší tribunál na území této církve.

§2) Synod biskupů církve patriarchální tajným hlasováním je povinen zvolit ze svého středu generálního moderátora soudní správy a také dva biskupy, kteří s ním jako s předsedou ustanovují tribunál; jestliže však jeden z těchto třech biskupů je účastníkem případu nebo se nemůže dostavit, patriarcha se souhlasem Stálého synodu za něho dosadí jiného biskupa; také v případě odmítnutí rozhodne patriarcha se souhlasem Stálého synodu.

§3) Tomuto tribunálu přísluší soudit sporné případy buď eparchů nebo biskupů, také biskupů titulárních.

§4) Odvolání v těchto případech se děje k Synodu biskupů církve patriarchální bez možnosti dalšího odvolání při respektování Can 1059.

§5) Generální moderátor soudní správy má právo dohlížet na všechny tribunály, které jsou na území církve patriarchální a také rozhodovat o námitkách proti některému soudu řádného tribunálu církve patriarchální.

Can 1063 - §1) Patriarcha je povinen zřídit řádný tribunál církve patriarchální, který je odlišený od tribunálu eparchie patriarchy.

§2) Tento tribunál má vlastního předsedu, soudce, promotora spravedlnosti, ochránce svazku a jiné nutné pracovníky jmenované patriarchou se souhlasem Stálého synodu; předseda, soudci, promotor spravedlnosti a ochránce svazku mohou být odvoláni jedině Synodem biskupů církve patriarchální; v případě námitek mohou být přijaty patriarchou se souhlasem Stálého synodu.

§3) Tento tribunál je tribunálem odvolacím ve druhém a dalších stupních soudu; tribunálem soudců, kteří postupují navzájem po sobě v případech rozhodovaných nižšími tribunály; tomuto tribunálu přísluší také práva tribunálu metropolitního v těch místech území církve patriarchální, kde nejsou zřízeny provincie.

§4) Tomuto tribunálu přísluší prostřednictvím soudců, kteří se navzájem střídají v prvním a dalších stupních soudu, soudit tyto případy:

°1) exarchů a delegátů patriarchy, kteří nejsou biskupy,

°2) osob fyzických a právnických, které jsou patriarchovi bezprostředně podřízeny.

°3) řeholních institutů práva papežského,

°4) představeného institutu zasvěceného života práva papežského, který v tomto institutu nemá představeného se soudní pravomocí,

°5) které jsou tomuto tribunálu vyhrazeny předpisem podle partikulárního práva.

Can 1064 - §1) Metropolitní tribunál, který není rozdílný od tribunálu eparchiálního metropolitního, je tribunálem apelačním vzhledem k rozsudkům tribunálu eparchiálního.

§2) U případů, které v prvním soudním stupni jsou projednávány před metropolitou anebo před jiným eparchiálním biskupem, který nemá vyšší autoritu, vyjma římského velekněze, odvolání se musí podávat k tribunálu, jím samotným určeným se souhlasem Apoštolského stolce, při respektování Can 139 a Can 175.

Can 1065 - Tribunálem třetího stupně je Apoštolský stolec, pokud všeobecné právo výslovně nestanoví jinak.

Can 1066 - §1) V každé eparchii je pro všechny případy, které nejsou výslovně právem vyňaty, soudcem v prvním stupni soudu eparchiální biskup.

§2) Jestliže se jedná o práva a časný majetek právnické osoby reprezentované eparchiálním biskupem, soudí v prvním stupni apelační tribunál při dodržení Can 1062§3.

Can 1067 - §1) Tribunál prvního stupně pro více eparchií téže církve „sui iuris“ může být zřízen patriarchou se souhlasem eparchiálních biskupů, jichž se to týká, jedná-li se o eparchie uvnitř území patriarchální církve; v ostatních případech od samotných eparchiálních biskupů, kteří se na tom shodnou se souhlasem Apoštolského stolce.

§2) Tento tribunál musí být zřízen, jestliže jednotliví eparchiální biskupové nemohou zřídit vlastní tribunál z jakékoliv příčiny; uvnitř území církve patriarchální, je-li třeba, zřizuje ho Synod biskupů církve patriarchální.

§3) V eparchiích, pro které je zřízen tribunál obdobný, kolegiální eparchiální tribunál nemůže být plně ustanoven.

§4) Sboru eparchiálních biskupů, kteří se na takovém tribunálu shodli anebo eparchiálnímu biskupovi od nich zvolenému, přísluší pravomoci, které má eparchiální biskup ohledně svého tribunálu; jestliže však je tento tribunál zřízen Synodem biskupů církve patriarchální anebo Apoštolským stolcem, je zapotřebí zachovávat normy samotného Synodu biskupů církve patriarchální anebo samotného Apoštolského stolce.

§5) Odvolání od tohoto tribunálu se děje uvnitř území církve patriarchální k řádnému tribunálu církve patriarchální v ostatních případech k tribunálu, stabilním způsobem určenému sborem biskupů, o nichž je §4, se schválením Apoštolského stolce anebo přímo od samotného Apoštolského stolce.

Can 1068 - §1) Biskupové různých církví „sui iuris“, kteří vykonávají svoji pravomoc na téže území, mohou se navzájem dohodnout na ustanovení společného tribunálu, který by projednával případy sporné anebo trestní, křesťanů poddaných některému z těchto biskupů.

§2) Jestliže chybějí soudci a jiní pracovníci tribunálu, pak eparchiální biskupové se postarají o společný tribunál.

§3) Eparchiální biskupové, kteří se shodnou na společném tribunálu, jsou povinni určit jednoho ze svého středu, kterému přísluší pravomoc vůči tomuto tribunálu, jakou má eparchiální biskup vzhledem ke svému tribunálu.

§4) Od rozsudku společného tribunálu prvního stupně koná se odvolání k tribunálu stabilním způsobem určeným Apoštolským stolcem.

Can 1069 - §1) Spory mezi fyzickými anebo právníckými osobami téže řeholní instituce, s výjimkou sekulárních institutů, v nichž mají představení řídící pravomoc, projednávají se u soudce anebo tribunálu určeného v typikonu anebo statutu instituce.

§2) Jestliže spor, vyjímaje sekulární instituty, vznikne mezi fyzickými a právníckými osobami různých řeholních institucí anebo jedné instituce práva eparchiálního a druhé, ve které představení nemají řídící pravomoc, anebo mezi členem anebo právníckou osobou institutu zasvěceného života a jakoukoliv jinou osobou fyzickou anebo právníckou, soudí v prvním stupni eparchiální tribunál.

Can 1070 - Autorita, která zřídila jakýkoliv tribunál, ať pečuje, aby tribunál měl vlastní statut od téže autority schválený, ve kterém musí být určen způsob jmenování soudců a jiných pracovníků, doba plnění úkolů, odměny a jiné právem vyžadované potřeby.

Can 1071 - Kterýkoliv tribunál má právo povolát na pomoc jiný tribunál kterékoliv církve, aby dotyčné procesy projednal, vyjímaje však ty, které by rozhodnutí soudců uvedly ve zmatek.

Can 1072 - V případech, o kterých jednají Can 1060, Can 1061, Can 1062§3 a Can 1063§4 je nepatřičnost nižších soudců absolutní; rovněž je absolutní nepatřičnost soudce, jestliže příslušnost stanovená vzhledem ke stupni soudu není zachována.

Can 1073 - §1) Nikdo se nemůže účastnit prvního stupně soudu, jedině prostřednictvím soudce, který je kompetentní pro příslušný obor z těch, které jsou určeny obecným právem.

§2) Nekompetentnost soudce, kterému žádný z těchto oborů nenáleží, nazývá se relativní.

§3) Pokud není jinak právem výslovně stanoveno, navrhovatel se řídí podle fóra (příslušného soudu) strany odporující; jestliže však odpůrce má rozmanitá fóra, výběr fóra navrhuje navrhovatel.

Can 1074 - Kdokoliv se může přímo obrátit na tribunál domicilia nebo quasidomicilia.

Can 1075 - §1) Potulný má příslušný soud v místě, kde se právě zdržuje.

§2) Ten, kdo nezná domicilium nebo quasidomicilium ani místo pobytu, může se obrátit na soud navrhovatele, pokud se nedožaduje jiného legitimního soudu.

Can 1076 - Vzhledem k záležitosti se účastník řízení může obrátit na tribunál místa, odkud pochází sporná věc; kdykoliv se jedná přímo o věc spornou anebo o odcizení.

Can 1077 - §1) Vzhledem ke smlouvě se může strana obrátit na tribunál místa, kde smlouva byla uzavřena anebo měla být splněna, pokud strany se jednomyslně neshodnou na jiném tribunálu.

§2) Jestliže případ pojednává o povinnostech, které přecházejí z jiného důvodu, strana se může obrátit na tribunál místa, kde povinnost vznikla anebo má být splněna.

Can 1078 - V případech trestních obžalovaný ač nepřítomný, může být souzen před tribunálem místa, kde byl delikt spáchán.

Can 1079 - Proti straně může být podán návrh:

°1) v případech, které se týkají administrativních záležitostí před tribunálem místa, kde tato záležitost byla vedena,

°2) v případech, které se týkají dědictví anebo zbožných odkazů, před tribunálem posledního domicilia nebo quasidomicilia nebo místa pobytu, při respektování Can 1075§2, toho, o jehož dědictví anebo zbožný odkaz se jedná, pokud se nejedná jen o vykonání odkazu, což se má posuzovat podle řádných norem a kompetencí.

Can 1080 - Jestliže soudce není podpořen žádným z vyšších titulů, a přece se případ u něho projednává, obdrží kompetenci, jestliže strany a autorita, které je tribunál bezprostředně podřízen, bezvýhradně souhlasí.

Can 1081 - Jeden a tentýž tribunál má v důsledku spojení rozhodnout případy mezi sebou spojené, pokud tomu nepřekáží právní předpis.

Can 1082 - Jsou-li dva nebo více tribunálů kompetentních v téže věci, má z důvodů práva rozhodnout ten, který první legitimně předvolal odpůrce.

Can 1083 - §1) Spor mezi soudci, který z nich je kompetentní k některé věci, je třeba řešit odvolacím tribunálem toho soudce, který jako první provedl zahájení sporu žalobním listem.

§2) Jestliže však jeden z tribunálů je pro druhého tribunálem odvolacím, konflikt je třeba řešit tribunálem třetího stupně vzhledem k tribunálu, u něhož jako prvního byla akce zahájena.

§3) Od rozhodnutí v těchto konfliktech není odvolání přípustné.

Can 1084 - §1) Kolegiálnímu tribunálu tři soudců jsou vyhrazeny:

°1) případy sporné ze závazků vyššího svěcení,

°2) sporné případy o manželském svazku při respektování Can 1372–1374,

°3) trestní případy u deliktů, které mají za následek trest velké exkomunikace, zbavení úřadu, převod na nižší stupeň nebo sesazení,

°4) případy určené partikulárním právem vlastní církve sui iuris.

§2) Ostatní případy projednává samosoudce, pokud eparchiální biskup nevyhradí určitý případ kolegiu tří soudců.

§3) V prvním stupni soudu, jestliže kolegium nemůže být ustanoveno při trvalé nemožnosti, patriarcha po poradě se Stálým synodem může dovolit, aby eparchiální biskup světil případ samosoudci; klerikovi, který by si přibíral, je-li to možné, předsedícího a auditora; totéž může povolit metropolita, který stojí v čele metropolitní církve „sui iuris“ anebo metropolitní církve patriarchální, který je ustanoven mimo území této církve; oba po poradě se dvěma eparchiálními biskupy, nejstaršími podle biskupského svěcení; v ostatních případech se věci postoupí Apoštolskému stolci.

Can 1085 - §1) Kolegiální tribunál je povinen postupovat společně a vynášet rozhodnutí podle většiny hlasů, aby nastala platnost, jestliže se jedná:

°1) o odmítnutí žádosti proti návrhu nebo ve věci případu napadeného,

°2) o určení ve věci rekursu proti dekretu předsedy,

°3) o rozsudku, třebaž zatím ústním, jako i o dekrettech, které mají účinnost definitivního rozsudku.

§2) Ostatní procesní akty projednává, pokud si některé věci kolegium nevyhradilo pro sebe, relátor soudu.

§3) Jestliže je případ v prvním stupni soudu projednán kolegiálně, musí být kolegiálně projednán také ve stupni druhém a to nikoliv s menším počtem soudců; jestliže však byl se samosoudcem, také v odvolacím stupni se samosoudcem, s výjimkou případu uvedeném v Can 1084§3.

Hlava II – O pracovních tribunálech

Článek I – O soudním vikáři, soudcích a auditorech

Can 1086 - §1) Eparchiální biskup je povinen ustanovit soudního vikáře s řádnou soudní pravomocí rozdílnou od protosyncella, pokud pro nepatrnost eparchie anebo pro malý počet případů nepostupuje jinak.

§2) Soudní vikář tvoří s eparchiálním biskupem jediný tribunál, ale nemůže soudit případy, které si eparchiální biskup vyhradil pro sebe.

§3) Soudnímu vikáři mohou být dáni pomocníci, kteří se nazývají pomocnými soudními vikáři.

§4) Jak soudní vikář, tak pomocní soudní vikáři musí být kněží s bezúhonnou pověstí, doktoři anebo licenciáti kanonického práva, osvědčení, rozvázní, spravedliví a věkem starší než třicet let.

Can 1087 - §1) V eparchii jsou eparchiálním biskupem jmenováni eparchiální soudci, kteří mají být kleriky.

§2) Patriarcha po poradě se Stálým synodem anebo metropolita, který stojí v čele metropolitní církve sui iuris po poradě se dvěma eparchiálními biskupy, nejstaršími dle biskupského svěcení, může povolit, aby také jiní věřící křesťané byli jmenováni soudci; z nich v případě nutnosti může být přijat jako člen kolegia a v ostatních případech je třeba se obrátit na Apoštolský stolec.

§3) Soudci ať jsou bezúhonně pověsti, doktoři anebo licenciáti kanonického práva, velmi osvědčení, rozvázní a spravedliví.

Can 1088 - §1) Soudní vikář, pomocný soudní vikář a ostatní soudci ať jsou jmenováni na dobu určitou.

§2) Jestliže určená doba uplyne v době, kdy eparchiální stolec je uprázdněn, pak nemohou být odvoláni, ale setrvávají v úřadu do té doby, dokud nový eparchiální biskup v této věci nerozhodne.

§3) Jestliže je soudní vikář jmenován od administrátora eparchie, potřebuje potvrzení po příchodu nového biskupa.

Can 1089 - Samosoudce v kterémkoliv soudu může si přibrat dva přísedící z křesťanů řádného života jako poradce.

Can 1090 - §1) Dva soudce, kteří současně s předsedou tvoří kolegiální tribunál, jmenuje soudní vikář střídavě z eparchiálních soudců, pokud eparchiální biskup podle své zkušenosti nenařídí něco vhodnějšího.

§2) Soudci jednou ustanovení ať nejsou soudním vikářem odvoláváni, jedině z nejzávažnější příčiny, která k platnosti dekretu musí být vyjádřena.

Can 1091 - §1) Kolegiálnímu tribunálu předsedá, je-li to možné, soudní vikář anebo poměrný soudní vikář.

§2) Předseda kolegiálního tribunálu je povinen jednoho ze soudců tohoto tribunálu určit ke vyšetřujícího (ponens), pokud nechce sám tento úkol plnit.

§3) Tentýž předseda může ze spravedlivé příčiny za vyšetřujícího soudce ustanovit jiné.

§4) Vyšetřující soudce podává zprávu o případu ve shromáždění soudců a písemně vyjadřuje rozsudek.

Can 1092 - Samosoudci náleží práva tribunálu a předsedy.

Can 1093 - §1) Soudce anebo předseda kolegiálního tribunálu může ustanovit auditora k pojednávání případu podle pokynů soudce a vybrat ho ze soudců tribunálu anebo křesťanů, kteří jsou k tomuto úřadu připuštěni eparchiálními biskupy.

§2) Eparchiální biskup může připustit k úřadu auditora křesťany, kteří vynikají dobrými mravy, moudrostí a učeností.

§3) Podle příkazů soudce auditor shromažďuje pouze důkazy a sebrané pak předává soudci; může také, pokud to není na překážku mandátu soudce, rozhodovat, které důkazy a jak způsobem je třeba shromažďovat, jestliže nastane v této věci potřeba v době, kdy vykonává svůj úřad.

Článek II – O promotoru spravedlnosti a ochránci svazku a notáři

Can 1094 - Pro sporné případy, ve kterých veřejné dobro může být ohroženo a v trestných případech, je ustanoven v eparchii promotor spravedlnosti, který má povinnost zajišťovat veřejné dobro.

Can 1095 - §1) Ve sporných případech přísluší eparchiálnímu biskupovi posoudit, zda je veřejné dobro ohroženo anebo ne, pokud zásah promotoru spravedlnosti není předepsán právem a nebo není zřejmé, že z povahy věci je potřebný.

§2) Jestliže promotor spravedlnosti zasahuje, předpokládá se jeho zásah jako nutný.

Can 1096 - Pro případy, ve kterých se jedná o neplatnost svaté ordinace anebo rozvázání manželství, ať je v eparchii ustanoven ochránce svazku, jehož povinností je předkládat návrh vykládat vše, co se dá rozumného uvést proti neplatnosti nebo rozvázání.

Can 1097 - V případech, ve kterých se vyžaduje přítomnost promotoru spravedlnosti anebo ochránce svazku, jsou neplatná ta akta, ke kterým nejsou předvoláni vyjma okolností, kdy oni, třebaže nepředvolaní, byli ve skutečnosti přítomni a alespoň před rozsudkem mohli konat svoji úřední povinnost prohlédnutí aktů.

Can 1098 - Pokud právo obecně výslovně nestanoví jinak, platí:

°1) kdykoliv zákon předepisuje, aby soudci vyslechli obě strany, je zapotřebí vyslechnout také promotora spravedlnosti a ochránce svazku, jsou-li přítomni soudnímu jednání,

°2) kdykoliv je vyžadována přítomnost strany, aby soudce mohl něco rozhodnout, je přítomnost promotoru spravedlnosti a ochránce svazku, jestliže jsou na jednání přítomni, má též váhu.

Can 1099 - §1) Je povinností eparchiálního biskupa jmenovat promotora spravedlnosti a ochránce svazku; v tribunálech neeparchiálních ať jsou tyto jmenováni podle statutu tribunálu, pokud právo nestanoví něco jiného.

§2) Promotor spravedlnosti a ochránce svazku ať jsou křesťany bezúhonné pověsti, dokladem kanonického práva anebo licenciáti, vyznačující se moudrostí a spravedlivostí.

Can 1100 - §1) Tatáž osoba, ale nikoliv v témže případě, může zastávat úřad promotora spravedlnosti a ochránce svazku.

§2) Promotor spravedlnosti a ochránce svazku mohou být stanoveni pro všeobecné případy nebo pro jednotlivé případy, mohou však být biskupem odvoláni ze spravedlivé příčiny.

Can 1101 - §1) V kterémkoliv procesu je přítomen notář tak, aby akta byla jím podepsána; jinak jsou neplatná.

§2) Akta, která vyhotovují notáři, mají veřejnou platnost.

Článek III – O pracovnících tribunálu, přijatých z různých eparchií anebo z církvi „sui iuris“

Can 1102 - §1) Soudci a jiní pracovníci tribunálu mohou být přijati z kterékoliv eparchie anebo řeholní instituce nebo ze sdružení společného života na způsob řeholníků vlastní církve anebo jiné církve „sui iuris“, s písemným souhlasem vlastního eparchiálního biskupa anebo vyššího představeného.

§2) Delegovaný soudce, pokud delegační mandát neuvádí nic jiného, může používat výpomoci správních pracovníků, kteří žijí na území toho, kdo vydal mandát.

Hlava III – O povinnosti soudců a jiných pracovníků tribunálu

Can 1103 - §1) Všichni křesťané, především však biskupové, ať usilují o to, aby při zachování spravedlnosti Boží lid se varoval sporů, nakoľik je to možné, nebo aby spory byly mírumilovně co nejdříve urovnány.

§2) Soudce v mezích předepsaných pro sporná projednávání a také vzhledem k jakýmkoliv jiným okolnostem, kdykoliv zjistí naději k dobrému ukončení, ať neopomine strany povzbudit a podpořit, aby společnou rozvahou našly přiměřené řešení sporu; ať jim poukáže na vhodné cesty na dosažení tohoto způsobu také při použití zprostředkování vážených lidí.

§3) Jestliže se však v případě jedná o soukromé dobro stran, soudce zváží, zda by nemohl případ ukončit zprostředkováním anebo vzájemnou dohodou před rozhodčími.

Can 1104 - §1) Kompetentní soudce je povinen být k dispozici straně, která legitimně vyžaduje jeho službu.

§2) Soudce nemůže přijmout žádný případ, jestliže žádost podle norem Can není podána tím, koho se to týká anebo od promotora spravedlnosti.

Can 1105 - Ten, kdo v případě účinkuje jako soudce, promotor spravedlnosti, ochránce svazku, prokurátor, advokát, svědek nebo znalec, nemůže později platně v tomto případě v jiném stupni soudu rozhodovat nebo v témže případě zastávat úkol přísedícího.

Can 1106 - §1) Soudce nechť nepřijímá k projednání případ, ve kterém má sám osobní zájem z důvodu pokrevního příbuzenství nebo švagrovství v jakémkoliv stupni přímé linie a do čtvrtého stupně linie pobočné anebo vzhledem k opatrovnictví anebo pěstounství, z důvěrného způsobu života, velké zášti, získání prospěchu nebo vyvarování se škody.

§2) Ve stejných okolnostech jsou povinni vzdát se úředního výkonu promotor spravedlnosti, ochránce svazku, přísedící a auditor.

Can 1107 - §1) Jestliže soudce v tribunálu řádném anebo delegovaném, třebaže je kompetentní, je odmítnut; autorita, které byl tribunál bezprostředně podřízen, tuto výhradu vyřeší při respektování Can 1062§2 a §5.

§2) Jestliže eparchiální biskup je soudcem a odmítnutí je namířeno proti němu, ať se vystihá souzení.

§3) Jestliže odmítnutí je namířeno proti ostatním pracovníkům tribunálu, o této výhradě rozhodne předseda v kolegiálním tribunálu anebo samosoudce.

Can 1108 - Jestliže odmítnutí je přijato, je nutné změnit osoby, nikoliv však stupeň soudu.

Can 1109 - §1) Otázku odmítnutí je třeba vyřešit co nejrychleji při slyšení stran.

§2) Akty vykonané soudcem, dříve než je odmítnutí podáno, je nutné zrušit, jestliže to strana žádá do deseti dnů počítaných od přijetí odmítnutí; po přijetí odmítnutí jsou neplatné.

Can 1110 - §1) V záležitosti, ve které se jedná pouze o soukromé věci, soudce může postupovat jenom podle námitek stran; v případě však legitimně přijatém soudce pokračovat může a musí také z úřední povinnosti v případech trestních a jiných, které mají vztah k veřejnému dobru církve a ke spáse duší.

§2) Soudce však může mimo to doplnit nedbalosti stran při uvádění důkazů anebo v protidůkazech, pokud to pokládá za nutné vyvarovat se nepřijemnosti z neplatného rozsudku při re-spektování Can 1283.

Can 1111 - Soudci a tribunály ať pečují, aby co nejdříve při zachování spravedlnosti všechny případy byly vyřízeny tak, aby v prvním stupni soudu nebyly protahovány nad jeden rok a ve stupni odvolacím ne více než šest měsíců.

Can 1112 - Všichni, kteří tvoří tribunál, v němž pracují, musí učinit příslib o věrném plnění úkolů.

Can 1113 - §1) V trestním soudu vždycky a v soudu sporů však, jestliže ze zveřejnění některého procesního aktu může vzejít újma stran, soudci a spolupracovníci tribunálu jsou povinni zachovat tajemství.

§2) Jsou povinni také vždy a vůči všem zachovat tajemství o diskuzi, která je mezi soudci v kolegiálním tribunále před vynesením rozsudku, také o různých radách a názorech tam přednesených; zachováním tohoto tajemství jsou povinni také všichni ostatní, kteří se o věci nějakým způsobem dozvědí.

§3) Ba dokonce, kdykoliv povaha případu nebo důkazu je taková, že ze zveřejnění aktu anebo důkazu je v nebezpečí pověst jiných anebo se poskytuje důvod nepřátelství anebo pohoršení, popřípadě vznikají další těžkosti tohoto druhu, soudce může svědky, znalce, strany a jejich advokáty nebo prokurátory zavázat přísahou k zachování tajemství.

Can 1114 - Soudce a všichni jiní spolupracovníci tribunálu mají zakázáno při příležitosti jednání soudu přijímat jakékoliv dary.

Can 1115 - §1) Soudci, kteří jistě a evidentně jsou kompetentní, odmítají vykonávat právo anebo ač nejsou zmocnění žádným právním předpisem, prohlašují se kompetentními, projednávají případy a rozhodují anebo porušují tajemství právem předepsané nebo podvodem, těžkou nedbalostí působí jiným stranám škodu, mohou být potrestáni kompetentní autoritou přiměřenými tresty, nevylučující zbavení úřadu.

§2) Týmiž tresty mohou být potrestáni také spolupracovníci tribunálu a pomocníci, jestliže chybně vykonávají svůj úřad, jak je výše uvedeno; tyto všechny může potrestat také soudce.

Can 1116 - Jestliže soudce předvídá, že návrhatel bude pravděpodobně pohrdat církevním rozsudkem a jestliže snad ten bude pro něj nepřiznivý, a tak nebudou dostatečně zabezpečena práva strany žalované, může na základě námitek žalované strany nebo také z moci úřední žalující straně uložit přiměřenou záruku pro dodržení církevního rozsudku.

HLAVA IV – O řádu rozsuzování

Can 1117 - Případy je třeba rozsuzovat v tom pořadí, ve kterém byly předloženy a zaprotokolovány, pokud mezi nimi některé nevyžadují rychlejší vyřízení než ostatní, což má být stanoveno zvláštním dekretem s uvedením důvodů.

Can 1118 - §1) Vady, kterými může nastat neplatnost rozsudku v kterémkoliv stavu nebo stupni soudu, mohou být uplatněny a také soudcem úředně vyhlášeny.

§2) Rozšířené výhrady, především ty, které se vztahují na osoby a způsob soudu, mají být předloženy před stanovením předmětu sporu, pokud nevyplynuly teprve po stanovení předmětu sporu; mají být co nejdříve vyřešeny.

Can 1119 - §1) Jestliže je podávána námitka proti kompetenci soudce, je povinen v této věci rozhodnout soudce sám.

§2) V případě námitky o relativní nepřislušnosti, jestliže se soudce prohlásí za kompetentního, jeho rozhodnutí nepřipouští odvolání, avšak může být napadnuto žalobou pro neplatnost, úplnou restituci anebo odpor třetího.

§3) Jestliže se však soudce prohlásí za nekompetentního, strana, která se pokládá za poškozenou, může se během patnácti dnů odvolat k apelačnímu tribunálu.

Can 1120 - Soudce, který zjistí v kterémkoliv stavu, že je absolutně nepřislušný, je povinen svoji nekompetenci vyhlásit.

Can 1121 - §1) Námitky z důvodu rozsouzené věci, smíru a jiné mařící námitky, které se nazývají námitkami zakončeného sporu, musí se vznést a rozhodnout před potvrzením předmětu sporu; toho, kdo je vynese později, není dovoleno odmítnout, ale je povinen uhradit soudní výlohy, pokud by nedokázal, že oponování neoddalil úmyslně.

§2) Jiné mařící námitky ať se vznesou při potvrzování předmětu sporu; musí být projednány podle norem vzhledem k napadeným otázkám.

Can 1122 - §1) Protinávrhy mohou být platně podány jedině do třiceti dnů po potvrzení předmětu sporu.

§2) Protinávrhy však ať se rozsoudí souběžně s hlavním návrhem, to jest na stejném stupni tohoto soudu s ním, pokud by nebylo nutné rozsoudit je odděleně anebo jestliže to soudce považuje za vhodnější.

Can 1123 - Otázky ohledně složení zálohy na soudní výdaje anebo ohledně poskytnutí bezplatné právní pomoci, která byla žádána hned na začátku a jiné podobné věci je třeba řešit před potvrzením předmětu sporu.

Hlava V – O termínech soudu, odkladech a místu

Can 1124 - §1) Lhůty, které stanovil zákon pro zánik práv, nemohou být prodlouženy ani platně zkráceny, leda když o to požádají strany.

§2) Ostatní termíny před uplynutím mohou být ze spravedlivé příčiny na žádost stran soudcem prodlouženy, nikdy však platně zkráceny, leda se souhlasem stran.

§3) Soudce ať dbá, aby se soud prodloužením lhůt příliš neprotahoval.

Can 1125 - Jestliže zákon nestanoví lhůty na uskutečnění procesních úkonů, musí je určit soudce se zřetelem na povahu každého jednotlivého úkonu.

Can 1126 - Jestliže se tribunál v den určený na soudní úkon nesešel pro pracovní volno, lhůta se považuje za prodlouženou na první následující pracovní den.

Can 1127 - Sídlo tribunálu má být podle možnosti stálé a ať je ve stanovené hodiny přístupné při zachování norem partikulárního práva o této věci.

Can 1128 - §1) Soudce násilně vyhnáný ze svého území, kterému se tam činí překážky ve výkonu jeho pravomoci, může svoji pravomoc uplatňovat a vynášet rozsudek mimo území, při čemž má tuto věc oznámit eparchiálnímu biskupovi.

§2) Kromě toho soudce se může odebrat z oprávněné příčiny a po vyslyšení stran k získání důkazů mimo vlastní území, avšak s povolením eparchiálního biskupa místa, kam hodlá odejít a v místě jemu vykázaném.

Hlava VI – O osobách, které je třeba připustit do jednacích místností a o způsobu vyhotovování a uchovávání listin

Can 1129 - §1) Pokud partikulárním právem církve „*sui iuris*“ není stanoveno jinak, když jsou případy projednávány před tribunálem, ať jsou v jednacích místnostech jen ti, o kterých zákon nebo soudce stanoví, že jsou pro průběh procesu potřební.

§2) Všechny přítomné na soudu, kteří se vážně proviní proti náležitě účtě a poslušnosti proti tribunálu, soudce může po napomenutí, které bylo neúčinné, potrestat přiměřenými tresty navíc advokáty a prokurátory suspendovat z výkonu služby v církevních tribunálech.

Can 1130 - Jestliže některá osoba, kterou je třeba vyslechnout, užívá jazyku soudci nebo stranám neznámého, ať se přivolá přsežný tlumočnický určený soudcem; vyhlášení je zaprotokolováno původním jazykem a překlad je připojen; jestli je třeba vyslechnout hluchou nebo němou osobu, pokud si však soudce nepřejde, aby se na otázky odpovídalo písemně, ať je přibrán tlumočnický.

Can 1131 - §1) Všechna soudní akta, ať již ta, která se vztahují na podstatu věci nebo k případu, nebo ta, která se vztahují k formě postupu, nebo akta procesní, musí se vyhotovit písemně.

§2) Necht se jednotlivé listy aktů očíslovat a označit znakem věrohodnosti.

Can 1132 - Kdykoliv se vyžaduje v soudních aktech podpis stran nebo svědků a jestliže strana nebo svědek nemůže anebo odmítne svůj podpis, vyznačí se to v samotných aktech; soudce a notář potvrdí, že akt byl doslovně přečten straně nebo svědkovi a že strana nebo svědek jej buď nemohli, nebo nechtěli podepsat.

Can 1133 - §1) Po skončení soudu musí se vrátit dokumenty, které jsou v soukromém vlastnictví, při čemž se ponechá jejich opis.

§2) Kancléř a notáři mají zakázáno bez mandátu soudce vydávat opisy soudních aktů a dokumentů, které byly získány při procesu.

§3) Anonymní dopisy musí být zničeny a ať není o nich zmínka v aktech; stejným způsobem musí být zničeny jiné písemnosti a dopisy podepsané, které nemají význam pro jádro věci anebo jsou osočující.

Hlava VII – O žalobci a straně žalované

Can 1134 - Každý pokřtěný anebo nepokřtěný může vystupovat před soudem jako návrhovač; strana, proti které byl podán návrh, musí odpovídat.

Can 1135 - Třebaže návrhovač nebo odpůrce ustanovil zástupce nebo advokáta, přece na soudu musí být přítomen osobně podle předpisu práva nebo soudce.

Can 1136 - §1) Nedospělí a ti, kteří jsou zbaveni užívání rozumu, mohou se účastnit soudu prostřednictvím rodičů, pěstounů anebo kurátorů.

§2) Jestliže soudce se domnívá, že jejich práva jsou v rozporu s právy rodičů nebo pěstounů nebo kurátorů, nebo že tito nemohou dostatečně chránit jejich práva, ať se účastní soudu ochránce nebo kurátor, který je soudcem ustanoven.

§3) V případech duchovních anebo s duchovními záležitostmi souvisejícími mohou jednat a odpovídat bez souhlasu rodičů anebo ochránců sami, jestliže dosáhli věku čtrnácti let; jinak však prostřednictvím ochránce ustanoveného soudcem.

§4) Zbavení způsobilosti k právnímu jednání a stížení duševní poruchou mohou se soudu účastnit přímo jen do té míry, aby odpovídali z vlastních deliktů nebo na příkazy soudce; v ostatním jsou povinni jednat a odpovídat prostřednictvím svého kurátora.

Can 1137 - Kdykoliv je přítomen pěstoun anebo kurátor ustanovený civilní autoritou, může být připuštěn církevním soudcem po projednání, jestliže je to možné, s eparchiálním biskupem osoby, pro kterou byl ustanoven; jestliže však není připuštěn, ustanoví sám soudce pěstouna nebo kurátora pro tento případ.

Can 1138 - §1) Právnícké osoby vystupují u soudu prostřednictvím svých zákonných zástupců.

§2) Kdykoliv se nachází v nebezpečí majetek, k jehož převodu se vyžaduje něčí souhlas nebo rada nebo licence, tentýž souhlas, rada nebo licence se vyžaduje k započetí nebo ke stanovení sporu.

§3) V případě, že zástupce není nebo je nedbalý, může sám ordinář osobně nebo skrze svého zástupce se soudu zúčastnit ve jménu osob, které podléhají jeho moci.

Hlava VIII – O prokurátorech při sporu a advokátech

Can 1139 - §1) Strana si může volně ustanovit prokurátora a advokáta, může však také sama osobně jednat a odpovídat, pokud soudce službu prokurátora nebo advokáta nepovažuje za nutnou.

§2) V trestním řízení je obžalovaný povinen mít advokáta vždy; kterého si buď vybere sám, anebo mu je přidělen soudcem.

§3) V sporném řízení, pokud se jedná o nezletilého anebo při sporu, ve kterém jde o veřejné dobro s výjimkou záležitostí manželských, ať soudce potřebné straně ustanoví obhájce z úřední povinnosti.

Can 1140 - §1) Strana si může ustanovit jednoho prokurátora, který se nemůže dát zastoupit jiným, pokud mu to nebylo písemně dovoleno.

§2) Jakmile ze spravedlivého důvodu strana ustanoví více prokurátorů, určí se tak, že zastupuje ten, kdo jednal jako první.

§3) Může však být také stanoveno současně více advokátů.

Can 1141 - Prokurátor a advokát musí být dospělý, dobré pověsti; advokát musí být katolík, pokud autorita, které je tribunál bezprostředně podřízen, nedovolí jinak, doktor kanonického práva nebo alespoň odborník touto autoritou schválený.

Can 1142 - §1) Prokurátor a advokát, dříve než přijmou úkol, musí tribunálu předložit autentický mandát.

§2) Soudce k zabránění zániku práva může připustit zástupce také bez požadovaného mandátu při poskytnutí, je-li třeba, vhodné kauce; jednání soudce však ztrácí jakoukoliv pravomoc, jestliže během termínu vyžádaného soudcem prokurátor mandát nepředloží.

Can 1143 - Pokud nemá zvláštní mandát, prokurátor nemůže platně odvolat jednání ustanovení sporu ani vyžadovat, rušit, dělat dohody se znalci a obecně jednat o tom, pro co právo vyžaduje zvláštní mandát.

Can 1144 - §1) Aby odvolání prokurátora nebo advokáta mělo účinek, je nutné, aby jim to bylo sděleno a pokud spor je již potvrzen, aby soudce a druhá strana byli obeznámeni s odvoláním.

§2) Po vynesení definitivního rozsudku zůstává prokurátorovi právo a povinnost na odvolání, pokud ho zmocnitel neodmítá.

Can 1145 - Prokurátor a advokát mohou být dekretem soudce zbaveni funkce buďto z moci úřední, na požádání strany, avšak jen ze závažného důvodu a vždy s právem na rekurz k odvolacímu tribunálu.

Can 1146 - §1) Prokurátor i advokát mají zakázáno koupit si spornou věc anebo uzavřít smlouvu o získání nadměrné výhody nebo části vysouzené věci, která je předmětem sporu; jestliže to učiní, smlouva je neplatná a mohou být soudem potrestáni peněžitým trestem; advokát také může kromě toho být suspendován z úřadu, anebo jestliže se provinil vícekrát, může být autoritou, které je tribunál bezprostředně podřízen, vyškrtnut ze seznamu advokátů.

§2) Stejným způsobem mohou být trestáni prokurátoři a advokáti, kteří k oklamání zákona berou záležitost od příslušných tribunálů, aby byla rozhodnutí jiných soudů příznivější.

Can 1147 - Prokurátoři a advokáti, kteří se zpronevěří svému úřadu přijímáním darů, slibů a jakýmkoliv jiným způsobem ať jsou suspendováni od výkonu služby a ať jsou potrestáni peněžitými a jinými přiměřenými tresty.

Can 1148 - V každém tribunálu, pokud je to možné, ať jsou ustanoveni stabilní zástupci, kteří dostávají od samotného tribunálu, kteří by vykonávali úřad prokurátora anebo advokáta, především v manželských záležitostech jménem stran, jež chtějí využít jejich služeb.

Hlava IX – O žalobách a obecných námitkách

Can 1149 - Jakékoliv právo je chráněno nejen žalobou, pokud není stanoveno jinak, ale také námitkou, která se vztahuje k věci a je svou povahou trvalá.

Can 1150 - Každá žaloba zaniká promlčením podle právních norem a jiným legitimním způsobem, vyjma žalob ohledně stavu osob, které nikdy nezanikají.

Can 1151 - Žaloby sporu, pokud není výslovně právem jinak stanoveno, zanikají promlčením po pěti letech ode dne, kdy návrh mohl být poprvé předložen, při zachování této věci v osobních statutech, kde nad tím bdí.

Can 1152 - §1) Každá trestní žaloba je zastavena zánikem věci, prominutím kompetentní autoritou a promlčením.

§2) Trestní žaloba zaniká po třech letech, pokud se nejedná:

°1) o delikty vyhrazené Apoštolskému stolci,

°2) o akcích pro delikty, o nichž jednájí Can 1450 a Can 1453, které zanikají promlčením po pěti letech,

°3) o deliktech, které nejsou trestány všeobecným právem, jestliže právem partikulárním je stanoven jiný termín promlčení.

§3) Promlčení deliktu běží ode dne, ve kterém byl delikt spáchán, anebo jde-li o delikt přetrvávající nebo trvalý (habituální), ode dne, ve kterém ustal.

Can 1153 - §1) Jestliže během termínů, o nichž je v Can 1152, počítaných ode dne, kdy odvolací rozsudek přechází ve věc odsouzenou, není vinskovi sdělen dekret soudce, návrh k výkonu trestu zaniká promlčením.

§2) Totéž platí při zachování potřebného, jestliže je trest uložen mimosoudním dekretem.

Can 1154 - Když trestní žaloba zanikne promlčením:

°1) nezaniká žaloba ve sporu náhrady škod, který pravděpodobně z deliktu vznikl,

°2) vyžaduje-li to veřejné dobro, ordinář může použít vhodné administrativní prostředky a nevylučuje se suspenze z vyššího kněžského svěcení anebo zbavení úřadu.

Can 1155 - Navrhovatel může současně podat na někoho více žalob, které si navzájem neprotiřečí, ať již v téže věci či ve věcech různých, jestliže se návrhy nevymykají kompetenci tribunálu, na který se vrátily.

Can 1156 - §1) Žalovaná strana (odpůrce) může před tímtež soudcem v tomtéž soudním jednání vynést proti navrhovateli protinávrh buď pro spojení věci s hlavní žalobou anebo aby odvrátila či snížila požadavek žaloby.

§2) Protižaloba na protižalobu se neuznává.

Can 1157 - Protižaloba se musí podat u soudce, u kterého byla podána původní žaloba, i když jde o soudce delegovaného pro jeden případ či jinak relativně nekompetentního.

Can 1158 - §1) Kdo prokáže alespoň pravděpodobnými důkazy, že má právo na nějakou věc, která se nachází u jiného a že mu hrozí škoda, nebude-li věc odevzdána do úschovy, má právo domáhat se u soudce zajištění věci.

§2) V podobných okolnostech může se dosáhnout, aby se někomu zakázal výkon práva.

Can 1159 - §1) K zajištění pohledávky se připouští zajištění věci, pokud je právo věhitele dostatečně zjištěno.

§2) K zajištění se mohou také používat dlužníkovy věci, které jsou z jakýchkoliv právních důvodů u jiných osob a také dlužníkovy pohledávky.

Can 1160 - Zajištění věci a zákaz výkonu práva se nesmí nařídít, jestliže hrozící škoda může být nahrazena jinak a je nabídnuta vhodná záruka její náhrady.

Can 1161 - Soudce může od toho, komu dovoluje zajištění věci nebo zákaz výkonu práva, žádat předběžnou záruku na náhradu škody, jestliže svoje právo nedokázal.

Can 1162 - Co se týká povahy a účinnosti návrhu ve věci držení věci, ať se zachovají předpisy občanského práva místa, kde se nacházejí věci, o jejichž držení jde.

Can 1163 - §1) Kdykoliv je podána žádost o obdržení prostředků k zaopatření člověka, soudce ihned po slyšení stran může vydat dekret o vhodných předepsaných zárukách, aby bylo prozatím poskytnuto nutné výživné bez právní újmy věc rozhodnout rozsudkem.

§2) Po podání žádosti stranou anebo promotorem spravedlnosti k vyřízení, soudce po slyšení druhé strany vydá tento dekret co nejdříve, nikdy však ne později než do deseti dnů; když bez užitku minou anebo žádost je odmítnuta, je oprávněný rekurz k autoritě, které je tribunál bezprostředně podřízen; a když tento nechce tyto věci soudit sám anebo kdyby se rozhodl raději tyto věci předat apelačnímu tribunálu, ten tuto věc co nejrychleji vyřídí.

Hlava X – O způsobu uchránit se soudních sporů

Článek I – O smírném narovnání

Can 1164 - Při smírném narovnání ať se zachovává občanské právo místa, kde se dohoda uskutečňuje.

Can 1165 - §1) Dohoda se nemůže platně uskutečnit v případech věcí a těch práv, která jsou určena pro veřejné dobro anebo jiných, se kterými strany nemohou volně disponovat.

§2) Jestliže jde o časné církevní majetky, může se uskutečnit, ale je třeba zachovat, pokud to předmět vyžaduje, náležitosti stanovené právem o převodu církevního majetku.

Can 1166 - Výdaje, které smírné narovnání vyžaduje, pokud není výslovně jinak zabezpečeno, hradí obě strany na polovinu.

Can 1167 - Soudce záležitost smírného narovnání ať alespoň nepřijímá k osobnímu projednávání, ale ať to svěří jinému, v právu zkušenému.

Článek II – O vzájemné dohodě před rozhodčími

Can 1168 - §1) Ti, kteří mají mezi sebou při, mohou se písemně dohodnout, že ji vyřeší před rozhodčími.

§2) Rovněž se mohou dohodnout ti, kteří mezi sebou uzavírají anebo uzavřou smlouvu, že tímto způsobem budou řešit spory, které ze smlouvy vzniknou.

Can 1169 - U rozhodčích nelze platně rozhodnout spory, u nichž se dohody zakazují.

Can 1170 - §1) Může být ustanoven jeden či více rozhodčích, ale vždy lichý počet.

§2) Pokud v samotné dohodě nejsou rozhodčí jmenovitě uvedeni, musí být alespoň určeny jejich počet a zároveň stanoveno pravidlo, podle kterého mají být jmenováni a nahrazováni.

Can 1171 - Vzájemná dohoda neplatí, jestliže:

°1) nejsou zachovány normy platnosti smluv, které překračují řádnou správu,

°2) není učiněn písemný záznam,

°3) prokurátor udělal dohodu před rozhodčím bez zvláštního mandátu anebo jsou porušeny Can 1169–1170,

°4) spor nevznikl nebo nevznikne z konkrétní smlouvy podle Can 1168§2.

Can 1172 - Úkol rozhodčího nemohou platně vykonávat:

°1) nedospělí,

°2) ti, kdo jsou potrestáni velkou exkomunikací, také menší, suspenzí, přeložením (dřív pozicí),

°3) členové řeholních institucí nebo společností společného života na způsob řeholníků bez dovolení představeného.

Can 1173 - Jmenování rozhodčích nemá účinek, pokud sami úkol nepřevzou písemně.

Can 1174 - §1) Jestliže rozhodčí ve smírčím řízení nejsou ustanoveni anebo je třeba je nahradit; a strany nebo jiní, kterým je ustanovení určeno, nesouhlasí buď se všemi anebo s některými vybranými rozhodčími, kterákoliv strana může rozhodnutí nechat na vůli tribunálu, který je kompetentní případ v prvním soudním stupni rozhodnout, pokud strany se jinak nedohodnou; tribunál se postará dekretem o věci po slyšení ostatních stran.

§2) Tutéž normu je třeba dodržet, jestliže buď některá strana nebo jiný opomíjí zvolit rozhodčí, přestože by se strana, která se na tribunál obrátila, pokusila už před dvaceti dny rozhodčí zvolit.

Can 1175 - O námitce vůči rozhodčím rozhodne tribunál, o kterém pojednává Can 1174§1, který vyřeší otázku dekretem po slyšení odporujících rozhodců a stran; jestliže námitku přijme, nahradí je jinými rozhodčími, pokud smírčí řízení není již zabezpečeno jinak.

Can 1176 - §1) Povinnosti rozhodčích je třeba stanovit v samotném smírčím řízení; také i v jiných případech, které směřují k zachování tajemství.

§2) Pokud strany nestanovily jinak, rozhodčí si svobodně zvolí způsob pokračování; ať však jednoduchý, termíny krátké se zachováním přiměřenosti a se zřetelem na procesní zákon.

§3) Rozhodčí postrádají jakékoliv výkonné moci; při vzniku a nutnosti jsou povinni obrátit se na kompetentní tribunál k rozhodnutí případu.

Can 1177 - §1) Pokud vzniknou rušivé otázky, rozhodčí je sami vyřeší dekretem.

§2) Pokud vznikne otázka, která přináší předpojaté mínění, o níž není možné u rozhodčích sjednat dohodu, rozhodčí jsou povinni zastavit proces, dokud v této otázce strany neobdrží rozhodnutí soudce; toto rozhodnutí přechází ve věc rozsudkovou a pokud otázka je o stavu osob, v rozsudek, který může být uložen k vykonání.

Can 1178 - Pokud strany nestanoví jinak, dohoda rozhodčích musí být vykonána do šesti měsíců ode dne, ve kterém všichni rozhodčí přijali svůj úkol; termín mohou strany prodloužit.

Can 1179 - §1) Rozhodčí dohoda se uzavírá většinou hlasů.

§2) Jestliže věc to dovolí, rozhodčí dohoda je samotnými rozhodčími provedena na způsob soudního rozsudku a podepsána jednotlivými rozhodčími; k její platnosti se vyžaduje a postuluje, aby ji podepsala většina.

Can 1180 - §1) Jestliže rozhodčí dohoda není žádná kvůli vážné chybě rozhodčích, mají nadvládu [pouze] na úhradu svých výdajů a v této věci mohou vyžadovat vhodnou záruku.

§2) Doporučuje se, aby rozhodčí vykonávali své dílo zdarma, jinak ať je odměna zajišťována v samotném smírčím řízení.

Can 1181 - §1) Úplný text rozhodčí dohody je nutno do patnácti dnů uložit v kanceláři tribunálu eparchie, kde bylo rozhodnutí vyneseno; během pěti dnů od uložení, pokud není jisté, že rozhodčí dohoda je postížena neplatností, soudní vikář osobně či prostřednictvím jiného vydá dekret o potvrzení a ihned to sdělí stranám.

§2) Jestliže soudní vikář odmítá tento dekret vydat, strana, která má na tomto zájem, může podat rekurz k odvolacímu tribunálu, který otázku co nejrychleji vyřídí.

§3) Jestliže však je zřejmé, že rozhodčí dohoda je postížena neplatností pro zanedbání předpisů stanovených k platnosti smíru, soudní vikář vyhlásí neplatnost a stranám to co nejdříve oznámí s tím, že každý rekurz proti tomuto vyhlášení je nepřipustný.

§4) Rozhodčí dohoda přechází ve věc rozsouzenou ihned, jakmile je vydán potvrzující dekret při zachování Can 1182.

Can 1182 - §1) Odvolání od rozhodčí dohody připouští se toliko, jestliže se strany mezi sebou písemně dohodnou, že se tomuto prostředku podřídí; v tomto případě odvolání je třeba podat během deseti dnů od oznámení potvrzujícího dekretu prostřednictvím téhož soudce, který dekret vynesl; jestliže však k přijetí odvolání je kompetentní jiný soudce, pokračování je třeba učinit jeho prostřednictvím během měsíce.

§2) Rozhodčí dohoda, u níž se připouští odvolání, přechází ve věc rozsouzenou podle Can 1322.

Can 1183 - O stížnostech k neplatnosti proti rozhodčí dohodě, která přechází ve věc rozsouzenou, o úplné restituci, pokud je zřejmá nespravedlnost rozhodnutí, o námitkách třetího, také i o nápravě věcného omylu dohody rozhoduje soudce, který vynese schvalovací dekret podle řádných právních norem.

Can 1184 - §1) Provedení rozhodčí dohody se může stát ve stejných případech, ve kterých se připouští provedení soudního rozsudku.

§2) Provedení rozhodčí dohody je povinen nařídít osobně nebo s pověřením jiného eparchiální biskup eparchie, ve které dohoda byla uzavřena, pokud strany neurčí jiného vykonavatele.

TITUL XXV – O SPORNÉM SOUDNÍM ŘÍZENÍ

Hlava I – O řádném sporném řízení

Článek I – O žalobě k zahájení řízení

Can 1185 - Kdo chce někoho žalovat, musí podat žalobu příslušnému soudci, v níž uvede předmět sporu a požádá o službu soudce.

Can 1186 - §1) Soudce může připustit ústní žalobu, kdykoliv je žalobci zabráněno vyhotovit ji písemně nebo jde-li o případ, který je snadno zjiitelný a méně závažný.

§2) V obou dvou případech soudce nařídí notáři, aby o tomto jednání vyhotovil spis a ten je třeba žalobci přečíst; je potřebné, aby ho schválil a ten pak nahrazuje žalobu napsanou žalobcem se všemi právními důsledky.

Can 1187 - Žaloba, kterou se spor otevírá, musí:

°1) vyjadřovat, před kterým soudcem se řízení ve věci zahajuje, a co se požaduje a od koho se to požaduje,

°2) označit, na jakém právním principu se zakládá a aspoň obecně uvést skutečnosti a důkazy k prokázání toho, co se tvrdí,

°3) být podepsaná žalobcem nebo jeho zástupcem s uvedením dne, měsíce a roku, také i místa, kde žalobce nebo zástupce bydlí anebo které si určili pro přijímání zásilek,

°4) uvést kanonicky trvalé nebo přechodné bydliště žalované strany.

Can 1188 - §1) Když samosoudce anebo předseda kolegiálního tribunálu zjistili, že věc spadá do jejich kompetence a ani žalobci nechybí zákonná způsobilost účastnit se soudního jednání, musí co nejdříve svým rozhodnutím žalobu přijmout anebo odmítnout.

§2) Žalobu je možno odmítnout pouze:

°1) jestliže soudce nebo tribunál je nekompetentní,

°2) je-li nepochybně známo, že žalobce není způsobilý k jednání u soudu,

°3) jestliže nejsou zachovány předpisy v Can 1187°1-°3,

°4) jestliže ze samotné žaloby je zřejmé, že žádosti chybí jakýkoliv podklad a ani se nemůže stát, že během procesu se nějaký podklad objeví.

§3) Jestliže žaloba byla odmítnuta z důvodu chyb, které se mohou napravit, žalobce může témuž soudci znovu předložit novou, řádně vyhotovenou žalobu.

§4) Proti odmítnutí žaloby je strana vždy oprávněna podat do deseti dnů důvody podložený rekurz buď k odvolacímu tribunálu, anebo ke kolegiu, jestliže žalobu zamítl předseda; otázku odmítnutí je třeba rozhodnout co nejdříve.

Can 1189 - Jestliže soudce do měsíce o podané žalobě nevydal dekret, kterým žalobu přijímá anebo odmítá, strana, která má na tom zájem, může se dožadovat, aby soudce splnil svoji povinnost; jestliže však soudce nedělá nic, považuje se po marném uplynutí deseti dnů od podané žádosti žaloba za přijatou.

Článek II – O předvolání, o sdělení nebo seznamování se se soudním spisem

Can 1190 - §1) V dekretu, kterým se připouští žaloba, soudce nebo předseda musí předvolat ostatní strany na soudní jednání, čili ke zjištění sporu a stanovit, zda jsou povinny odpovědět písemně nebo zda se k němu mají dostavit, aby došlo k odstranění pochybností; jestliže z písemných odpovědí zjistí, že je nutno strany pozvat, může to učinit novým rozhodnutím.

§2) Jestliže se žaloba považuje za přijatou podle Can 1189, dekret o předvolání na soudní jednání se musí vydat do dvaceti dnů od podaného podnětu, o kterém se zmiňuje tento Can.

§3) Jestliže se sporné strany skutečně dostaví k soudci na projednání kauzy, předvolání není potřebné, ale notář zaznamenaná ve spise, že strany byly u soudu přítomny.

Can 1191 - §1) Předvolací dekret na soudní konání se musí ihned oznámit žalované straně a současně dát na vědomí ostatním účastníkům, kteří se musí dostavit.

§2) K předvolání se musí přiložit žaloba ke zjištění sporu; nepřipojí se však, jestliže soudce z vážných důvodů usoudí, že se žalobou není zapotřebí seznámit druhou stranu dříve, než bude její výpověď u soudu.

§3) Jestliže se spor vede proti tomu, kdo nemůže svobodně vykonávat své právo anebo svobodně nakládat s věcmi, o kterých se jedná, předvolání, jak to případ vyžaduje, je třeba oznámit tomu, kdo je podle právních norem povinen převzít soudní odpovědnost.

Can 1192 - §1) Oznámení o předvolání v dekretech a rozsudcích a jiných soudních úkonech je nutno provést poštou nebo jiným způsobem, který je velmi bezpečný při zachování norem místního práva.

§2) Ze spisu musí být zřejmá skutečnost a jeho způsob oznámení.

§3) Pozvaná strana (odpůrce), která odmítne převzít předvolání a nebo která překáží, aby jí bylo doručeno, považuje se za legitimně předvolanou.

Can 1193 - Jestliže předvolání nebylo zákonně doručené, procesní akta jsou neplatná, pokud strana se přece jen nedostaví k projednání případu.

Can 1194 - Jestliže předvolání bylo zákonně doručené anebo strany se dostavily před soudce k projednání kauzy:

°1) věc přestává být v původním stavu právně nedotčená,

°2) kauza případně tomu soudci nebo tribunálu, pokud je jinak kompetentní, kterému byla žaloba podaná,

°3) pravomoc delegovaného soudce se stává pevnou, takže nepřestává existovat zánikem práva delegujícího,

°4) přerušuje se promlčení, jestliže není určeno jinak,

°5) spor začíná probíhat a proto platí zásada – během stavu sporu se neprovádí žádná změna.

Článek III – O dosvědčení předmětu sporu

Can 1195 - §1) Dosvědčení sporu nastává tehdy, když se dekretem soudce určí sporné meze (kontroverse), na základě požadavků a námitek sporných stran.

§2) Žádosti a odpovědi stran, kromě těch, které jsou v žalobě ke zjištění sporu, mohou být vyjádřeny buď odpovědí na předvolání anebo v ústním prohlášení před soudcem; v obtížnějších kauzách má soudce pozvat strany, aby se dohodly o věci či věcech sporu, které má vyřešit rozsudek.

§3) Dekret soudce je nutno oznámit stranám; ty, pokud již nevyslovily souhlas, se mohou během deseti dnů obrátit na soudce, aby rozhodnutí bylo změněno; soudce má tuto věc co nejrychleji vyřešit dekretem.

Can 1196 - Předmět kontroverse není možné platně změnit, jedině novým dekretem z vážného důvodu na žádost strany, a po vyslechnutí ostatních stran a uvážení jejich důvodů.

Can 1197 - Po dosvědčení předmětu sporu přestává být držitel cizí věci držitelem bez zlého úmyslu a proto, jestliže je odsouzen, aby věc vrátil, musí ode dne zjištění předmětu sporu vrátit i užitky a nahradit škody.

Can 1198 - Po dosvědčení sporu má soudce poskytnout stranám přiměřenou dobu na předložení a doplnění důkazů.

Článek IV – O průběhu sporu, jeho suspenzi, zmaření a stažení

Can 1199 - Jestliže sporná strana zemře anebo změní stav anebo odstoupí z úřadu, na základě něhož jedná, tehdy:

°1) když kauza ještě není uzavřená, projednání se pozastavuje, dokud se sporu neujme dědic po zemřelém nebo nástupce nebo ten, který má právní zájem,

°2) když je kauza uzavřená, soudce musí pokračovat po předvolání zástupce, jestliže je, nebo dědice zemřelého nebo nástupce.

Can 1200 - §1) Jestliže se své funkce zřekne poručník, opatrovník nebo advokát (zástupce), kterých se to podle normy Can 1139 týká, projednávání sporu se pozastavuje.

§2) Soudce má co nejdříve ustanovit nového poručníka nebo opatrovníka; může ustanovit zástupce pro spor (advokáta), jestliže to strana zanedbala během krátké lhůty poskytnuté pro spor.

Can 1201 - Jestliže během šesti měsíců v soudním řízení strany neprovedou žádný úkon, ač se jim v tom nebrání, řízení končí.

Can 1202 - Zmaření má účinek ze samého práva, vůči všem i nezletilým a těm, kteří jsou jim postaveni na roveň; toto musí být vyhlášeno z úřední povinnosti při zachování práva požadovat náhradu od poručníka, opatrovníka, správce, zástupců, kteří nedokázali, že jsou bez viny.

Can 1203 - Zmaření ruší spisy procesu, ne však spisy kauzy; ta může mít účinnost i v jiném řízení, pokud vznikne mezi stejnými osobami a ve stejné věci; pro osoby mimo řízení mají hodnotu pouze dokumentů.

Can 1204 - Každá sporná strana hradí ty náklady zmařeného soudního jednání, které sama způsobila.

Can 1205 - §1) Žalobce se v kterémkoliv stadiu a na kterémkoliv stupni řízení může vzdát projednávání, právě tak i žalovaná strana se může vzdát všech a nebo některých úkonů řízení.

§2) Aby se poručníci a správci právnických osob mohli zříci projednávání, potřebují radu anebo souhlas těch, jejichž spolupůsobení se vyžaduje k projednání, které překračuje hranice řádné správy.

§3) Aby zřeknutí bylo platné, musí být učiněno písemně a musí ho podepsat strana anebo zplnomocněný zástupce; musí se odevzdat druhé straně a ta ho musí přijmout a nebo alespoň nenapadnout a soudce ho musí připustit.

Can 1206 - Zřeknutí se, které soudce připustil, má vzhledem ke zřeknutým úkonům tytéž účinky jako ukončení řízení (zmaření) a stejně zavazuje zřekajícího se hradit úhrady za jednání, kterých se vzdal.

Článek V – O důkazech

Can 1207 - §1) Povinnost dokazovat má ten, kdo něco tvrdí.

§2) Důkaz nepotřebují:

°1) zákonem předpokládané skutečnosti,

°2) skutečnosti, které tvrdí jedna ze sporných stran a druhá je připouští, pokud právo nebo soudce i přesto nevyžadují důkaz.

Can 1208 - §1) Je možné předložit důkazy jakéhokoliv druhu, které se zdají být užitečné na posouzení záležitosti a jsou dovolené.

§2) Jestliže strana žádá, aby důkaz, který soudce zamítl, byl přijat, sám soudce má o tom co nejrychleji rozhodnout.

Can 1209 - Jestliže se strana nebo svědek odmítá dostavit k soudci, aby vypovídali, je dovoleno vyslechnout je prostřednictvím laika, určeného soudcem anebo žádat, aby svou výpověď učinili před veřejným notářem nebo jakýmkoliv jiným zákonným způsobem.

Can 1210 - Soudce nemá přikročit ke shromáždění důkazů před zjištěním předmětu sporu, pokud k tomu není vážný důvod.

°1 – O výslechu stran

Can 1211 - Aby soudce lépe zjistil pravdu, může kdykoliv vyslechnout strany; musí je vyslechnout na návrh některé ze stran anebo když je to třeba k důkazu skutečnosti, která z hlediska veřejného zájmu má být mimo pochybnosti.

Can 1212 - §1) Zákonně dotazovaná strana je povinna odpovídat a vyznat úplnou pravdu.

§2) Jestliže však odmítla odpovídat, úlohou soudce je zvážit, co z toho může vyvodit na dokázání skutečnosti.

Can 1213 - V případech, ve kterých se jedná o veřejný prospěch, uloží soudce stranám přísahu, že budou muset mluvit pravdu, nebo alespoň to, co říkali, že je pravda, pokud závažný důvod neradí jinak; v jiných případech může učinit podle svého moudrého uvážení.

Can 1214 - Strany, promotor spravedlnosti a ochránce svazku mohou předložit soudci body otázek, podle kterých má být strana vyslechnuta.

Can 1215 - Při vyslechnutí stran se má zachovávat to, co se v Can stanoví o svědcích.

Can 1216 - Soudní doznání je tvrzení o nějaké skutečnosti učiněné písemně nebo ústně provedené před kompetentním soudcem některou stranou o předmětu soudního jednání buď z vlastního podnětu anebo při výsledku soudcem.

Can 1217 - §1) Jde-li o soukromou věc, a nejedná se o veřejný prospěch, soudní doznání jedné strany zbavuje ostatní strany povinnosti dokazovat.

§2) V kauzách, které se týkají veřejného dobra, soudní doznání a prohlášení stran, která nejsou doznáním, může mít sílu důkazu, kterou soudce musí hodnotit spolu s okolnostmi kauzy, ale nelze jim přiznat účinnost plného důkazu, jestliže k tomu nepřistoupí jiné prvky, které by je plně potvrdily.

Can 1218 - U mimosoudního doznání předloženého soudu úlohou soudce je, aby po zvážení všech okolností posoudil, jakou hodnotu mu je třeba připsat.

Can 1219 - Žádné účinky nemá doznání anebo jakékoliv jiné prohlášení strany, jestliže je známo, že vzniklo ze skutkového omylu anebo bylo vynuceno násilím, anebo velkým strachem.

92 – O dokazování pomocí dokladů

Can 1220 - V každém druhu soudního řízení se připouští důkaz veřejnými i soukromými listinami.

Can 1221 - §1) Veřejné církevní doklady jsou ty, které vyhotovila veřejná osoba při výkonu svého úřadu v církvi při zachování náležitostí, které předpisuje právo.

§2) Veřejné občanské doklady jsou ty, které za takové považuje právo podle zákonů toho kterého území.

§3) Ostatní doklady jsou soukromé.

Can 1222 - Veřejné doklady mají důvěryhodnost ve všem, co se v nich přímo a zásadně tvrdí, pokud opačnými a zřejmými důkazy není potvrzeno něco jiného.

Can 1223 - Soukromý doklad buď uznaný stranou anebo přezkoumaný soudcem má vůči původci anebo tomu, kdo ho podepsal, i vůči těm, na které od nich přešla kauza, tutéž důkazní sílu jako doznání učiněné mimo soudní jednání; vůči cizím osobám může mít účinek důkazu podle úvahy soudce spolu s ostatními okolnostmi případu, avšak účinek plného důkazu nemůže být udělen, jestliže nepřistoupí jiné prvky, které to zcela podpoří.

Can 1224 - Když se dokáže, že v dokladech bylo něco vymazáno, opraveno, vloženo anebo že mají nějakou jinou chybu, úlohou soudce je, aby posoudil, do jaké míry tyto doklady mají hodnotu.

Can 1225 - Doklady nemají v soudním jednání důkazní sílu, pokud nejsou původní anebo předloženy v hodnověrném opise a uloženy v kanceláři tribunálu, aby je soudci a druhá strana mohli přezkoumat.

Can 1226 - Soudce může přikázat, aby se v procesu předložil doklad společný pro obě strany.

Can 1227 - §1) Nikdo není povinen předložit doklady, i když se týkají obou stran, jejichž obsah nemůže být zveřejněn bez nebezpečí škody podle Can 1229§2°2 nebo bez nebezpečí porušení tajemství, které je nutno zachovat.

§2) Jestliže však některá část listiny může být opsána a v opise předložena bez zmíněných obtíží, soudce může nařídít, aby se tato část předložila.

°3 – O svědčích a svědeckých výpovědích

Can 1228 - Dokazování pomocí svědků se přípouští v jakýchkoliv kauzách pod vedením soudce.

Can 1229 - §1) Svědkové musí vypovídat pravdu soudci, který je zákonně vyslýchá.

§2) Při zachování Can 1231 jsou ze svědecké výpovědi vyňati:

°1) klerici, pokud jde o to, co jim bylo sděleno v souvislosti s posvátnou službou; státní úředníci, lékaři, porodní asistentky, advokáti, notáři a jiní, kteří jsou vázáni tajemstvím, byť jen z důvodu poskytnutí rady, pokud se jedná o věci, které podléhají tomuto tajemství,

°2) ti, kdo se obávají, že ze svědectví vznikne jim nebo jejich manželovi či blízkým pokrevným nebo sešvagřeným ztráta dobré pověsti, nebezpečné útrapy nebo jiná velká zla.

°a) – Kdo může být svědkem

Can 1230 - Svědkem může být každý, jestliže ho právo výslovně, úplně nebo částečně neodmítá.

Can 1231 - §1) Ke svědectví se nepřipouští nezletilí, mladší než čtrnáct let a ti, kdož jsou psychicky postiženi; mohou však být vyslechnuti na základě dekretu soudce, který vyhlásí, že je to užitečné.

§2) Za neschopné se považují:

°1) kdo je stranou v kauze anebo ti, kteří jménem stran vystupují v soudním jednání, soudce, jeho pomocníci, advokát a jiní, kteří pomáhají anebo pomáhali stranám v této záležitosti,

°2) kněží, pokud se týká všeho, co se dozvěděli ve svátostné zpovědi, i když je kajícník požádal, aby to sdělili; rovněž to, co někdo slyšel od kohokoliv a jakýmkoliv způsobem při příležitosti svátostného vyznání, nemůže být použito a přijato jako nepřímý důkaz pravdy.

°b) – Uvádění a vylučování svědků

Can 1232 - Strana, která svědka navrhla, se může vzdát jeho výsledku, ale odporující strana může žádat, aby přesto byl svědek vyslechnut.

Can 1233 - §1) Jestliže se požaduje důkaz svědectvím, tribunálu se mají oznámit jména a bydliště svědků.

§2) Ve lhůtě soudcem stanovené se předloží otázky pro tento důkaz, podle nichž se žádá vyslechnutí svědků; jinak se požadavek pokládá za zpětvzatý.

Can 1234 - Úlohou soudce je omezit množství svědků.

Can 1235 - Před výslechem svědků se jejich jména mají oznámit stranám; jestliže to podle rozumného uvážení soudce není možné bez velkých těžkostí, oznámí se alespoň před zveřejněním svědectví.

Can 1236 - Při zachovávaní předpisů Can 1231 může strana žádat, aby svědek byl vyloučen, pokud se prokáže oprávněný důvod na vyloučení před výslechem svědka.

Can 1237 - Svědek je předvolán dekretem soudce, který byl svědkovi zákonně oznámen.

Can 1238 - Řádně předvolaný svědek se má dostavit anebo soudci oznámit důvod své nepřítomnosti.

°c) – O výslechu svědků

Can 1239 - §1) Svědky je třeba vyslechnout v sídle tribunálu, jestliže soudce nerozhodne jinak.

§2) Biskupové a ti, kteří podle práv svého státu požívají stejnou výhodu, se vyslechnou v místě, které si zvolili.

§3) Soudce má rozhodnout, kde se mají vyslechnout ti, kterým je pro vzdálenost, chorobu anebo jinou překážku nemožné nebo obtížné dostavit se do sídla tribunálu při zachování Can 1071 a Can 1128.

Can 1240 - Výslechu svědků se strany nesmějí účastnit, pokud soudce, jde-li o věci týkající se soukromého dobra, nerozhodl, že mohou být přítomni; avšak přítomni mohou být jejich advokáti anebo zástupci, jestliže soudce neusoudil, že vzhledem k věcným a osobním okolnostem je třeba postupovat tajně.

Can 1241 - §1) Svědky je třeba vyslechnout odděleně po jednom.

§2) Jestliže se svědkové v závažné věci neshodují mezi sebou nebo se stranou, soudce může ty, kteří se mezi sebou neshodují, konfrontovat podle možností, s vyloučením roztržek a pohoršení.

Can 1242 - Výslech svědka provádí soudce nebo jeho delegát nebo auditor za součinnosti notáře; proto strany, nebo promotor spravedlnosti, nebo ochránce svazku anebo advokáti, kteří se účastní výslechu a mají další otázky, které je třeba svědkům předložit, předloží je nikoliv svědkovi, ale soudci anebo jeho zástupci, aby je položil sám, pokud partikulární zákon neurčuje jinak.

Can 1243 - §1) Soudce má svědkovi připomenout vážnou povinnost hovořit pouze pravdu a celou pravdu.

§2) Soudce má požádat svědka o přísahu podle Can 1213; pokud ji svědek odmítne složit, má být vyslechnut bez přísahy.

Can 1244 - Soudce má nejdříve ověřit totožnost svědka; má zjistit, jaký má vztah ke stranám a když mu kladé specifické otázky týkající se kauzy, má se ho optat i na pramen jeho poznatků a kdy se dozvěděl to, co tvrdí.

Can 1245 - Otázky mají být krátké, přizpůsobené chápavosti, nemají obsahovat současně víc věcí, nesmí být úskočné ani lstivé, nemají naznačovat odpověď, mají být vzdáleny jakékoliv urážky a vztahovat se na kauzu, která se projednává.

Can 1246 - §1) Otázky se nemají svědkům předem sdělit.

§2) Jestliže však to, co je předmětem svědeckví, vypadlo z paměti, že se bez předcházejícího přemýšlení nemůže s jistotou tvrdit, soudce může svědkovi některé věci připomenout, pokud usoudí, že se to může stát bez nebezpečí.

Can 1247 - Svědkové mají podat svědeckví ústně a napsané nemají číst, pokud nejde o číselné údaje a účty; v tomto případě si totiž mohou vypomoci poznámkami, které si přinesli sebou.

Can 1248 - §1) Odpověď má být ihned zapsaná notářem a musí obsahovat doslovnou svědeckou výpověď alespoň vzhledem k tomu, co se přímo týče předmětu soudního jednání.

§2) Možno připustit užití technických přístrojů, které reprodukují hlas; když se potom výpověď přečte, vypovídající ji potvrdí.

Can 1249 - Notář má ve spisech poznamenat složení přísahy, její prominutí nebo odmítnutí, přítomnost stran a jiných, otázky přidané z úřední povinnosti a vše pozoruhodné, co se stalo při výslechu svědků.

Can 1250 - §1) Po ukončení výslechu se musí svědkovi přečíst, jak notář jeho výpověď zaznamenal, nebo se mu přehraje jeho výpověď zaznamenaná na magnetofon; svědkovi se poskytne možnost k doplnění, vyškrtnutí, opravám a změnám.

§2) Konečně musí spis podepsat svědek, soudce a notář.

Can 1251 - Svědkové již vyslechnutí mohou být na žádost strany nebo z úřední povinnosti před zveřejněním spisu či svědecké výpovědi znovu předvoláni k výslechu, když to soudce považuje za nevyhnutelné či užitečné, pokud není nebezpečí tajné domluvy anebo podvodu.

Can 1252 - Svědkům podle spravedlivého ohodnocení soudce musí být uhrazeny výdaje, které měli i výdělek ušlý z důvodu svědeckví.

°d) – O hodnověrnosti svědectví

Can 1253 - Soudce při hodnocení svědectví bere v úvahu, když si v případě potřeby vyžádá písemné svědectví:

°1) osobní poměry a mravní život,

°2) zda-li svědčí na základě vlastních poznatků, hlavně co sám viděl a slyšel, či na základě své domněnky z veřejného mínění a z doslechu od jiných,

°3) zda je svědek stálý a zásadový nebo nespolehlivý, nejistý anebo vrtavý,

°4) zda se svědectví shoduje s jinými a zda je potvrzeno jinými důkazními prostředky

Can 1254 - Výpověď jednoho svědka nemůže být úplně hodnověrná, pokud se nejedná o kvalifikovaného svědka, který vypovídá o věcech vykonaných z úřední povinnosti nebo jestli věcné a osobní okolnosti neukazují jinak.

°4) – O znalcích

Can 1255 - Je třeba využít pomoci znalců vždy, když se podle předpisů práva nebo nařizuje soudce jejich zjišťování anebo posouzení opírající se o kritéria odbornosti anebo vědy vyžádají na potvrzení nějakého faktu anebo na objasnění povahy nějaké věci.

Can 1256 - Znalce jmenuje soudce po vyslechnutí anebo návrhu stran; v případě, je-li vhodné, opírá se o zprávy přijaté a vypracované už jinými znalci.

Can 1257 - Z těchto důvodů jako svědek se vylučují i znalci; nebo je možné je odmítnout.

Can 1258 - §1) Soudce s přihlédnutím k tomu, co sporné strany uvedly, má svým dekretem určit jednotlivé body, na něž se práce znalce musí zaměřit.

§2) Znalci se zašlou k dispozici spisy kauzy a jiné listiny a pomůcky, které může potřebovat, aby řádně a hodnověrně splnil svůj úkol.

§3) Soudce má po vyslechnutí znalce určit lhůtu, ve které se provede zjišťování a předloží zpráva.

Can 1259 - §1) Každý znalec má svou zprávu vyhotovit nezávisle na ostatních, jestliže souce nenařídí vyhotovit jednu, kterou mají všichni podepsat; pokud se tak stane, pečlivě se uvádějí rozdílné názory, pokud nějaké byly.

§2) Znalci musí zřetelně uvést, pomocí jakých listin nebo jakými jinými způsoby zjistili totožnost osob nebo věcí nebo míst a jakým způsobem postupovali při plnění jim svěřeného úkolu a o které důvody opírají své závěry.

§3) Soudce může předvolat znalce, aby podal další vysvětlení, která se zdají nutná.

Can 1260 - §1) Soudce má pozorně zvážít nejen závěry znalců, i když shodné, ale také ostatní okolnosti kauzy.

§2) Při zdůvodňování rozhodnutí musí vyjádřit, jaké důkazy ho vedly k tomu, že závěry znalců přijal anebo zamítl.

Can 1261 - Znalcům je třeba uhradit výlohy a odměny, které má soudce vymezit podle spravedlnosti a umírněnosti při zachování partikulárního práva.

Can 1262 - Strany mohou určit soukromé znalce, kteří potřebují schválení soudcem; ti mohou, jestliže to soudce dovolá a pokud je to potřebné, nahlédnout do spisů kauzy a účastnit se znaleckého zjišťování; vždy však mohou předložit svou zprávu.

°5) – O soudním ohledání

Can 1263 - Jestliže soudce pro vyřešení kauzy pokládá za vhodné ohledat nějaké místo nebo prozkoumat nějakou věc, stanoví to dekretem, ve kterém po vyslechnutí stran popíše v hlavních rysech, co je třeba provést k ohledání.

Can 1264 - O provedení ohledání se vyhotoví zápis.

°6) – O právních domněnkách

Can 1265 - Předpoklady, které nejsou stanoveny samotným právem, mohou být soudcem přijaty k dosažení spravedlivého rozsudku, pokud se tak stane z jistého a určitého faktu, který souvisí s předmětem sporu.

Can 1266 - Ten, v jehož prospěch je právní domněnka, je zbaven povinnosti dokazovat; tato povinnost přechází na protistranu.

Článek VI – O vedlejších kauzách (nahodilých)

Can 1267 - Vedlejší kauza vzniká vždy, když po začátku soudního jednání se na základě předvolání předloží otázka, která není vysloveně uvedena v žalobě, přesto patří k věci tak, že musí být vyřešena před hlavní otázkou.

Can 1268 - Vedlejší kauza se uplatňuje písemně nebo ústně u soudce kompetentního rozhodnout hlavní kauzu s naznačením spojitosti, která je mezi ní a hlavní kauzou.

Can 1269 - §1) Soudce po přijetí žádosti a po vyslechnutí stran rozhodne co nejdříve, zda předložená vedlejší kauza má nějaký podklad a souvisí s hlavním soudním řízením anebo zda je třeba ji hned na začátku zamítnout; v případě, že ji přijme, zda je tak závažná, že ji musí vyřešit částečným rozsudkem nebo dekretem.

§2) Jestliže však usoudí, že vedlejší otázka se nemusí rozřešit před konečným rozsudkem, má stanovit, aby se s ní počítalo, když se bude rozhodovat hlavní kauza.

Can 1270 - §1) Jestliže se vedlejší otázka musí rozřešit rozsudkem, mají se zachovat normy o ústním sporném řízení, pokud se soudce se zřetelem na vážnost věci nerozhodne jinak.

§2) Jestliže se však musí rozřešit dekretem, tribunál může věc světit auditorovi nebo předsedovi.

Can 1271 - Před ukončením hlavní kauzy soudce nebo tribunál, jestliže se vyskytne oprávněný důvod, může dekret anebo částečný rozsudek odvolat nebo změnit, buď na žádost strany nebo z moci úřadu po vyslechnutí stran.

°1) – O stranách, které se nedostavily

Can 1272 - §1) Jestliže se předvolaná strana nedostaví a ani nepředloží přiměřenou omluvu nepřítomnosti anebo neodpoví podle normy Can 1190§1, soudce ji má vyhlásit za nepřítomnou v soudním řízení a má rozhodnout, aby kauza při zachování toho, co je třeba zachovat, pokračovala až do konečného rozsudku a jeho vykonání.

§2) Dříve, než se vydá dekret podle předchozí citace, musí být jisté, i prostřednictvím nového předvolání, je-li třeba, že předvolání bylo zákonně provedeno a že došlo žalované straně včas v užitečné době.

Can 1273 - §1) Jestliže se potom žalovaná strana dostaví k soudu anebo odpoví před rozhodnutím věci, může předložit závěry a důkazy při zachování Can 1283; soudce však má dbát, aby se záměrně soudní řízení příliš dlouho a nepotřebně neprodlužovalo.

§2) I když se pozvaná strana nedostaví a nedala odpověď před rozhodnutím kauzy, může rozsudek napadnout; jestliže však dokáže, že jí bránila zákonná překážka, kterou bez vlastní viny nemohla předtím sdělit, může použít stížnost na neplatnost (vymáhání nulity).

Can 1274 - Jestliže se nedostavil žalobce v den a hodinu, které jsou stanoveny na zjištění předmětu sporu a ani nepředložil vhodnou omluvu:

°1) soudce ho může znovu předvolat,

°2) jestliže se žalobce na nové předvolání nedostaví, platí domněnka, že se vzdal řízení,

°3) jestliže se však chce později účastnit procesu, má se zachovat Can 1273.

Can 1275 - §1) Strana, která se k řízení nedostavila, ať žalobce či žalovaná strana a která neprokázala spravedlivou překážku, je vázána povinností jednak zaplatit soudní výlohy, které vznikly pro její nepřítomnost, jednak, je-li potřeba, poskytnout protistraně náhradu škody.

§2) Jestliže se k soudu nedostavil jak žalobce, tak strana žalovaná, jsou povinni, každý sám za sebe, uhradit plné náklady soudu.

°2) – O vstupu třetí osoby do kauzy

Can 1276 - §1) Ten, kdo má právo, může být připuštěn, aby vstoupil do kauzy, ve kterémkoliv stupni sporu buď jako strana, která hájí svoje právo, anebo jako vedlejší účastník, aby pomáhal některé z procesních stran.

§2) Aby však byl připuštěn, musí před uzavřením kauzy předložit soudci žalobu, ve které stručně vyloží své právo být účastníkem.

§3) Toho, kdo je účastník kauzy, je zapotřebí připustit v tom stadiu, ve kterém se kauza nachází, při čemž se mu poskytne krátká lhůta na předložení jeho důkazů, když kauza došla do stadia dokazování.

Can 1277 - Třetího, jehož účast se zdá nevyhnutelná, soudce musí po vyslechnutí stran volat na soudní jednání.

°3) – O napadení během sporu

Can 1278 - Napadení je akt, kterým během sporu jedna strana proti druhé, anebo soudce proti jedné straně či oběma, něco obnovuje jako předsudek vůči straně a za jejího nesouhlasu, buď ohledně předmětu soudu anebo vzhledem k procesním právům, ledaže by obnova sporu samotným právem nebyla připuštěna.

Can 1279 - Akt napadení je samotným právem neplatný, proto soudce je povinen rozhodnout o jeho odvolání; přesto je sanován samotným právem, jestliže během měsíce od přijetí oznámení o napadení otázka o něm není předložena soudci.

Can 1280 - Otázky ve věci napadení je třeba co nejdříve vyřídit a to soudcem hlavního případu, jestliže napadení způsobila strana; jestliže napadení způsobil sám soudce, musí to vyřídit odvolací tribunál.

Článek VII – O zveřejnění obsahu soudního spisu, o uzavření záležitosti a diskuze o kauze

Can 1281 - §1) Po shromáždění důkazů soudce musí pod trestem neplatnosti dekretem dovolit stranám a jejich advokátům, aby v kanceláři tribunálu nahlédli do spisů, které jsou jim neznámé; advokátům, kteří o to žádají, je možno dát opis spisů; v kauzách, které se týkají veřejného dobra, aby se vyhnulo nebezpečí, soudce může rozhodnout, že některý spis se nesmí nikomu ukázat, při čemž dbá na to, aby právo na obhajobu zůstalo vždy nedotknuté.

§2) K doplnění dokazování mohou strany předložit soudci další důkazy; po jejich získání, bude-li to soudce považovat za nevyhnutelné, je třeba znovu vydat dekret, o kterém se mluví v §1.

Can 1282 - §1) Po splnění všeho, co se týká předložených důkazů, přistupuje se k uzavření kauzy.

§2) Toto uzavření nastává, jestliže strany prohlásí, že nemají co dodat anebo uplynul užitečný čas, který určil soudce na předložení důkazů anebo soudce vyhlásí, že kauzu pokládá za dostatečně vyšetřenou.

§3) O uzavření kauzy, ať se uskuteční jakýmkoliv způsobem, soudce vydá dekret.

Can 1283 - §1) Po uzavření kauzy soudce může znovu předvolat tytéž nebo jiné svědky nebo provést jiné důkazy, které předtím nebyly požadovány:

°1) v kauzách, ve kterých jde jen o soukromé dobro stran, pokud všechny strany souhlasí,

°2) v ostatních kauzách po vyslechnutí stran a pokud je závažný důvod a nehrozí žádné nebezpečí podvodu nebo ovlivnění,

°3) ve všech kauzách, i když je pravděpodobné, že když se nepřipustí nové dokazování, rozsudek bude nespravedlivý z důvodů, o kterých je v Can 1326§2,°1-°3.

§2) Soudce však může nařídít nebo připustit, aby byl předložen doklad, který se předtím bez viny toho, kdo na to má právo, nemohl předložit.

§3) Nové důkazy se zveřejní při zachování Can 1281§1.

Can 1284 - Po uzavření kauzy soudce poskytne přiměřený čas na přednesení obhajob anebo připomínek.

Can 1285 - §1) Obhajoby a připomínky se podávají písemně, pokud soudce se souhlasem stran nepovažuje rozpravu konanou před zasedajícím tribunálem za dostačující.

§2) K vydání obhajob a hlavních dokumentů tiskem se vyžaduje předchozí dovolení soudce při neporušení povinnosti zachovat tajemství, pokud nějaké je.

§3) O rozsahu obhajoby, počtu exemplářů a jiných podrobnostech tohoto druhu se má zachovat nařízení tohoto tribunálu.

Can 1286 - §1) Po vzájemném seznámení se s obhajobami a připomínkami obě dvě strany mohou předložit odpověď v krátkém čase poskytnutém soudcem.

§2) Toto právo mají obě strany pouze jednou, jestliže se soudce nedomnívá, že je nutno je poskytnout znovu; v tomto případě se dovolení dané straně jedné považuje za udělené i straně druhé.

§3) Promotor spravedlnosti a ochránce svazku mají právo znovu odpovědět na námitky stran.

Can 1287 - §1) Přísně se zakazuje, aby strany nebo advokáti nebo jiní podávali soudci informace, které se nezaznamenávají do spisů.

§2) Jestliže se diskuse o kauze vykonala písemnou formou, soudce může stanovit, aby se konala menší rozprava při zasedání soudu k obhájení některých otázek.

Can 1288 - Na ústní poradě, o které se hovoří v Can 1285§1 a Can 1287§2 má být přítomný notář, aby na příkaz soudce mohl písemně zachytit věci z rozpravy, pokud soudce rozkáže anebo strana požádá a soudce souhlasí.

Can 1289 - Jestliže strany v užitečném čase zanedbají obhajobu anebo se spoléhají na učnost a svědomí soudce a soudce ze spisů a důkazů pokládá věc za celkem jasnou, může ihned vynést rozsudek, ale po vyžádání připomínek promotora spravedlnosti a ochránce svazku, pokud jsou účastníky soudního jednání.

Článek VIII – O soudních rozhodnutích

Can 1290 - Kauzu projednanou soudním způsobem, je-li hlavní, rozhodne soudce konečným rozsudkem; je-li vedlejší, rozhodne rozsudkem částečným při zachování předpisů Can 1269§1.

Can 1291 - §1) K vynesení jakéhokoliv rozsudku se vyžaduje, aby soudce vždy měl mravní jistotu ve věci, kterou je třeba rozhodnout rozsudkem.

§2) Tuto jistotu musí soudce získat ze spisů a z důkazů.

§3) Důkazy však musí soudce hodnotit podle svého svědomí při zachování předpisů zákona o účinnosti některých důkazů.

§4) Soudce, který tuto jistotu nemohl získat, rozhodne, že právo žalobce není jisté a obžalovaného má jako osvobozeného propustit, jestliže nejde o kauzu, která má přizeň práva a v takovém případě je třeba vynést rozsudek v její prospěch.

Can 1292 - §1) V kolegiálním tribunálu má předseda kolegia stanovit, který den a hodinu se mají soudci shromáždit k poradě soudců; pokud zvláštní důvod nežádá něco jiného, koná se porada v sídle tribunálu; poradě soudců nemůže být nikdo přítomen.

§2) Ve stanovený den jednotliví soudci předloží své písemné závěry o podstatě kauzy a důvody, jak podle práva a též skutečnosti, na jejichž základě došli ke svému závěru; tyto závěry se mají přiložit ke spisům kauzy a je třeba je uchovat v tajnosti.

§3) Po přednesení závěrů jednotlivých soudců v pořadí podle přednosti a to tak, že vždy začíná ponens (relátor kauzy), má být diskuze pod vedením předsedy tribunálu, zejména proto, aby se společně stanovilo, co je nutné určit ve výrokové části rozsudku.

§4) Během porady je každému dovoleno odstoupit od svého závěru; soudce, který nechce přistoupit na rozhodnutí jiných, může požadovat, aby v případě odvolání jeho závěry byly odeslány vyššímu tribunálu.

§5) Jestliže soudci nechtějí anebo nemohou dospět k rozsudku po první diskuzi, může být porada odročena na další zasedání, nejvíc o týden, pokud podle Can 1283 není třeba doplnit vyšetřování kauzy.

Can 1293 - §1) Jestliže soudí samosoudce, vypracuje rozsudek sám.

§2) V kolegiálním tribunálu úlohou ponensa-relátora je vypracovat rozsudek; ať přitom čerpá z toho, co jednotliví soudci přednesli v diskuzi; pokud většina soudců neurčila hlavní důvody, které se musí uvést v rozsudku, rozsudek je nutno dát jednotlivým soudcům ke schválení.

§3) Rozsudek je třeba vydat do měsíce ode dne rozhodnutí kauzy, jestliže v kolegiálním tribunálu soudci ze závažného důvodu lhůtu neprodloužili.

Can 1294 - Rozsudek musí:

°1) rozhodnout spor projednávaný před tribunálem tím, že dá přiměřenou odpověď na jednotlivé sporné otázky,

°2) vymezit povinnosti stran vzniklé z řízení procesu a stanovit, jak je splnit,

°3) podat důvody právní i skutkové, o které se opírá výroková část rozsudku,

°4) stanovit výlohy sporu.

Can 1295 - §1) V rozsudku je třeba po vzývání Božího jména uvést jméno soudce nebo tribunálu, kdo je žalobce, žalovaná strana, zástupce, promotor spravedlnosti a ochránce svazku, jestliže se účastnili soudního jednání.

§2) Potom se musí krátce uvést skutková podstata se závěry stran a zněním sporné otázky.

§3) Následuje výroková část rozsudku po uvedení důvodů, o které se opírá.

§4) Uzavře se uvedením dne a místa jeho vynesení s podpisem soudce anebo jde-li o kolegiální tribunál, všech soudců a notářů.

Can 1296 - Normy o konečném rozsudku je třeba přiměřeně uplatnit, také přizpůsobit při předběžném rozsudku.

Can 1297 - Rozsudek se má co nejdříve zveřejnit a uvedou se způsoby, jimiž se může napadnout; před zveřejněním nemá žádnou právní účinnost, i když byla výroková část se souhlasem soudce sdělena stranám.

Can 1298 - Zveřejnění neboli oznámení rozsudku se může uskutečnit buď tak, že se exemplář rozsudku odevzdá stranám nebo jejich zástupcům nebo tak, že se jim pošle tentýž exemplář podle Can 1192.

Can 1299 - Jestliže do textu rozsudku se vloudil omyl v číslech anebo věcný omyl nastal při opisování výrokové části či při uvádění skutečnosti či žádosti stran, anebo bylo vynecháno to,

co vyžaduje Can 1295§4, rozsudek má opravit anebo doplnit na žádost stran anebo z moci úřadu sám tribunál, který ho vynesl, vždy však po vyslechnutí stran a dekretem připojeným na konec rozsudku.

Can 1300 - Ostatní výroky soudce kromě rozsudku jsou dekrety, které, pokud nejsou pouze nařizující, nemají účinnost; platí jediné tehdy, když souhrnně vyjadřují zdůvodnění anebo odkazují na důvody uvedené v jiném spise.

Can 1301 - Účinky konečného rozhodnutí má částečný rozsudek anebo dekret, jestliže zabraňuje řízení nebo ukončuje řízení nebo některý jeho stupeň, pokud se to týká alespoň některé strany v kauze.

Článek IX – O napadnutí rozsudku (opravné prostředky)

°1) – O stížnosti na neplatnost rozsudku

Can 1302 - Jestliže se jedná o kauzu týkající se dobra soukromých osob, neplatnost právních úkonů stanovených právem, které i když byly známy straně uplatňující stížnost a nebyly oznámeny soudci před vydáním rozsudku, napravují se samým rozsudkem při zachování Can 1303 a Can 1304.

Can 1303 - §1) Rozsudek má nenapravitelnou vadu neplatnosti, jestliže:

- °1) vynesl ho absolutně nepřislušný soudce,
- °2) vynesl ho ten, kdo nemá moc soudit v tribunále, ve kterém byla kauza rozsouděna,
- °3) soudce vynesl rozsudek donucen násilím anebo strachem,
- °4) soudní řízení se konalo bez soudní žaloby, o které viz Can 1104§2 nebo nebylo vedeno proti některé žalované straně,
- °5) byl vyneslen mezi stranami, ze kterých alespoň jedna nebyla způsobilá jednat u soudu,
- °6) někdo vystupoval jménem jiného bez zákonného mandátu,
- °7) některé straně bylo odepřeno právo na obhajobu,
- °8) sporná věc nebyla ani z části rozhodnuta.

§2) V těchto případech se může předložit vymáhání neplatnosti námitkou bez časového omezení, žalobou před soudem, který rozsudek vynesl, do deseti roků ode dne zveřejnění rozsudku.

Can 1304 - §1) Rozsudek má chybu pouze napravitelné vady, když:

- °1) vynesl ho nezákonný počet soudců v rozporu s Can 1084,
- °2) neobsahuje zdůvodnění rozhodnutí,
- °3) neobsahuje právem nařízené podpisy,
- °4) neobsahuje rok, měsíc a den a místo vynesení,
- °5) opírá se o neplatný soudní úkon, jehož neplatnost nebyla napravena podle Can 1302,
- °6) byl vyneslený proti straně zákonně nepřítomné podle Can 1273§2.

§2) Vymáhání neplatnosti v těchto případech se může předložit do tří měsíců od zveřejnění rozsudku.

Can 1305 - O vymáhání neplatnosti rozhoduje ten soudce, který rozsudek vynesl; když se však strana obává, že ten soudce, který vynesl rozsudek napadený stížností na neplatnost se může stát zaujatým a proto ho považuje za podezřelého, může požadovat, aby byl nahrazen jiným soudcem podle Can 1108.

Can 1306 - Stížnost na neplatnost se může předložit spolu s odvoláním ve lhůtě stanovené odvoláním.

Can 1307 - §1) Stížnost na neplatnost mohou podat nejen strany, které se cítí poškozeny, ale i promotor spravedlnosti nebo ochránce svazku, kdykoliv jsou oprávněni zasáhnout.

§2) Sám soudce může vynesený neplatný rozsudek, který vynesl, úředně stáhnout anebo opravit ve lhůtě stanovené k jednání v Can 1303§2 a Can 1304§2, jakmile mezitím nebylo podáno odvolání spolu s vymáháním neplatnosti.

Can 1308 - Kauzy ve věci stížnosti na neplatnost se mohou projednat podle norem sporného řízení ústně (ve stručném sporném řízení).

°2) – O odvolání

Can 1309 - Strana, která se domnívá, že je rozsudkem poškozena a rovněž tak promotor spravedlnosti a ochránce svazku v případech, kdy se jejich přítomnost vyžaduje, jsou oprávněni odvolat se k vyššímu soudci při zachování Can 1310.

Can 1310 - Odvolání je nepřipustné:

°1) od rozsudku nejvyššího velekněze nebo Apoštolské signatury,

°2) od rozsudku, který má vadu neplatnosti, pokud se odvolání nespojí s vymáháním neplatnosti podle Can 1306,

°3) od rozsudku, který se stal pravomocným (rozsouzenou věcí),

°4) od dekretu soudce anebo částečného rozsudku, které nemají účinnost konečného rozsudku, pokud se nespojí s odvoláním proti konečnému rozsudku,

°5) proti rozsudku anebo dekretu v kauze, o které právo stanoví, že věc je nutno co nejrychleji rozhodnout.

Can 1311 - §1) Odvolání se musí podat u soudce, který rozsudek vynesl, v propadné lhůtě patnácti užitečných dní, počítaných od přijetí zprávy o zveřejnění rozsudku.

§2) Jestliže se podává ústně, notář ho zaznamená písemně před tím, kdo se odvolává.

Can 1312 - Od delegovaného není přípustné odvolání k delegujícímu, ale k jeho bezprostřednímu představenému, pokud není delegujícím samotný Apoštolský stolec.

Can 1313 - Jakmile vznikne otázka o právu odvolat se, má ji odvolací tribunál co nejrychleji rozřešit podle Can o stručném sporném řízení.

Can 1314 - V odvolání je třeba pokračovat před soudcem, kterému je určeno, do měsíce od jeho podání; pokud soudce, od něhož se odvolává, neposkytl straně delší dobu k jeho pokračování.

Can 1315 - §1) Na pokračování v odvolání se vyžaduje a stačí, aby strana požádala vyššího soudce o službu opravit napadnutý rozsudek, přiložila opis tohoto rozsudku a uvedla důvody odvolání.

§2) Mezitím soudce, který vynesl rozsudek, je povinen spisy jednání s notářovým ověřením o totožnosti poslat vyššímu tribunálu; jestliže spisy jsou sepsány jazykem, který odvolacímu tribunálu není znám, mají být přeloženy do jazyka známého tribunálu s přiložením záruk o věrnosti překladu.

Can 1316 - Po nevyužitím uplynutí odvolací lhůty buď před soudcem, který vynesl rozsudek, nebo před soudcem, kterému se odvolání předkládá, odvolání se považuje za vzdané.

Can 1317 - §1) Kdo se odvolává, může se odvolání vzdát s účinky, o kterých viz Can 1206.

§2) Jestliže odvolání bylo podáno ochráncem svazku nebo promotorem spravedlnosti, je možné, aby se ho vzdal ochránce svazku nebo promotor spravedlnosti odvolacího soudu, pokud zákon nestanoví jinak.

Can 1318 - §1) Odvolání podané žalobcem je účinné i pro žalovanou stranu a naopak.

§2) Jestliže je více žalovaných nebo žalobců a pouze jeden se odvolává, nebo proti jednomu z nich je napadený rozsudek, uvažuje se napadení za učiněné ode všech a proti všem, jestliže požadovaná věc je nedělitelná anebo povinnost je společná a nerozdělitelná.

§3) Jestliže jedna strana podá odvolání proti některé části rozsudku, může protistrana, i když uplynula propadná lhůta pro odvolání, odvolat se nahodilou otázkou proti jiným částem rozsudku v propadné lhůtě patnácti dnů ode dne, kdy bylo oznámeno hlavní odvolání.

§4) Pokud není známo něco jiného, předpokládá se, že odvolání je podáno proti celému rozsudku.

Can 1319 - Odvolání pozastavuje vykonání rozsudku.

Can 1320 - §1) Při neporušenosti Can 1369 se na odvolacím stupni nemůže připustit nový důvod žaloby ani způsobem užitečného spojení věcí; dosvědčení sporu se může vztahovat pouze na to, aby dřívější rozsudek se potvrdil nebo změnil, a to zcela nebo zčásti.

§2) Nové důkazy se však připouštějí pouze podle Can 1283.

Can 1321 - Na odvolacím stupni je třeba postupovat tímž způsobem jako v první instanci s přiměřeným přizpůsobením; avšak není-li nutno doplnit důkazy, přikročí se ihned po zjištění předmětu sporu k diskuzi o kauze a rozsudku.

Článek X – O rozsouzené věci a navrácení do původního stavu

°1) – O rozsouzené věci

Can 1322 - Při zachování předpisů Can 1324 rozhodnutí se považuje za právoplatné (věc je rozsouzena), když:

°1) mezi týmiž stranami byly vyneseny dva shodné rozsudky o stejném žalobním požadavku (žádost) a z téhož žalobního důvodu,

°2) odvolání proti rozsudku nebylo podáno v užitečném čase,

°3) v odvolacím stupni řízení zaniklo nebo se ho strany vzdaly,

°4) byl vynesen konečný rozsudek, od něhož není odvolání.

Can 1323 - §1) Právoplatný rozsudek má právní nezaměnitelnost a to tak, že může být napadený toliko zmatečnými stížnostmi, navrácením do původního stavu anebo odporem třetího.

§2) Právoplatný rozsudek mezi stranami opravňuje k námitce; aby se oběma stranám v ní zamezilo, soudce může z úřední povinnosti vyhlásit tuto věc, aby tak překazil zahájení nového řízení v téže kauze.

Can 1324 - Rozsouzenou věcí se nikdy nestávají kauzy o stavu osob ani kauzy o odloučení manželů.

Can 1325 - §1) Aby byly vyneseny dva shodné rozsudky v kauze o stavu osob, je možno se obrátit na odvolací tribunál, při čemž je třeba předložit nové a vážné důkazy anebo argumenty v propadné lhůtě třiceti dnů od podání napadnutí; odvolací tribunál musí však do jednoho měsíce po předložení nových důkazů a argumentů dekretem stanovit, zda se nově předložené kauzy musí přijmout nebo ne.

§2) Podání k vyššímu tribunálu za účelem dosažení nového projednání kauzy neodkládá provedení rozsudku, pokud zákon nestanovil jinak nebo odvolací tribunál nenafidil pozastavení podle Can 1337§3.

°2) – O navrácení do původního stavu

Can 1326 - §1) Proti rozsudku, který se stal rozsouzenou věcí, stojí navrácení do původního stavu, jen když je zřejmá jeho nespravedlivost.

§2) Rozsudek se považuje za zjevně nespravedlivý, jestliže:

°1) rozsudek se do té míry opírá o důkazy, které se později ukázaly jako nepravdivé, tak, že bez těchto důkazů výroková část rozsudku je neudržitelná,

°2) později se objevily důkazy, které nepochybně dokazují nové skutečnosti a vyžadují opačné rozhodnutí,

°3) rozsudek byl vynesena na základě podvodu jedné strany ke škodě strany druhé,

°4) byl evidentně opomenut předpis jiného zákona, než upravujícího řízení,

°5) rozsudek odporuje předcházejícímu rozhodnutí, které se stalo právoplatným.

Can 1327 - §1) O navrácení do původního stavu z důvodu, o nichž viz Can 1326§2, °1–°3 je zapotřebí požádat soudce, který rozsudek vynesl, a to do tří měsíců počítaných ode dne seznámení se s těmito důvody.

§2) O navrácení do původního stavu z důvodů, o kterých se hovoří v Can 1326§2, °4–°5 je zapotřebí požádat u odvolacího tribunálu do třech měsíců od přijetí zprávy o vyhlášení rozsudku; avšak v případě, o kterém viz Can 1326§2, °5, jestliže seznámení se s dřívějším rozhodnutím stalo později, běží lhůta od tohoto seznámení.

§3) Lhůty výše uvedené neběží, dokud je poškozený nezletilý.

Can 1328 - §1) Žádost o navrácení do původního stavu pozastavuje ještě nezahájený výkon rozsudku.

§2) Jestliže z hodnověrných náznaků vzniká podezření, že žádost byla podána proto, aby se oddálilo vykonání rozsudku, soudce může stanovit, aby se rozsudek vykonal, ale žadateli se uloží, aby složil vhodnou záruku, že při návratu do právně původního stavu nenastane škoda.

Can 1329 - Při poskytnutí návratu do právně původního stavu je soudce povinen vynést rozsudek o podstatě kauzy.

°3) – O odporu třetího

Can 1330 - Kdo se obává, že definitivním rozsudkem vneseným mezi různými stranami utrpí újmu svých práv, může sám napadnout rozsudek před jeho vykonáním.

Can 1331 - §1) Odpor třetího se může uskutečnit buď žádostí o revizi rozsudku k tribunálu, který jej vynesl anebo odvoláním se k tribunálu odvolacímu.

§2) Jestliže je žádost přijata a odpůrce jedná u odvolacího stupně, je vázán zákony stanovenými pro odvolání; jestliže jedná před tribunálem, který vynesl rozsudek, je třeba zachovat normy, které jsou dány u případů napadnutých a soudně rozhodovaných.

Can 1332 - §1) Odpůrce v kterémkoliv případě musí prokázat, zda jeho právo je nebo bylo skutečně porušeno.

§2) Porušení však musí vzniknout ze samotného rozsudku, pokud on sám je příčinou porušení anebo jestliže se nařídil výkon, který by způsobil odpůrci těžký předsudek (*praeiudicium*).

Can 1333 - Jestliže odpůrce prokázal svoje právo, rozsudek dříve vnesený musí být opraven tribunálem podle žádosti odpůrce.

Článek XI – O bezplatné právní ochraně a o soudních nákladech

Can 1334 - Chudí, kteří jsou zcela neschopni uhradit soudní výlohy, mají právo na bezplatnou právní pomoc, jestliže se alespoň částečně mohou podílet na snížení nákladů.

Can 1335 - Statut tribunálu je povinen vydat normy:

°1) o nákladech, které mají strany zaplatit nebo vyrovnat,

°2) o honorářích pro prokurátory, advokáty, znalce, tlumočníky a o odškodnění svědků,

°3) o udělení bezplatné právní ochrany anebo o snížení nákladů,

°4) o náhradě škod, které musí vykonat ten, kdo spor nejen prohrál, ale též nerozváženě se soudil,

°5) o peněžní záloze nebo záruce na zaplacení nákladů a nahrazení škod.

Can 1336 - Proti výroku ohledně výloh, odměn a náhrad škod není přípustné odvolání, ale strana může podat rekurz u téhož soudce, který poplatek stanovil.

Článek XII – O vykonání rozsudku

Can 1337 - §1) Rozsudek, který se stal právoplatným (rozsouzenou věcí), může být vykonán při neporušení Can 1328.

§2) Soudce, který vynesl rozsudek a pokud bylo podáno odvolání, pak také soudce odvolacího soudu, mohou z úřední povinnosti anebo na žádost strany nařídit prozatímní výkon rozsudku, který se ještě nestal pravomocným; případně žádat složení vhodné zálohy, jestliže jde o příspěvky anebo dávky na určené nevyhnutelné materiální zabezpečení anebo z jiného spravedlivého důvodu.

§3) Je-li však napadený rozsudek, který dosud není právoplatný, soudce, který musí napadnutí rozsoudit, pokud vidí, že napadnutí je pravděpodobně opodstatněné a pozná, že je důvodné, může vykonání buď pozastavit anebo ho vázat na záruku.

Can 1338 - Vykonání rozsudku není možné dřív, dokud neexistuje vykonávací dekret soudce, kterým se vyhláší, že rozsudek musí být vykonán; toto rozhodnutí podle povahy kauz je buď zahrnuto do rozsudku anebo se vydá odděleně.

Can 1339 - Jestliže vykonání rozsudku vyžaduje předchozí vyúčtování, vzniká vedlejší otázka, kterou rozhodne soudce, jenž vydá rozhodnutí o výkonu rozsudku.

Can 1340 - §1) Pokud partikulární zákon nestanoví něco jiného, výkon rozsudku musí nařídit biskup eparchie, ve které byl vynesen rozsudek prvního stupně; sám anebo prostřednictvím jiného.

§2) Jestliže však ten to odmítne anebo nedbá, na žádost strany, které se to týká anebo z úřední povinnosti přísluší představenému, kterému podléhá odvolací tribunál.

§3) Ve sporech, o kterých jedná Can 1069§1, výkon rozsudku náleží představenému určenému v typikonu anebo ve statutu.

Can 1341 - §1) Jestliže samo znění rozsudku neponechá vykonavateli nic k uvážení, musí nařídit výkon rozsudku podle obvyklého významu slov.

§2) Je mu dovoleno rozhodnout o námitkách, týkajících se způsobu a účinnosti výkonu, ne však o podstatě věci; jestliže se odjinud dozvěděl, že rozsudek je podle Can 1304, Can 1304 Can 1326§2 neplatný a nebo zřejmě nespravedlivý, má se zdržet vykonání a po uvědomění stran věc vrátit tribunálu, který rozsudek vynesl.

Can 1342 - §1) Vždy, když byla žalobci přisouzena nějaká věc, je nutné mu ji předat ihned po nabytí právní moci (když se stala rozsouzenou věcí).

§2) Pokud však strana byla odsouzena k vydání movité věci, nebo aby vyplatila peníze nebo aby něco udělala, soudce má v samotném znění rozsudku, anebo vykonavatel podle svého uvážení, určit lhůtu ke splnění povinnosti, která nesmí být kratší než patnáct dní a delší než šest měsíců.

Hlava II – O souhrnném sporném řízení

Can 1343 - §1) Souhrnným sporným řízením se mohou projednávat všechny kauzy, které právo nevylučuje, jestliže strana nežádá řádný sporný proces.

§2) Jestliže souhrnný sporný proces se použije kromě případů, které právo připouští, soudní úkony jsou neplatné.

Can 1344 - §1) Žaloba (žalobní spis), kterou se řízení zahajuje, kromě toho, co je uvedeno v Can 1187, musí:

°1) krátce, úplně a přehledně vyložit skutečnosti, o něž se opírají žalobcovy požadavky

°2) důkazy, kterými žalobce chce prokázat skutečnosti, ale které současně nemůže předložit, označit tak, aby je soudce mohl ihned získat.

§2) K žalobě se musí připojit alespoň v ověřeném opise listiny, o které se žádost opírá.

Can 1345 - §1) Jestliže pokus o smíření podle Can 1103§2 byl neúspěšný, soudce, pokud se domnívá, že žaloba je důvodná, má do tří dnů dekretem připojeným k žalobě přikázat, aby se opis žádosti doručil pozvané straně s poučením o možnosti do patnácti dnů poslat kanceláři tribunálu písemnou odpověď.

§2) Toto oznámení má účinky soudního předvolání, o kterých viz Can 1194.

Can 1346 - Jakmile to vyžadují námitky žalované strany, soudce má určit žalující straně čas na odpověď, aby z těchto přednesených důkazů měl objasněn předmět sporu obou stran.

Can 1347 - §1) Po uplynutí lhůt, o kterých viz Can 1345§1 a Can 1346, soudce má po prohlédnutí spisů vymezit znění pochybností a pak předvolá k jednání, které je nutno konat do třiceti dnů všechny, kdo jsou povinni se ho účastnit a připojí stranám znění pochybností.

§2) V předvolání se má stranám oznámit, že mohou nejpozději tři dny před jednáním předložit tribunálu stručný text na podepření svých tvrzení.

Can 1348 - Na pojednání se mají nejdříve projednat otázky, o kterých se hovoří v Can 1118, Can 1118. Can 1121 a Can 1122.

Can 1349 - §1) Důkazy se shromažďují při jednání při zachování Can 1071.

§2) Strana a její advokát mohou být přítomni při výslechu ostatních stran, svědků a znalců.

Can 1350 - Odpovědi stran, svědků, znalců, požadavky a námitky advokátů, notář písemně zaznamenaná, ale stručně a z nich jen to, co patří k podstatě sporu; ti, kdo vypovídali, podepíší zápis.

Can 1351 - Důkazy, které nejsou uvedeny nebo požadovány v žalobě nebo ve vyjádření k ní, soudce může připustit jenom podle Can 1110; potom však, jestliže byl vyslechnut i jenom jeden svědek, může soudce určit nové důkazy jenom podle Can 1283.

Can 1352 - Jestliže nebylo možné provést všechny důkazy během projednávání, má se stanovit další jednání.

Can 1353 - Po shromáždění důkazů se koná na tomtéž jednání ústní diskuze.

Can 1354 - §1) Pokud se z diskuze nezjistí, že ve vyšetřování kauzy je třeba něco doplnit anebo že existuje něco jiného, co překáží, aby byl rozsudek řádně vynesena, soudce se má hned po skončení jednání rozhodnout, sám od sebe, vyřešit kauzu; výroková část rozsudku se ihned přečte přítomným stranám.

§2) Pro nesnadnost věci nebo z jiného oprávněného důvodu může soudce odložit rozhodnutí až do pátého dne užitečného času.

§3) Úplný čas rozsudku s uvedením důvodů se co nejdříve, zpravidla do patnácti dnů, oznámí stranám.

Can 1355 - Jestliže odvolací tribunál zjistí, že u soudu nižšího stupně bylo použito souhrnného sporného řízení v případech, které právo vylučuje, prohlásí neplatnost rozsudku a kauzu vrátí tribunálu, který rozsudek vynesl.

Can 1356 - V ostatních věcech týkajících se způsobu postupu mají se zachovávat předpisy Can o řádném sporném řízení; tribunál však může svým dekretem obsahujícím důvody částečně zrušit procesní normy, které nejsou stanoveny pro platnost, aby se při neporušení spravedlnosti přispělo k urychlení.

TITUL XXVI – O NĚKTERÝCH ZVLÁŠTNÍCH PROCESECH

Hlava I – O procesech manželských

Článek I – O kauzách o vyhlášení neplatnosti manželství

°1) – O příslušnosti soudu

Can 1357 - Jakákoliv manželská záležitost pokřtěných patří vlastním právem církvi.

Can 1358 - Při dodržení osobních statutů tam, kde jsou, záležitosti týkající se čistě občanských účinků manželství přísluší občanskému soudci; jsou-li projednávány nahodile a dodatečně, mohou být zkoumány a rozhodovány také církevním soudcem.

Can 1359 - V kauzách o neplatnosti manželství, které nejsou vyhrazeny Apoštolskému stolici, je příslušný:

°1) tribunál místa, kde bylo manželství uzavřeno,

°2) tribunál místa, kde má žalovaná strana trvalé nebo přechodné bydliště,

°3) tribunál místa, kde má žalobce (žalující) trvalé bydliště, jen když obě strany se nacházejí na území téže konference biskupů a když soudní vikář trvalého bydliště žalované strany po projednání s ní s tím souhlasí,

°4) tribunál místa, kde se ve skutečnosti provede shromáždění většiny důkazů, jestliže s tím souhlasí soudní vikář trvalého bydliště žalované strany, když se jí předem dotázal na námitky.

°2) – O právu napadnout manželství

Can 1360 - Napadnout manželství jsou způsobilí:

°1) manželé,

°2) promotor spravedlnosti, když se neplatnost stala už známou a manželství nelze zkonvalidovat anebo to není užitečné.

Can 1361 - §1) Manželství, které za života obou manželů napadnuté žalobou nebylo, po smrti jednoho z nich anebo obou nemůže být zažalováno, pokud otázka jeho platnosti není prejudiciální na vyřešení jiného sporu v kanonickém nebo světském oboru.

§2) Jestliže však jeden z manželů zemře v době projednávání kauzy, má se zachovat **Can 1199**.

°3) – O povinnostech soudců

Can 1362 - Soudce, než přijme kauzu a vždy, když vidí naději na úspěch, použije pastorační prostředky, aby manželé podle možnosti přivedl k případnému konvalidování manželství a k obnově manželského soužití.

Can 1363 - §1) Předseda po přijetí žaloby anebo vyšetřující soudce (ponens) přistoupí k oznámení dekretu podle **Can 1191**.

§2) Po uplynutí lhůty patnácti dnů od oznámení předseda anebo ponens, jakmile některá strana nepožádala o zasedání ke stanovení předmětu sporu, má do deseti dnů svým dekretem z moci úřední stanovit znění pochybnosti nebo pochybností, což oznámí stranám.

§3) Ve znění pochybností se má nejen položit otázka, zda v daném případě je zřejmá neplatnost manželství, ale musí i určit, z jakého důvodu se napadá platnost manželství.

§4) Po deseti dnech od oznámení rozhodnutí, pokud strany nic nenamítaly, předseda nebo vyšetřující soudce novým dekretem nařídí vyšetření kauzy.

°4) – O důkazech

Can 1364 - §1) Ochránce svazku, patroni stran a promotor spravedlnosti, jsou-li účastni řízení, mají právo:

°1) být přítomni výslechu stran, svědků a znalců při neporušení předpisů Can 1240,

°2) nahlédnout do soudních spisů, i když ještě nezveřejněných a přezkoumat doklady předložené stranami.

§2) Strany se nesmějí účastnit výslechu, o kterém je v §1°1.

Can 1365 - Nezískají-li se odjinud úplné důkazy, soudce ke zhodnocení výpovědí stran podle Can 1217§2 kromě jiných indicií a pomůcek podle možností, použije svědky o věrohodnosti těchto stran.

Can 1366 - V kauzách o impotenci anebo nedostatku souhlasu pro duševní chorobu má soudce využít pomoci jednoho nebo více znalců, jestliže se to z okolností neukáže jako zbytečné; v ostatních kauzách se má zachovat předpis Can 1255.

Can 1367 - Kdykoliv nastane při zpracování případu pravděpodobná pochybnost, že nenastala konzumace manželství, tribunál může, po souhlasu stran, záležitost neplatného manželství pozastavit a doplnit vyšetření za účelem obdržení rozluky svátostného nekonzumovaného manželství; potom pošle spisy Apoštolskému stolci se žádostí o tuto rozluku, kterou podává jeden nebo oba manželé při dobrozdání tribunálu a eparchiálního biskupa.

°5) – O rozsudku a o odvolání

Can 1368 - §1) Rozsudek, který poprvé prohlásil neplatnost manželství, spolu s odvoláním a ostatními soudními spisy, se má do dvaceti dnů po zveřejnění rozsudku z moci úřední poslat odvolacímu tribunálu.

§2) Jestliže vynesným rozsudkem byla u soudu prvního stupně prohlášena neplatnost manželství, odvolací tribunál po zvážení připomínek ochránce svazku a případných připomínek stran má svým dekretem buď rozhodnutí potvrdit anebo kauzu přijmout k řádnému přešetření v dalším stupni.

Can 1369 - Jestliže se na odvolacím stupni předloží nový důvod neplatnosti manželství, tribunál ho může připustit a rozhodnout o něm stejně jako u soudu prvního stupně.

Can 1370 - §1) Jestliže rozsudek, který poprvé prohlásil neplatnost manželství, byl v odvolacím řízení buď dekretem nebo druhým rozsudkem potvrzený, ti, jejichž manželství bylo prohlášeno za neplatné (nulitní), mohou uzavřít nové manželství ihned, jakmile jim dekret anebo druhý rozsudek byl oznámen, pokud jim v tom nebrání zákaz připojený k rozsudku nebo k dekretu nebo stanovený místním ordinářem.

§2) Předpisy Can 1325 je třeba zachovat, i když rozsudek, kterým byla vyhlášena neplatnost manželství, nebyl potvrzený druhým rozsudkem, ale dekretem.

Can 1371 - Ihned, jakmile se rozsudek stal vykonatelným, soudní vikář je povinen oznámit ho ordináři místa, kde bylo manželství uzavřeno; ten se pak musí postarat, aby se v knihách manželství a pokřtěných co nejdříve zaznamenalo vyhlášení o neplatnosti manželství a případně stanovené zákazy.

°6) – O dokladovém procesu (listinném řízení)

Can 1372 - §1) Po přijetí žádosti soudní vikář anebo jím určený soudce může po vynechání náležitostí řádného procesu, ale po předvolání stran za účasti ochránce svazku, rozsudkem vyhlásit neplatnost manželství, jestliže z dokladů, které si neprotiřečí ani z námitky nevyplyvá, že je celkem zřejmá skutečnost zneplatňující překážky nebo zřejmý nedostatek formy slavení stanovené zákonem; když je jistota, že dispens nebyla dána anebo že zástupce neměl platný mandát.

§2) Jestliže se však jedná o toho, který byl povinen dodržet právem povinnou formu uzavření manželství a pokusil se je uzavřít před civilním úředníkem anebo nekatolickým duchovním, postačí předmanželské pátrání, o němž je v Can 784 k potvrzení jeho svobodného stavu.

Can 1373 - §1) Proti rozsudku, o kterém viz Can 1372§1, se ochránce svazku musí odvolat, pokud usoudil po vyslechnutí stran, že závady nebo nedostatek dispenze nejsou jisté; je třeba odeslat odvolacímu tribunálu spisy a je třeba jej výslovně upozornit, že se jedná o proces na základě listin.

§2) Strana, která se domnívá, že je poškozena, má plné právo na odvolání.

Can 1374 - Soudce druhé instance soudního tribunálu za účasti ochránce svazku a po vyslechnutí stran rozhodne, zda rozsudek je třeba potvrdit, či zda je více třeba v kauze postupovat řádnou soudní cestou; v tomto případě kauzu vrátí tribunálu první instance.

°7) – O všeobecných normách

Can 1375 - Kauzy na vyhlášení neplatnosti manželství nemohou být projednány souhrnným sporným řízením.

Can 1376 - V ostatních věcech, které se týkají způsobu postupu, je zapotřebí uplatnit, pokud tomu nebrání povaha věci, Can o řízení obecně a o řádném sporném soudním jednání při zachování zvláštních norem o kauzách, které se vztahují na veřejné dobro.

Can 1377 - V rozsudku se strany mají upozornit na mravní nebo občanské závazky, kterými jsou případně vázány jedna vůči druhé i vůči dětem z hlediska jejich materiálního zabezpečení a výchovy.

Článek II – O kauzách odloučení manželů

Can 1378 - §1) O osobním odloučení pokřtěných manželů během trvání manželství může se rozhodnout dekretem eparchiálního biskupa anebo rozsudkem soudce, jestliže se partikulární zákon nepostará jinak.

§2) Kde církevní rozhodnutí nemá občanské účinky anebo když se předvídá, že civilní rozsudek nebude v rozporu s božským právem, může biskup eparchie, kde manželé žijí, po zvážení zvláštních okolností udělit povolení obrátit se na civilní soud.

§3) Jestliže se kauza vztahuje pouze na občanské účinky manželství, soudce se snaží, aby byla věc od počátku uplatněna na občanském fóru za souhlasu eparchiálního biskupa.

Can 1379 - §1) Jestliže některá strana nebo promotor spravedlnosti nežádají řádný sporný proces, má se použít souhrnné sporné řízení.

§2) Jestliže byl použitý řádný sporný proces a bylo podáno odvolání, tribunál druhého stupně po slyšení stran svým dekretem buď rozhodnutí bez prodlení potvrdí, anebo případ předá k řádnému prozkoumání druhého soudního stupně.

Can 1380 - Co se týká příslušnosti tribunálu, mají se zachovat předpisy Can 1359, °2a°3.

Can 1381 - Soudce, dříve než přijme kauzu a pokaždé, když vidí naději na úspěch, má použít pastorační prostředky, aby se manželé smířili a aby je přivedl k obnovení manželského spoluzití.

Can 1382 - Kauzy o odloučení manželů se vztahují na veřejné dobro, a proto musí být v nich vždy přítomný promotor spravedlnosti podle Can 1097.

Článek III – O procesu předpokládané smrti manžela

Can 1383 - §1) Když smrt jednoho z manželů je nemožné dokázat hodnověrným církevním anebo občanským dokladem, druhý manžel může být pokládán za osvobozeného od manželského svazku po vyhlášení předpokládané smrti vydané eparchiálním biskupem.

§2) Toto vyhlášení může učinit jediné eparchiální biskup, jestliže po vykonání potřebných zjištění a z výpovědí svědků, z veřejné domněnky anebo z indicí nabyt morální jistotu o smrti jednoho z manželů; nepřítomnost jednoho z manželů sama o sobě nestačí, i když je dlouhotrvající.

§3) V nejistých a složitých případech má se eparchiální biskup, který vykonává svoji pravomoc uvnitř území církve patriarchální, poradit s patriarchou; ostatní eparchiální biskupové mají se poradit s Apoštolským stolcem.

§4) Při procesu předpokládané smrti manžela vyžaduje se účast promotora spravedlnosti, ne však ochránce svazku.

Článek IV – O způsobu postupu k obdržení rozluky manželství nekonzumovaného anebo rozluky manželství ve prospěch víry

Can 1384 - K obdržení rozluky nekonzumovaného manželství anebo rozluky ve prospěch víry mají být zachovány zvláštní normy stanovené Apoštolským stolcem.

Hlava II – O případech vyhlášení neplatnosti vyššího svěcení

Can 1385 - Platnost vyšších svěcení má právo napadnout buď sám klerik nebo ordinář, kterému klerik podléhá anebo byl v jeho eparchii vysvěcený.

Can 1386 - §1) Žádost se musí zaslat příslušné kongregaci, která rozhodne, zda o kauze má rokovat sama kongregace Římské kurie anebo tribunál, který určí.

§2) Jestliže úřad světil případ tribunálu, musí se dodržet, pokud to není v rozporu s povahou věci, Can o soudech ve všeobecném a řádném sporném řízení, ne však Can o sporném řízení zkráceném.

§3) Po odeslání žádosti klerik na základě samého práva má zakázáno vykonávat posvátnou službu.

Can 1387 - Po druhém rozsudku, který potvrdil neplatnost vyššího svěcení, klerik ztrácí všechna práva vlastní stavu kleriků a je osvobozený ode všech povinností.

Hlava III – O postupu při odvolání anebo přeložení faráře

Can 1388 - Při odvolání anebo přeložení faráře je třeba dodržet Can 1389–1400, pokud par-
tikulární právo schválené Apoštolským stolcem nestanoví jinak.

Článek I – O způsobu postupu při odvolání faráře

Can 1389 - Když se služba některého faráře z nějakého důvodu i bez jeho těžké viny stane škodlivou anebo neúčinnou, eparchiální biskup ho může z farnosti odvolat.

Can 1390 - Důvody, pro které je možno faráře z jeho farnosti zákonně odvolat, jsou především tyto:

°1) způsob jednání, který způsobuje církevnímu společenství velkou škodu anebo vyvolává znepokojení,

°2) nezkušenost nebo trvalá duševní či tělesná choroba, která dělá faráře neschopným, aby s úspěchem plnil svoji úlohu,

°3) ztráta dobrého jména u čestných a vážených farníků nebo odpor vůči farářovi, o kterém se předpokládá, že v krátkém čase nepřestane,

°4) vážná nedbalost anebo porušování povinností faráře, které přetrvávají i po napomenutí,

°5) špatné hospodaření časným majetkem ke škodě církve; když se toto zlo nedá jinak napravit.

Can 1391 - §1) Jestliže z vykonaného šetření je zřejmé, že existuje důvod k odvolání, eparchiální biskup má věc projednat se dvěma faráři, kteří patří do skupiny k tomu určené, kterou vytvořila kněžská rada na návrh eparchiálního biskupa; jestliže z toho usoudí, že je nutno přikročit ke zbavení úřadu, po uvedení důvodů a důkazů kvůli platnosti má otcovsky faráři poradit, aby se do patnácti dnů zřekl úřadu.

§2) Farář, který je členem řeholního institutu anebo sdružení společného života na způsob řeholníků, může být odvolán buď eparchiálním biskupem, který to oznámí vyššímu představenému anebo vyšším představeným, který to oznámí eparchiálnímu biskupovi, bez požadovaného souhlasu druhého.

Can 1392 - Farář se může zřeci nejen bez podmínky, ale i s podmínkou, jen když biskup může tuto podmínku zákonně přijmout a také skutečně přijme.

Can 1393 - §1) Jestliže farář během poskytnuté lhůty neodpoví, biskup má výzvu zopakovat a prodloužit užitečný čas na odpověď.

§2) Jestliže biskup zjistil, že farář druhou výzvu přijal a neodpověděl, i když mu v tom nebránila žádná překážka, anebo jestliže farář bez udání jakýchkoliv důvodů odmítá se zřeci, biskup má vydat odvolací dekret.

Can 1394 - Jestliže však farář uvedený důvod a jeho opodstatnění napadne a připojí také důvody, které se biskupovi zdají nedostačující, biskup, aby platně jednal:

°1) má vyzvat faráře, aby po nahlédnutí do spisů předložil své námítky v písemném podání a aby předložil protidůkazy, má-li nějaké.

°2) potom po doplnění vyšetřování projedná věc znovu s těmi faráři, o kterých viz Can 1391 §1, pokud není nutné pro jejich zaneprázdnění třeba určit jiné,

°3) nakonec má stanovit, zda je či není nutno zbavit faráře úřadu a o věci vydat rozhodnutí.

Can 1395 - Po odvolání faráře eparchiální biskup doporučí udělení jiného úřadu, jestliže je k tomu vhodný anebo ho dá do důchodu; podle toho, jak to případ vyžaduje a okolnosti dovolují.

Can 1396 - §1) Odvolaný farář se musí zdržet vykonávání úlohy faráře, co nejdříve uvolnit farskou budovu a všechno, co patří farnosti odevzdat tomu, komu biskup farnost světil.

§2) Jestliže však jde o nemocného, který se z farské budovy nemůže bez těžkostí odstěhovat, biskup mu ji má ponechat na užívání a to i výlučně, pokud trvají obtíže.

§3) Když rekurz proti odvolacímu dekretu trvá a biskup nemůže jmenovat nového faráře, má se o farnost postarat prostřednictvím farního administrátora.

Článek II – O způsobu postupu při překládání farářů

Can 1397 - Jestliže spása duší či potřeba anebo prospěch církve vyžaduje, aby farář byl ze své farnosti, kterou úspěšně řídí, přeložen do jiné farnosti anebo na jiný úřad, biskup mu písemně má navrhnout přeložení a doporučit mu, aby z lásky k Bohu a k duším s tím souhlasil.

Can 1398 - Jestliže farář nemíní vyhovět radě a přesvědčení biskupa, důvody mu vyloží písemně.

Can 1399 - §1) Eparchiální biskup, pokud po uvedených důvodech usoudí, že není třeba od vlastního návrhu ustupovat, projedná se dvěma faráři vybranými ze skupiny, o nich viz Can 1391 §1 důvody, které jsou ve prospěch přeložení anebo proti; jestliže nadále soudí, že přeložení je potřebné vykonat, opakuje faráři otcovské výzvy.

§2) Když se potom i nadále farář vzpírá a biskup se domnívá, že přeložení je třeba uskutečnit, má vydat dekret o přeložení a stanovit, že po uplynutí stanovené lhůty bude farnost uvolněna.

§3) Po nevyužitém uplynutí této lhůty prohlásí farnost za uvolněnou.

Can 1400 - V případě přeložení ať je dodržen Can 1396, platná práva a přiměřenost.

TITUL XXVII – O SANKCÍCH V CÍRKVI

Hlava I – O deliktech a trestech všeobecně

Can 1401 - Když Bůh má všestrannou péči, aby každá zbloudilá ovce se vrátila zpět, pak ti kteří od něho přijali moc rozvazovat a svazovat, ať přinášejí pro nemoc těch, kdo se provinili vhodný lék; ať je povzbuzují, opatrují, posilují ve vši trpělivosti a učení i tresty ať ukládají, aby lék je uzdravoval od ran způsobených deliktem tak, aby delikventi nebyli hnáni k zoufalství nad příkazy a nechtěli se zbavit života a pohrdat zákonem.

Can 1402 - §1) Kanonický trest předepsaný trestním soudním výrokem v Can 1468–1482, musí být vynesen při respektování výkonné moci soudce v případech právem výslovně stanovených při zavržení opačné zvyklosti.

§2) Jestliže však soudní autoritě překážejí závažné důvody, o kterých je §3, aby trestní soud mohl přezkoumat delikt, delikvent může být potrestán mimosoudním dekretem podle Can 1486–1487, pokud se nejedná o zbavení úřadu, titulu, insignií nebo suspenze nad jeden rok, o redukci na nižší stupeň, sesazení anebo o velkou exkomunikaci.

§3) Tento dekret může mimo Apoštolský stolec vynést v hranicích své kompetence patriarcha, vrchní arcibiskup, vyšší řeholní představený, který má řádnou pravomoc při vyloučení všech ostatních.

Can 1403 - §1) Třebaže se jedná o delikty, které mají za následek trest právem závazně předepsaný, ordinář po slyšení auditora spravedlnosti od trestní procedury a od uložení trestu může upustit, pokud podle úsudku samotného ordináře odehrává se následující: delikvent, nad kterým ještě nebyl vynesen rozsudek, na soudu svůj delikt s opravdovou kajícíností vyznal a o nápravu pohoršení a škody se přiměřeně postaral.

§2) Toto však nemůže ordinář učinit, pokud se jedná o delikt, který má za následek trest, jehož prominutí je vyhrazeno vyšší autoritě, pokud neobdrží povolení od této autority.

Can 1404 - §1) U trestu je třeba činit náročnější výklad.

§2) Není dovoleno trest přenášet z osoby na osobu a nebo z případu na případ, i když je případ stejný, ba závažnější.

Can 1405 - §1) Kdo má zákonodárnou moc, a pokud je to opravdu nutné a lépe zajišťuje církevní disciplínu, může také vynášet trestní zákony a podle svých zákonů přiměřeným trestem v mezích své kompetence vzhledem k území nebo osobám zajišťovat Božský anebo církevní zákon vyšší autoritou stanovený.

§2) K trestům, které jsou stanoveny všeobecným právem za nějaký delikt, mohou být přidávány také jiné tresty partikulárním právem; ať se tak nestává, jediné z nejzávažnější příčiny; jestliže však obecným právem je stanoven neurčitý nebo fakultativní trest, pak partikulárním právem na jeho místě může být stanoven trest určitý anebo závazný.

§3) Patriarchové a eparchiální biskupové ať pečují, aby trestní zákony partikulárního práva v téže oblasti byly sjednoceny.

Can 1406 - §1) Pokud někdo může ukládat příkazy, může také po zralém přezkoumání věci s největší umírněností určovat tresty prostřednictvím příkazů, vyjma těch, jejichž výčet je v Can 1402§2; patriarcha však se souhlasem Stálého synodu může i tyto tresty stanovit svým příkazem.

§2) Napomenutí s pohrůzkou trestu, kterým ordinář zdůrazňuje beztrestnost zákona v jednotlivých případech, je postaveno na rovněž trestnímu příkazu.

Can 1407 - §1) Jestliže podle úsudku ordináře, který může uložit trest, povaha deliktu to snese, nemusí uložit trest; za předpokladu, že již delikvent předtím nebyl napomenut, aby upustil od deliktu při dostatečném čase, který byl k nápravě určen.

§2) Za toho, kdo ustoupil od deliktu, je považován ten, kdo činil nad deliktem opravdové pokání, kdo mimo to učinil dostatečnou nápravu pohoršení a škody anebo to seriózně slíbil.

§3) Trestní napomenutí, o němž je v Can 1406§2 je postačující, aby trest mohl být uložen.

Can 1408 - Trest obžalovaného nezavazuje, když není potvrzen rozsudkem nebo dekretem při respektování práva římského velekněze nebo koncilu.

Can 1409 - §1) Při aplikaci trestního zákona, přestože zákon užívá slov příkazujících, soudce podle svého svědomí a rozvahy může stanovit:

°1) odložení trestu na vhodnější dobu, jestliže z předčasného potrestání se může předvídat, že vznikne ještě větší zlo.

°2) od vynesení trestu upustit anebo stanovit mírnější trest, je-li viník umírněný a je přitom dostatečně postaráno o nápravu pohoršení a škody anebo sám viník je dost potrestáný od civilní autority, popřípadě jestliže se předvídá, že potrestán bude,

°3) tresty upravit do přiměřených mezí, jestliže viník spáchal mnoho deliktů a je vidět přílišné hromadění trestu,

°4) suspendovat uložení trestu u toho, kdo se vši statečností zanechal oblibeného života, jen aby nenastal opakovaný skandál; hrozící trest stává se neúčinný, jestliže během času, který soudce stanovil, viník se znova neprovinil, jinak jako provinilec oběma delikty ať je přísněji trestán, pokud mezitím trestní sankce z předešlého deliktu nezanikla.

§2) Jestliže trest je neurčený a zákon ani druhý neurčuje, soudce tresty v Can 1402§2 uvedené nemůže uložit.

Can 1410 - V trestech, které jsou uloženy klerikům, musí být ponecháno to, co je nutné k přiměřenému zaopatření, pokud nejde o propuštění, v tomto případě ordinář se musí postarat o co nejlepším způsobem, aby nenastala nouze a pokud možno byl vždy zajištěn vzhledem k nárokům na pojištění sociální a zdravotní a s přihlédnutím na jeho rodinu, je-li ženatý.

Can 1411 - Žádný trest nemůže být uložen poté, co trestní jednání zaniklo.

Can 1412 - §1) Kdo je vázán zákonem nebo příkazem, podléhá také trestu z nich vyplývajících.

§2) Jestliže po spáchání deliktu je zákon změněn, je použit zákon, který je pro viníka příznivější.

§3) Jestliže však pozdější zákon odstraňuje zákon anebo trest, který byl uložen jakýmkoliv způsobem, tento ihned zaniká.

Can 1413 - §1) Žádnému trestu nepodléhá ten, komu není čtrnáct let.

§2) Kdo však spáchal delikt mezi čtrnáctým až osmnáctým rokem, může být potrestán tresty, které si nenárokují zabavení majetku, pokud eparchiální biskup anebo soudce ve zvláštních případech nepokládá za lepší, že jiné rozhodnutí může přispět k nápravě viníka.

Can 1414 - §1) Jedině ten podléhá trestům, kdo porušil trestní zákon nebo trestní příkaz, buď úmyslně anebo z vážně zaviněného opominutí povinné péče, nebo z těžce zaviněné nedbalosti zákona a příkazů.

§2) Když nastane vnější porušení trestního zákona nebo trestního příkazu, předpokládá se, že to bylo učiněno úmyslně, dokud se neprokáže opak; v ostatních zákonech a příkazech se to předpokládá, jestliže zákon či příkaz je opětovně porušen po opětovném trestním napomenutí.

Can 1415 - Jestliže nastává podle všeobecné praxe a kanonické doktríny nějaká polehčující okolnost, avšak přece se jedná o delikt, soudce je povinen zmítnout trest, který je k zákonu nebo k příkazu přifazzený; dokonce jestliže se domnívá, že jiné rozhodnutí může lépe posloužit k polepšení viníka, může také od uložení trestu upustit.

Can 1416 - Jestliže delikt byl spáchán recidivistou nebo je-li přítomna přitěžující okolnost podle obecné praxe a katolického učení, soudce může viníka potrestat přísněji než zákon stanoví.

Can 1417 - Ti, kteří se podílejí společnou radou na deliktu, a nejsou ani v zákoně ani v příkazu výslovně jmenováni, mohou být trestáni stejnými tresty jako hlavní pachatel, ale podle rozvážnosti soudce též jinými tresty i s menší závažností.

Can 1418 - §1) Kdo buď opomenutím či něčím ke spáchání deliktu přispěl, ale přesto delikt nedokončil, není vázán trestem, který je stanovený na delikt dokončený, pokud zákon nebo příkaz jinak nestanoví.

§2) Jestliže však úkony a opomenutí svou povahou vedou k deliktu, pachatel ať je potrestán přiměřeným trestem, především pokud vzniklo pohoršení anebo jiná vážná pohroma; avšak lehčím, než je trest, který je stanoven za dovršení deliktu.

§3) Od každého trestu nechť je vysvobozen, kdo dobrovolně od započatého deliktu ustoupil, jestliže z jeho úkonu nevznikla škoda nebo pohoršení.

Can 1419 - §1) Ten, kdo může od trestního zákona dispenzovat anebo udělovat výjimky z trestního příkazu, může také prominout trest uložený účinkem zákona nebo příkazu.

§2) Může kromě toho také zákonem anebo trestním příkazem udělit jiným pravomoc promíjet tresty.

Can 1420 - §1) Trest uložený mocí všeobecného práva může prominout:

°1) ordinář, který trestní soud vyhlásil, anebo uložil trest dekretem,

°2) ordinář místa, kde se provinilec aktuálně zdržuje, avšak po poradě s ordinářem, o kterém je řeč v °1.

§2) Tyto normy platí také ohledně trestů uložených účinkem partikulárního práva anebo trestního příkazu, pokud není stanoveno jinak partikulárním právem církve „sui iuris“.

§3) Trest, který byl uložen Apoštolským stolicí, může prominout samotný Apoštolský stolec, pokud prominutí trestu není delegováno patriarchovi anebo jiným.

Can 1421 - Prominutí trestu v důsledku násilí, těžkého strachu nebo podvodu je neplatné samotným právem.

Can 1422 - §1) Prominutí trestu může být uděleno také bez vědomí viníka anebo podmíněčně.

§2) Prominutí trestu musí být dáno písemně, pokud závažný důvod nedoporučuje jinak.

§3) Je třeba se vyvarovat, aby žádost o prominutí trestu a samotné prominutí trestu se nezveřejňovalo, pokud by to nebylo užitečné k ochraně dobré pověsti anebo nutné k nápravě pohoršení.

Can 1423 - §1) Při respektování práva římského velekněze vyhradit sobě nebo jiným prominutí jakéhokoliv trestu, Synod biskupů církve patriarchální anebo vrchní arcibiskupství zákonem vynesným pro závažné okolnosti může vyhradit prominutí trestu patriarchovi anebo vrchnímu arcibiskupovi pro věřící, kteří mají domicilium anebo quasidomicilium na území církve, v jejímž čele stojí; nikdo jiný nemůže platně sobě anebo jiným vyhradit proměnu trestu, které jsou stanoveny obecným právem se souhlasem Apoštolského stolce.

§2) Každá rezervace musí být přísně interpretována.

Can 1424 - §1) Prominutí trestu nemůže být uděleno, jestliže viník upřímně nelituje spáchaného deliktu a jestliže není postaráno dostatečně o nápravu pohoršení a škody.

§2) Jestliže však podle úsudku toho, komu přísluší pravomoc prominout trest, jsou tyto podmínky splněny, prominutí ať se neodepírá, pokud může být vzhledem k povaze trestu uděleno.

Can 1425 - Jestliže někdo je postižen více tresty, prominutí platí toliko pro tresty v něm uvedené; generální prominutí však snímá všechny tresty vyjma těch, které viník v žádosti ze zlé vůle zatajil.

Can 1426 - §1) Jestliže právo neurčuje jiný trest, mohou být na základě starých tradic východních církví uloženy tresty, kterými se ukládá vykonat nějaký závažný skutek zbožnosti anebo lásky jako prosby, zbožná pouť, speciální půst, almužna, duchovní cvičení.

§2) Tomu, kdo není schopen tyto tresty přijmout, uloží se tresty jiné.

Can 1427 - §1) Při respektování partikulárního práva veřejné napomenutí se děje v přítomnosti notáře nebo dvou svědků nebo dopisem, avšak tak, aby doručení a přijetí dopisu bylo zajištěno nějakým dokumentem.

§2) Je třeba se vyvarovat, aby veřejným napomenutím nevznikla větší pohana, než je přiměřené k celé záležitosti.

Can 1428 - Jestliže to vyžaduje závažnost případu a především jestliže se jedná o recidivisty, ordinář může kromě trestu uloženého rozsudkem podle právních norem podřídit viníka ochrannému dozoru způsobem určeným administrativním dekretem.

Can 1429 - §1) Zákaz zdržování se na určitém místě nebo území může postihnout jenom kleriky nebo řeholníky nebo členy sdružení společného života na způsob řeholníků; avšak příkaz zdržovat se na určitém místě jediné kleriky připsané k eparchii při respektování práva řeholních institucí.

§2) Aby příkaz zdržovat se na určitém místě anebo území mohl být uložen, vyžaduje se souhlas místního ordináře, pokud se nejedná o dům řehole práva papežského nebo patriarchálního, ve kterémž případě se vyžaduje souhlas kompetentního představeného anebo jedná-li se o dům určený k pokání anebo k nápravě kleriků více eparchií.

Can 1430 - §1) Trestní odnětí mohou postihnout jenom ony pravomoci, úřady, služby, úkoly, práva, privilegia, fakulty, milosti, tituly a insignie, které jsou pod pravomocí autority ustanovující trest, nebo ordináře, který soud vyhlásil anebo dekretem ho uložil; totéž platí o trestním přeložení do jiného úřadu.

§2) Zbavení moci z vyššího svěcení nemůže být uloženo, avšak jenom zákaz výkonu všech anebo některých jeho úkonů podle norem všeobecného práva; rovněž nemůže být provedeno odnětí akademických hodností.

Can 1431 - §1) Ti, kdo jsou potrestáni menší exkomunikací, jsou zbaveni přijímání Božské eucharistie; nad to mohou být vyloučeni z účasti na Božské liturgii, ba dokonce od vstupu do kostela, jestliže se v něm veřejně slaví Božský kult.

§2) V samotném rozsudku anebo dekretu, ve kterém je tento trest uložen, musí být vymezen rozsah tohoto trestu, vyžaduje-li to případ či trvání.

Can 1432 - §1) Suspenze může být ode všech anebo od některých úkonů moci ze svěcení anebo udělené pravomoci řízení, ode všech anebo od některých úkonů anebo práv spojených s úřadem, službou anebo úkolem; avšak její rozsah je určen samotným rozsudkem anebo dekretem, kterým se trest ukládá, pokud to není již určeno právem.

§2) Nikdo nemůže být suspendován, jediné od úkonů, které jsou pod mocí autority trest stanovující anebo ordináře, který trestní soud vyhlašuje anebo dekretem suspenzi ukládá.

§3) Suspenzí nikdy nenapadne platnost úkonu ani právo bydlení, jestliže viník je má z titulu úřadu, služby anebo úkolů; avšak suspenze, která zakazuje příjem odměny, penzi

a jiné přijímat má za následek povinnost restituci toho, co nezákonně, třeba bona fide, bylo přijato.

Can 1433 - §1) Klerik převedený na nižší stupeň má zakázáno vykonávat ty úkony z moci svěcení, které pro tento stupeň nejsou stanoveny.

§2) Klerik zbavený stavu duchovního je zbaven všech úřadů, služeb a úkonů, církevní penze a jakékoliv delegované pravomoci; stává se pro to nezpůsobilý; moc ze svěcení má zakázanou vykonávat; nemohou mu být udělena vyšší svěcení a je co do kanonických účinků postaven na úroveň laiků při dodržení Can 396 a Can 725.

Can 1434 - §1) Velká exkomunikace zakazuje především to, co je v Can 1431§1; a jiné svátosti přijímat, vysluhovat svátosti a svátostiny; výkony jakýchkoliv úřadů, služeb a úkonů, výkon úkonů s pravomocí, které pokud by byly učiněny, již samotným právem jsou neplatné.

§2) Potrestaný velkou exkomunikací musí být odehnán od účasti na Božské liturgii i od jakýchkoliv jiných veřejných slavení Božského kultu.

§3) Potrestaný velkou exkomunikací má zakázáno užívat privilegií, která mu byla dříve udělena; nemůže platně získat hodnost, úřad, služby a jiný úkol v církvi nebo i penzi a nenáleží mu příjem s uvedeným spojený; ztrácí také hlas aktivní a pasivní.

Can 1435 - §1) Jestliže trest zakazuje přijímat svátosti anebo svátostiny, zákaz je suspendován, jestliže viník je v nebezpečí smrti.

§2) Jestliže trest zakazuje udělovat svátosti anebo svátostiny anebo výkon úkonů pravomoci, zákaz je suspendován, kdykoliv je to nutné k posloužení věřícím, kteří jsou v nebezpečí smrti.

Hlava II – O trestech za jednotlivé delikty

Can 1436 - §1) Kdo popírá některou pravdu víry, kterou je třeba vírou uznávat jako Božskou a katolickou anebo ji zpochybňuje, anebo celou víru křesťanskou odmítá, ač byl legitimně napomenut a nepřijde k rozumu, ať je potrestán jako heretik anebo apostata velkou exkomunikací; klerik mimo toho může být potrestán jinými tresty a nevylučuje se ani sesazení.

§2) Mimo tyto případy, ten, kdo se přidržuje učení, které bylo zavrženo římským veleknězem anebo biskupským kolegiem jako bludné, kdo vykonává autentické magisterium, i když je legitimně napomenut a nezmění názor, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1437 - Kdo se zpěčuje podřízení nejvyšší církevní autoritě anebo společenství s věřícími jí podřízenými, ani po legitimním napomenutí neprokazuje poslušnost, ať je jako schizmatik potrestán velkou exkomunikací.

Can 1438 - Kdo úmyslně opomene připomínku ordináře v Božské liturgii a v Božských chválách právem předepsanou a po legitimním napomenutí nezmění názor, ať je potrestán přiměřeným trestem a není vyloučena ani velká exkomunikace.

Can 1439 - Rodiče anebo ti, kdo jsou na jejich místě, kteří nechávají děti v nekatolickém náboženství pokřtít anebo vychovat, ať jsou potrestáni přiměřeným trestem.

Can 1440 - Kdo poruší právní normy o společenství v posvátných úkonech, může být potrestán přiměřeným trestem.

Can 1441 - Kdo použije posvátné věci na profánní účel anebo pro špatný cíl, ať je suspendován anebo ať je mu zakázáno přijímání Božské liturgie.

Can 1442 - Kdo pohodí Božskou eucharistii nebo k svatokrádežným cílům odnese nebo přechovává, ať je potrestán velkou exkomunikací a je-li klerikem, také jinými tresty; nevylučuje se propuštění ze stavu kleriků.

Can 1443 - Kdo simuluje sloužení Božské liturgie anebo jiných svátostí, ať je potrestán přiměřeným trestem a nevylučuje se ani exkomunikace.

Can 1444 - Kdo se dopustí klivé přísahy před církevní autoritou anebo kdo, třebaš bez přísahy, soudci legitimně se tážajcímu vědomě uvede nepravdivé tvrzení anebo pravdu zatají, anebo kdo k těmto deliktům navede, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1445 - §1) Kdo fyzickou silou napadne biskupa anebo se na něm dopustí jiného těžkého bezpráví, ať je potrestán přiměřeným trestem a nevylučuje se, je-li klerikem, propuštění ze stavu kleriků; jestliže tento delikt je spáchán na metropolitovi, patriarchovi nebo dokonce na římském veleknězi, viník ať je potrestán velkou exkomunikací, jejíž prominutí je v posledním případě vyhrazeno samotnému římskému veleknězi.

§2) Kdo tak jedná proti jinému klerikovi, řeholníkovi nebo členu sdružení společného života na způsob řeholníků anebo proti laikovi, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1446 - Kdo neposlechne vlastního ordináře, když legitimně přikazuje anebo zakazuje a po napomenutí setrvává v neposlušnosti jako delikvent, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1447 - §1) Kdo vyvolává rozbroje anebo nenávisť vůči kterémukoliv ordináři, vybízí křesťany k neposlušnosti vůči němu, ať je potrestán přiměřeným trestem a nevylučuje se velkou exkomunikací, především jestliže tento delikt byl spáchán proti patriarchovi anebo římskému veleknězi.

§2) Kdo zabránil svobodě služby, volby anebo pravomoci církevní, anebo užívání legitimního časného majetku církve anebo zastrásoval voliče, nebo toho, kdo vykonává pravomoc anebo službu, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1448 - §1) Kdo ve veřejném shromáždění anebo ve veřejném projevu, ve veřejně rozšiřovaném spise anebo jinak použije společenské oznamovací prostředky, vysloví rouhání anebo naruší dobré mravy anebo se dopustí urážky proti náboženství anebo církvi anebo vyvolá vůči ní nenávisť anebo opovržení, ať je potrestán přiměřeným trestem.

§2) Kdo vstoupí do sdružení, které dělá intriky proti církvi, má být potrestán spravedlivým trestem.

Can 1449 - Kdo bez předepsaného souhlasu nebo licence zcizuje (manipuluje) církevní majetek, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1450 - §1) Kdo se dopustí zabití člověka, ať je potrestán velkou exkomunikací; klerik kromě toho ať je potrestán jinými tresty; nevylučuje se propuštění ze stavu kleriků.

§2) Stejným způsobem ať je potrestán, kdo obstarává potrat při respektování Can 728§2.

Can 1451 - Kdo zabil člověka anebo ho nespravedlivě zadržuje, těžce ho zranil anebo zmrzačil, způsobil mu fyzické anebo psychické mučení, ať je potrestán přiměřeným trestem a nevylučuje se velkou exkomunikací.

Can 1452 - Kdo někomu způsobil těžké bezpráví anebo jeho dobrou pověst těžce narušil pomluvou, ať je přinucen k provedení přiměřeného zadostiučinění; jestliže se však vzpírá, ať je potrestán menší exkomunikací anebo suspenzí.

Can 1453 - §1) Klerik, žijící v konkubinátu anebo jinak setrvávající ve skandálním hříchu proti čistotě, spojeném s pohoršením, ať je potrestán suspenzí a když v deliktu setrvává, mohou být postupně přidávány další tresty až po propuštění ze stavu kleriků.

§2) Klerik, který se pokusil uzavřít zakázané manželství, ať je propuštěn ze stavu kleriků.

§3) Řeholník, který složil veřejný slib ustavičné čistoty a nemá vyšší svěcení a spáchal tyto delikty, má být potrestán přiměřeným trestem.

Can 1454 - Kdo falešně někoho udá z jakéhokoliv deliktu, ať je potrestán přiměřeným trestem a nevylučuje se velkou exkomunikací; především jestliže byl udán zpovědník, ordinář, kle-

rik, řeholník, člen sdružení společného života na způsob řeholníků anebo laik ustanovený k církevní službě, s přihlédnutím ke Can 731.

Can 1455 - Kdo vystavil nepravdivě církevní dokument anebo v něm nepravdu potvrdil, anebo kdo jakýkoliv falešný nebo pozměněný dokument využívá v církevních záležitostech, popřípadě pravý dokument změnil, zničil anebo skryl, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1456 - §1) Zpovědník, který přímo porušil svátostnou pečeť, ať je potrestán velkou exkomunikací při dodržení Can 728§1,^o1; jestliže však pečeť porušil jiným způsobem, ať je potrestán přiměřeným trestem.

§2) Kdo se snažil získat nějakým způsobem znalosti ze zpovědi anebo tyto již získané jiným předávat, ať je potrestán menší exkomunikací anebo suspenzí.

Can 1457 - Kněz, který rozhřešil komplice v hříchu proti čistotě, ať je potrestán velkou exkomunikací při dodržení Can 728§1,^o2.

Can 1458 - Kněz, který při výkonu anebo v souvislosti se zpovědí, kajícínska povzbuzoval k hříchu proti čistotě, ať je potrestán přiměřeným trestem, a nevylučuje se propuštění ze stavu kleriků.

Can 1459 - §1) Biskupové, kteří někomu bez pověření kompetentní autoritou udělili biskupské svěcení a ten, kdo od nich tímto způsobem svěcení přijal, nechť jsou potrestáni velkou exkomunikací.

§2) Biskup, který někomu udělil jáhenské anebo kněžské svěcení proti kanonickým předpisům, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1460 - Kdo se obrátí přímo anebo nepřímo na civilní autoritu, aby za jejího naléhání získal svatou ordinaci, úřad, službu anebo jiný církevní úkol, ať je potrestán přiměřeným trestem a nevylučuje se velká exkomunikace; jedná-li se o klerika, také o propuštění ze stavu kleriků.

Can 1461 - Kdo svatou ordinaci svatokupecky udělí anebo přijme, ať je propuštěn; kdo však jiné svátosti svatokupecky udělí anebo přijme, ať je potrestán přiměřeným trestem a nevylučuje se exkomunikace.

Can 1462 - Kdo svatokupecky úřad, službu anebo jiný úkol v církvi obdržel, anebo jakýmkoliv způsobem se zmocnil anebo nezákonně zadržuje anebo jiným předává anebo vykonává, ať je potrestán přiměřeným trestem a nevylučuje se velká exkomunikace.

Can 1463 - Kdo cokoliv daroval anebo slíbil, aby někdo, kdo vykonává v církvi úřad, službu nebo jiný úkol, nezákonně něco vykonal nebo opomenul, ať je potrestán přiměřeným trestem; rovněž i ten, kdo tyto dary nebo sliby přijal.

Can 1464 - §1) Kdo mimo případ, které právo již předvídá, zneužije úkonem nebo opomenutím úřad, službu anebo jiný úkol, ať je potrestán přiměřeným trestem; nevylučuje se jejich pozbavení, pokud za toto zneužití není stanovený jiný trest zákonem nebo příkazem.

§2) Kdo však ze zaviněné nedbalosti učiní nebo opomine úkon pravomoci úřadu, služby nebo jiný úkol v církvi nezákonně se škodou jiného, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1465 - Kdo vykonává v církvi službu, jiný úkol a je připsán ke kterékoliv církvi „sui iuris“, také k církvi latinské, a opovíží se jakýmkoliv způsobem navádět kteréhokoliv věřícího proti Can 31 k přestupu do jiné církve „sui iuris“, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1466 - Klerik, řeholník anebo člen sdružení společného života na způsob řeholníků, který vykonává zaměstnání anebo obchod proti kanonickým předpisům, ať je potrestán přiměřeným trestem.

Can 1467 - Kdo poruší povinnosti, které jsou mu z trestu uloženy, může být potrestán trestem těžším.

TITUL XXVIII – O POSTUPU UKLADÁNÍ TRESTŮ

Hlava I – O trestním soudu

Článek I – O předběžném vyšetřování

Can 1468 - §1) Kdykoliv má ordinář alespoň pravděpodobnou zprávu o deliktu, má osobně nebo prostřednictvím soudce vykonat přešetření o skutečnostech a okolnostech, také i trestní postihnutelnosti, pokud se toto vyšetřování nejeví zbytečným.

§2) Je třeba se chránit toho, aby se tímto vyšetřováním neohrozilo něčí dobré jméno.

§3) Kdo vyšetřuje, má tytéž moci a povinnosti jako auditor v procesu; jestliže potom začne soudní proces, nemůže v něm být soudcem.

Can 1469 - §1) Při dodržení Can 1403 a Can 1411, pokud vyšetřování se jeví jako dostatečně podložené, ordinář rozhodne, zda procedurou může být provedeno uložení trestu; pakliže rozhodne kladně, zda prostřednictvím trestního soudu anebo věc bude řešena mimosoudním dekretem.

§2) Ordinář své rozhodnutí odvolá anebo změní, kdykoliv zjistí, že z nových faktů a okolností musí rozhodnutí změnit.

§3) Dříve než ordinář cokoliv rozhodne, ať vyslechně obžalovaného z deliktu a promotora spravedlnosti; jestliže tak sám moudře uváží, pak dva soudce nebo jiné znalce práva; nechť sám ordinář uváží, zda se vystíhá neužitečných soudů, aby za souhlasu stran buď sám nebo ten, kdo je pověřen pátráním, rozřešil otázku škod podle spravedlnosti a přiměřenosti.

Can 1470 - Vyšetřovací spisy a dekrety ordináře, kterými se vyšetřování začíná anebo končí a všechny věci, které předcházejí vyšetřování, pokud nejsou potřebné pro trestní proces, mají se uchovávat v tajném archivu kurie.

Článek II - O průběhu trestního soudu

Can 1471 - §1) Při dodržení Can tohoto titulu je zapotřebí v trestním soudu aplikovat, jestliže to nepřekáží povaze věci, Can o soudech všeobecně, také i speciální Can o ústním soudním procesu.

§2) Obžalovaný není povinen delikt vyznat a nemůže mu být uložena přísaha.

Can 1472 - §1) Když ordinář rozhodl začít trestní soudní proces, vyšetřovací spisy má odevzdat promotorovi spravedlnosti, který podle Can 1185 a Can 1187 připraví obžalobu.

§2) Před vyšším tribunálem úlohu žalobce vykonává promotor spravedlnosti ustanovený při tomto tribunálu.

Can 1473 - Aby se předešlo pohoršení, chránila se svoboda svědků a zajistilo se uplatnění spravedlnosti, ordinář po vyslechnutí promotora spravedlnosti a po předvolání obžalovaného může v kterémkoliv stadiu procesu zabránit obžalovanému vykonávání posvátné služby anebo nějakého církevního úřadu či nějaké církevní úlohy, uložit mu anebo zakázat pobyt na některém jistém místě anebo území anebo mu zakázat veřejnou účast na Božské eucharistii; toto všechno je třeba po zaniknutí důvodů odvolat a po zaniknutí trestního procesu se všechno končí na základě samého práva.

Can 1474 - Když soudce viníka předvolá, vyzve ho k výběru advokáta ve stanovené lhůtě; když však čas uplynul, tentýž soudce stanoví obžalovanému advokáta z moci úřední, který má vykonávat úlohu do té doby, dokud si obžalovaný nestanoví advokáta sám.

Can 1475 - §1) Na kterémkoliv stupni soudu promotor spravedlnosti může zastavit projednávání na pokyn anebo se souhlasem ordináře, z jehož rozhodnutí soudní proces začal.

§2) Aby zastavení bylo platné, musí ho viník přijmout; pokud sám není prohlášen na soudu za nepřítomného.

Can 1476 - Kromě písemně podaných obhajob a připomínek, pokud byly nějaké podány, projednávání případu musí být ústní.

Can 1477 - §1) Při projednání případu asistuje promotor spravedlnosti, obžalovaný a jeho advokát, strana poškozená, o níž je citován Can 1483§1, a její advokát.

§2) Je věcí tribunálu povolat k projednání znalce, kteří se účastní práce na případu, aby mohli vysvětlit své odborné posudky.

Can 1478 - Při projednávání případu obžalovaný má vždy právo, aby buď sám anebo jeho advokát promluvil jako poslední.

Can 1479 - §1) Po skončení projednávání tribunál vynese rozsudek.

§2) Jestliže z projednávání vyvstane potřeba shromáždit nové důkazy, tribunál po prohlášení odročení případu shromáždí nové důkazy.

Can 1480 - Připravená část rozsudku se ihned zveřejní, pokud tribunál ze závažné příčiny nerozhodne usnesení ponechat v tajnosti až do formálního vynesení rozsudku, který nemůže být odložen více než o měsíc ode dne, kdy byl trestní případ rozhodnut.

Can 1481 - §1) Obžalovaný může podat odvolání i tehdy, když byl rozsudkem osvobozen proto, že trest byl fakultativní anebo proto, že soudce použil pravomoci, o které se hovoří v Can 1409§1 a Can 1415.

§2) Promotor spravedlnosti se může odvolat vždycky, že není dostatečně postaráno o nápravu pohoršení anebo o nápravu spravedlnosti.

Can 1482 - Jakmile na kterémkoliv stupni anebo stadiu trestního soudního jednání je jasně zjištěno, že obžalovaný delikt nespáchal, soudce to musí vyhlásit a obžalovaného osvobodit, i když by bylo současně známo, že trestní obžaloba zanikla.

Článek III – O žalobě o náhradu škod

Can 1483 - §1) Poškozená strana může v trestním procesu předložit podle Can 1276 žalobu o náhradu škod, která jí byla způsobena deliktem.

§2) Nárok poškozené strany, pokud nebyl vznesen v prvním stupni soudu, se později nepřipouští.

§3) Odvolání v žalobě o škodách se koná podle Can 1309–1321, i kdyby odvolání v trestním řízení nebylo možné; když se však sejdou obě odvolání, třebaže od odlišných stran, má být pouze jediné soudní jednání při neporušení Can 1484.

Can 1484 - §1) Aby se obešlo přílišné protahování trestního soudu, soudce může soudní jednání o škodách odložit, dokud nevynese konečný rozsudek v trestním procesu.

§2) Soudce, který toto konal, musí po vynesení rozsudku v trestním procesu rozsoudit škody, ačkoliv samotný trestní soud po odvolání ještě probíhá anebo obžalovaný byl osvobozen z důvodu, který ho nezbavuje povinnosti nahradit škodu.

Can 1485 - Rozsudek vynesený v trestním procesu, i když se stal právně platným, poškozené straně nedává žádné právo, pokud nevznesla nároky podle Can 1483.

Hlava II – O ukládání trestů mimosoudním dekretem

Can 1486 - §1) K platnosti dekretu, kterým se ukládá trest, se vyžaduje, aby:

°1) obžalovaný byl seznámen s obžalobou a důkazy a byla mu dána příležitost k plnému rozvinutí jeho obhajoby, pokud řádně předvolaný podle právních norem nezanedbal tuto účast,

°2) bylo ústní jednání mezi ordinářem a jeho delegátem a obžalovaným za přítomnosti promotora spravedlnosti a notáře,

°3) v samotném dekretu bylo vyloženo, na jakých důvodech, faktech a právu bylo potrestání založeno.

§2) Tresty, o nichž jedná Can 1426§1, mohou být uloženy bez této procedury, pokud je písemný doklad ze strany obžalovaného o jejich přijetí.

Can 1487 - §1) Rekurz proti dekretu, kterým se ukládá trest, může být podán během deseti dnů po sdělení k vyšší kompetentní autoritě.

§2) Tento rekurz pozastaví účinek dekretu.

§3) Proti rozhodnutí vyšší autority není možné další odvolání.

TITUL XXIX – O ZÁKONU, O OBYČEJI A O ADMINISTRATIVNÍCH AKTECH

Hlava I – O církevních zákonech

Can 1488 - Zákony vstupují v platnost vyhlášením (promulgací).

Can 1489 - §1) Zákony vydané Apoštolským stolcem jsou vyhlášeny zveřejněním v Aktech Apoštolského stolce, oficiálním vyhlášením, pokud ve zvláštních případech není předepsán jiný způsob promulgace; jejich závaznost začíná po třech měsících ode dne, který v čísle Aktů je uveden, pokud z povahy věci není výslovně stanovena kratší, popřípadě delší prodleva.

§2) Zákony vydané jinými zákonodárci jsou vyhlášeny způsobem těmito zákonodárci určeným a jejich závaznost začíná dnem, který stanovili.

Can 1490 - Zákony výhradně církevními jsou vázáni pokřtění v církvi katolické anebo do ní přijatí, kteří mají dostatečně užívání rozumu a dovršili sedmý rok života, pokud není právem výslovně stanoveno jinak.

Can 1491 - §1) Zákony vydanými nejvyšší církevní autoritou jsou vázáni všichni, kterým jsou určeny kdekoli na světě, pokud nejsou určeny pro určité území; ostatní zákony mají účinnost jenom na území, ve kterém má pravomoc autorita, která zákony vydala, jestliže však právo nestanoví jinak a nevyplývá to z povahy věcí.

§2) Zákonům vydaným pro určené území jsou podrobeni ti, pro které jsou vydány, kteří tam mají domicilium anebo quasidomicilium a zároveň se tam aktuálně zdržují při dodržení §3,°1.

§3) Pocestní:

°1) nejsou vázáni zákony partikulárního práva svého území, dokud jsou na něm nepřítomni; pokud jejich přechod na vlastní území nebyl na škodu anebo zákony se jich nedotýkaly osobně,

°2) ani nejsou vázáni zákony partikulárního práva území, ve kterém se zdržují, vyjma těch, které přispívají k veřejnému pořádku anebo určují aktuální slavnosti anebo se vztahují k věcem nemovitým, které na území leží,

°3) jsou však vázáni zákony všeobecného práva a zákony partikulárního práva vlastní církve „sui iuris“; třebaže pokud se týče zákonů tohoto partikulárního práva území, kde právě jsou, nemá význam; pokud však jsou na místě, kde se zdržují, zavazuje.

§4) Potulní jsou vázáni všemi zákony, které platí na místě, kde se zdržují.

Can 1492 - Zákony vydané nejvyšší církevní autoritou, ve kterých pasivní subjekt není výslovně označen, vztahují se na věřící východních církví jenom do té míry, pokud se jedná o vě-

ci víry anebo mravů anebo o výklad Božského zákona anebo se jedná o těch zákonech a oněch věřících, anebo se jedná o příznivých ustanoveních, která neobsahují nic, co by bylo v rozporu s východními obřady.

Can 1493 - §1) Jménem všeobecného práva jsou označeny v tomto kodexu mimo zákonů a zákonných obyčejů celé církve, také zákony a legitimní zvyklosti společné všem východním církvím.

§2) Jménem práva partikulárního jsou označeny zákony, zákonné zvyklosti, statuty a jiné právní normy, které nejsou společné ani všeobecné církvi ani všem východním církvím.

Can 1494 - Zákony se vztahují do budoucnosti, nikoliv do minulého času, pokud minulé věci nejsou výslovně zaznamenány.

Can 1495 - Jenom ty zákony je třeba pokládat za zneplatňující anebo zneschopňující, kterými je výslovně stanoveno, že akt je neplatný anebo osoba nezpůsobilá.

Can 1496 - Také zákony zneplatňující anebo zneschopňující v pochybnosti práva nezavazují; v pochybnosti skutků však od nich může dispenzovat ordinář; jen když dispenz, jestliže je vyhrazena, bývá udělována autoritou, jíž je vyhrazena.

Can 1497 - §1) Neznalost nebo omyl v zákonech zneplatňujících anebo zneschopňujících není na překážku jejich účinku, pokud právo nestanoví výslovně jinak.

§2) Neznalost nebo omyl ohledně zákona nebo trestu nebo ohledně vlastního skutku nebo ohledně jiné známé skutečnosti se nepředpokládá; ohledně jiné neznámé skutečnosti se předpokládá, pokud se neprokáže opak.

Can 1498 - §1) Zákony autenticky vykládá zákonodárce a ten, jemuž jím byla udělena pravomoc autentické interpretace.

§2) Autentická interpretace daná na způsob zákona má tentýž účinek jako zákon sám a může být promulgována; jestliže toliko vysvětluje slova sama o sobě jistá, platí zpětně; jestliže zákon zužuje anebo rozšiřuje nebo vysvětluje, pochybnost zpětně neplatí.

§3) Interpretace daná prostřednictvím soudního rozsudku anebo administrativního aktu nemá účinek zákona a zavazuje jenom osoby a týká se věcí, pro které byla daná.

Can 1499 - Zákonům třeba rozumět podle vlastního významu slov v textu a podle kontextu; jestliže však zůstávají pochybné a nejasné, podle paralelních míst, pokud taková jsou; podle účelu zákona, okolností a úmyslu zákonodárce.

Can 1500 - Zákony, které stanoví trest a omezují svobodný výkon práv anebo obsahují výjimku ze zákona, podléhají striktní interpretaci.

Can 1501 - Jestliže v určité věci chybí výslovný předpis zákona, záležitost, pokud není trestní, je zapotřebí řešit podle kánonů sněmů a svatých Otců, legitimní zvyklosti, generálního principu kanonického práva při zachování přiměřenosti, církevní právní moudrosti, všeobecné a stále kanonické doktríny.

Can 1502 - §1) Zákon pozdější ruší zákon dřívější anebo jej částečně ruší, jestliže to bylo výslovně stanoveno anebo jestliže je s ním ve výslovném rozporu anebo jestliže integruje předcházející problematiku.

§2) Zákon všeobecného práva, pokud není v samotném zákoně jinak stanoveno, neomezuje zákon práva partikulárního ani zákon partikulární vydaný pro některou církev „sui iuris“, ani neomezuje další užší partikulární práva platící v téže církvi.

Can 1503 - V pochybnosti se nepředpokládá odvolání předchozího zákona, avšak zákony pozdější je třeba připojit ke dřívějším a těmto, nakolik je to možné, je přizpůsobit.

Can 1504 - Civilní právo, nakolik je právo církve povoluje v právu kanonickém, ať je zachováno se stejnými účinky, pokud neodporuje božskému právu a jestliže to není kanonickým právem jinak stanoveno.

Can 1505 - Výpověď řeči v rodě mužském týká se také rodu ženského, pokud právem není stanoveno jinak anebo to nevyplývá z povahy věci.

Hlava II – O obyčejí a zvyku

Can 1506 - §1) Obyčej křesťanského společenství, pokud odpovídá působení Ducha svatého v těle církve, může působit silou zákona.

§2) Žádný obyčej žádným způsobem nemůže omezovat božské právo.

Can 1507 - §1) Jen ten obyčej může mít právní účinnost, který je rozumný a zavedený a má schopnost být přijímán společenstvím během trvalé a umírněné praxe po stanovenou a právem předepsanou dobu.

§2) Obyčej právem výslovně zavržený není rozumný.

§3) Obyčej odporující platnému kanonickému právu anebo který je mimo kanonický zákon, získá právní účinnost, jakmile byl legitimně zachováván nepřetržitě nepřerušených třicet let; proti kanonickému zákonu však, jenž obsahuje klauzuli zapovídající budoucí zvyklosti, může mít přednostní účinek jenom stoletý anebo od nepaměti existující zvyk.

§4) Kompetentní zákonodárce může obyčej svým souhlasem, alespoň mlčenlivým, též před tímto časem schválit jako legitimní.

Can 1508 - Obyčej je nejlepším výkladem zákona.

Can 1509 - Obyčej buď proti anebo mimo zákon se odvolává opačným zvykem nebo zákonem; avšak pokud zákon nečiní o obyčejích (zvycích) výslovnou zmínku, zákon neodvolává zvyky stoleté nebo od nepaměti; o ostatních zvycích platí Can 1502§2.

Hlava III – O administrativních aktech

Can 1510 - §1) Administrativní akty mohou být vydány těmi, kteří mají výkonnou pravomoc v mezích své kompetence a také těmi, kterým tato pravomoc explicitně nebo implicitně přísluší, buď ze samého práva anebo účinkem legitimní delegace.

§2) Administrativní akty jsou především:

°1) dekrety, kterými se pro zvláštní případ vydává rozhodnutí anebo se uděluje kanonická provize,

°2) jednotlivé příkazy, kterými se určité osobě nebo určitým osobám ukládá přímo něco vykonat nebo pominout, především k nutnému zajištění zachování zákona,

°3) reskripty, kterými se uděluje privilegium, dispenz, licence nebo jiná milost.

Can 1511 - Administrativní akt má účinek od okamžiku, ve kterém byl sdělen, ale u reskriptu od momentu, ve kterém jsou předány písemnosti; jestliže však aplikace administrativního aktu je svěřena exekutorovi, má účinnost od okamžiku exekuce.

Can 1512 - §1) Administrativnímu aktu je třeba rozumět podle vlastního významu slov a obecného způsobu mluvy; přitom není povinnost jej vztahovat na jiné případy kromě vyjádřených.

§2) V pochybnosti administrativního aktu, který se vztahuje ke sporům, týkajících se třetích, které je třeba zeslabit anebo uložit, zužuje osobní práva, poškozují práva, která jsou žádoucí jinými anebo odporují zákonu ve prospěch soukromých zájmů, je žádoucí striktní interpretace; jinak však široká.

§3) U privilegia je vždy třeba používat takového výkladu, aby ten, komu je privilegium uděleno, dosáhl opravdovou milost.

§4) Nejen schopnost dispensování, ale samotná pravomoc dispensovat udělená k určitým případům, podléhá striktnímu výkladu.

Can 1513 - §1) Žádný administrativní akt není odvolán protikladným zákonem, pokud není jinak určeno v samotném zákoně anebo pokud zákon není vydán vyšší autoritou než je ta, která vydala administrativní akt.

§2) Administrativní akt neztrácí účinnost, když skončí pravomoc toho, který ho vydal, pokud není výslovně stanoveno jinak.

§3) Odvolání administrativního aktu jiným administrativním aktem kompetentní autority obdrží účinek jediné od okamžiku, kdy je sdělen osobě, které je určen.

§4) Dispens, která má postupné části, zaniká až po zjištění a úplném zániku hlavní příčiny.

§5) Jednotlivý dekret a příkaz ztrácí účinnost také zánikem zákona, k jehož výkonu byl vydán; jednotlivý příkaz zaniká také skončením práva příkazujícího, pokud není podložen legitimním dokumentem.

Can 1514 - Administrativní akt, který se vztahuje na vnější fórum při dodržení Can 1520§2 a Can 1527 musí být písemně zaznamenán, také i úkon jeho vykonání, jestliže je daný v pověřovací formě.

Can 1515 - Administrativní akt, když se jedná o reskript vydaný z vlastního popudu nemá účinek, pokud poškozuje získaná práva jiných anebo je v rozporu se zákonem anebo s legitimní zvyklostí, pokud kompetentní autorita výslovně nepřidala rušící doložku.

Can 1516 - Podmínky v administrativních aktech se pokládají za připojené k platnosti aktu jediné tehdy, když jsou vyjádřené spojkami jestliže, jestliže ne, anebo, jen když anebo v lidovém jazyce jsou vyjádřeny skrze jiné téhož významu.

Článek I – O postupu v dekretech vydaných mimosoudně

Can 1517 - §1) Dříve, než autorita vydá mimosoudní dekret, ať si ověří nutné znalosti a důkazy; ty, které má podle práva vyslechnout nebo se s nimi poradit ať vyslechne a poradí se; ať vyslechne také ty, kterých se dekret týká přímo a především ty, jejichž práva mohou být poškozena.

§2) Autorita nechť je přístupná žadateli a legitimnímu odpůrci přijetím oznámení a důkazů, které mohou být prozkoumány bez nebezpečí veřejné anebo soukromé škody; odporující důvody ať předloží a dá možnost v termínu autoritou určeném na ně odpovědět, i prostřednictvím patrona.

Can 1518 - Autorita ať vydá dekret do šedesáti dnů od přijetí žádosti o udělení dekretu, pokud partikulární právo vlastní církve „sui iuris“ nestanoví jiné termíny; jestliže se tak nestalo a žadatel opětovně písemně dekret vyžaduje, třicátého dne od přijetí této žádosti, pokud se nic nestalo, pak se žádost pokládá za zamítnutou, jakoby tento den byla zamítnuta dekretem, aby se mohl po zamítnutí podat rekurz.

Can 1519 - §1) Ten, kdo vydává dekret, ať má na paměti a v úmyslu to, co se pokládá za nejvíce prospěšné pro spásu duší a veřejné dobro při zachování zákonů a legitimních zvyklostí, spravedlnosti a přiměřenosti.

§2) V dekretu ať jsou alespoň v souhrnu uvedeny důvody; jestliže však je nebezpečí veřejné anebo soukromé škody při zveřejnění důvodů, pak jsou uvedeny v tajné knize a tomu, kdo snad podaný rekurz proti dekretu projednává, se důvody na jeho žádost zpřístupní.

Can 1520 - §1) Dekret má právní účinek, jakmile je sdělen tomu, komu je určen, způsobem, který je podle místních podmínek a zákonů nejbezpečnější.

§2) Jestliže vznikne překážka, nebezpečí veřejné anebo soukromé škody v případě, že by text dekretu byl písemně předán, může církevní autorita přikázat dekret sdělit ústně tomu, komu je určen před dvěma svědky anebo před notářem a toto sdělení musí být podepsané všemi přítomnými; když se tak vykoná, pokládá se dekret za sdělený.

§3) Jestliže však ten, komu je dekret určen, odmítá jej přijmout anebo je-li podle norem práva předvolán k přijetí anebo vyslechnutí dekretu a bez spravedlivé příčiny uznané autoritou dekretu neuposlechne anebo odmítne podepsat slovní jednání, dekret se považuje za sdělený.

Článek II – O výkonu administrativních aktů

Can 1521 - Výkonný orgán vykonává svůj úkol neplatně, dokud nepřijme písemně mandát a neseznámí se s jeho autenticitou a integritou; pokud autorita, která onen akt vydala, mu nesdělila potřebné znalosti ohledně mandátu.

Can 1522 - §1) Vykonavatel administrativního aktu, kterému je svěřen toliko výkon tohoto aktu, nemůže jej odepřít, pokud průkazně není zřejmé, že je neplatný anebo z jiné závažné příčiny nemůže být naplněn anebo že podmínky k administrativnímu aktu připojené nejsou naplněny; jestliže však výkon administrativního aktu pro připojené okolnosti buď osobní nebo místní se jeví nepřiznivě, vykonavatel výkon přeruší a ihned to oznámí autoritě, která akt vydala.

§2) Vykonavatel v reskriptu má možnost podle svého moudrého úsudku a svědomí milost udělit anebo odepřít.

Can 1523 - Vykonavatel administrativního aktu musí postupovat podle norem mandátu; jestliže podmínky mandátem připojené k platnosti aktu nevyplní anebo nezachová v podstatné formě, výkon je neplatný.

Can 1524 - Vykonavatel administrativního aktu může ustanovit jiného za sebe podle svého uvážení, pokud zastoupení není zakázáno anebo je zvolen pro významnost své osoby anebo je určena osoba zástupce; v těchto případech je vykonavateli dovoleno pověřit jiného přípravnými akty.

Can 1525 - Administrativní úkon může vykonávat i nástupce v úřadě, jestliže vykonavatel nehl zvolen se zřetelem na svou osobu.

Can 1526 - Vykonavateli je dovoleno znovu svěřit administrativní úkon, jestliže se nějakým způsobem ve výkonu tohoto aktu zmýlil.

Článek III – O reskriptech

Can 1527 - §1) To, co je v kánonech stanoveno o reskriptech a o udělení milosti, platí také pro udělování povolení i pro ústní udělování milosti, jestliže není zřejmé, že je tomu jinak.

§2) Milost ústně udělenou je povinen kdokoliv prokázat, kdykoliv je to od něho legitimně požadováno.

Can 1528 - Reskript může být vyžádán pro jiného, i bez jeho souhlasu, a platí před jeho převzetím, pokud není zřejmé z připojených doložek něco jiného.

Can 1529 - §1) Zatajení pravdy v žádosti není překážkou, aby reskript měl účinnost, pokud je vyjádřeno to, co k platnosti je třeba uvést podle stylu kurie ordináře, který reskript uděluje.

§2) Ani není překážkou předložení nepravdy, pokud alespoň jedna předložená příčina je pravdivá.

Can 1530 - §1) Milost vyšší autoritou odepřená nemůže být platně udělena nižší autoritou, pokud by vyšší autorita výslovně nesouhlasila.

§2) Milost nějakou autoritou odepřená nemůže být platně udělena jinou stejně kompetentní autoritou nebo autoritou vyšší bez zmínky o odepření autority nižší.

°1) – O privilegiích

Can 1531 - §1) Privilegium se chápe jako milost daná zvláštním úkonem ve prospěch určitých osob fyzických i právnických, kterou může udělit zákonodárce i výkonná vrchnost, které zákonodárce tuto moc udělil.

§2) Držení stoleté nebo od nepaměti vytváří presumpci, že privilegium bylo uděleno.

Can 1532 - §1) Privilegium se předpokládá jako trvalé, pokud se nedokáže opak.

§2) Privilegium zaniká:

°1) jestliže je osobní, zánikem osoby, které bylo uděleno,

°2) jestliže je věcné anebo místní, úplným zánikem věci anebo místa,

°3) uplynutím doby anebo naplněním počtu případů, pro které bylo uděleno,

°4) jestliže postupem času okolnosti věci podle úsudku kompetentní autority se mění tak, že se stává škodlivým nebo jeho užívání se stane zakázaným.

§3) Místní privilegium se ožíví, pokud se místo obnoví během padesáti let.

Can 1533 - §1) Žádné privilegium nezaniká zřeknutím se, jestliže toto zřeknutí nepřijala kompetentní autorita.

§2) Každá fyzická osoba se může zřici privilegia uděleného v jeho prospěch.

§3) Privilegia, které bylo uděleno některé právnické osobě z hlediska důstojnosti místa anebo věci, se jednotlivá osoba nemůže zřici; ani sama právnická osoba nemá právo zřici se privilegia, které jí bylo uděleno, jestliže zřeknutí se představuje škodu pro církev anebo pro jiné osoby.

Can 1534 - Privilegium, které není na obtíž jiným, nezaniká neužíváním anebo protikladným užíváním; to však, které je jiným na obtíž, ztrácí se, jakmile nastane zákonné promlčení.

Can 1535 - Kdo zneužívá moc, která mu byla dána privilegiem, zasluhuje si, aby byl privilegia zbavený; proto ordinář po marném napomenutí nositele privilegia, který ho hrubě zneužívá, zbaví ho privilegia, které mu sám udělil; když však privilegium bylo udělené nejvyšší autoritou, ordinář je povinen ji o tom informovat.

°2) – O dispenzi

Can 1536 - §1) Dispenz je uvolnění z čistě církevního zákona; ve zvláštním případě může být udělena ze spravedlivé a rozumné příčiny vzhledem k okolnostem případu a závažnosti zákona, od kterého je dispenzováno; jinak je dispenz zakázána a jestliže nebyla dána od samotného zákonodárce anebo vyšší autority, je také neplatná.

§2) Duchovní dobro křesťanů je spravedlivá a rozumná příčina.

§3) V pochybnosti o dostatečnosti důvodu je dispenz udělována dovoLENě a platně.

Can 1537 - Dispenz se nesmí udělit od zákona, který určuje podstatné prvky institucí, právních úkonů, zákonů procesní a trestní.

Can 1538 - §1) Eparchiální biskup může dispenzovat od zákonů všeobecných i partikulárních vlastní církve „sui iuris“; ve zvláštním případě dispenzuje křesťany podléhající jeho pravomoci, kdykoliv dispenz podle jeho soudu je k jejich duchovnímu dobru, pokud autorita, která vydala zákon, nemá výhradu.

§2) Je-li obtížné dostavit se k autoritě, které byla dispenz vyhrazena, a zároveň je nebezpečí z prodlení, každý ordinář ve zvláštních případech může dispenzovat věřící, nad nimiž vykonává svou pravomoc; pokud se jedná o dispenz, kterou tato autorita v daném případě uděluje, musí dodržet Can 396.

Can 1539 - Kdo má moc dispenzovat, může ji použít i v případě, že se nachází mimo své území; vůči křesťanům mu podřízených, i když jsou vzdáleni z jeho území a také, pokud není

výslovně stanoveno jinak, i vůči pocestným, kteří se nacházejí na jeho území; a také může dispensovat sám sebe.

TITUL XXX – O PROMLČENÍ A POČÍTÁNÍ ČASU

Hlava I – O promlčení

Can 1540 - Promlčení jako způsob nabytí anebo pozbytí oprávnění anebo zbavení se závazků přijímá církev tak, jak je to v občanském zákonodárství příslušné země, pokud není všeobecným právem stanoveno jinak.

Can 1541 - Žádné promlčení neplatí, jestliže se nezakládá na dobré vůli, a to hned na začátku a po celou dobu vyžadovanou na promlčení při neporušení předpisu Can 1152.

Can 1542 - Promlčení nepodléháji:

°1) práva a povinnosti, které se zakládají na božském zákoně,

°2) práva, které možno získat jedině od Apoštolského stolce,

°3) práva a povinnosti, které se vztahují na duchovní život křesťanů,

°4) přesně stanovené a nepochybné hranice církevních území,

°5) povinnosti a závazky, vztahující se k celebraci Božské liturgie,

°6) obsazování církevního úřadu, který podle norem práva vyžaduje výkon svátosti svěcení,

°7) právo vizitovat a povinnost poslušnosti v tom smyslu, že by věřící nemohli být vizitováni žádným církevním představeným a nepodléhali žádnému představenému.

Hlava II – O počítání času

Can 1543 - Jestliže v právu není výslovně stanoveno jinak, čas se počítá podle následujících Can.

Can 1544 - §1) Souvislým časem se rozumí čas, který nesmí být přerušen.

§2) Užitečným časem se rozumí čas, který tomu, který vykonává anebo uplatňuje svoje právo, přísluší tak, že tento čas neběží, pokud o něm neví anebo pokud nemůže jednat.

Can 1545 - §1) V právu se dnem rozumí doba dvacet čtyři hodin počítaná souvisle a začíná o půlnoci; týdnem doba sedmi dní; měsícem doba třicet dní a rokem doba 365 dní, pokud se nestanoví, že měsíc a rok se počítají podle kalendáře.

§2) Jedná-li se o čas souvislý, pak se vždy měsíc a rok počítají podle kalendáře.

Can 1546 - §1) Den, od kterého výpočet začíná, se nezapočítává do lhůty, jestliže se její začátek nekryje se začátkem dne nebo pokud není v právu stanoveno jinak.

§2) Den, ke kterému je výpočet vyměřován, se započítává do lhůty; lhůta, která sestává z jednoho nebo více měsíců nebo roků, z jednoho nebo více týdnů, končí uplynutím posledního dne téhož data nebo, pokud měsíc nemá tentýž počet dní, končí po uplynutí posledního dne měsíce.

**Manuál pro
CODEX CANONUM ECCLESIAE ORIENTALIAE
aneb
Úvod do Kodexu kánonů východních církví**

Přeložil: Ing. Miroslav Pazourek, CSc.

Lektorovali: JUDr. Michal Kučera
Dr. Helena Bastlová

Vydalo Karolinum - nakladatelství Univerzity Karlovy Praha 1, Ovocný trh 3
Praha 1998, jako učební text pro posluchače Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy

Dáno do tisku: září 1998

Vytiskla tiskárna nakladatelství Karolinum

AA 15,98 - VA 16,50 - 1. vydání - Náklad 350 výtisků

382-90-98 17/99

Cena Kč 164,-

Tato publikace neprošla jazykovou ani redakční úpravou